

Peilbesluit Noordmanen

Peilbesluit Noordmanen

Het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta;

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 13-12-2022 met nummer Z/21/043210-213370, inclusief de reactienota zienswijzen over het ontwerppeilbesluit en de toelichting bij dit peilbesluit;

Gelet op artikel 5.2 van de Waterwet en de artikelen 4.5.2 t/m 4.5.5 van de Omgevingsverordening Overijssel 2017;

Besluit:

- het Peilbesluit Noordmanen vast te stellen.

Artikel 1 Gebied

Het gebied waarop dit peilbesluit betrekking heeft, is aangegeven op de bij dit besluit behorende kaarten:

1. Kaart met peilvakken
2. Kaart met maximum- en minimumpeilen per peilvak.

Artikel 2 Referentiepeil

De waterstanden (hierna: waterpeilen) zijn aangegeven ten opzichte van het Normaal Amsterdams Peil 2005 (NAP 2005).

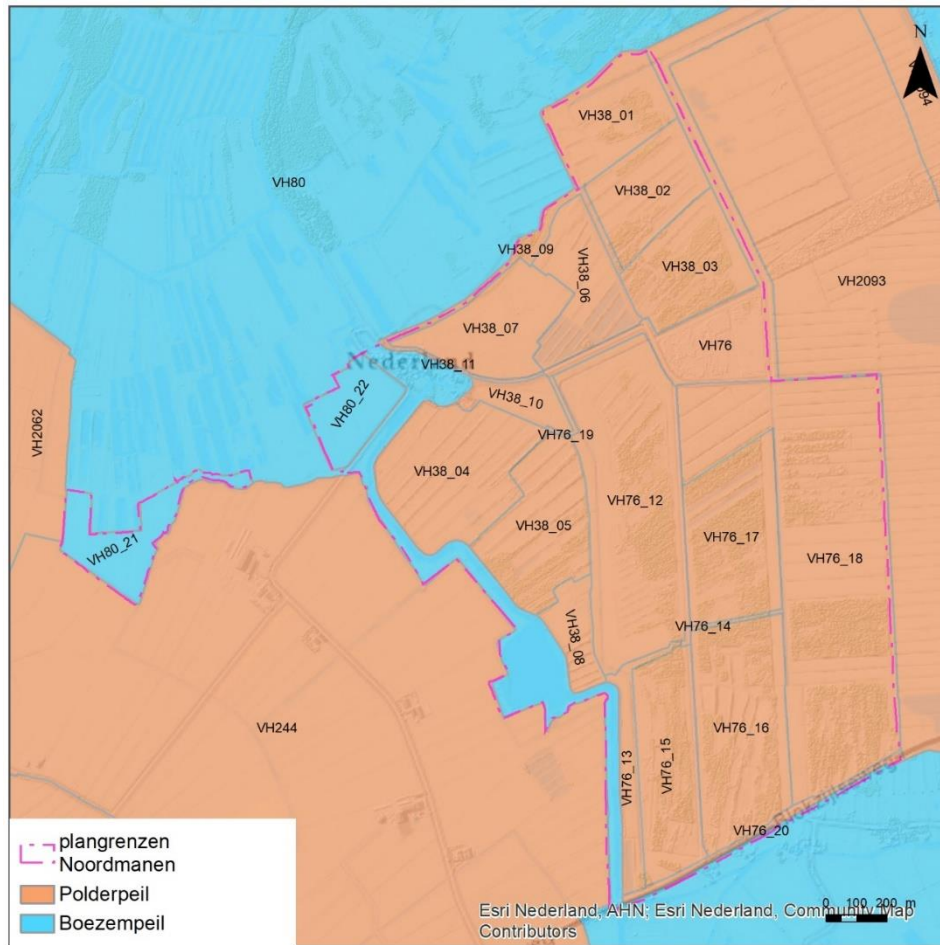
Artikel 3 Peilen

De te hanteren waterpeilen en de bandbreedten waarbinnen de peilen kunnen variëren in de afzonderlijke peilgebieden worden weergegeven in de volgende tabel.

Peilgebied	Sub peilgebied	Vast te stellen peilen (GGOR) (m NAP)	Vast te stellen beheer-marge (GGOR) (m NAP)	Peilbeheer (BHR) (m NAP)
VH38	01	Max: -1.0 Min: -1.3	-1/-1.8	Polderpeil
	02	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	03	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	04	Max: -0.9 Min: -1.2	-0.9/-1.7	Polderpeil
	05	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	06	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-2.0	Polderpeil
	07	Max: -0.85 Min: -1.0	-0.85/-1.45	Polderpeil
	08	Max: -1.05 Min: -1.2	-1.05/-1.5	Polderpeil
	09	Max: -0.85 Min: -1.0	-0.85/-1.8	Polderpeil
	10	Max: -1.0 Min: -1.0	-1.0/-1.0	Polderpeil
	11	Max: -1.5 Min: -1.5	-1.0/-1,5	Polderpeil
VH76	12	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-1.8	Polderpeil
	13	Max: -1.0 Min: -1.5	-1.0/-2.1	Polderpeil
	14	Max: -1.2 Min: -1.5	-1.2/-2.1	Polderpeil
	15	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-1.8	Polderpeil
	16	Max: -1.3 Min: -1.3	-1.3/-2.0	Polderpeil
	17	Max: -1.3 Min: -1.3	-1.3/-1.9	Polderpeil
	18	Max: -1.7 Min: -2.6	-1.7/-2.6	Polderpeil
	19	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	20	Max: -2.0 Min: -2.0	-2.0/-2.0	Polderpeil
VH80	21	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.73/-1.15	Boezempeil
	22	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.73/-1.35	Boezempeil

Artikel 4 Peilbeheer

1. Er wordt flexibel peilbeheer gevoerd binnen de bandbreedte van het minimumpeil en het maximumpeil.
2. Er is naast een minimum en maximum peil een beheermarge opgenomen die aangeeft tot welk peil de peilen kortstondig (maximaal 6 weken) verlaagd kunnen worden om beheer van de terreinen mogelijk te maken.

FIGUUR 1 WEERGAVE VAN DE SUB-PEILGEBIEDEN EN DE PEILTYPEN

3. Het dagelijks bestuur is bevoegd om, na afweging van de betrokken belangen, tijdelijk van de in artikel 3 vermelde bandbreedte af te wijken, indien bijzondere omstandigheden daar aanleiding toe geven.

Artikel 5 aanpassing begrenzing vastgestelde peilbesluiten

Voor zover het gebied van het onderhavige peilbesluit samenvalt met het gebied van het peilbesluit Wetering West (vastgesteld op 7 februari 1990) en van het gebied van het Peilbesluit Boezem van Noordwest Overijssel (vastgesteld op 8 september 2020) vervallen de betreffende delen van de peilbesluiten Wetering West en Boezem van Noordwest Overijssel.

Artikel 6 Vergunningverlening

Het dagelijks bestuur is bevoegd vergunning te verlenen om af te wijken van dit peilbesluit.

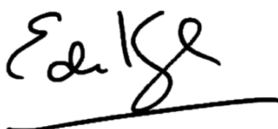
Artikel 7 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op een door het dagelijks bestuur te bepalen datum.

Artikel 8 Citeertitel

Dit peilbesluit wordt aangehaald als: Peilbesluit Noordmanen.

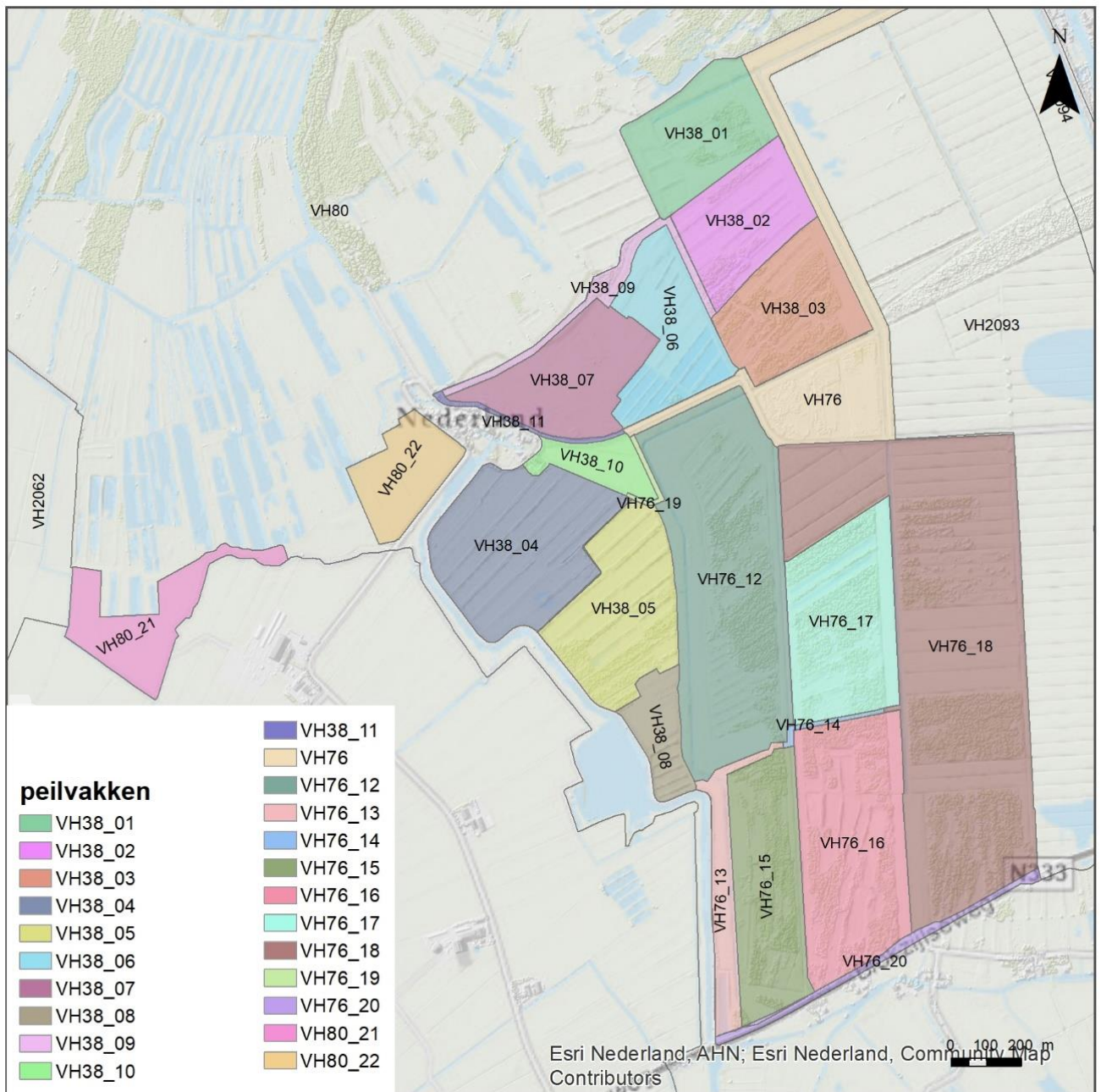
Vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 31-01-2023.

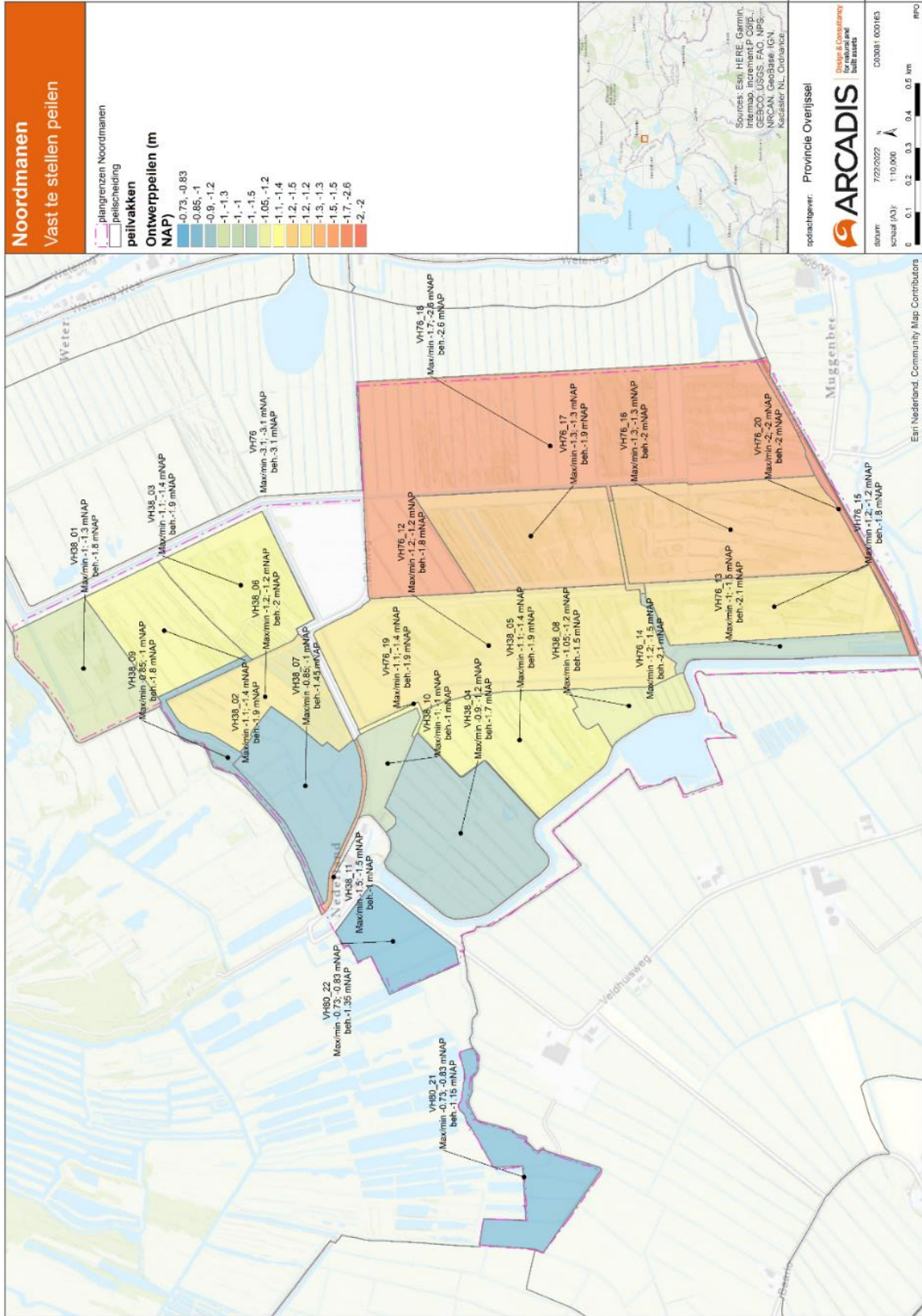

de secretaris,
E. de Kruijk

de dijkgraaf,
D.S. Schoonman

Toelichting op Peilbesluit Noordmanen

Waterschap Drents Overijsselse Delta / Provincie Overijssel

22 juli 2022

Contactpersoon

ARJAN TER HARMSEL

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

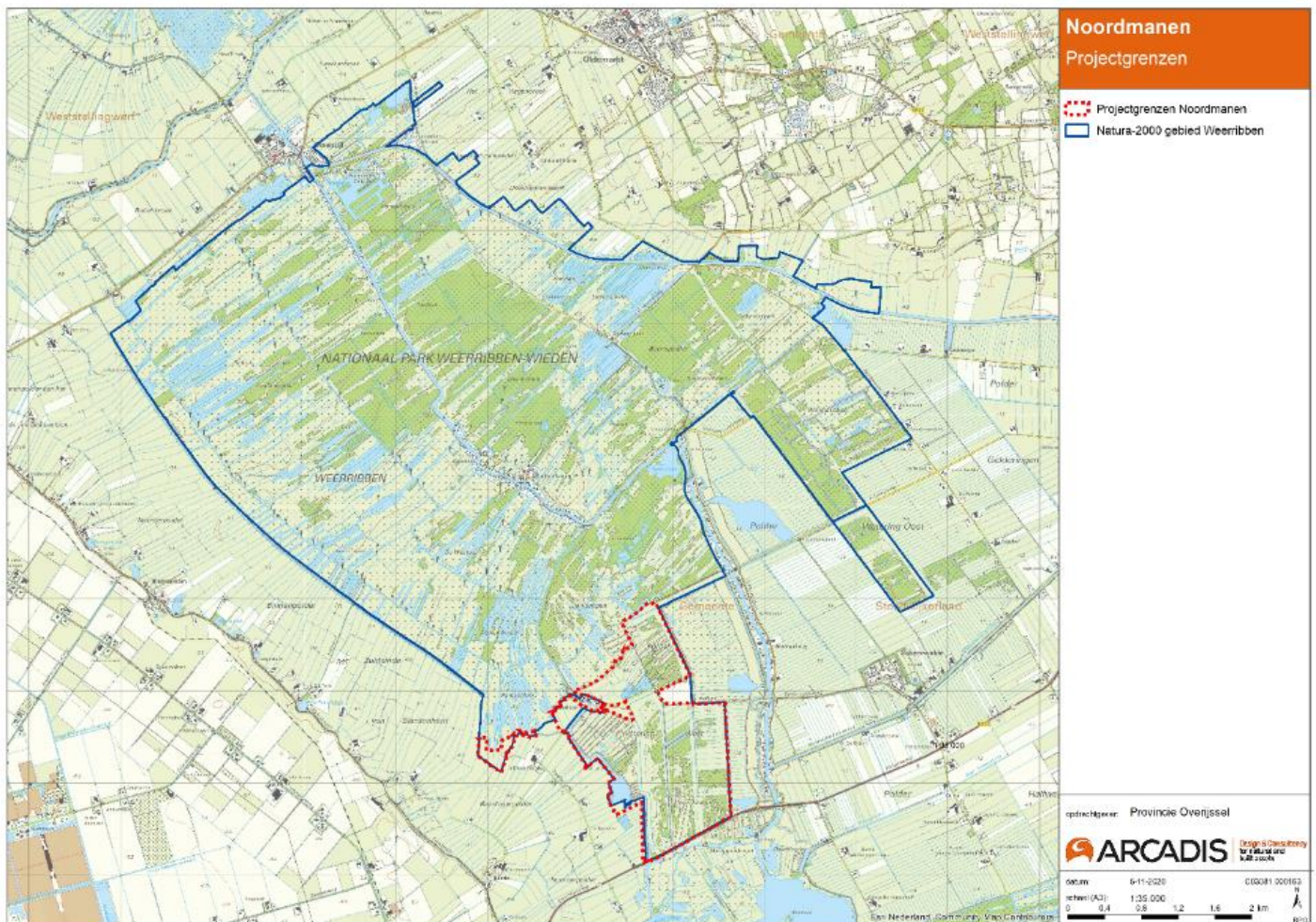
Inhoudsopgave

SAMENVATTING	5
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Wettelijk kader	10
1.3 Werkwijze	10
1.4 Samenwerking	11
1.5 Peilbesluitprocedure	11
1.6 Leeswijzer	12
2 Gebiedskenmerken	13
2.1 Hoogteligging	13
2.2 Diepe en ondiepe bodemopbouw	14
2.3 Ontwikkeling van het landschap	14
2.4 Bestaand landgebruik en habitats	15
3 Huidig watersysteem (AGOR)	17
3.1 Het hydrologisch systeem in de Wieden - Weerribben	17
3.2 Grondwatersysteem	18
3.3 Oppervlaktewatersysteem	20
4 Optimale situatie en opgaven (OGOR)	23
4.1 Ontwikkelopgave	23
4.2 Voorkeursvariant natuurtypen	23
4.3 Peilbeheer voor Natuurbeheer	24
4.4 Optimale grondwaterstanden	24
4.5 Optimale oppervlaktewaterpeilen	25
5 Toetsing en mitigatie van effecten	26
5.1 Iteratief ontwerpproces	26

5.2	Hydrologische effecten	27
5.3	Toetsing effecten op ruimtegebruik/funcities	29
5.4	Borging van mitigatie van eventuele negatieve effecten	31
6	Peilbesluit (GGOR)	35
6.1	Vast te stellen peiltypen	35
6.2	Kaart met peil(wijziging)en	39
6.3	Dagelijks peilbeheer	44
7	Monitoring en evaluatie	48
7.1	Monitoring	48
8	Literatuur	52
Bijlagen		
Bijlage A - Inrichtingsplan		53
Bijlage B - Hydrologisch rapport		54
Bijlage C - A3-kaarten huidige peilen en vast te stellen peilen		55
Colofon		60

SAMENVATTING

De Weerribben-Wieden is het grootste laagveenmoeras van Noordwest-Europa. Vanwege de bijzondere natuur is dit gebied in 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Deelgebied Noordmanen (Figuur 1) is één van de deelgebieden waar een ontwikkelopgave voor verschillende Natura 2000-doelsoorten ligt: de Grote Vuurvlinder, het Porseleinhoen, de Grote Karekiet, Blauwgrasland en moerasvogels zoals de Roerdomp. Om de opgave te realiseren en geschikte habitats voor deze doelsoorten te creëren wordt het waterpeil in een groot deel van Noordmanen aangepast. Hierbij is gekeken naar de gewenste grondwaterstand per habitattype en doelsoort.

Figuur 1. Deelgebied Noordmanen (rood) in De Weerribben.

Deze rapportage dient als toelichting op het peilbesluit van Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD). Voor de vaststelling van het peilbesluit is de GGOR-methodiek gehanteerd (zie kader). De vast te stellen peilen hebben twee peiltypes: boezempeil - en polderpeil. Het deelgebied kent grotendeels verschillende polderpeilen. Ten behoeve van beheer en onderhoud en berging, mag het waterpeil kortstondig uitzakken of stijgen, hierbij worden de beheermarges aangehouden uit Tabel 1.

GGOR-methodiek in één oogopslag

Binnen het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) wordt gewerkt met verschillende termen. In dit peilbesluit worden de volgende definities gehanteerd:

Actuele Grond- en Oppervlaktewater Regime (AGOR): *het actuele grond- en oppervlaktewater regime zoals ingericht voor de huidige gebruikersfunctie.*

Optimale Grond- en Oppervlaktewater Regime (OGOR): *het optimale grond- en oppervlaktewaterregime beschrijft de grond- en oppervlaktewaterpeilen, zonder rekening te houden met omgevingsfactoren, waarbij de optimale omstandigheden worden bereikt voor de toekomstige functie.*

Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR): *het vastgestelde toekomstige grond- en oppervlakteregime, waarbij de doelrealisatie van bestemmingen op gebiedsniveau zo optimaal mogelijk is.*

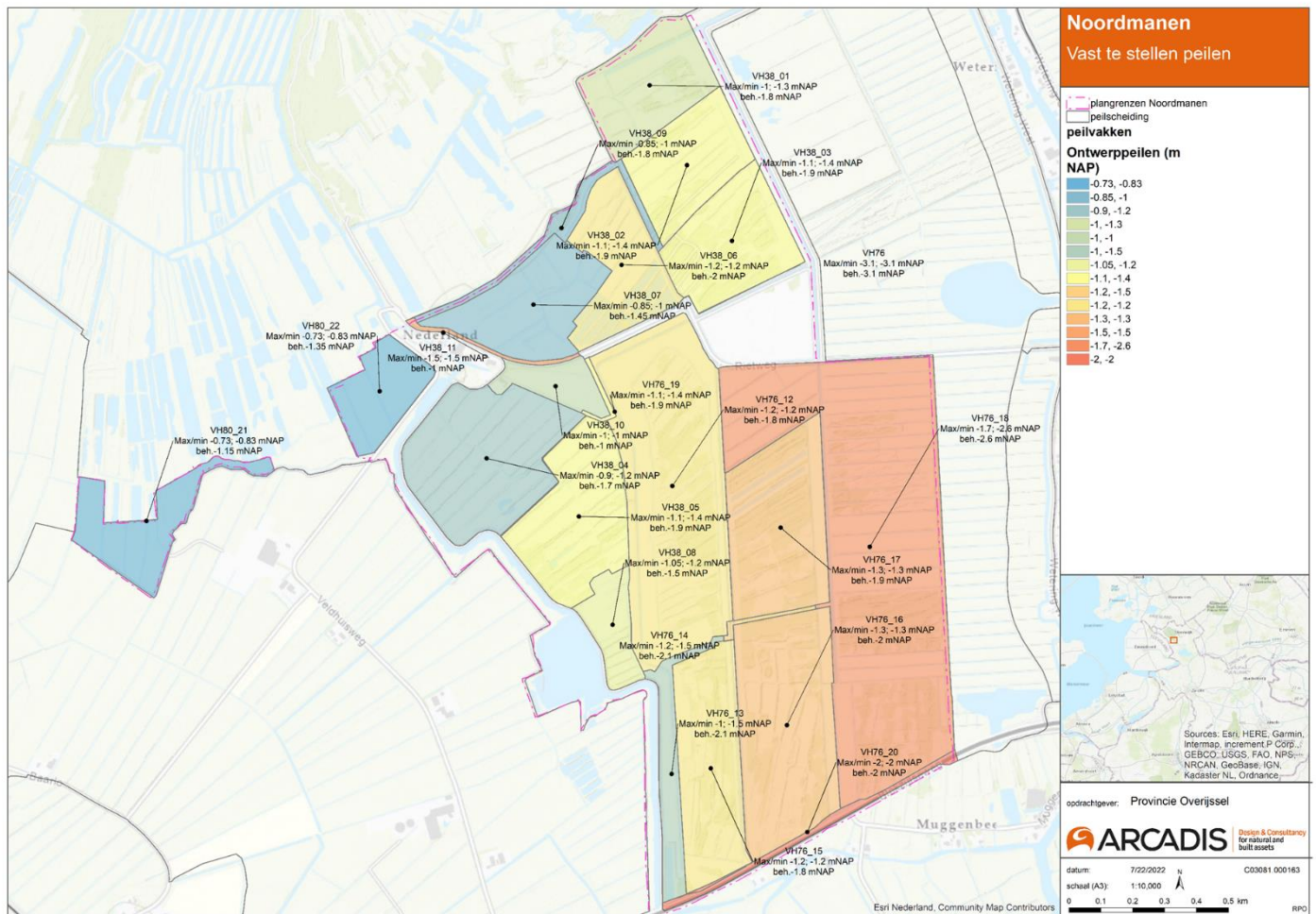
Tabel 1. Toelichting op de verschillende peiltypen.

Categorie	Subcategorie	Toelichting
Boezempeil		Het boezempeil van de Boezem van Overijssel (-0.73/-0.83 m NAP).
	Boezempeil -	Boezempeil dat kortstondig dieper mag wegzakken tot -1,20 m NAP om beheer mogelijk te maken
Polderpeil		Overige gebieden met verschillende peilen (lager dan boezempeil).
	Polderpeil	Het polderpeil verschilt per peilvak, zoals vastgelegd in Tabel 7. Het polderpeil mag in aangegeven gevallen kortstondig dieper wegzakken of stijgen tot het peil dat de beheermarge toelaat

De vast te stellen peilen per peilvak in Noordmanen staan in Figuur 2 en Tabel 2. Deze peilen zijn veelal hoger dan de bestaande praktijkpeilen en gaan in wanneer de inrichting van het oppervlaktewaterstelsel gereed is en de aanleg van kunstwerken, watergangen en keringen afgerond is. Naast deze inrichtingsmaatregelen geldt het uitgangspunt dat alle bestaande kunstwerken functioneel zijn in de huidige staat. De uitvoering staat gepland in de periode 2023-2025.

De effecten op de grondwaterstand en mogelijke gevolgen voor andere gebruiksfuncties (zoals woningen, wegen en landbouwpercelen) in en rondom het deelgebied zijn bepaald aan de hand van een grondwatermodel. Uit het model blijkt dat er kans is op effecten op enkele woningen en landbouwpercelen. Mitigerende maatregelen zullen worden genomen in het geval er in de praktijk toch overlast blijkt te ontstaan als gevolg van de inrichtingsmaatregelen (zie paragraaf 5.4). Er is een monitoringsnetwerk ingericht, waarbij de grondwaterstanden voor, tijdens en na de inrichting gemonitord worden. Provincie Overijssel is verantwoordelijk voor dit monitoringsmeetnet en de eventuele mitigatie.

Mocht er onverhoopt toch sprake zijn van schade, als gevolg van dit peilbesluit, dan kan een verzoek om schadevergoeding worden ingediend bij het schadeloket van de Provincie Overijssel. Het peilbesluit is genomen op verzoek van de provincie, ten behoeve van het Natura 2000-gebied De Weerribben. Meer informatie over de schadevergoeding en de wijze van indienen is te vinden op: <https://www.overijssel.nl/loket/bezwaar-klacht-info/schade-provinciale/schade-provinciaal/>

Figuur 2. Vast te stellen peilen met de peilgebieden en sub-peilgebieden in Noordmanen (de rode pijl verwijst naar betreffende peilvak). Zie Bijlage C voor een vergroting.

Tabel 2. Peilgebieden met de benaming zoals aangehouden door WDOD en zoals opgenomen in overige plandocumenten.

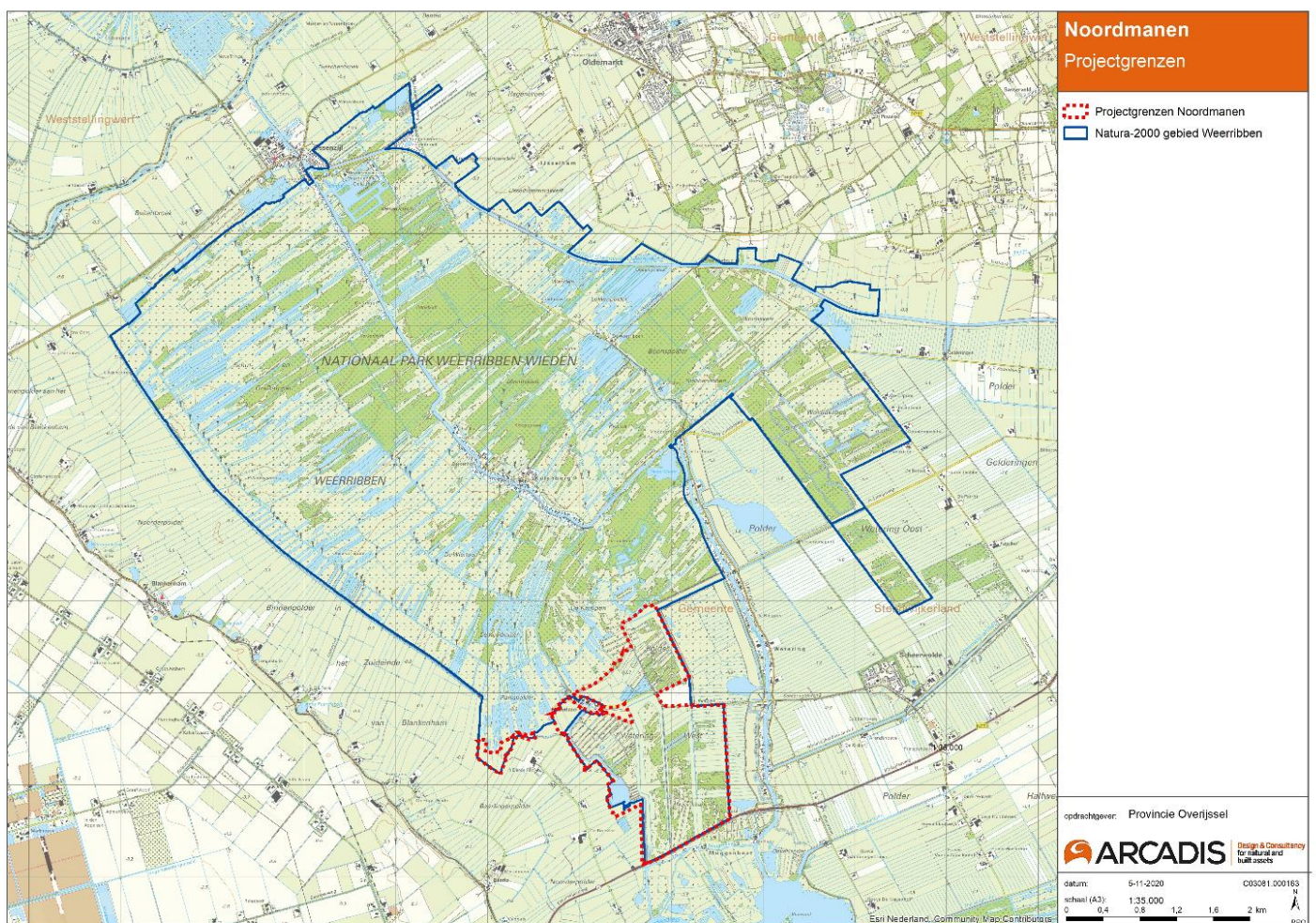
Peilgebied	Sub peilgebied	Vak (zie figuur 20)	Vast te stellen peilen (GGOR) (m NAP)	Vast te stellen beheer-marge (GGOR) (m NAP)	Peilbeheer (BHR) (m NAP)
VH38	01	M1.1	Max: -1.0 Min: -1.3	-1/-1.8	Polderpeil
	02	M1.2	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	03	M1.3	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	04	M2.1	Max: -0.9 Min: -1.2	-0.9/-1.7	Polderpeil
	05	M2.2	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	06	V3	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-2.0	Polderpeil
	07	P15	Max: -0.85 Min: -1.0	-0.85/-1.45	Polderpeil
	08	P16	Max: -1.05 Min: -1.2	-1.05/-1.5	Polderpeil
	09	B1M1	Max: -0.85 Min: -1.0	-0.85/-1.8	Polderpeil
	10	10	Max: -1.0 Min: -1.0	-1.0/-1.0	Polderpeil
	11	10	Max: -1.5 Min: -1.5	-1.0/-1.5	Polderpeil
VH76	12	V4	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-1.8	Polderpeil
	13	V4a	Max: -1.0 Min: -1.5	-1.0/-2.1	Polderpeil
	14	V4b	Max: -1.2 Min: -1.5	-1.2/-2.1	Polderpeil
	15	V5	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-1.8	Polderpeil
	16	V6	Max: -1.3 Min: -1.3	-1.3/-2.0	Polderpeil
	17	V7	Max: -1.3 Min: -1.3	-1.3/-1.9	Polderpeil
	18	B11	Max: -1.7 Min: -2.6	-1.7/-2.6	Polderpeil
	19	10a	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil
	20	KWS	Max: -2.0 Min: -2.0	-2.0/-2.0	Polderpeil
VH80	21	P8	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.73/-1.15	Boezempeil -
	22	P9	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.73/-1.35	Boezempeil -

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Weerribben-Wieden is het grootste laagveenmoeras van Noordwest-Europa. Vanwege de bijzondere natuur is dit gebied in 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De Weerribben is een uitgestrekt laagveenmoeras dat bestaat uit kanalen, petgat-/legakker-gebieden met natte graslanden, trilvenen, rietland en moerasbos op een totaaloppervlakte van ruim 4.000 hectare. Het gebied is grotendeels in eigendom en beheer van Staatsbosbeheer.

De provincie Overijssel is verantwoordelijk voor het beschermen van natuurgebieden volgens het bestuursakkoord Decentralisatie Natuurbeheer (2011). De instandhoudingsdoelstellingen en wat er nodig is om die te realiseren, zijn vastgesteld in het Natura-2000-beheerplan voor De Wieden en Weerribben. Een van de doelstellingen is om nieuwe natuur te realiseren in deelgebied Noordmanen. Deelgebied Noordmanen heeft een oppervlakte van 291 ha en ligt in het zuiden van de Weerribben, ten noorden van Blokzijl en de N333 (Figuur 3). Het Natura-2000 gebied De Wieden ligt ten zuiden van Noordmanen. Noordmanen vormt hierdoor een belangrijke ecologische verbindingzone tussen de Weerribben en de Wieden.

Figuur 3. Natura 2000-gebied De Weerribben en het deelgebied Noordmanen (rood).

Deelgebied Noordmanen bestaat uit moerasvegetaties en bos, agrarische graslanden en natuurlijke graslanden. Er liggen diverse opgaven, zoals het ontwikkelen van leefgebied voor de grote vuurvlieder en de uitbreiding van leefgebied van moerasbroedvogels. Voor het realiseren van de nieuwe inrichting in deelgebied Noordmanen is een gewenste grond- en oppervlaktewaterstand bepaald.

Hiervoor moet het bestaande watersysteem gedeeltelijk worden aangepast. In een aantal peilgebieden worden de oppervlaktewaterpeilen verhoogd. Volgens de Waterwet en de Omgevingsverordening Overijssel 2017 is hiervoor een peilbesluit noodzakelijk. Voorliggend document vormt de toelichting op het peilbesluit.

Samenhang met Inrichtingsplan, MER, PIP en vergunningen

Voor de inrichting van deelgebied Noordmanen zijn diverse andere documenten opgesteld. Het inrichtingsplan Noordmanen (Arcadis, 2021a) beschrijft de inrichting voor Noordmanen inclusief toelichting op gemaakte inrichtingskeuzes en een gedetailleerde beschrijving en verificatie van de opgaven voor het gebied. Naast het inrichtingsplan is een milieueffectrapportage (MER) opgesteld (Arcadis, 2021g; Arcadis, 2021h; Arcadis, 2021i). Hierin worden per milieuthema (bodem, water, natuur, archeologie, landschap en cultuurhistorie, overig gebruik en leefbaarheid, klimaat en beheer) de effecten van de inrichting beschreven. Voor de planologische inpassing is een Provinciaal Inpassingsplan opgesteld (Arcadis, 2021j). Ook worden er verschillende vergunningen aangevraagd voor de uit te voeren maatregelen. Voor aanpassingen aan het watersysteem wordt een watervergunning aangevraagd bij het waterschap.

Tot slot beschrijft het hydrologisch onderzoek de effecten van waterpeilverandering op het omliggende gebied. Met name is berekend of er geen vernatting optreedt, die bebouwing, infrastructuur en landbouwgronden beïnvloedt.

Samenhang met Kooi van Pen

Staatsbosbeheer is voornemens in Kooi van Pen natuurherstelmaatregelen te treffen. Deelgebied Kooi van Pen ligt ten noorden van deelgebied Noordmanen, ten noorden van de Rietweg. Het MER brengt de effecten van de natuurherstelmaatregelen in Kooi van Pen in beeld. De gecombineerde (herstel)maatregelen in beide deelgebieden leiden tot een cumulatie van effecten op het grondwater. Deze cumulatie van grondwatereffecten wordt ook in het MER beschreven.

1.2 Wettelijk kader

Op grond van artikel 5.2 van de Waterwet is de beheerder verplicht een peilbesluit vast te stellen voor daartoe door te provincie aangewezen regionale wateren. Noordmanen maakt deel van een gebied waarvoor op aangeven van provincie Overijssel een peilbesluit is vereist.

Artikel 5.2, tweede lid van de Waterwet, verplicht de beheerder in een peilbesluit vast te stellen: de waterstanden of bandbreedten waarbinnen waterstanden kunnen variëren en die gedurende daarbij aangegeven periode zoveel mogelijk worden gehandhaafd. Daarnaast bevat het peilbesluit een kaart met de begrenzing van het gebied waarbinnen de oppervlaktewaterlichamen gelegen zijn waarop het peilbesluit betrekking heeft (op grond van artikel 4.5.3, eerste lid van de Omgevingsverordening Overijssel 2017).

Het peilbesluit gaat vergezeld van een toelichting waarin wordt aangegeven: wat de aan het besluit ten grondslag liggende afwegingen en uitkomsten van de verrichte onderzoeken zijn, een aanduiding van de veranderingen van de waterstanden ten opzichte van de bestaande situatie en een aanduiding van de gevolgen van de te handhaven waterstanden voor diverse belangen (artikel 4.5.3, tweede lid, van de Omgevingsverordening Overijssel 2017). Voorliggend document vormt de toelichting op het peilbesluit voor deelgebied Noordmanen. Het bevoegd gezag is het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD), die beheerder is van de oppervlaktewaterpeilen.

1.3 Werkwijze

De nieuwe inrichting binnen deelgebied Noordmanen leidt tot aanpassingen aan het watersysteem, inclusief de waterstanden binnen het deelgebied. Het komen tot de vast te stellen peilen was een iteratief proces waarvoor de GGOR-methodiek is toegepast. De gewenste grondwaterstanden zijn bepaald, de effecten zijn berekend waarna de gewenste grondwaterstanden zijn vastgesteld. De uiteindelijk beoogde grondwaterstanden zijn nu in voorliggend peilbesluit meegenomen en de effecten daarvan zijn weergegeven:

- Eerst is er gekeken naar het Actuele Grond- en Oppervlaktewater Regime (AGOR) met de huidige peilgebieden, watergangen, kunstwerken en beheerders. Zie hoofdstuk 2 en 3.
- Vervolgens is er gekeken naar het Optimale Grond- en Oppervlaktewater Regime (OGOR). Hierbij wordt er enkel rekening gehouden met de grondwaterstanden van de te ontwikkelen natuur. Deze optimale grondwaterstanden kunnen negatieve effecten hebben op nevenfuncties binnen het gebied en in het nabijgelegen gebied. Zie hoofdstuk 4 en 5.

- Rekening houdend met de nevenfuncties die aanwezig zijn in en rondom het plangebied, is uiteindelijk het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) bepaald, zie hoofdstuk 6 en 7.

GGOR-methodiek in één oogopslag

Binnen het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) wordt gewerkt met verschillende termen. In dit peilbesluit worden de volgende definities gehanteerd:

***Actuele Grond- en Oppervlaktewater Regime (AGOR):** het actuele grond- en oppervlaktewater regime zoals ingericht voor de huidige gebruiksfunctie.*

***Optimale Grond- en Oppervlaktewater Regime (OGOR):** het optimale grond- en oppervlaktewaterregime beschrijft de grond- en oppervlaktewaterpeilen, zonder rekening te houden met omgevingsfactoren, waarbij de optimale omstandigheden worden bereikt voor de toekomstige functie.*

***Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR):** het vastgestelde toekomstige grond- en oppervlakteregime, waarbij de doelrealisatie van bestemmingen op gebiedsniveau zo optimaal mogelijk is.*

1.4 Samenwerking

De inrichting voor deelgebied Noordmanen is tot stand gekomen door samenwerking met verschillende deskundigen en in samenspraak met een werkgroep, met daarin organisaties die het akkoord 'Samen werkt beter' hebben ondertekend. Dit betreft de Provincie Overijssel, Waterschap Drents Overijsselse Delta, Staatsbosbeheer, LTO en gemeente Steenwijkerland.

1.5 Peilbesluitprocedure

Dit peilbesluit zal in werking treden nadat alle maatregelen om de natuurtypen te bevorderen zijn gerealiseerd. Deze maatregelen worden beschreven in het Provinciaal Inpassingsplan met bijbehorende bijlagen, zoals het Inrichtingsplan. De realisatie van het project zal vermoedelijk plaatsvinden in de periode 2023-2025.

Het ontwerppeilbesluit wordt voor een periode van zes weken ter inzage gelegd. Gedurende deze periode kunnen ingezetenen en belanghebbenden hun zienswijze naar voren brengen. Dat kan schriftelijk of mondeling. De zienswijzen worden van een reactie voorzien en opgenomen in een reactienota. De reactienota wordt door het dagelijks bestuur vastgesteld. Als daar aanleiding toe is wordt het ontwerppeilbesluit aangepast. Hierna kan het peilbesluit, na kennisname van de reactienota, door het Algemeen Bestuur van het Waterschap worden vastgesteld.

Als het peilbesluit is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het besluit ligt gedurende zes weken ter inzage. Gedurende zes weken (vanaf de dag na die waarop de stukken ter inzage zijn gelegd) kunnen beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State¹ :

- een ieder die een zienswijze heeft ingediend;
- belanghebbenden (ongeacht of zij een zienswijze hebben ingediend).

Het is mogelijk digitaal beroep in te stellen bij deze instantie via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet de indiener beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Op de genoemde site staan de precieze voorwaarden.

Voor het indienen van een beroepschrift is griffierecht verschuldigd.

¹ De 'Coördinatieverordening Ontwikkelopgave EHS/Natura 2000' van provincie Overijssel is van toepassing.

1.6 Leeswijzer

Voor het peilbesluit is de GGOR-methodiek gebruikt zoals beschreven in paragraaf 1.3. Deze Toelichting gaat verder in op de gebiedskenmerken van het projectgebied in hoofdstuk 2. Vervolgens is het actuele grond- en oppervlaktewater regime (AGOR) van het projectgebied omschreven waarbij de watergangen en huidige kunstwerken in beeld worden gebracht (Hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 is het optimale grond- en oppervlaktewater regime (OGOR) voor de natuur geschetst. Hoofdstuk 5 bevat het proces waarbij de GGOR is vastgesteld en de toetsing van de effecten op andere gebruikersfuncties. In Hoofdstuk 6 wordt dan het gewenste grond- en oppervlaktewater regime (GGOR) - het peilbesluit - uitgelicht. De verschillende peiltypen en overwegingen om tot de vast te stellen peilen te komen worden toegelicht. Dat hoofdstuk gaat vervolgens ook in op het dagelijkse peilbeheer om het peil op het gewenste niveau te behouden en de veranderingen in waterbergingscapaciteit van het gebied. Hoofdstuk 7 behandelt de monitoring en evaluatie van de waterstanden.

2 Gebiedskenmerken

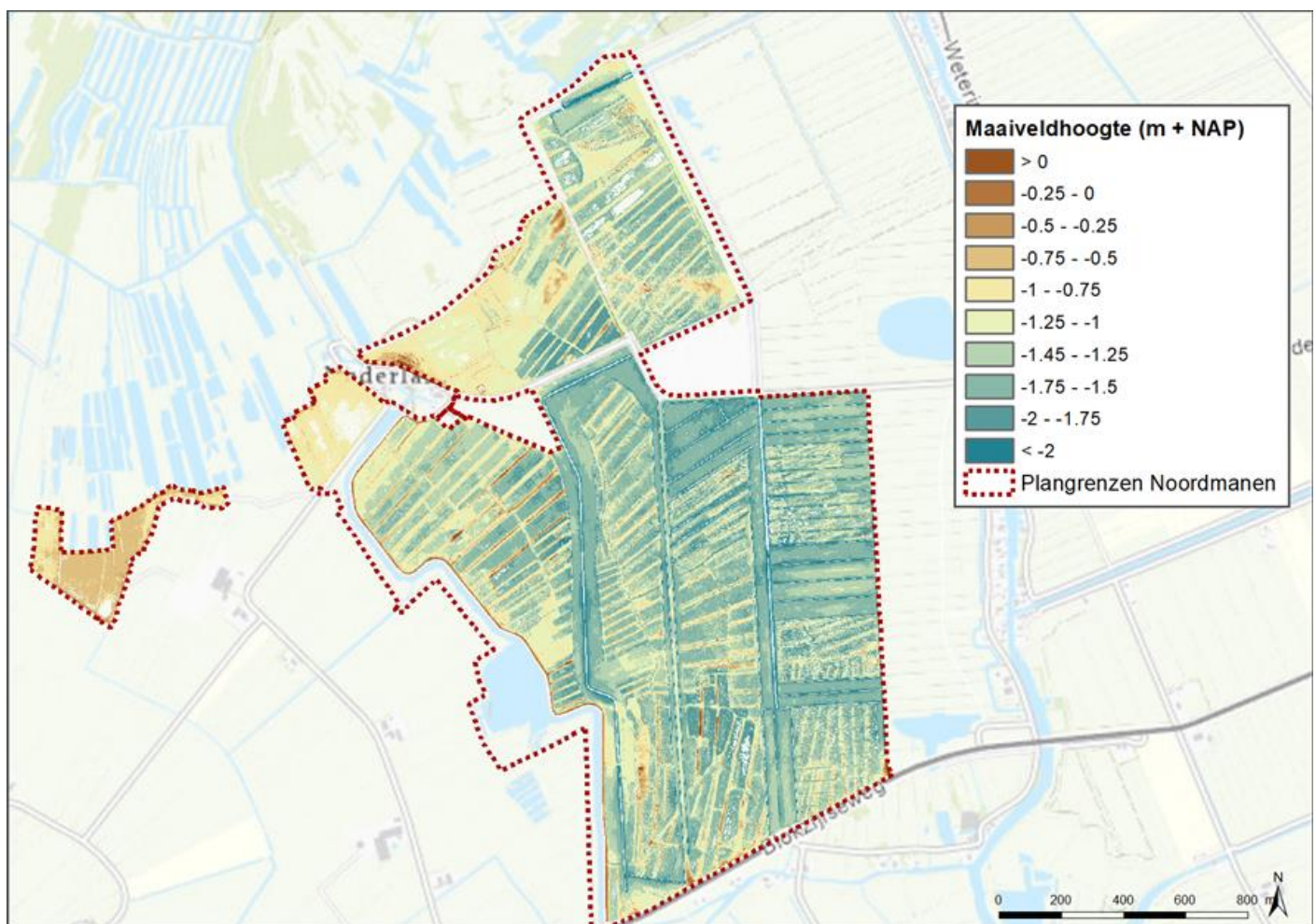
De Wieden en Weerribben vormen tezamen met de Natura 2000-gebieden Zwarte Meer, Rottige Meente & Brandemeer en Olde Maten & Veerslootslanden het grootste laagveengebied van Noordwest-Europa (Kiwa Water Research, juni 2007). Het is een restant van het veengebied dat zich ooit van Zwolle tot ver in Friesland uitstrekte.

Dit hoofdstuk geeft een korte beschrijving van het Natura 2000-gebied De Wieden en Weerribben en een nadere gebiedsbeschrijving voor deelgebied Noordmanen. Basis hiervoor is het Natura-2000 beheerplan van de Provincie Overijssel (2017) en het inrichtingsplan voor (Arcadis, 2021a), aangevuld met enkele conditionerende onderzoeken. Een beknopte beschrijving van het Natura-2000 gebied De Wieden en Weerribben is te vinden in het inrichtingsplan (Bijlage A²).

2.1 Hoogteligging

Deelgebied Noordmanen

Het maaiveld van Noordmanen ligt tussen -2,0 en -0,2 m NAP (Figuur 4), waarmee het maaiveld gemiddeld op een lager niveau ligt dan de rest van de Weerribben. Het maaiveld van het oostelijke gedeelte van het deelgebied ligt lager dan het westelijke gedeelte door de aanzet tot vervinging.

Figuur 4. Hoogteligging van deelgebied Noordmanen in m NAP (AHN, 2020)

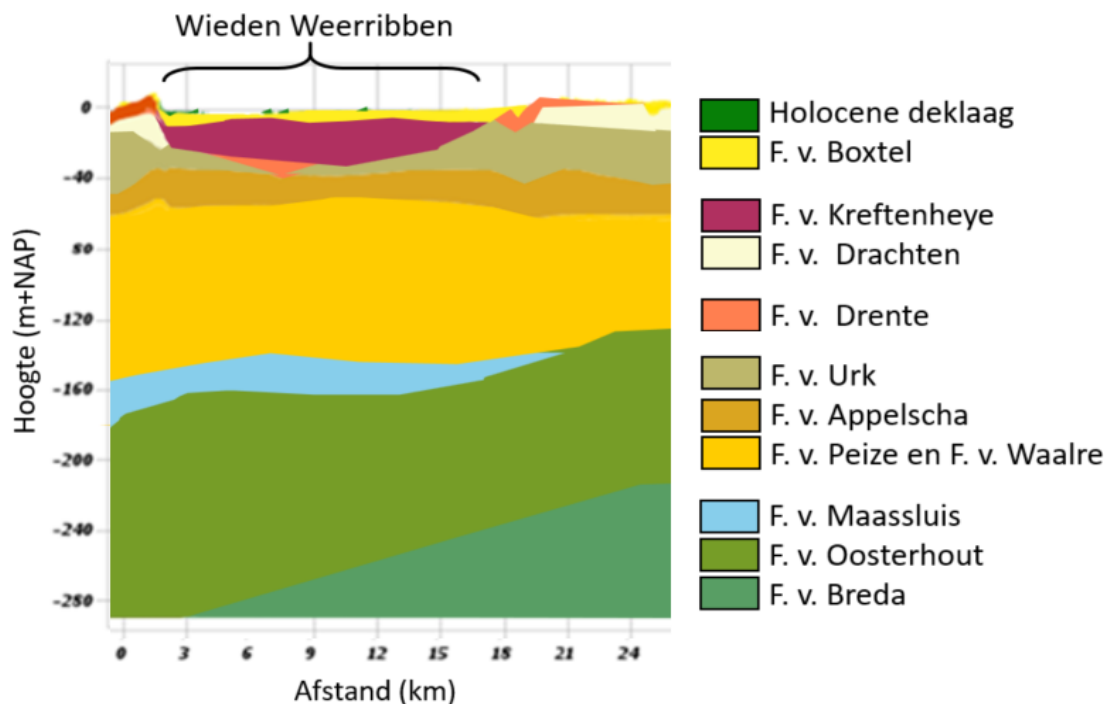
² Disclaimer: het Inrichtingsplan betreft het VO waarbij enkele peilen en de inrichting van de betreffende gebieden niet overeenkomen met dit peilbesluit. Dit betreft de vakken ten behoeve van het porseleinhoen en de blauwgraslanden.

2.2 Diepe en ondiepe bodemopbouw

De Wieden - Weerribben

De Wieden en Weerribben bestaan uit een dun (ca. 3 m) veenpakket op een zandondergrond. Door de grote waterdoorlatendheid van de ondergrond en gaten in de aanwezige slecht doorlatende lagen kan grondwater gemakkelijk uit het gebied wegzijgen.

In de ondergrond van De Wieden en Weerribben ligt een oerstroombdal van de Vecht dat later is opgevuld met merendeels zandige afzettingen bestaande uit fluvioglaciaal materiaal (Formatie van Drenthe), rivierafzettingen (Formatie van Kreftenheye) en dekzand (Formatie van Boxtel). In de Formatie van Kreftenheye komt een slecht doorlatende laag van klei en veen voor (Eem-Formatie, ca. 15-20 m - NAP) (Figuur 5). De Eem-laag is niet aaneengesloten en plaatselijk dun. Aan de oostzijde van het gebied ligt de stuwwal van Steenwijk/Oldemarkt, en aan de westzijde de stuwwal van Vollenhove. Onder de hogere gronden aan de oost- en westzijde ligt keileem, in het oerstroombdal is dat weg geërodeerd.

Figuur 5. Dwarsdoorsnede diepe ondergrond op basis van REGIS II.

Deelgebied Noordmanen

De ondergrond van Noordmanen is opgebouwd uit een zandige ondergrond met daarboven een venige deklaag. De regionale grondwaterstromingsrichting is westzuidwest. Globaal stroomt het grondwater van de hoger gelegen Hondsrug in oost Drenthe naar het Ketelmeer. Het boezempeil varieert tussen -0,73 en -0,83 meter NAP.

2.3 Ontwikkeling van het landschap

De Wieden - Weerribben

In de laagte van het oerstroombdal heeft zich na de laatste ijstijd veen gevormd. In eerste instantie vond vorming van gematigd voedselrijk/voedselrijk veen plaats onder invloed van toestromend oppervlaktewater van o.a. de Linde en Steenwijker Aa. Later ontstonden hoogvenen. Een groot deel van het oorspronkelijke veen bestond uit hoogveen. Tussen 250 en 1500 na Chr. degradeerde het hoogveen onder invloed van klimaatverandering, zeetransgressie en landgebruik door de mens. Door de toegenomen zee-invloed vond ook kleiafzetting plaats boven op het veen. Rond 1400 na Chr. vond oppervlakkige verving plaats en in de periode 1600-1900 grootschalige natte verving in

petgaten. Door erosie en overstromingen werden legakkers weggeslagen en ontstonden plassen. Vanaf 1919 werd het gebied een boezem voor de omliggende polders, die steeds beter werden ontwaterd.

Met de afsluiting van de Zuiderzee verdween in de jaren '30 de brakke invloed. Het veenpakket heeft aan de westzijde een dikte van 3-4 meter, aan de oostzijde is het dunner (1-2 meter). Vooral in het oostelijke deel zijn er sloten die de veenlaag doorsnijden en zich daardoor in de ondergelegen, beter doorlaatbare, zandlaag insnijden. Op de overgang tussen deze veen- en zandpakketten bevindt zich vaak een slecht waterdoorlatende laag, de gliedelaag. Door de doorsnijding van de gliedelaag kan er plaatselijk verhoogde infiltratie optreden door de wegname van de hogere infiltratieweerstand (Provincie Overijssel, 2017).

Het veengebied De Wieden en Weerribben heeft een karakteristiek patroon van petgaten en legakkers dat is ontstaan door het afgraven van veen voor de turfwinning. Rond 1920 was de turfwinning niet meer rendabel en schakelde de lokale bevolking geleidelijk over op rietteelt. In 1919 werd het A.F. Stroïnk gemaal bij Blokzijl gebouwd om het waterpeil in Noordwest Overijssel onder controle te krijgen. Hierdoor werden de rietlanden minder nat, waardoor het verlandingsproces versnelde en het riet doorgroeid raakte met ruigtekruiden. Door dit menselijk handelen ontstond het kraggenlandschap, dat wordt gekenmerkt door afwisseling van sloten, open water en (riet)land afgewisseld met bos.

Deelgebied Noordmanen

Deelgebied Noordmanen is een oud verveningslandschap dat wordt gekenmerkt door een rechthoekig slotenpatroon met daarin de aanwezigheid van weren, ribben en kraggen. In het huidige beeld van Noordmanen zijn veel petgaten verland en begroeid met beplanting en wilgenstruweel, de kraggen zijn hierdoor minder goed zichtbaar. Het afgezonderde westelijke deel van deelgebied Noordmanen ligt in de Baarlingerpolder en ligt ongeveer 1,5 m hoger dan het oostelijke, en grenst in het noorden aan petgaten. Het oostelijke deel van Noordmanen grenst aan de polder Wetering West. Het noordelijke en westelijke deel is sterk verkaveld in een overwegend noordoost-zuidwestelijke richting.

In de jaren 1960 is in Noordmanen een polder aangelegd om het gebied te ontginnen als landbouwgrond. Deze ontginning is halverwege gestaakt, de ontgonnen delen liggen lager in het landschap. Door inklinking van de bodem is de ontwaterde polder van Noordmanen relatief nog lager komen te liggen dan zijn omgeving.

2.4 Bestaand landgebruik en habitats

De Wieden - Weerribben

Bepalend voor de vegetatie in De Wieden en Weerribben was en is de verlandingscyclus. Door vervening ontstond open water dat geleidelijk weer verlande. Later kreeg de rietteelt een grote rol.

De geleidelijke dichtgroei van de petgaten (verlanding) komt momenteel nog plaatselijk voor in de vorm van matig voedselrijke overgangs- en trilvenen (trilvenen) en licht voedselrijke galigaanmoerassen. Het betreft oudere trilvenen, waarvan een aanzienlijk deel aan het verzuren is. Tegenwoordig stagneert kraggeverlanding nagenoeg. Met name in experimenten waarbij nieuwe petgaten zijn gegraven, treedt plaatselijk nieuwe verlanding op. Het betreft dan petgaten die in verbinding staan met bestaande trilvenen. Jonge basenrijke, matig voedselrijke verlandingsvegetatie ontstaat nu vooral zeer kleinschalig in kleine greppels, die voorzien worden van (betrekkelijk) schoon oppervlaktewater en de randen van geplagde percelen die worden beïnvloed door basenrijk oppervlaktewater (Provincie Overijssel, 2017).

Noordmanen en omgeving

Binnen en net buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden De Wieden en de Weerribben komt landbouw (grasland en bouwland) voor. Deze gronden vallen gedeeltelijk onder de Habitat- en Vogelrichtlijn en zijn voornamelijk in particulier beheer (zie Figuur 6). Ten aanzien van het watersysteem vinden handelingen plaats zoals het aan- en afvoeren van oppervlaktewater, onttrekken van grondwater en beregening met oppervlaktewater.

Figuur 6. Vogel- en habitatrichtlijngebieden in Noordmanen en omgeving (Ministerie van LNV, 2021).

In een deel van De Weerribben vindt rietteelt plaats. Er liggen nog enkele complexen met rietcultuur tussen boezempeil en polderpeil, in Noordmanen komt aan de zuidzijde van het gebied nog rietteelt voor, zie ook het inrichtingsplan. Deels vindt dit plaats op eigen gronden, maar voor een belangrijk deel op gepachte gronden van Staatsbosbeheer. Om productie te bevorderen, worden de rietpercelen in de zomerperiode bevoeid met oppervlaktewater. Het riet wordt geoogst in de winter. Daarvoor mogen de waterpeilen in die periode niet te hoog zijn. Deelgebied Noordmanen is onderdeel van de het Nederlandse Natuurnetwerk (NNN) en het Natura 2000-gebied De Weerribben - Wieden. Deelgebied Noordmanen bestaat uit een afwisseling van (matig) voedselrijke graslanden, elzen- en berkenbroekbos, wilgenstruwelen, voedselrijke grote zeggen- en rietmoerassen, enkele veenmosrietlanden en enkele petgaten. Zowel de omvang als de diversiteit aan habitats maakt het deelgebied aantrekkelijk voor verschillende (zeldzame) vogelsoorten, zoogdieren, amfibieën en ongewervelden (Arcadis, 2020a).

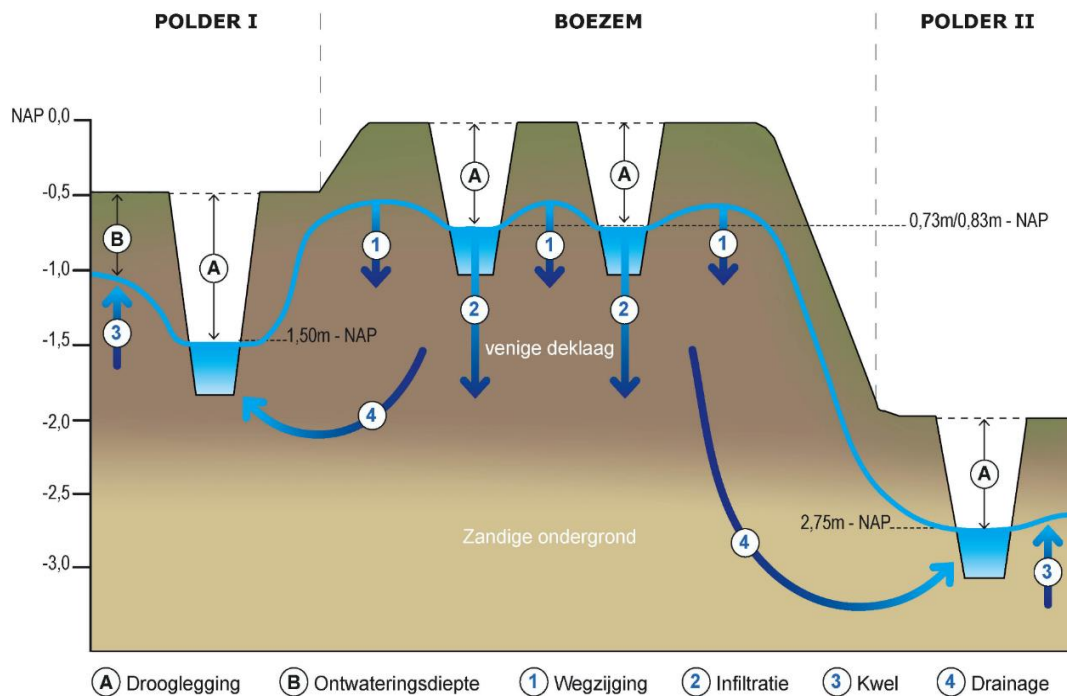
Naast landbouw en bewoning wordt het gebied ook recreatief gebruikt. Het gaat bijvoorbeeld om routes voor fietsers en wandelaars en accommodaties voor watersporters en andere belevenissen. Daarnaast liggen er binnen of direct naast de gebieden enkele dorpen en gehuchten.

3 Huidig watersysteem (AGOR)

Dit hoofdstuk beschrijft het huidige watersysteem: het actuele grond- en oppervlaktewaterregime (AGOR). De grondwaterstromingen zijn sterk beïnvloed door de inpoldering van de omgeving waardoor in het gebied wegzijging optreedt. Deze regionale stromingen worden in paragraaf 3.1 schematisch beschreven. Vervolgens wordt het grondwatersysteem (paragraaf 3.2) en het oppervlaktewatersysteem (paragraaf 3.3) specifiek voor Noordmanen besproken. Basis voor de voorliggende beschrijving is het Natura 2000-Beheerplan van de Provincie Overijssel (Provincie Overijssel, 2017), de watersysteemanalyse (Arcadis, 2020c) en het inrichtingsplan (Arcadis, 2021a);

3.1 Het hydrologisch systeem in de Wieden - Weerribben

Figuur 7 geeft het watersysteem in De Wieden – Weerribben schematisch weer. Door inpoldering van de omgeving (aanleg Noordoostpolder en ontginningspolders Scheerwolde) kwam het Natura 2000-gebied Wieden – Weerribben hoger te liggen dan de omgeving. Daardoor vindt er vanuit de Weerribben wegzijging plaats naar de lageregelegen omgeving. Wegzijging treedt vooral op in het eerste watervoerende pakket. De wegzijging is het sterkst aan de noordzijde. Voor zover vóór de ontginning al sprake was van regionale grondwateraanvoer door kwel is deze door verving, polderpeilverlaging en inpoldering van de Noordoostpolder verdwenen.

Figuur 7. Regionale watersysteem in De Wieden en Weerribben

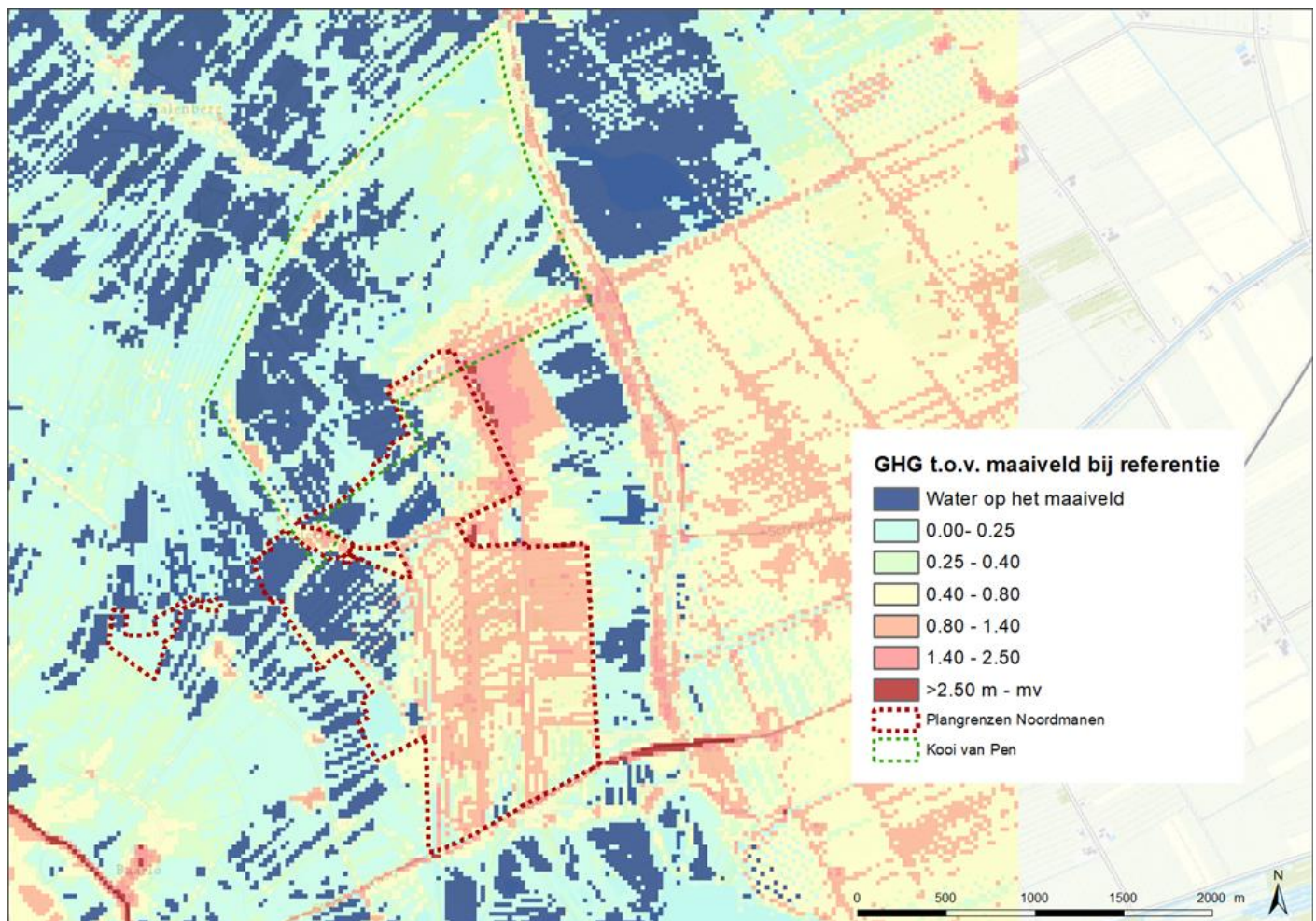
Variatie in drooglegging (zie uitleg in Figuur 8) is mogelijk door het aanhouden van verschillende oppervlaktewaterpeilen; polderpeil en boezempeil. De boezem dient voor de opvang en de afvoer van polderwater en het boezempeil varieert tussen -0,73 en -0,83 meter NAP: het zomer- en winterpeil, respectievelijk maximaal - en minimaalpeil genoemd. Het polderpeil hangt af van het lokale landgebruik en ligt lager en varieert sterker, waarbij het peil 's zomers over het algemeen vaak hoger ligt dan 's winters. In de sloten waar boezempeil wordt gehanteerd, infiltreert het water uit de sloot de bodem in. Vervolgens stroomt het water door de venige deklaag naar gebieden met lagere peilen; de polderpeilen. Hier komt het water van de gebieden met polderpeil uiteindelijk terecht in de watergangen.

Grofweg kan een tweedeling gemaakt worden in kwel- en wegzijgingsgebieden. In de hooggelegen gebieden op boezempeil treedt voornamelijk wegzijging op. Wateraanvoer is in deze gebieden noodzakelijk om het water op peil te houden. In de laaggelegen gebieden op polderpeil aan de westzijde van de Weerribben treedt ook voornamelijk wegzijging op, met soms lokale kwel. Watertoevoer is ook in deze gebieden noodzakelijk om het water op peil te houden. De mate van kwel en wegzijging kan lokaal variëren als gevolg van deklaagweerstand en de aanwezigheid van een glijdelag. Deelgebied Noordmanen ligt voornamelijk op polderpeil en dus lager dan boezempeil.

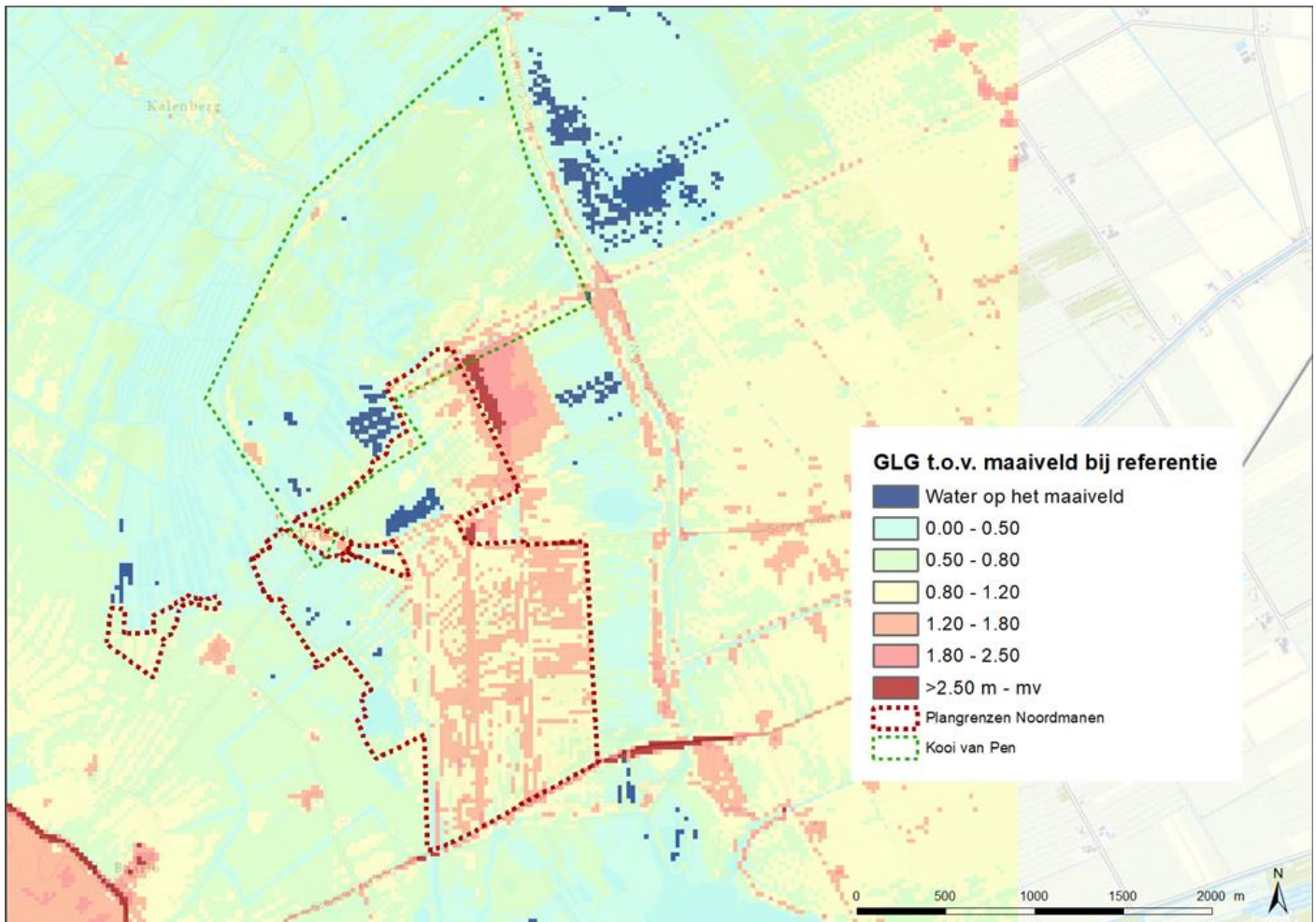
3.2 Grondwatersysteem

Om de huidige situatie van het grondwatersysteem in beeld te brengen is gebruik gemaakt van een bestaand regionaal grondwatermodel (MIPWA 3.0). De huidige modelinvoeren zijn geanalyseerd en waar nodig aangepast. De aanpassingen die zijn doorgevoerd hebben betrekking op de ondergrond, het oppervlaktewatersysteem en de grondwateraanvulling (zie hydrologisch rapport in Bijlage B). Vervolgens is een gedetailleerd model voor deelgebied Noordmanen opgezet. Dit model is verder ontwikkeld door in meer detail naar lokale effecten en afwijkingen te kijken in plaats van op regionale schaal. Het model is gevalideerd op het bestaande meetnet en op de gemeten stijghoogten uit het nieuwe monitoringsmeetnet (Arcadis, 2018) welke is ingericht voor de ontwikkelopgave van de Wieden Weerribben.

De ontwateringsdiepte in de huidige situatie (grondwaterstand ten opzichte van het maaiveld) bij de gemiddeld hoogste (GHG) en gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) is weergegeven in Figuur 8 en Figuur 9. In het westelijk deel van het deelgebied Noordmanen ligt het grondwater (relatief dicht) aan de oppervlakte. Aan de oostzijde ligt deze dieper dan 0,8 meter onder het maaiveld.

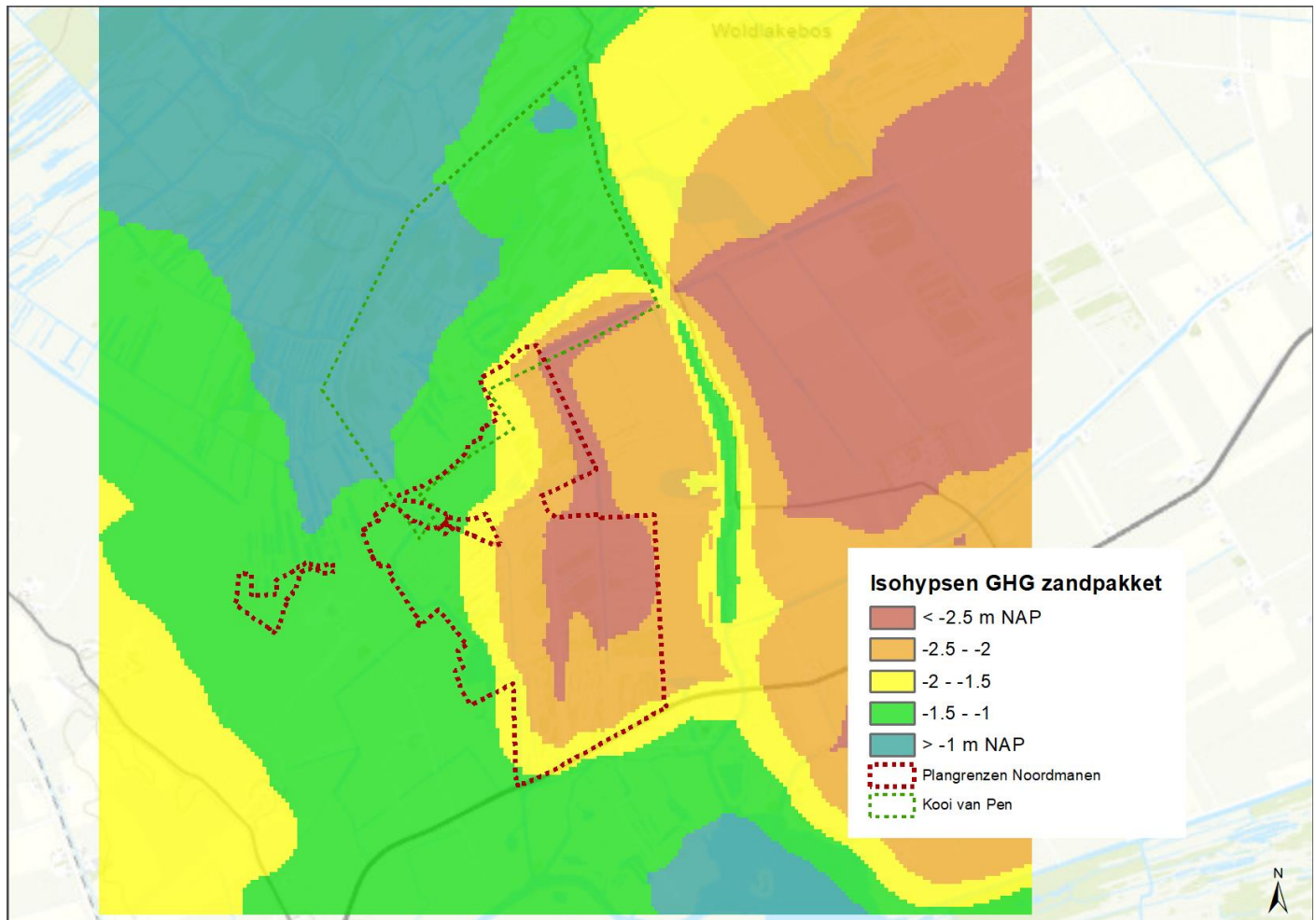
Figuur 8. Ontwateringsdiepte bij de gemiddeld hoogste grondwaterstand in de huidige (referentie-)situatie.

Figuur 9. Ontwateringsdiepte bij de gemiddeld laagste grondwaterstand in de huidige (referentie-)situatie*.

* In het gebruikte maaiveldhoogtebestand voor deze kaarten is nog een gronddepot ten noordoosten van Noordmanen aanwezig, dat inmiddels niet meer aanwezig is. Dit komt doordat het maaiveldhoogtebestand is opgesteld in de tijd dat dit depot nog aanwezig was. Hierdoor is het gebruikte maaiveld ter plaatse van dit depot te hoog. Dit heeft geen impact op de berekende grondwaterstanden ten opzichte van NAP, en ook niet op de hiermee berekende effecten. Wel geeft dit in bovenstaande figuren een vertekend beeld: de deze locatie ligt de GHG en GLG in werkelijkheid dichter bij maaiveld, doordat het maaiveld hier in werkelijkheid dus lager is. Direct ten noorden van de Rietweg is nog wel een gronddepot aanwezig. Ook deze valt buiten het plangebied.

De isohypsenkaart van de zandondergrond in Figuur 10 laat voor Noordmanen een stijghoogte zien van -1 tot meer dan -2.5 meter onder NAP. Ten noordwesten en ten zuiden van het deelgebied ligt deze hoger. Het ruimtelijk patroon van de polderpeilen is duidelijk zichtbaar.

Figuur 10. Isohypsen van de gemiddeld hoogste grondwaterstand bij Noordmanen

3.3 Oppervlaktewatersysteem

De Wieden - Weerribben

Het Natura 2000-gebied maakt grotendeels deel uit van de Boezem van Noordwest Overijssel, er is ongeveer 3000 ha open water. Door inpoldering van de omgeving ligt het grootste gedeelte van het Natura 2000-gebied hoger dan zijn omgeving. Het winterpeil is -0,83 m NAP en in de zomer mag het peil, afhankelijk van neerslag en verdamping, variëren tussen -0,73 m NAP en -0,83 m NAP. Om verdroging tegen te gaan heeft Waterschap Drents en Overijsselse Delta in september 2020 het bestaande peilbesluit aangepast (WDOD, 2020). Het herziene peilbesluit heeft onder normale omstandigheden de volgende kenmerken:

- Het peil mag in maart geleidelijk stijgen naar een maximumpeil van -0,73 m NAP.
- In de periode van april t/m september wordt een peil van minimaal -0,76 in plaats van -0,83 m NAP aangehouden, waardoor verdroging eerder in het seizoen is bij te sturen (WDOD, 2020). Als het peil in de zomer lager wordt dan -0,76 m NAP wordt bij gemaal Stroïnk water uit het Vollenhovermeer ingelaten.
- Vanaf oktober wordt het peil geleidelijk teruggebracht naar het winterpeil (-0,83 m NAP).
- Het winterpeil wordt aangehouden van november tot en met februari.

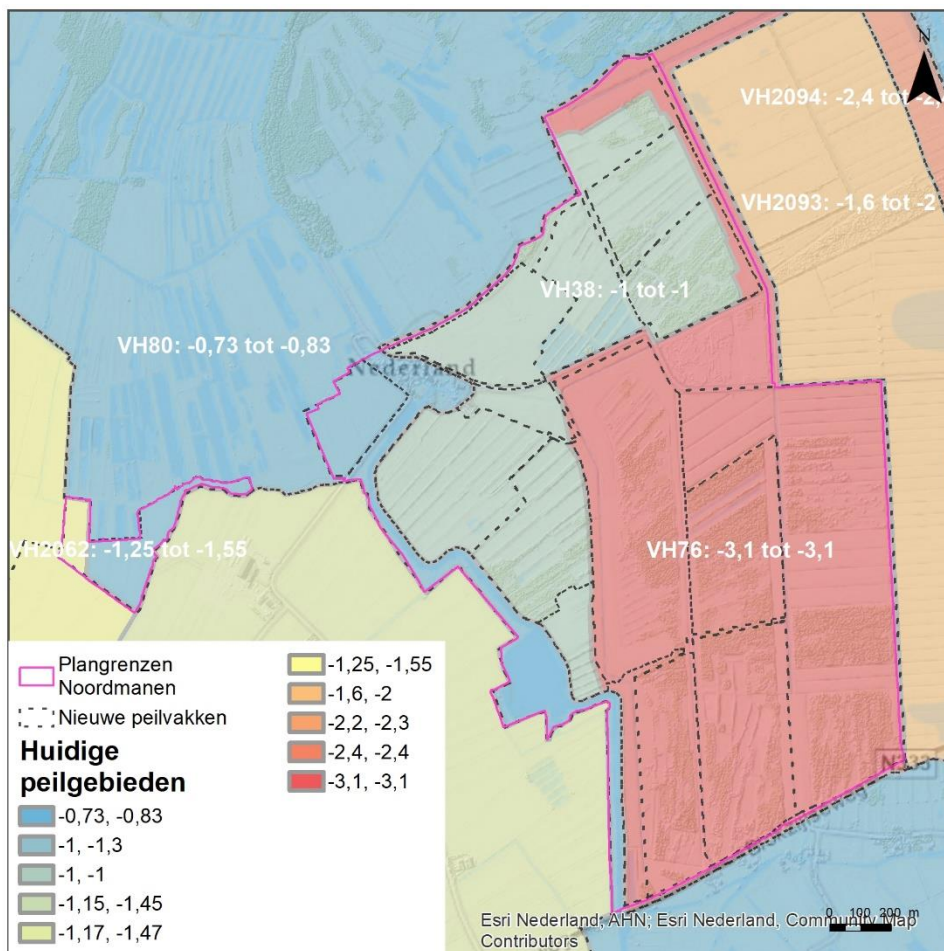
Het gebied wordt voornamelijk gevoed door regenwater, de afvoer van het Drents plateau via de Vledder en Wapserveense Aa en de afvoer van overtollig water uit polders. Gedurende normale omstandigheden watert het gebied af via het Ettenlandskanaal en pompt gemaal Stroïnk het teveel aan water naar het Vollenhovermeer dat in open verbinding staat met het IJsselmeer. In sommige jaargetijden maken de wegzijging naar de ondergrond en een neerslagtekort / verdampingsoverschot het nodig om water bij het gemaal Stroïnk in te laten om het waterniveau in het gebied op het minimale peil te houden.

Bij extreme droogte in de periode van april tot en met september wordt water ingelaten bij $-0,73$ m NAP om dit peil te kunnen handhaven. Het peilbeheer wordt gestuurd op een gemiddelde van het peil bij 7 meetstations die verspreid over het gebied van de Boezem staan.

Binnen de boezem zijn diverse kleinere peilgebieden waar het peil wordt geregeld door de eigenaar/ gebruiker. Zo zijn er delen die afgesneden zijn van het oppervlaktewater, en als gevolg van wegzijging een lager peil hebben. Door klink van het veen ligt het maaiveld hier lager dan boezempeil. Ook vindt er op rietpercelen binnen de boezem enerzijds onderbemaling plaats om het snijden van riet in de winter te vergemakkelijken en anderzijds bevoeiing plaats om de rietgroei te stimuleren. Door al deze particuliere ingrepen is de waterhuishouding van De Wieden en Weerribben zeer complex.

Deelgebied Noordmanen

Het deelgebied Noordmanen is opgebouwd uit verschillende veenbodems, met daaraan verbonden verschillende waterpeilen (Figuur 11). Het gehele deelgebied is opgenomen binnen de begrenzing van het Nederlandse Natuurnetwerk (NNN), waarin een hoog waterpeil gewenst is. Het huidige streefpeil ligt voor een groot deel nog op $-3,1$ m NAP. Met dit lage waterpeil onderscheidt het deelgebied zich van de omringende gebieden waar veelal boezempeil wordt gehanteerd. Het zeer diepe peil is ooit gebaseerd op de verwachting dat het ontginningsproces vanuit het oostelijke gedeelte ook door zou zetten naar het westelijke gedeelte. De noordkant van het gebied heeft een peil van -1 m NAP en een klein deel ligt op boezempeil ($-0,73/-0,83$ m NAP). Ten noorden (o.a. Kooi van Pen) en zuiden van het gebied wordt het boezempeil gehanteerd. Ten oosten en westen van het gebied liggen verschillende polderpeilen; variërend van -1 tot $-3,1$ m NAP. Vanuit de boezems treedt er in de huidige situatie nauwelijks tot geen kwel op in het gebied. In de laagste sloten treedt sporadisch kwel op wanneer het waterpeil in de boezems hoog staat.

Figuur 11. Huidige peilvakken in Noordmanen

De polders in deelgebied Noordmanen liggen tussen de watergangen Roomsloot en de Wetering (beide op boezempeil) en worden net als de polders aan de oostzijde van het deelgebied bemalen door de gemalen Wetering aan beide zijden van de Wetering. Het gemaal ligt aan de watergang Wetering en het oppervlaktewater stroomt van noordnoordwestelijke richting naar het zuidzuidoosten. Binnen het gebied wordt tevens peilbeheer uitgeoefend door verschillende landeigenaren, met behulp van kleine inlaten, duikers en pompen.

Tabel 3 geeft een overzicht van de nummering van de peilvakken, het huidige peil (AGOR) en het gemiddelde maaiveld per peilgebied.

Tabel 3. Kenmerken huidige peilgebieden Noordmanen. In de linkerkolom de huidige peilgebieden, daarnaast de toekomstige subpeilgebieden per peilgebied

Peilgebied	Sub peilgebied	Vak (zie figuur 20)	Huidig peil (AGOR) (m NAP)	Gemiddeld maaiveld (m NAP)
VH38	1	M1.1	Deel Max: -1 en Min: -1 Deel Max: -3.1 en Min: -3.1	-1.40
	2	M1.2	Deel Max: -1 en Min: -1 Deel Max: -3.1 en Min: -3.1	-1.40
	3	M1.3	Max: -1 Min: -1	-1.40
	4	M2.1	Max: -1 Min: -1	-1.20
	5	M2.2	Max: -1 Min: -1	-1.20
	6	V3	Max: -1 Min: -1	-1.20
	7	P15	Max: -1 Min: -1	-0.90
	8	P16	Max: -1 Min: -1	-1.20
	9	B1M1	Max: -1 Min: -1	n.v.t.
	10	10	Max: -1 Min: -1	n.v.t.
	11	10	Max: -1.5 Min: -1.5	-1.50
VH76	1	V4	Max: -3.1 Min: -3.1	-1.40
	2	V4a	Max: -3.1 Min: -3.1	-1,40
	3	V4b	Max: -3.1 Min: -3.1	-1,40
	4	V5	Max: -3.1 Min: -3.1	-1.40
	5	V6	Max: -3.1 Min: -3.1	-1.40
	6	V7	Max: -3.1 Min: -3.1	-1.40
	7	B11	Max: -3.1 Min: -3.1	-1.40
	8	10a	Max: -1 Min: -1	n.v.t.
	9	KWS	Max: -3.1 Min: -3.1	n.v.t.
VH80	1	P8	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.70
	2	P9	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.90

4 Optimale situatie en opgaven (OGOR)

Dit hoofdstuk beschrijft de opgaven en de optimale situatie (OGOR) voor deelgebied Noordmanen. Vanuit de opgave en gekozen inrichting voor het gebied, worden de optimale grond- en oppervlaktewaterstanden bepaald.

4.1 Ontwikkelopgave

Binnen deelgebied Noordmanen worden meerdere doelstellingen voor habitattypen en doelsoorten gerealiseerd. De doelstellingen volgen uit de gebiedsanalyse en het Natura 2000-beheerplan voor De Wieden en Weerribben. Het creëren van een optimaal leefgebied voor de aangewezen doelsoorten en optimale omstandigheden voor aangewezen habitattypen staat hierbij centraal. Tabel 4 beschrijft welke doelen moeten worden gerealiseerd.

Tabel 4. De doelstellingen voor deelgebied Noordmanen

Deelgebied	Doel en omvang in hectare (ha)
Noordmanen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen nieuw leefgebied voor grote vuurvlieder (76 ha). • Ontwikkelen blauwgrasland op voormalige landbouwgronden (28 ha). • Uitbreiding leefgebied moerasbroedvogels purperreiger, roerdomp, snor, rietzanger, zwarte stern (55 ha). • Uitbreiding leefgebied porseleinhoen (21 ha). • Uitbreiding leefgebied grote karekiet (1-5 ha). • Watersnip profiteert mee van de inrichting. • Gebied moet ook functioneren als verbinding voor otter.

4.2 Voorkeursvariant natuurtypen

Via een uitgebreid ontwerpproces is een inrichting van deelgebied Noordmanen tot stand gekomen. Hierbij is rekening gehouden met de aanwezige abiotische en biotische kenmerken, de hoogteligging, de waterhuishouding en ligging van het gebied ten opzichte van aanwezige infrastructuur en bebouwing. Dit is gebeurd door samenwerking met verschillende deskundigen en in samenspraak met een werkgroep, met daarin organisaties die het akkoord 'Samen werkt beter' hebben ondertekend. Dit betreft de Provincie Overijssel, Waterschap Drents Overijsselse Delta, Staatsbosbeheer, LTO en gemeente Steenwijkerland. Figuur 12 geeft de nieuwe inrichting van deelgebied Noordmanen weer.

Figuur 12. Noordmanen met gebiedsgrens, doelsoorten, aantal ha's en vaknummers.

De doelen zijn gelieerd aan de doelsoorten (Figuur 12).

• V-vakken	Inrichting ten behoeve van de Grote Vuurvlinder	Natuurtype Kraggenlandschap
• B-vakken	Inrichting ten behoeve van blauwgrasland	Natuurtype blauwgrasland
• M-vakken	Inrichting ten behoeve van de Moerasbroedvogels	Natuurtype Riet
• P-vakken	Inrichting ten behoeve van het Porseleinhoen	Natuurtype Vochtig grasland
• GK-vakken	Inrichting ten behoeve van de Grote Karekiet	Natuurtype Riet

Centraal in het gebied is gekozen om van noord naar zuid nieuw leefgebied voor de grote vuurvlinder te realiseren (vak V3 t/m V7). Door realisatie van nieuw leefgebied moet een verbindingszone voor de grote vuurvlinder ontstaan tussen de Weerribben en de Wieden. Door ontwikkeling van leefgebied centraal in het landschap kan gebruik worden gemaakt van het bestaande kraggenlandschap (bestaande ribben (=verhogingen), open water en moerasvegetaties) en de aanwezige cultuurhistorische structuur.

Het oostelijke deel van het gebied wordt ingericht voor blauwgrasland (vak B11 t/m B14). Voor de ontwikkeling en instandhouding van blauwgrasland is buffering van de zuurgraad een belangrijke voorwaarde. In het verleden zorgden basenhoudende kwel dan wel kortdurende overstromingen met matig voedselrijk maar wel basenhoudend oppervlaktewater hiervoor. In deelgebied Noordmanen is momenteel echter weinig kwel aanwezig. Daarom is voor de inrichting van blauwgrasland gekozen om deze te situeren op een locatie zonder reliëf, waar water kan inunderen op het maaiveld.

Twee delen aan de rand van het deelgebied worden ingericht voor moerasbroedvogels (vakken M1.1 t/m M1.3, M2.1 en M2.2). De inrichting van het gebied als leefgebied voor moerasbroedvogels is gericht op het ontwikkelen van rietcomplexen (waterriet, overjarig, grofstengelig riet, inundatieriet) in ondiep water. De duur en frequentie waarmee rietland wordt geïnundeerd beïnvloedt sterk het type riet dat er ontwikkelt. Rietlanden zullen doorgaans in de winter inunderen en in de zomer zal het oppervlaktewaterpeil, en daarmee ook het grondwaterpeil, uitzakken onder maaiveld.

De vakken P8, P9, P15 en P16 worden ingericht voor het porseleinhoen. Het porseleinhoen wenst een inrichting met een uitzakkend waterpeil in de zomer en een variëteit aan nat grasland met slenken, doorsneden door watergangen waar riet kan ontstaan.

Voor de grote karekiet worden de omstandigheden in vak GK21 gunstig geacht. Voor de ontwikkeling van het leefgebied van de grote karekiet is het wenselijk om het maaibeheer van de aanwezige rietvegetatie aan te passen van jaarlijks naar eens per 3 jaar gefaseerd maaien, zodat goed ontwikkeld grofstengelig riet kan ontstaan.

4.3 Peilbeheer voor Natuurbeheer

Om na inrichting de natuurtypen in stand te houden, is beheer en onderhoud nodig. Dit bestaat uit het 1 à 2x per jaar maaien van de vegetatie. Om het maaibeheer uit te kunnen voeren, worden de peilen tijdelijk verlaagd (dit worden beheerpeilen genoemd). Het rietland wordt dan - een keer per 2 à 3 jaar - afgesneden om overjarig, grofstengelig riet te ontwikkelen. Voor de ontwikkeling van blauwgrasland vindt er eens in de 2 jaar aan het einde van de winter (februari/ maart) inundatie plaats, waarbij het gebied 10 cm onder water wordt gezet. De wijze van beheer en onderhoud van de nieuwe inrichting wordt vastgelegd in een separate beheer- en onderhoudsnotitie.

4.4 Optimale grondwaterstanden

Op hydrologisch vlak bestaan de aanpassingen grotendeels uit het verhogen van de oppervlaktewaterpeilen om uiteindelijk over het gewenste grondwaterregime te beschikken. De gewenste diepte van het grondwater ten opzichte van het maaiveld is bepaald op basis van het voorgestelde natuurtype. Voor de realisatie van de biotopen behorend bij de doelsoorten worden de volgende grondwaterstanden beoogd (Tabel 5 geeft kort de optimale minimale en maximale grondwaterstanden per natuurtype weer).

Tabel 5. Natuurtypen met optimale standplaatsvereisten

Natuurdoel	Natuurtype	Uiterste bandbreedten standplaatsvereisten	
		Voorjaars-grondwaterstand (cm t.o.v. maaiveld)	Laagste grondwaterstand (cm t.o.v. maaiveld)
Grote vuurvliinder	Kraggenlandschap	n.v.t.	n.v.t.
Moerasbroedvogels	Riet	20 tot 50	> - 20
Porseleinhoen	Vochtig grasland	0 tot 20	- 60 tot 0
Blauwgrasland	Blauwgrasland	5 tot 25	- 40 tot -10
Grote Karekiet	Riet	20 tot 50	> - 20

Voor vochtige grasland staat het water 's winters en begin voorjaar tot op het maaiveld (2 cm tot 0 cm +mv) waardoor de vegetatie geen kans krijgt om te groeien en de bodem lang openblijft. In de zomer mag vochtig grasland uitzakken tussen 40 cm en 60 cm – maaiveld

Blauwgraslanden hebben als optimale grondwaterstand in de winter 5 cm +mv tot 25 cm – mv. In de zomer mag op veenbodems, zoals in de Wieden, de grondwaterstand hooguit enkele decimeters uitzakken omdat anders verzuring door regenwaterlenzen of eutrofiëring door mineralisatie optreedt (10 cm tot 40 cm – maaiveld).

Rietlanden zullen doorgaans in de winter inunderen (20 tot 50 cm + maaiveld) en in de zomer zal het grondwaterpeil, uit zakken tot onder maaiveld (>20 cm – mv).

Kraggenlandschap is een verzameling van natuurtypen. Het is een landschap bestaande uit ribben (verhogingen), moerasvegetaties en open water. Aangezien er verschillende natuurtypen wordt beoogd is er niet een optimale GVG of GHG voor kraggenlandschap.

4.5 Optimale oppervlaktewaterpeilen

De optimale grondwaterstanden worden gerealiseerd door de oppervlaktewaterpeilen aan te sturen. De peilen binnen een peilgebied zullen niet verlaagd worden ten opzichte van de werkelijke huidige situatie. Daarnaast zullen de peilen niet hoger komen dan het boezempeil, en wordt berging binnen het gebied geboden om een extra belasting van de omgeving te voorkomen.

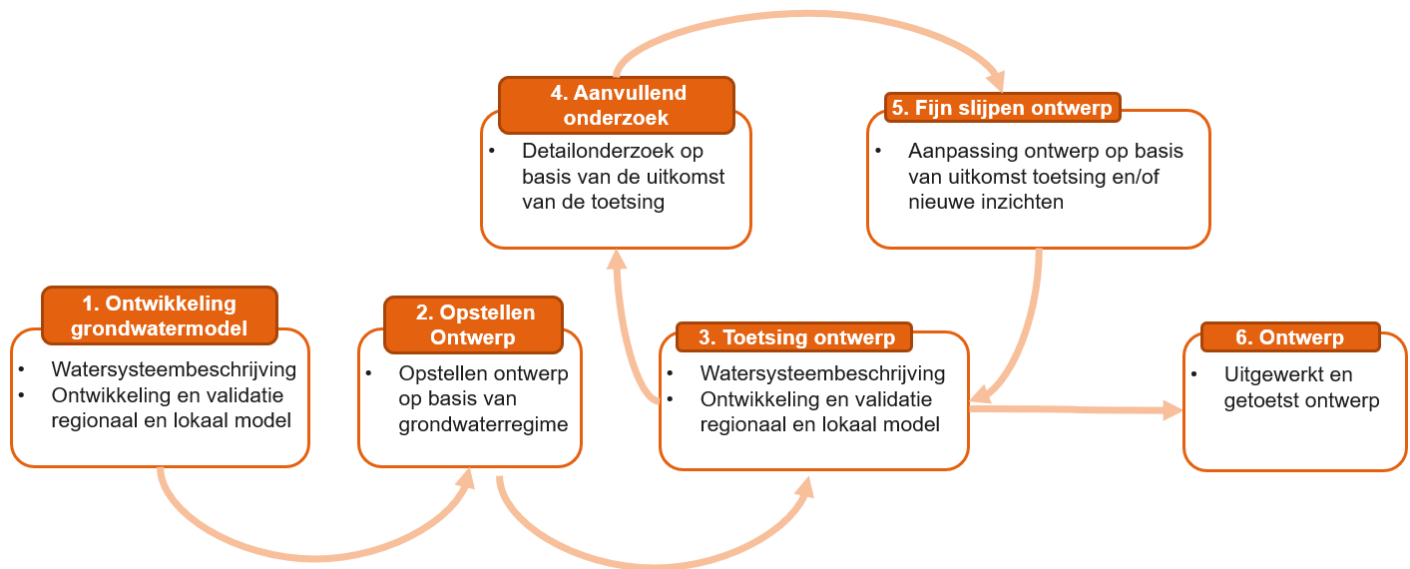
Deze uitgangspunten zijn genomen om een robuust watersysteem te creëren en de grondwaterstanden te handhaven of te verhogen. Door de grondwaterstand te verhogen zal er minder veenoxidatie plaatsvinden al zal het gehele bodemdalingsproces in en nabij het natuurgebied hierdoor niet stopgezet worden.

5 Toetsing en mitigatie van effecten

Hoofdstuk 4 beschrijft de optimale grond- en oppervlaktewaterpeilen per natuurdoel/ natuurtipe. In en rondom deelgebied Noordmanen spelen echter diverse andere belangen waar met het bepalen van de peilen rekening mee moet worden gehouden, te weten woningen, landbouw en wegen. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van deze belangen die in en rondom het deelgebied spelen, de effecten van de peilen op deze belangen en hoe ongewenste negatieve effecten worden voorkomen.

5.1 Iteratief ontwerpproces

De nu vast te stellen peilen (zie hoofdstuk 6) zijn iteratief tot stand gekomen. Het onderstaand schema geeft dit werkproces weer. In het inrichtingsplan (zie Bijlage A³) en het hydrologische rapport (zie Bijlage B) is dit in detail beschreven.

Figuur 13. Iteratief werkproces voor de totstandkoming van het (hydrologisch) ontwerp.

Uitgangspunt zijn de bij de Natura 2000 opgave passende peilen. Met een hydrologisch model zijn achtereenvolgens verschillende inrichtingsvarianten doorgerekend. Op grond van de hiermee verworven inzichten is het ontwerp steeds verder verfijnd. Het voorkomen van negatieve effecten op de omgeving stond hierbij centraal.

Er is daartoe aanvullend onderzoek verricht naar de situatie bij de woningen in Nederland en Wetering-west, waarin drempelhoogtes zijn ingemeten, waterpeilen zijn ingemeten en bodemprofielen zijn bepaald. Voor het landbouwgebied in de Baarlingerpolder is een aanvullend bodemonderzoek en landbouwkundige beoordeling uitgevoerd.

Naast deze effecten zijn ook de effecten op en door omliggende gebieden bekeken. Hierbij is gekeken naar het effect van de inrichting in het gebied Kooi van Pen (ten Noorden van Noordmanen) op de peilen in Noordmanen en naar de effecten van Noordmanen op deelgebied Muggenbeet (in De Wieden).

Al deze aanvullende informatie is gebruikt om het ontwerp te optimaliseren. Zo is een kwelsloot langs de N333 opgenomen in het plan/ontwerp om effect op Muggenbeet te voorkomen. Bij Nederland is het peil van de berm-sloot langs de Rietweg lager ingesteld dan het aanliggende peilvak om effecten op woningen en wegen te voorkomen. De

³ Disclaimer: het Inrichtingsplan betreft het VO waarbij enkele peilen en de inrichting van de betreffende gebieden niet overeenkomen met dit peilbesluit. Dit betreft de vakken ten behoeve van het porseleinhoen en de blauwgraslanden.

beoogde peilen in een aantal peilvakken zijn lager bijgesteld, en water aan- en afvoerroutes zijn aangepast. Ook is het ontwerp aangepast om extra belasting van het omliggende watersysteem in pieksituaties te voorkomen.

Het inrichtingsplan (Bijlage A⁴ bij dit rapport) geeft weer hoe het ontwerpproces is verlopen. Inhoudelijke informatie is te vinden in het hydrologisch onderzoek (Bijlage B bij dit rapport). Daarin is het definitief ontwerp ook vergeleken met een eerder ontwerp uit 2019. Dat ontwerp uit 2019 had wat minder effecten op de omgeving, maar leidde tot veel meer afgraven in het plangebied met bijbehorende hoge kosten en vrijkomend CO₂. Het bereiken van de natuurdoelen vergt de nu aangegeven peilverhogingen in het plangebied. Deze natuurdoelen zijn juridisch vastgelegd in het Natura 2000 Beheerplan en moeten zo mogelijk gerealiseerd worden in de eerste beheerplanperiode.

5.2 Hydrologische effecten

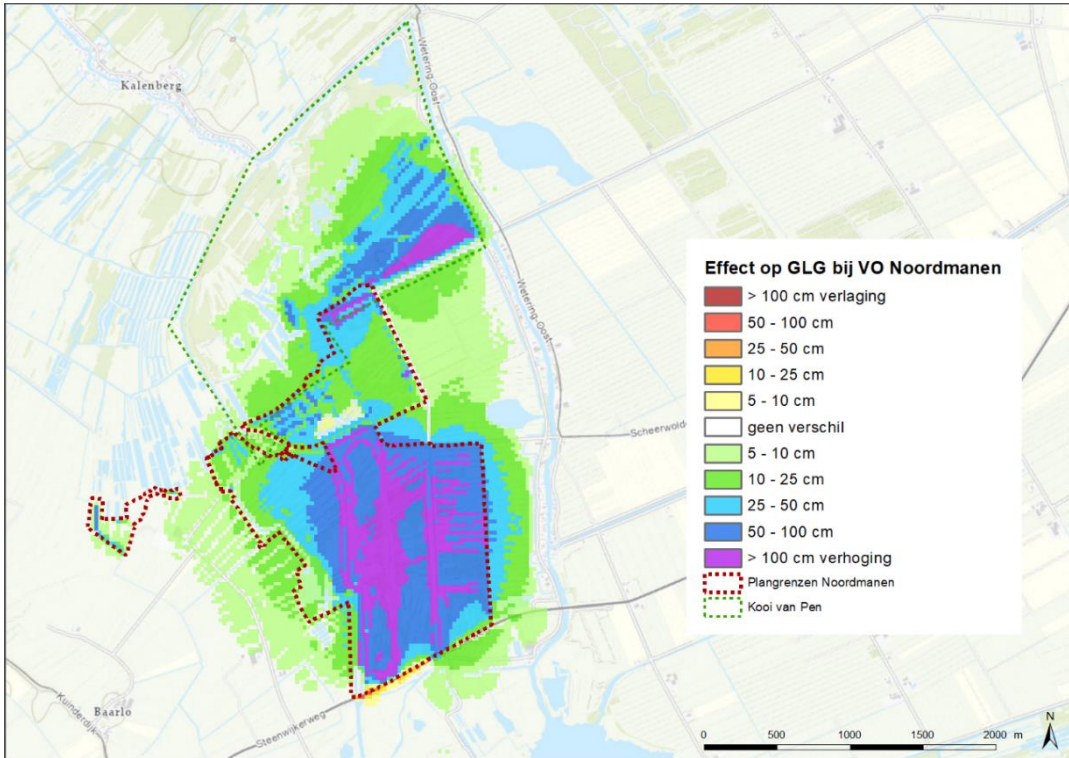
Het gekozen ontwerp (Voorlopig ontwerp, VO) voor Noordmanen is in het grondwatermodel ingevoerd en doorgerekend, inclusief de aanpassingen in de naastgelegen Kooi van Pen. Met de uitkomsten uit het model is het verwachte effect op de grondwaterstand bepaald en is de toetsing op gebruiksfuncties uitgevoerd.

In Figuur 14 en Figuur 15 is de verandering van de grondwaterstand t.o.v. de huidige situatie weergegeven. Te zien is dat de beoogde vernatting binnen het plangebied wordt bereikt. De effecten van het ontwerp op de grondwaterstand reiken tot buiten de projectgrens. De effecten werken met name door via de zandondergrond; door de hogere peilen neemt de stijghoogte in dit zandpakket toe waardoor er buiten het plangebied minder sprake is van wegzijging vanuit het freatisch pakket naar de zandondergrond. De effecten aan de oostzijde, in de waterberging Wetering-west, zijn een gewenst effect. Bij Muggenbeet is er alleen een beperkt effect op de GLG, niet op de GHG. De donkergroene zone betreft een stijging met 10-25cm, dit gebied is grotendeels bestaande natuur. De lichtgroene zone betreft een beperktere stijging van 5-10cm, ook dit is grotendeels bestaande natuur met enkele percelen in landbouwkundig gebruik. De GLG blijft daar in de landbouwkundige percelen bijna overal lager dan 80cm -mv. Bij de woning met het meeste effect stijgt de GLG ca. 10cm van -1,39 naar -1,29 t.o.v. maaiveld. De GHG (gemiddeld hoogste grondwaterstand) verandert niet bij Muggenbeet.

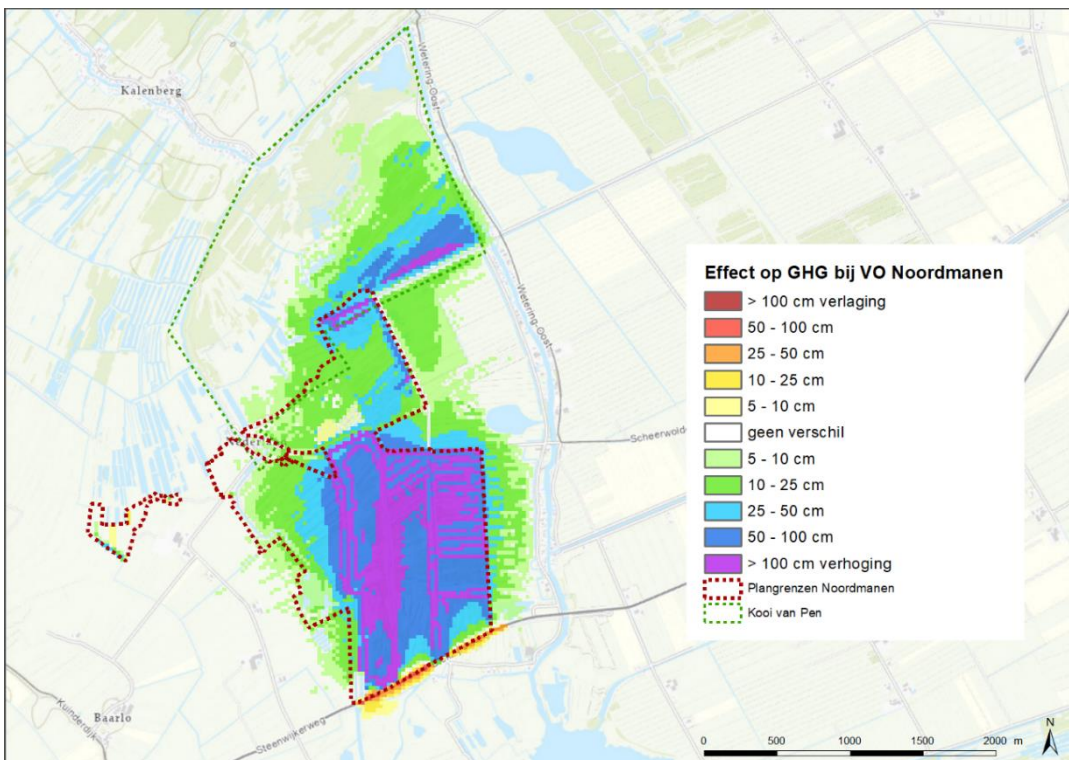
Het hydrologisch onderzoek biedt een uitgebreide beschrijving van de hydrologische effecten, zie hiervoor Bijlage B.

---

⁴ Disclaimer: het Inrichtingsplan betreft het VO waarbij enkele peilen en de inrichting van de betreffende gebieden niet overeenkomen met dit peilbesluit. Dit betreft de vakken ten behoeve van het porseleinhoen en de blauwgraslanden.

Figuur 14. Effect op de freatische grondwaterstand bij het ontwerp ten opzichte van de referentiesituatie bij de GLG.

Figuur 15. Effect op de freatische grondwaterstand bij het ontwerp ten opzichte van de referentiesituatie bij de GHG.

5.3 Toetsing effecten op ruimtegebruik/functies

Vervolgens is nagegaan hoe deze hydrologische effecten doorwerken op het ruimtegebruik in de direct omgeving van het plangebied, en het plangebied zelf. Eventuele effecten op nevenfuncties in het gebied zijn beschreven in het inrichtingsplan (zie Bijlage A⁵) en het bijbehorende MER, en hier kort samengevat. Het MER brengt ook de effecten van de natuurherstelmaatregelen in Kooi van Pen in beeld. De gecombineerde (herstel)maatregelen in Noordmanen en Kooi van Pen leiden tot een cumulatie van effecten. Deze cumulatie van effecten wordt in het MER beschreven. De hydrologische effecten als gevolg van de inrichting in Kooi van Pen worden in een watervergunning onderbouwd.

Voor de onderstaande gebruiksfuncties is geconcludeerd dat er geen conflict is met de vast te stellen peilen, namelijk voor:

- Bodem en ondergrond: de effecten van de peilaanpassingen hebben geen negatieve effecten op de bodem. Door de peilen te verhogen zal in delen van het deelgebied naar verwachting veenoxidatie juist verminderen.
- Bestaande natuur: mogelijke schadelijke effecten op natuur zijn uitgesloten. De huidige waterhuishouding, die afgestemd is op veelal landbouwkundig gebruik, wordt juist aangepast om de natuurdoelen te realiseren.
- Archeologie: archeologische artefacten liggen dieper in de ondergrond dan er wordt gegraven. En de oppervlaktewaterpeilen worden niet verlaagd.
- Landschap en cultuurhistorie: het uitgangspunt van de inrichting is om mogelijk de oorspronkelijke ontginningssassen te behouden. De ruimtelijke kwaliteit van Noordmanen wordt door de aanpassingen verbeterd.
- Recreatie: door de peilaanpassingen en de toekomstige natuurwaarden worden de belevingsmogelijkheden verbeterd.
- Kabels en leidingen: het aanpassen van de peilen is niet van invloed op het functioneren van de kabels en leidingen in het gebied
- Klimaat: door het op te zetten peil vermindert de CO₂-uitstoot in het deelgebied.
- Beheerinspanning: door het handhaven van goed peilbeheer blijft het gebied ook in de toekomst goed onderhoudbaar voor de terreinbeheerder (zie hiervoor paragraaf 6.3). Dat vereist ook dat het watersysteem (stuwen, inlaten, duikers) goed wordt onderhouden. De beheerinspanning neemt toe ten opzichte van nu.

Op enkele locaties (zie figuur A t/m D hieronder) is er op basis van het model plaatselijk mogelijk een kans op negatief effect op het ruimtegebruik. Dit betreft 1 woning in Nederland, 2 woningen in Wetering-west en een landbouwgebied in de aangrenzende Baarlingerpolder. De uitgebreide toetsing is te vinden in het hydrologisch onderzoek (Bijlage B), daarin is ook beschreven welk toetsingskader is gehanteerd.

Omdat het hier een kans op effect betreft wordt dit niet op voorhand gemitigeerd. De plaatselijke omstandigheden zijn complex, en het model is een vereenvoudiging daarvan. In de hiernavolgende paragraaf 5.4 is beschreven hoe eventuele negatieve effecten van het ontwerp zullen worden gemitigeerd of gecompenseerd.

Voor het landbouwgebied in de aangrenzende Baarlingerpolder geldt dat deze (kans op) negatieve effecten geen aanleiding zijn om het hoofdwatersysteem en het peilbeheer in de Baarlingerpolder aan te passen. Dat geldt ook voor de toekomst voor zover het een effect betreft dat voortkomt uit de peilverhogingen binnen Noordmanen. De provincie staat garant voor een correcte afhandeling van eventuele optredende negatieve effecten.

Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-normen)

Artikel 2.8 van de Waterwet en artikel 4.2.4 van de Omgevingsverordening Overijssel 2017 verplicht het waterschap zich te houden aan de vastgestelde normen voor wateroverlast. Gegeven de functie van het gebied zijn er normen vastgesteld voor de kans dat het peil van het oppervlaktewater het niveau van het maaiveld overschrijdt wegens neerslag. Deze normen zijn gebaseerd op de middenvariant van het klimaat scenario 2050 van het KNMI (Klimaatscenario G, 2006) (wetten.overheid.nl).

⁵ Disclaimer: het Inrichtingsplan betreft het VO waarbij enkele peilen en de inrichting van de betreffende gebieden niet overeenkomen met dit peilbesluit. Dit betreft de vakken ten behoeve van het porseleinhoen en de blauwgraslanden.

In de huidige situatie is het grondgebruik soms gras- en bouwland. In de nieuwe situatie verandert het grondgebruik naar natuur. Voor natuur gelden er geen wateroverlast normen.

Bijzondere omstandigheden

In de toekomstige situatie zullen de peilen (veelal) worden opgezet. Daardoor vermindert de bergende capaciteit in het gebied in een pieksituatie. Het gebied is daardoor natter wat betekent dat minder ruimte is om een stijgend peil op te vangen in het watersysteem. In de huidige situatie wordt een piekafvoer in een T25 situatie afgevoerd richting Gemaal Wetering. Omdat het onwenselijk is om dat debiet bij een T25 situatie toe te laten nemen (bij gemaal Wetering), zal de afvoer gecompenseerd worden door een extra uitlaat ten zuiden van vak VH76_18/B11. Deze extra uitlaat via de kwelsloot in combinatie met vertraging van de afvoer vanuit VH76_18/B11 zorgt ervoor dat de noordelijke uitlaat maximaal 187 l/s doorlaat in een T25 situatie. Er is dan geen sprake meer van een toename richting Gemaal Wetering (Arcadis, 2021f). Het overtollig water wordt vertraagd afgevoerd richting de kwelsloot en Gemaal Wetering. De kwelsloot zit aangesloten op een nieuw te bouwen gemaal. Vanuit beheerogpunt heeft dit gemaal een maximale capaciteit van 5 m³/min (83 l/s), dit is voldoende om de kwel uit de kwelsloot en een situatie waarin piekafvoer optreedt af te vangen. Onder nattere/extremere omstandigheden wordt het water zoveel mogelijk vertraagd afgevoerd. Het water wordt daarbij tijdelijk vastgehouden in peilvak VH76_18/B11 (in de watergangen en op het maaiveld bij het hoge peil) waarbij het peil in deze situatie mag stijgen tot -1.4 m NAP en stroomt uiteindelijk langzaam af.

5.4 Borging van mitigatie van eventuele negatieve effecten

De borging van het voorkomen en opheffen van negatieve effecten bestaat uit enkele stappen, waarbij het initiatief voor vervolgonderzoek valt onder de verantwoordelijkheid van Provincie Overijssel. De volgende opeenvolgende stappen worden doorlopen, waarbij afhankelijk van de uitkomst per stap een volgende stap wordt doorlopen:

- 1) Nader onderzoek en maatwerk-advies
  - a) Voor woningen in Nederland en Wetering-west zal de provincie de huidige situatie vastleggen met behulp van een bouwkundige opname (nulmeting) inclusief een risicoanalyse van mogelijke natschade. Dit betreft niet alleen de genoemde 3 woningen maar ook enkele andere woningen waar de ontwateringsdiepte bij het ontwerp nog maar net voldoet; de in rood en oranje weergegeven woningen in onderstaande figuren A en B. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat de ontwateringsdiepte in de toekomstig situatie niet meer zou voldoen, dan volgt een advies per woning met maatwerk oplossingen voor mitigerende maatregelen.
  - b) Voor het landbouwgebied in de Baarlingerpolder geldt dat de percelen met de grootste kans op effecten in handen zijn van de provincie zelf. De overige particuliere percelen kennen veel minder kans op een effect. Samen met de betrokken landeigenaren zal een passende mitigatie of compensatie oplossing worden gezocht. Op grond van een daartoe reeds uitgevoerd nader onderzoek, zijn er daarvoor diverse mitigatie- en compensatie-opties in beeld gebracht. In het najaar van 2021 zal een verdieping van het onderzoek worden uitgevoerd en maatwerk-advies voor de aandachtsgebieden in de Baarlingerpolder worden uitgebracht, inclusief een kosten-batenafweging i.r.t. de mate van schade. Dit onderzoek richt zich vooral op de gebieden waar daadwerkelijk nadelige effecten verwacht worden (zie onderstaande figuren C en D).
- 2) Mitigatie maatregelen voorafgaand aan de natuurherstelmaatregelen (deze mitigatie is van toepassing op de percelen waarvoor het verdiepend landbouwkundig onderzoek is uitgevoerd): Eventuele mitigerende maatregelen worden zoveel mogelijk gerealiseerd voor start van de realisatiefase van het project en zullen worden afgestemd met de betrokkene. Daar waar mitigatie en of compensatie niet mogelijk is zal met betrokkene worden afgestemd over evt. schadeloosstelling, zie hierna. Daar waar mitigerende maatregelen niet afdoende lijken, kan een eigenaar ervoor kiezen om op voorhand financiële compensatie te ontvangen zie ook punt 7.
- 3) Uitbreiding grondwater-meetnet : Het bestaande grondwater-meetnet zal worden uitgebreid met een aantal meetlocaties bij Nederland, Wetering-west en Baarlingerpolder, zie hoofdstuk 7. Hiermee wordt de huidige situatie vastgelegd, en zal ook het effect van de peilaanpassingen worden gevolgd en met de verwachte effecten worden vergeleken. Voor een goede vastlegging van de huidige situatie is een meetperiode van in ieder geval een natte en een droge periode (zomer/winter) nodig (met 2 keer per jaar een opname), en liefst van een representatief jaar, voorafgaand aan de uitvoering van maatregelen. Ook wordt er 4 jaar na realisatie en het bereiken van het eindpeil gemeten
- 4) Actief informeren : Voor- tijdens en na realisatie van de maatregelen zal de provincie de direct betrokkenen regelmatig schriftelijk/digitaal en eventueel ook mondeling informeren over de monitoringsresultaten. Contactpersoon namens de provincie Overijssel is Harro Pruijssen.
- 5) Stapsgewijs inregelen nieuwe peilen : De nieuwe waterpeilen in Noordmanen zullen gefaseerd worden ingesteld. Het uitgangspunt hier is dat de nieuwe waterpeilen binnen een jaar worden bereikt. De werkzaamheden verlopen immers per deelgebied gefaseerd, en de aanpassing van de peilen vervolgens ook over een periode van enkele maanden. De exacte invulling hiervan wordt in de vervolgfase nader uitgewerkt omdat dit samenhangt met de uitvoering in de realisatiefase. Door tegelijkertijd te monitoren met het uitgebreide meetnet wordt de vinger aan de pols gehouden voor wat betreft de effecten, zie het vorige punt "monitoring".
- 6) Melding ongewenste effecten : Indien zich na realisatie van de natuurherstelmaatregelen plaatselijk toch ongewenste negatieve effecten voordoen, dient de betrokkene dat bij contactpersoon van de provincie (zie lid 4) te melden. Dan zal worden beoordeeld of nadere mitigerende maatregelen nodig zijn dan wel dat het via het schadeloket dient te worden afgehandeld (zie lid 7).
- 7) Verzoek om schadevergoeding : Mocht er onverhoopt toch sprake zijn van schade of van meer schade dan eerder verwacht, als gevolg van dit peilbesluit, dan kan een verzoek om schadevergoeding worden ingediend bij het schadeloket van de Provincie Overijssel. Het peilbesluit is genomen op verzoek van de provincie, ten behoeve van het Natura 2000-gebied De Weerribben. Meer informatie over de schadevergoeding en de wijze van indienen is te vinden op <https://www.overijssel.nl/loket/bezwaar-klacht-info/schade-provinciale/schade-maatregelen/> .

De provincie draagt zorg voor een goed verloop van monitoring, afstemming met de betrokkene over de mitigatie en evt. afwikkeling van de schade, conform bovenstaande stappen, voor, tijdens en na de uitvoering.

Nadeelcompensatie

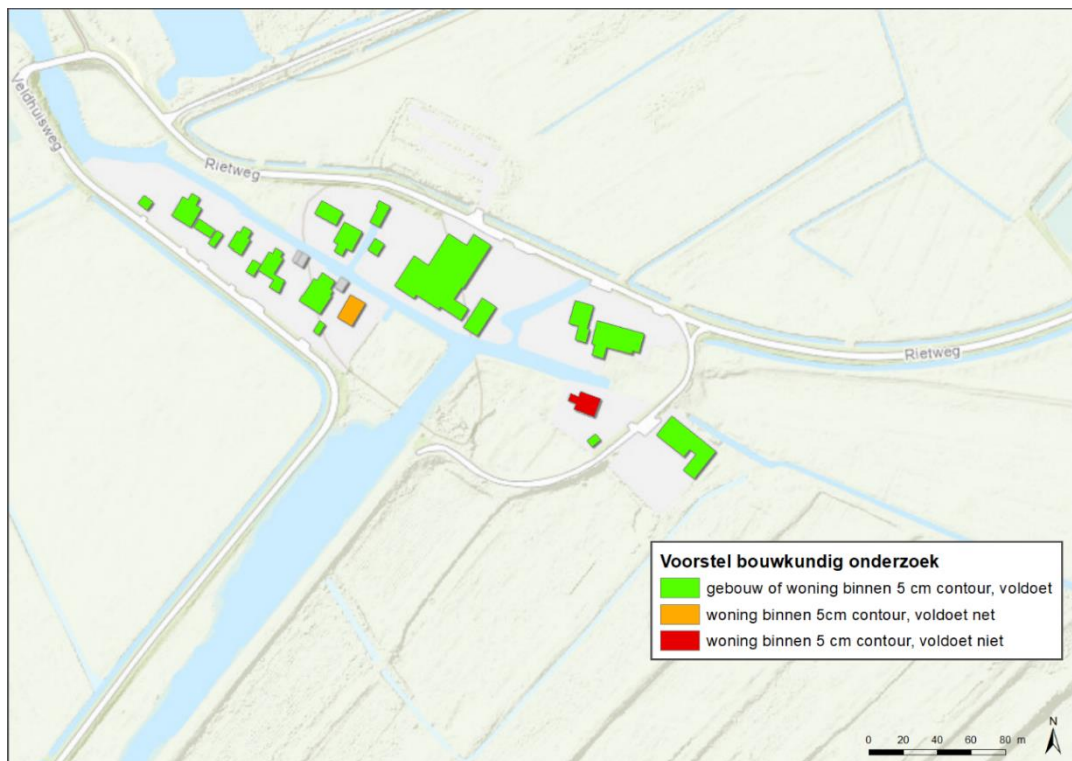
Aan degene die als gevolg van de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer schade lijdt of zal lijden, wordt op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd (artikel 7.14 van de Waterwet).

In dit geval is vergoeding van eventuele schade anderszins verzekerd. Verzoeken om schadevergoeding kunnen namelijk worden ingediend bij het schadeloket van de Provincie Overijssel, aangezien het peilbesluit is genomen op verzoek van deze provincie, ten behoeve van het Natura 2000-gebied De Weerribben.

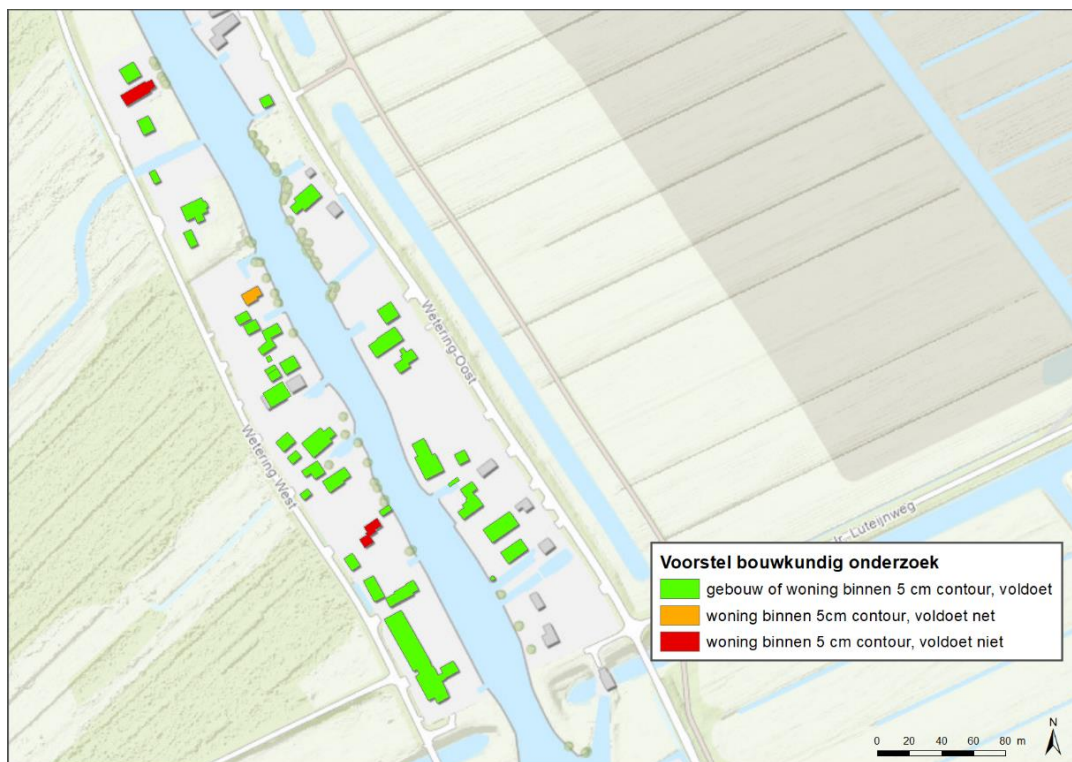
Ad punt 1 - Aanduiding onderzoeksgebied

Het onder punt 1a aangegeven onderzoeksgebied is in onderstaande kaarten A-B indicatief weergegeven. Deze figuren zijn afkomstig uit Bijlage B (hydrologisch rapport).

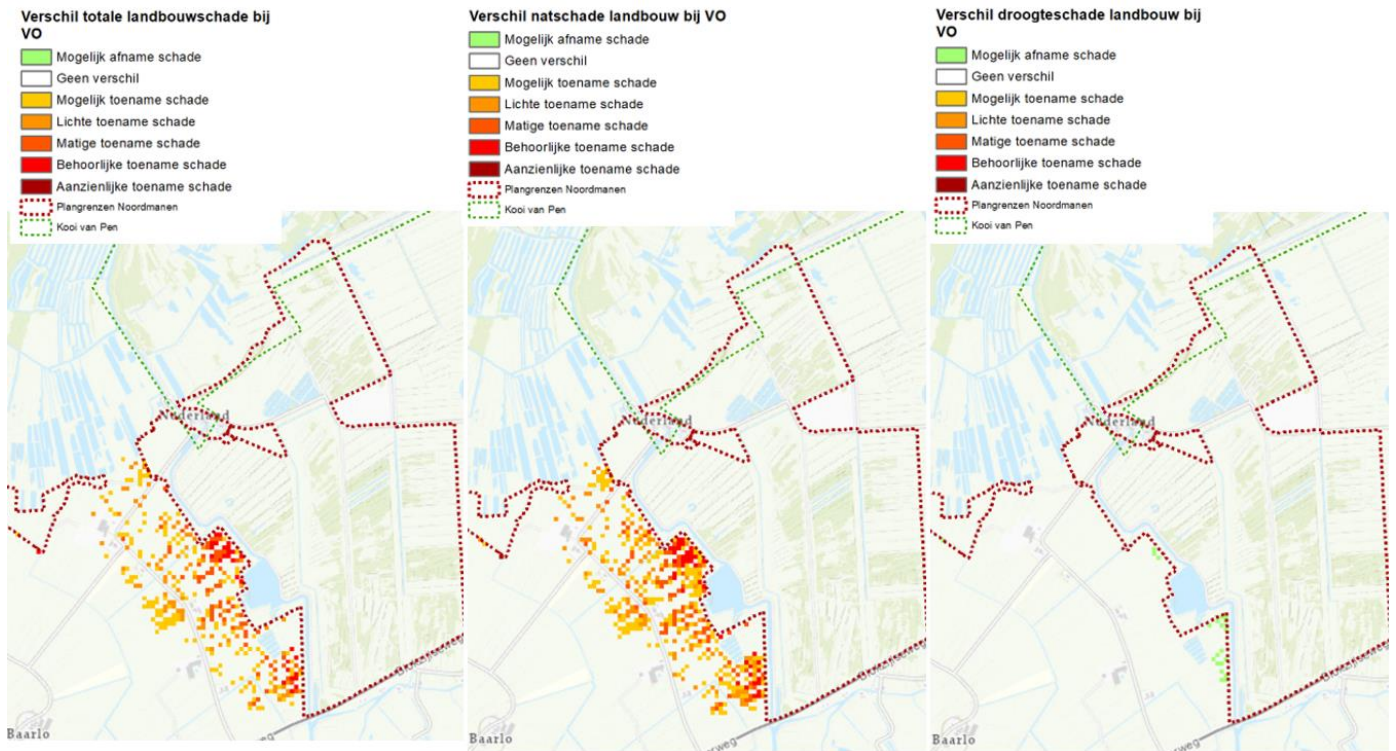
Het onder punt 1b aangegeven onderzoeksgebied is in onderstaande kaarten C-D indicatief weergegeven. De hydrologische effecten zijn vertaald naar mogelijke effecten op het landbouwkundig gebruik. Figuur C geeft de veranderingen in droog- en natschade. Figuur D geeft de landbouwkundige geschiktheid weer, waarbij de geschiktheid afneemt van groen, naar geel, naar oranje tot rood. Deze figuren zijn afkomstig uit het rapport Bodemgesteldheid Oostzijde Baarlinger Polder en Landbouwkundige Effecten Inrichting Noordmanen (Aequator 2021) dat als bijlage bij het MER is opgenomen.

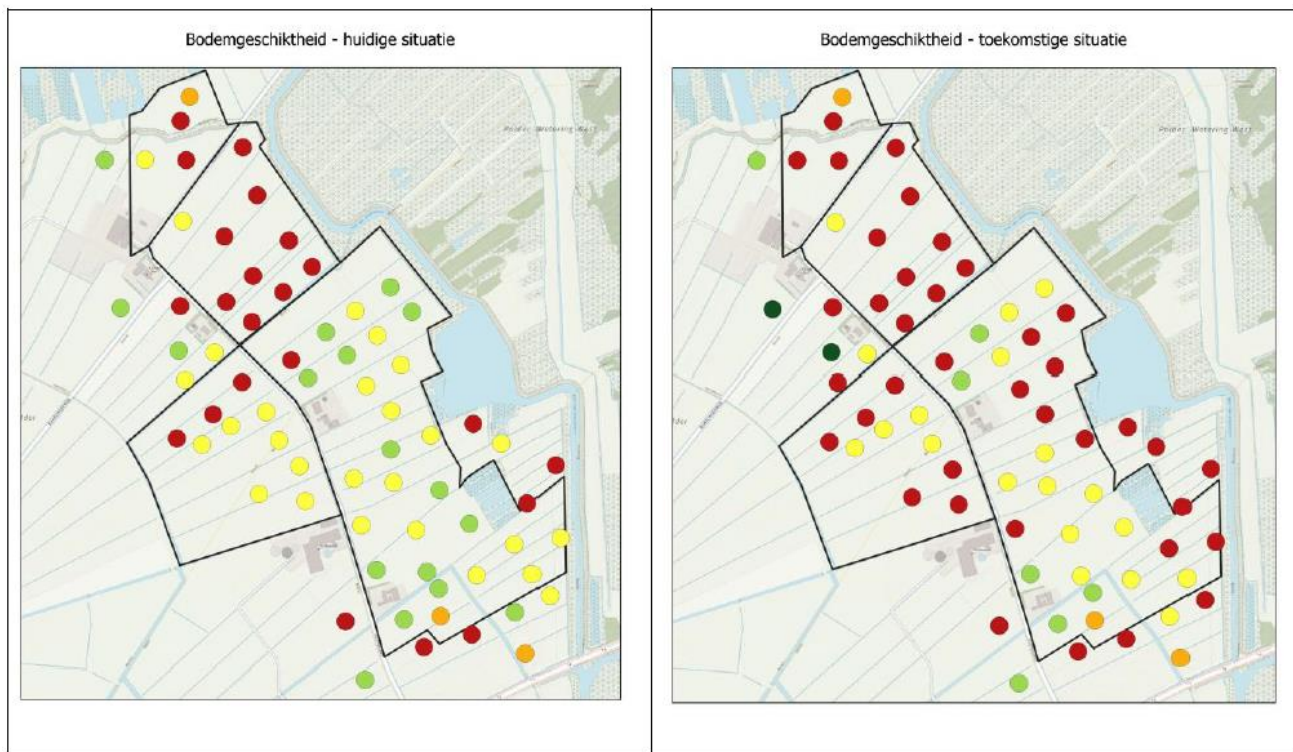
Figuur A   *Bouwkundig onderzoek woningen Nederland*

Figuur B   *Bouwkundig onderzoek woningen Wetering West*

Figuur C *Verskil in landbouwschade t.o.v. de referentiesituatie, met het uitgangspunt dat enkel sprake is van grasland.*

Figuur D *Landbouwkundige geschiktheid (afnemend van groen naar rood) – huidig en plan*

6 Peilbesluit (GGOR)

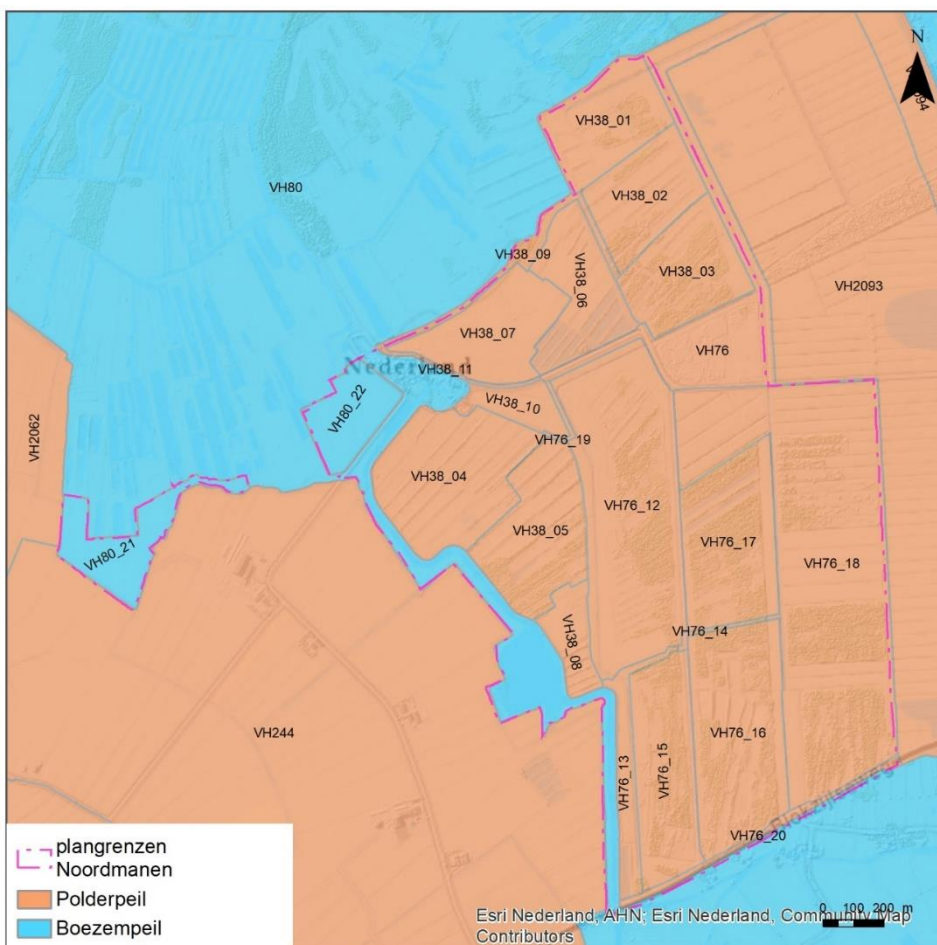
Op basis van de OGOR voor de beoogde natuurdoelen en natuurtypen (hoofdstuk 4) en de overige nevenfuncties die in en rondom deelgebied Noordmanen spelen en de effecten van de peilen op deze nevenfuncties (hoofdstuk 5) is het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime – kortweg GGOR – bepaald. Dit hoofdstuk geeft een toelichting op het vast te stellen peil per peilvak. Deze peilen zijn veelal hoger dan de bestaande praktijkpeilen en gaan in wanneer de inrichting van het oppervlaktewaterstelsel gereed is en de aanleg van kunstwerken, watergangen en keringen afgerond is. Naast deze inrichtingsmaatregelen geldt het uitgangspunt dat alle bestaande kunstwerken functioneel zijn in de huidige staat. De uitvoering staat gepland in de periode 2023-2025.

6.1 Vast te stellen peiltypen

De vast te stellen peilen kunnen worden ingedeeld in de onderstaande twee **vetgedrukte** categorieën:

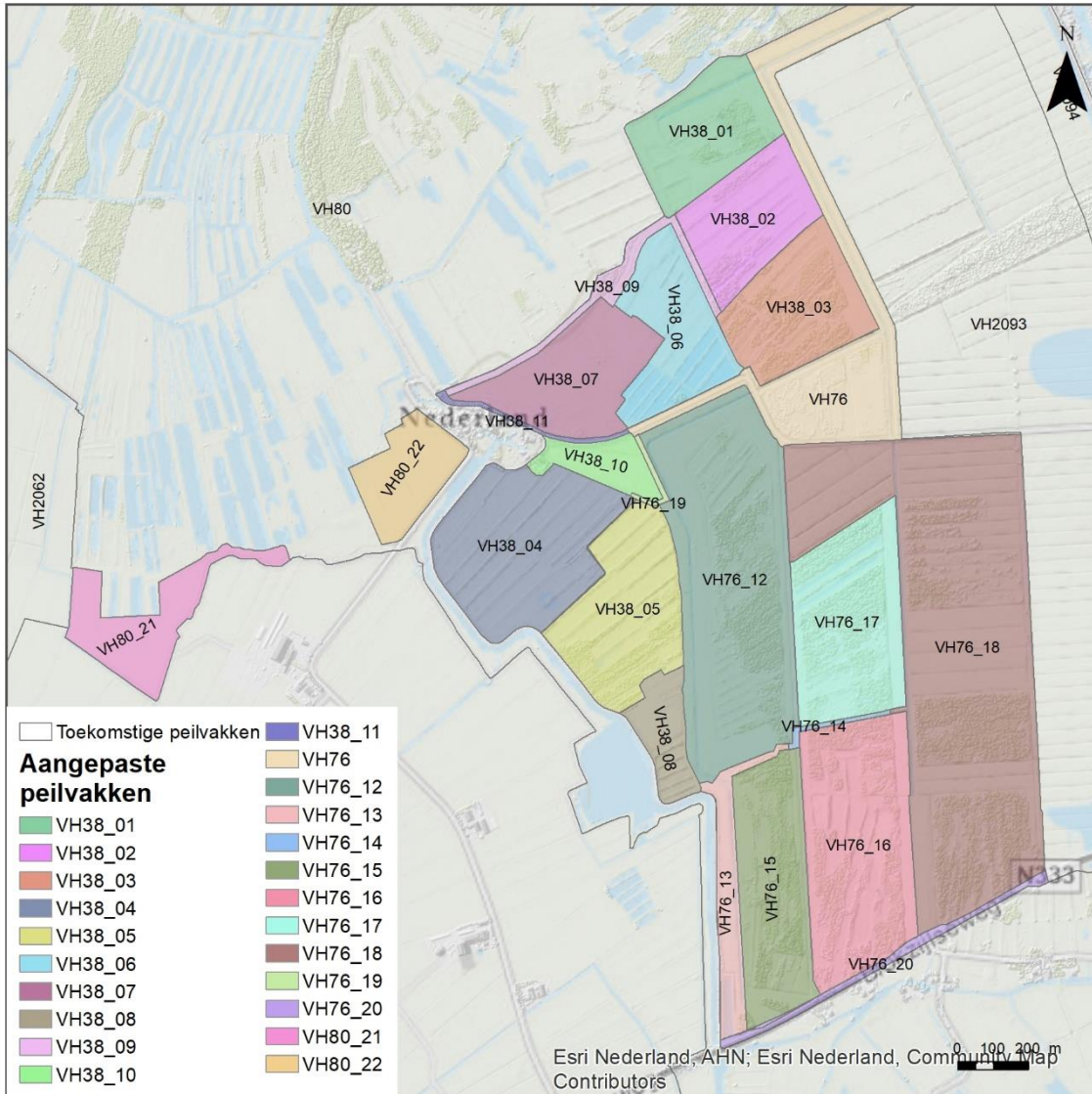
Tabel 6. (Sub)categorieën peilen in De Weerribben.

Categorie	Subcategorie	Toelichting
Boezempeil		Het boezempeil van de Boezem van Overijssel (-0.73/-0.83 m NAP).
	Boezempeil -	Boezempeil dat kortstondig dieper mag wegzakken tot -1,20 m NAP om beheer mogelijk te maken.
Polderpeil		Overige gebieden met verschillende peilen (lager dan boezempeil).
	Polderpeil	Het polderpeil verschilt per peilvak, zoals vastgelegd in Tabel 7. Het polderpeil mag in aangegeven gevallen kortstondig dieper wegzakken of stijgen tot het peil dat de beheermarge toelaat.

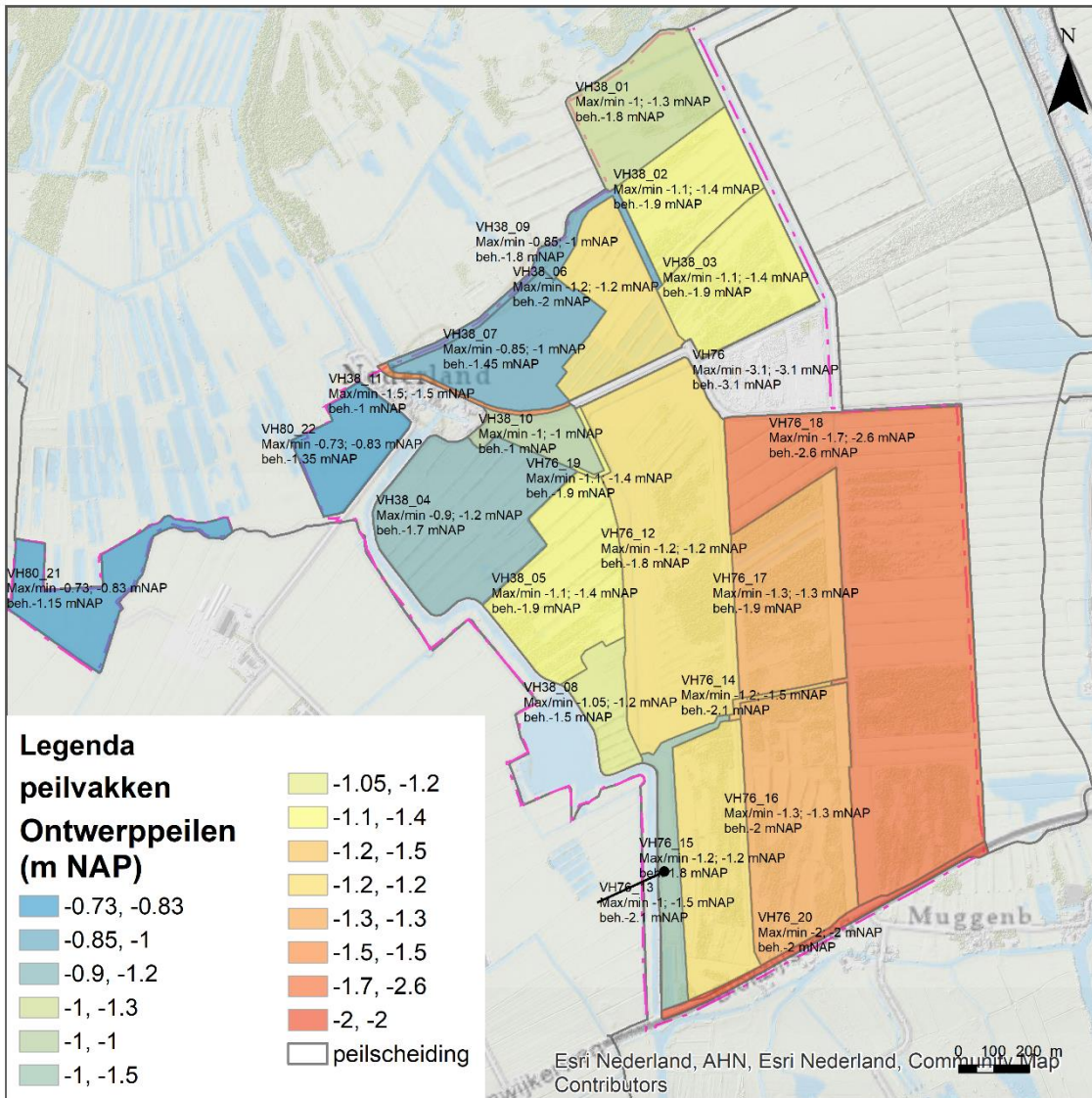

Figuur 16. Peiltypen (boezempeil en polderpeil).

De onderstaande kaart geeft de nieuw vast te stellen peilvakken weer, in het daarna volgende figuur zijn ook de peilen opgenomen.

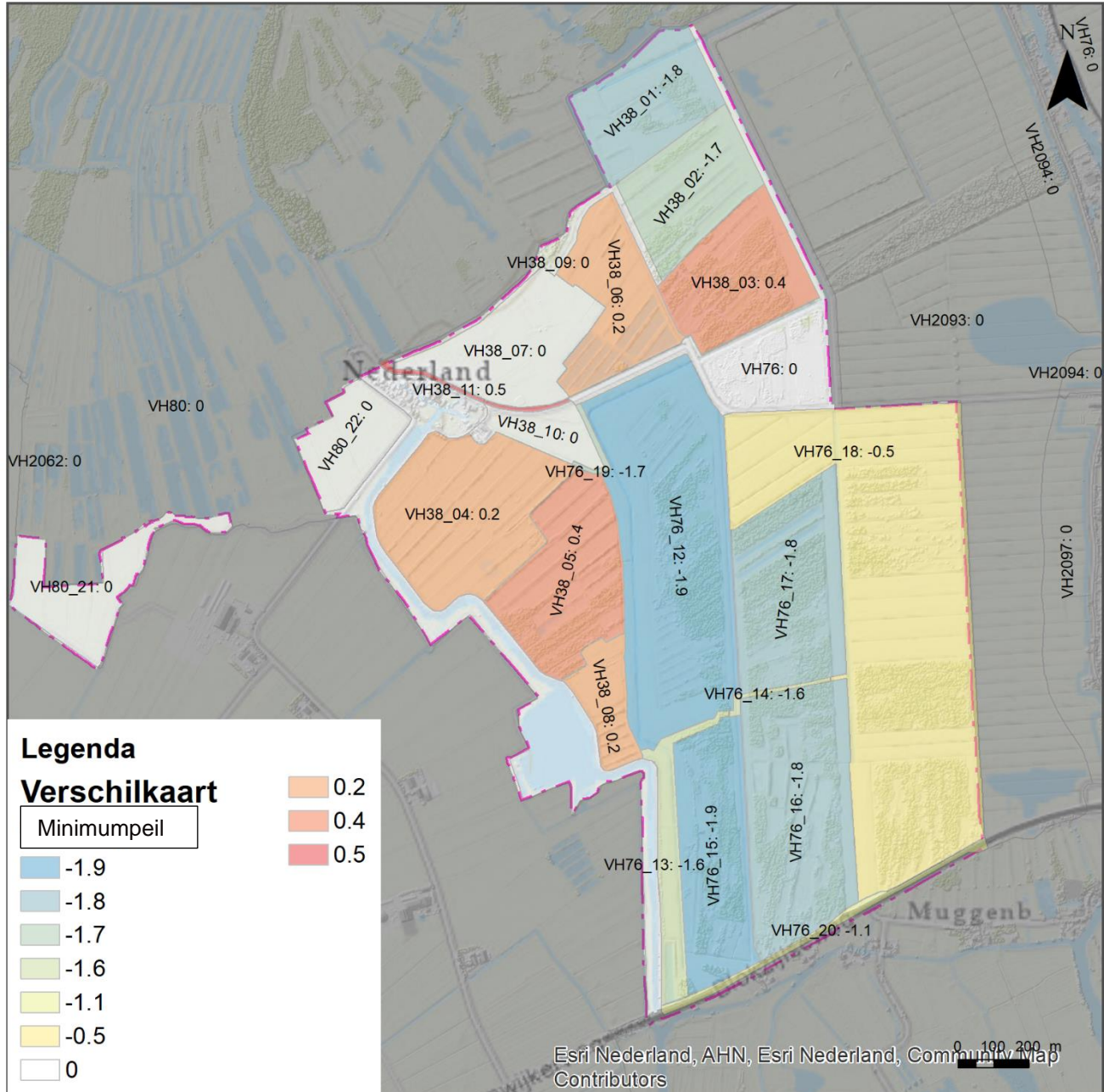

De meeste peilen blijven op polderpeil. De gewenste natuurtypen ontwikkelen zich bij de polderpeilen, welke zijn afgestemd op de zo optimaal mogelijke peilen. Het onderstaande figuur 17 geeft de peilen weer.

Figuur 17. Vast te stellen peilen in Noordmanen: minimaal peil, maximaal peil en beheerpeil. Zie Bijlage C voor een vergroting

6.2 Kaart met peil(wijziging)en

De vast te stellen peilen in Noordmanen zijn weergegeven in Figuur 17 en Tabel 7. Figuur 18 en

Figuur 19 tonen de veranderingen in het maximum- en minimumpeil ten opzichte van de huidige situatie. De peilen worden veelal verhoogd ten opzichte van de huidige peilen. Door de wens tot compartimentering voor beheer en wateraanvoer, zijn er enkele peilvakken waar een kleine peilverlaging is voorzien.

Bijlage C bevat een A3-formaat van de kaart met de vast te stellen peilen.

Polderpeil

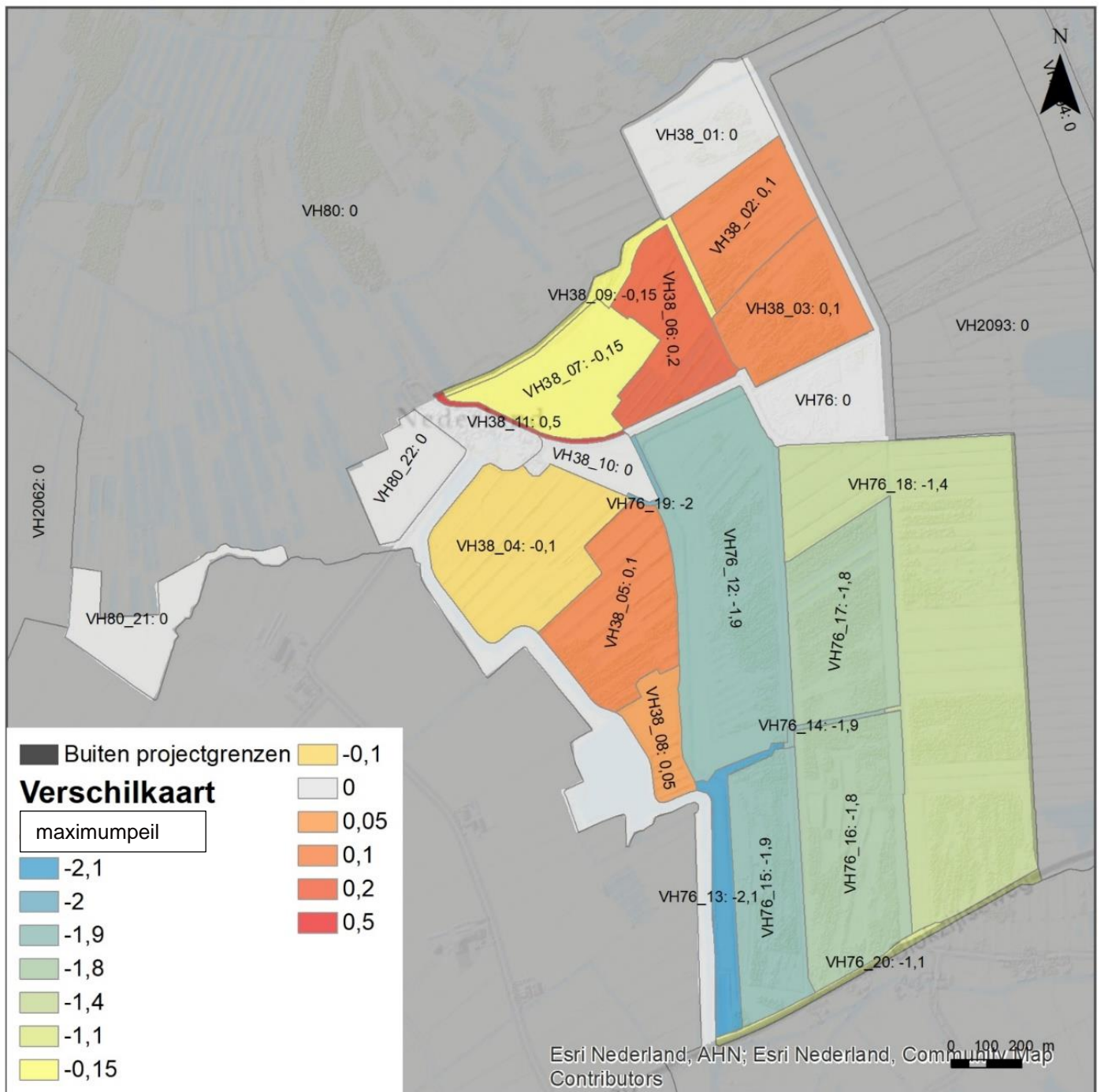
In Noordmanen is variatie in drooglegging aanwezig door een sterke variatie in maaiveldhoogte. Daarom bestaat hier naast het boezempeil ook polderpeil (vakken VH38 en VH76). De polderpeilen liggen over het algemeen lager dan het boezempeil en variëren sterk van polder tot polder. Dit komt zowel door het verschil in maaiveldhoogten als door de ruimtelijke indeling van de doelsoorten en de standplaatsvereisten van de beoogde habitats.

De polderpeilen van de peilvakken lopen uiteen tussen een maximumpeil van -0,73 tot -2,0 m NAP en een minimumpeil van -0,85 tot -2,60 m NAP. Het peil mag kortstondig uitzakken ten behoeve van beheer. Om te inunderen wordt er gedurende een aantal dagen een hoger peil ingesteld in het vak VH76_18/B11. Het is aan de terreinbeheerder (veelal Staatsbosbeheer) om de peilen zo kort mogelijk aan te passen t.o.v. boezempeil om het natuurtype zo veel mogelijk te bevorderen.

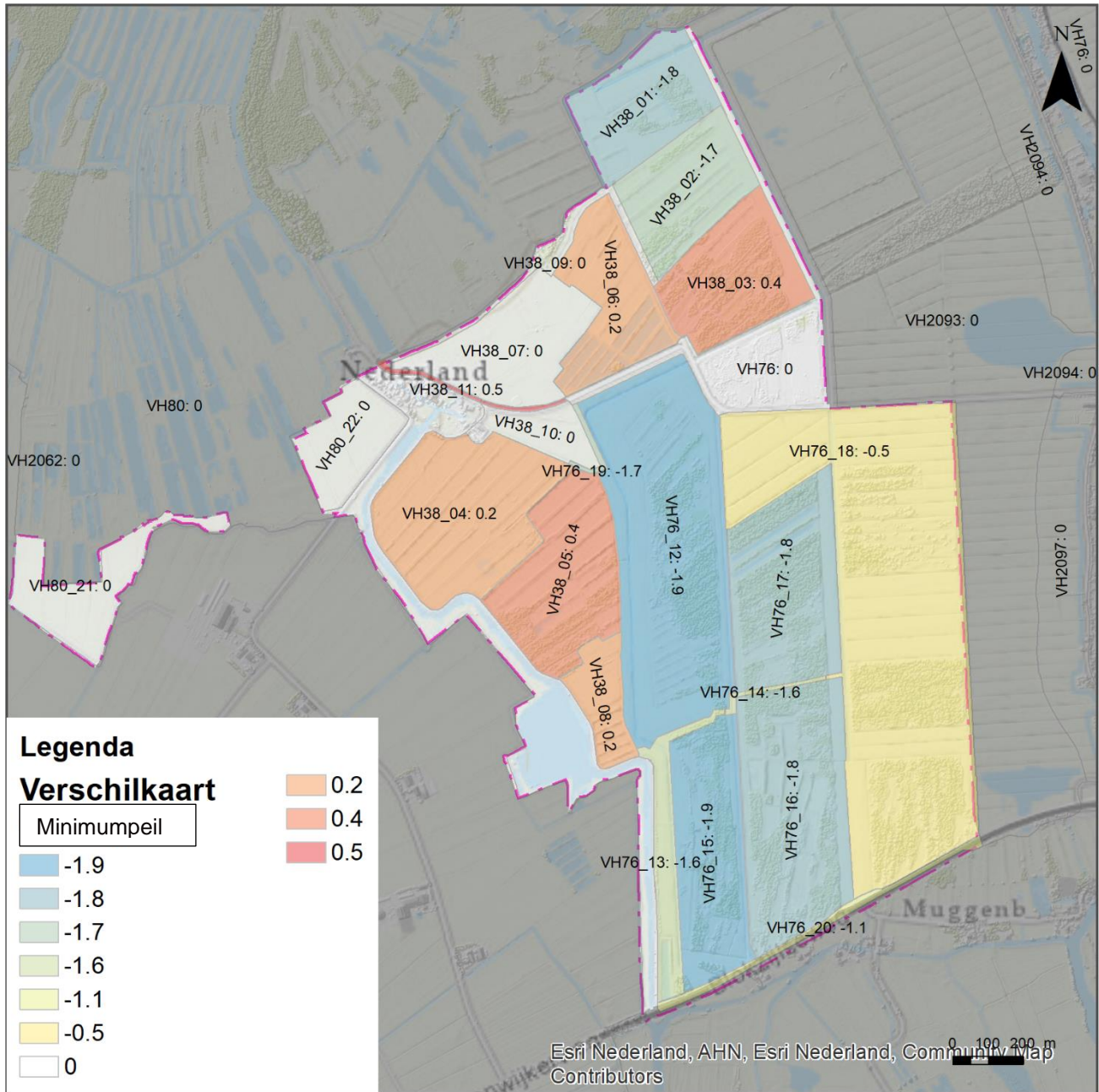
Boezempeil

In het huidige oppervlaktewatersysteem wordt voor de peilgebieden ten noorden en zuiden van Noordmanen formeel boezempeil (NAP -0.73 m/-0.83 m) gehanteerd.

Het peilgebied VH80_21 en _22 kan direct worden aangesloten op het boezempeil. Het gewenste natuurtype zal zich ontwikkelen bij dit boezempeil (-0.73 m tot -0.83 m NAP). Voor beheerdoeleinden mag het peil uitzakken tot -1.15 en 1.35 m NAP gedurende een aantal weken, dit wordt een '**boezempeil –**' genoemd.

Figuur 18. Peilveranderingen maximumpeil tussen het huidige peil en de vast te stellen peilen (in meters). Negatieve waarden corresponderen met een peilstijging, positieve waarden corresponderen met een peildaling.

Figuur 19. Peilveranderingen minimumpeil tussen het huidige peil en de vast te stellen peilen (in meters). Negatieve waarden corresponderen met een peilstijging, positieve waarden corresponderen met een peildaling.

Tabel 7 Vast te stellen peilen voor Noordmanen met bijbehorende water regulerende kunstwerken.

Peilgebied	Sub peilgebied	Vak (zie figuur 20)	Gemiddeld maaiveld (m NAP)	Doelsoort	Vast te stellen peilen (GGOR) (m NAP)	Beheermarge (boven- en ondergrens beheerpeil, m NAP)	Peilbeheer (BHR) (m NAP)	Waterregulerend kunstwerk	Bijzonderheden
VH38	01	M1.1	-1.40	Moerasbroedvogels	Max: -1.0 Min: -1.3	-1.0/-1.8	Polderpeil	Inlaten	
	02	M1.2	-1.40	Moerasbroedvogels	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil	Inlaten	
	03	M1.3	-1.40	Moerasbroedvogels	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil	Inlaten	
	04	M2.1	-1.20	Moerasbroedvogels	Max: -0.9 Min: -1.2	-0.9/-1.7	Polderpeil	Inlaat	
	05	M2.2	-1.20	Moerasbroedvogels	Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil	Stuw	
	06	V3	-1.20	Grote Vuurvlinder	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-2.0	Polderpeil	Inlaat	
	07	P15	-0.90	Porseleinhoen	Max: -0.85 Min: -1.0	-0.85/-1.45	Polderpeil	Stuw	
	08	P16	-1.20	Porseleinhoen	Max: -1.05 Min: -1.2	-1.05/-1.5	Polderpeil	Inlaat	
	09	B1M1			Max: -0.85 Min: -1.0	-0.85/-1.8	Polderpeil	Inlaat	
	10	10			Max: -1.0 Min: -1.0	-1.0/-1.0	Polderpeil	Stuw	
	11	10			Max: -1.5 Min: -1.5	-1.0/-1.5	Polderpeil	Stuw	
VH76	12	V4	-1.40	Grote Vuurvlinder	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-1.8	Polderpeil	Inlaat	
	13	V4a	-1,40	Grote Vuurvlinder	Max: -1.0 Min: -1.5	-1.0/-2.1	Polderpeil	Inlaat	
	14	V4b	-1,40	Grote Vuurvlinder	Max: -1.2 Min: -1.5	-1.2/-2.1	Polderpeil	Inlaat	
	15	V5	-1.40	Grote Vuurvlinder	Max: -1.2 Min: -1.2	-1.2/-1.8	Polderpeil	Inlaat	
	16	V6	-1.40	Grote Vuurvlinder	Max: -1.3 Min: -1.3	-1.3/-2.0	Polderpeil	Stuw	

Peilgebied	Sub peilgebied	Vak (zie figuur 20)	Gemiddeld maaiveld (m NAP)	Doelsoort	Vast te stellen peilen (GGOR) (m NAP)	Beheermarge (boven- en ondergrens beheerpeil, m NAP)	Peilbeheer (BHR) (m NAP)	Waterregulerend kunstwerk	Bijzonderheden
	17	V7	-1.40	Grote Vuurvlinder	Max: -1.3 Min: -1.3	-1.3/-1.9	Polderpeil	Stuw	
	18	B11	-1.80	Blauwgrasland	Max: -1.7 Min: -2.6	-1.7/-2.6	Polderpeil	Stuw	Tijdelijke inundatie tot 10 centimeter op maaiveld toegestaan.
	19	10a			Max: -1.1 Min: -1.4	-1.1/-1.9	Polderpeil	Stuw	
	20	KWS			Max: -2.0 Min: -2.0	-2.0/-2.0	Polderpeil	Gemaal GM1	Peilvak om negatieve effecten op de omgeving te mitigeren.
VH80	21	P8	-0.70	Porseleinhoen	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.73/-1.15	Boezempeil -	Geen	
	22	P9	-0.90	Porseleinhoen	Max: -0.73 Min: -0.83	-0.73/-1.35	Boezempeil -	Geen	

6.3 Dagelijks peilbeheer

In de toekomstige situatie zijn de kunstwerken ingesteld op de streefpeilen. De instandhouding van de natuur vereist beheer en onderhoud, hiervoor geldt het beheerpeil (BHR, zie Tabel 7). In het Inrichtingsplan (Bijlage A⁶) staat het natuurbeheer- en onderhoud beschreven in hoofdstuk 6.

Deze paragraaf behandelt het dagelijks peilbeheer van de peilgebieden. Daarnaast wordt toegelicht hoe het peilbeheer in extreme omstandigheden wordt uitgevoerd.

Het moment (binnen het jaar) waarop de beheerpeilen worden ingesteld, en de duur ervan, hangen o.a. af van de weersituatie en zijn daarmee in zekere mate variabel. De eerste jaren zal er meer terreinbeheer nodig zijn dan daarna.

Dagelijks peilbeheer

Het hoofd-oppervlaktewatersysteem valt onder de verantwoordelijkheid van Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD). De detailafwatering valt onder verantwoordelijkheid van de terreinbeheerder, in dit geval veelal Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer gebruikt het fijnmazige netwerk van sloten met daarin kleine stuwen en duikers om het peil intern op orde te houden. Figuur 20 toont de watersysteemkaart met daarop de kunstwerken in het deelgebied.

In de reguliere situatie staan alle kunstwerken ingesteld op streefpeilen en is er sprake van natuurlijke dynamiek op basis van neerslag, verdamping en wegzijging. Voor een (terrein-)beheersituatie wordt het peil tijdelijk verlaagd om het gebied te kunnen beheren. Na het beheer, wordt er water ingelaten om weer tot streefpeil te komen. De volgende paragrafen beschrijven het peilbeheer dat ten behoeve van terreinbeheer tijdelijk kan worden ingesteld.

V-gebieden

In vakken in te richten voor Grote Vuurvlinder wordt het kraggenlandschap beheerd door opslag te verwijderen en te maaien. Hiertoe moet 1 keer per jaar, om de drie jaar het peil uitzakken tot het beheerpeil. De waterpeilen moeten uitzakken tot -1.8 m NAP voor vakken V4 en V5, -2.0 m NAP voor vak V6, -1.9 m NAP voor vak V7

B-gebieden

In de blauwgraslandvakken moet tweemaal per jaar worden gemaaid en afgevoerd. Daarnaast wordt maaisel gewonnen in de zomer en uitgestrooid, dit gebeurt eenmaal in het eerste jaar en eenmaal in het tweede jaar na uitvoering. Opslag wordt tevens gemaaid en afgevoerd, 2 maal per jaar. De gebieden worden beheerd op een peil van -2.6 m NAP.

M-gebieden

Eenmaal per jaar wordt opslag verwijderd. Het peil mag hiertoe uitzakken tot -1.80 m NAP (vak M1.1) en tot -1.9 m NAP voor de vakken M1.2 en M1.3. Het peil in de vakken M2.1 en M2.2 zakt voor het beheer uit tot -1.7 en -1.9 m NAP.

P-gebieden

In de porseleinhoengebieden wordt maaisel tweemaal per jaar afgevoerd.

Gebieden P8 en P9 hebben alleen een inlaat- en geen uitlaatvoorziening. Om het peil te laten zakken voor beheer en onderhoudswerkzaamheden moet de stuw of inlaat gedurende een periode worden dichtgezet, zodat het waterpeil zakt door wegzijging en/of verdamping.

De gebieden P15 en P16 zakken tot respectievelijk -1.45 en -1.50 m NAP uit, zodat het beheer van de graslanden en slenken mogelijk wordt gemaakt.

---

⁶ Disclaimer: het Inrichtingsplan betreft het VO waarbij enkele peilen en de inrichting van de betreffende gebieden niet overeenkomen met dit peilbesluit. Dit betreft de vakken ten behoeve van het porseleinhoen en de blauwgraslanden.

Figuur 20. Vereenvoudigde watersysteemkaart Noordmanen d.d. 2021-06-18.

Er is alleen afvoer via één van de zeven uitlaten wanneer het peil moet worden verlaagd ten behoeve van beheer of bij hevige neerslag. Deze zeven uitlaten zijn ook in het beheer van het WDOD zodat zij kunnen sturen hoeveel water zij via gemaal Wetering kunnen verwerken. Voor beheer en onderhoud geldt dat in bijna alle gebieden binnen 14 dagen de benodigde minimum beheerpeilen bereikt kunnen worden. Net als P8, heeft peilvak P9 geen afvoerfunctie. Uit de berekening blijkt dat dit gebied ongeveer 26 dagen nodig heeft om tot het minimum beheerpeil uit te zakken. Na uitvoering van het terreinbeheer geldt dat het peil in 2 dagen weer hersteld moet zijn. Met uitzondering van peilvak V4, waarvoor de randvoorwaarde van 4 dagen wordt gehanteerd. De beheerpeilen zullen dan ordegruotte gedurende 1 maand per jaar van toepassing zijn.

Overige peilvakken (zie ook grotere kaart in Bijlage C)

In het ontwerp komen enkele kleinere peilvakken voor, die dienen voor de aan- en afvoer van het water naar de omliggende vakken, om de peilen onafhankelijk van elkaar te kunnen regelen. Dit zijn de peilvakken

- VH76_10
- VH76_11
- VH76_19
- VH76_13
- VH76_14
- VH38_09

Aan de noordzijde van de Blokzijlseweg (N333) (in peilvak VH76_10, watersysteemkaart figuur 20: 10) wordt een kwelsloot aangelegd, ten zuiden van de Rietweg een bermsloot. Door de aanleg van deze sloten worden effecten van de peilopzet opgevangen, zodat de functies van woningen, wegen en landbouwgronden niet worden aangetast.

Een nieuwe uitlaat ten noordwesten van vak VH76_12/V4 verzorgt de afvoer van de vakken via vak VH76_13/10a.

- VH38_04 M2.1
- VH38_05 M2.2
- VH76_12 V4

De vakken VH76_13 en VH76_14 (V4a en V4b) voeden de omliggende vakken

- VH76_12 V4
- VH76_15 V5
- VH76_16 V6
- VH75_16 V7

Vak VH38_09/B1M1 voedt de watergang ten oosten van de vakken

- VH38_01 M1.1
- VH38_02 M1.2
- VH38_03 M1.3

Voor het beheer van deze kleinere peilvakken (P8 en P9) moet het waterpeil uitzakken tot het beheerpeil.

- Het peil in vak B1M1 zakt uit tot -1.8 m NAP.
- Vak 10 zakt voor een deel uit tot -1.5 m NAP en voor een deel tot -1.0 m NAP.
- De vakken V4a + V4b zakken uit tot -2.1 m NAP.
- Het peil in vak 10a zakt uit tot -1.9 m NAP.

Het vast te stellen peil in vak KWS van -2.0 m NAP biedt voldoende drooglegging voor beheer en onderhoud en is daarom gelijk aan het beheerpeil.

7 Monitoring en evaluatie

In dit hoofdstuk wordt het monitoringsplan beschreven, waarin toegelicht staat hoe de effecten van het ontwerp van Noordmanen gemonitord wordt. Daarnaast wordt er uitleg gegeven over het schadeloket van de Provincie Overijssel.

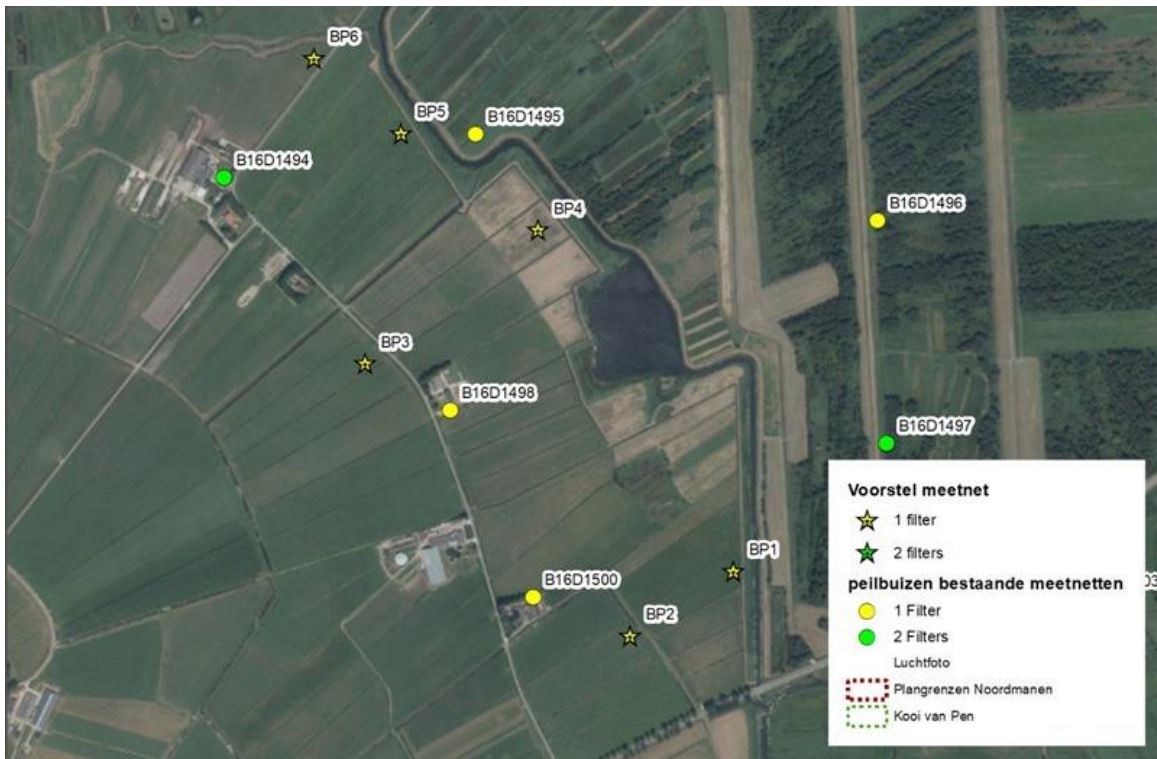
7.1 Monitoring

Monitoring van de peilwijzigingen en de effecten, valt onder de verantwoordelijkheid van Provincie Overijssel. Bij het monitoren wordt er voornamelijk onderzocht of de werkelijke grondwaterstanden met de gemodelleerde grondwaterstanden overeenkomen. Dit is van belang voor de mogelijke effecten op andere gebruikersfuncties. Wanneer er onverwachte uitkomsten worden gemeten kunnen er indien nodig mitigerende maatregelen worden genomen. In het document “Monitoringsplan ontwerp Noordmanen en Kooi van Pen 2021” staat uitgebreid beschreven hoe er gemonitord wordt en hoe deze gegevens geanalyseerd worden. Het resulterende meetnet is hieronder opgenomen, evenals de essentie van de manier waarop zal worden gemeten de komende jaren en hoe de resultaten worden beoordeeld en gedeeld met betrokkenen.

Het ontwerp voor Noordmanen is doorgerekend, waarbij de hydrologische effecten in kaart zijn gebracht (Arcadis, 2021d). Voor het grondwatermodel is er een grondwatermeetnet aangelegd om de geohydrologische werking van het gebied te doorgronden en de nauwkeurigheid van het grondwatermodel aan te tonen (Arcadis, 2021e). Voorafgaand aan de uitvoering is het van belang om de referentiesituatie goed in beeld te brengen. Gedurende 1 jaar zijn de data van het meetnet gebruikt om de werking van het grondwatersysteem in het model te simuleren en valideren. De meetperiode moet in ieder geval een droog (zomer) en nat (winter) seizoen bevatten. Vervolgens is het meetnet door Arcadis overgedragen aan de Provincie Overijssel.

Figuur 21 (drie delen) geeft de locatie van de peilbuizen in het meetnet grafisch weer. Daarnaast zijn er twee peilbuizen in het gebied in beheer bij externen, overleg over opname in het meetnet is gaande met de betreffende eigenaren. Dit meetnet bestaat uit reeds bestaande peilbuizen en nieuwe peilbuizen ten behoeve van de effectenmonitoring. Op alle locaties wordt de stijghoogte van het eerste watervoerende pakket gemeten (het zandpakket van de Formatie van Boxtel). Om te meten of er kwel of wegzijging plaats vindt zijn er op enkele locaties 2 peilbuizen/filters geplaatst.

Figuur 21. Bestaande peilbuislocaties en uitbreiding van het meetnet (Nederland, Baarlingerpolder, Wetering-west).

Voor het meten van effecten op landbouw, erven en gebouwen zijn er verscheidene peilbuizen opgenomen in het monitoring netwerk. Tabel 8 geeft een overzicht van de peilbuizen en de reden van monitoren per peilbuis en bovenstaand figuur geeft de locatie weer. Dit betreft de combinatie van Noordmanen en Kooi van Pen. Op enkele locaties is er een extra peilbuis die de stijghoogte onder de veenlaag meet. Hierdoor kan er worden afgeleid of de eventuele schade wordt veroorzaakt door de verandering van de grondwaterstand of door een langzame infiltratie van het veenpakket.

De Provincie Overijssel zal het 1e jaar na uitvoering van de maatregelen elk kwartaal (4x per jaar) en daarna elke 6 maanden (2x per jaar) de peilbuizen uitlezen om de kwaliteit van de meetgegevens te borgen. Bij het uitlezen wordt een handmeting uitgevoerd om de loggermetingen te kunnen valideren. De peilbuizen zullen ten minste vier jaar lang na uitvoering worden gemonitord, hierna zal de monitoring geëvalueerd worden om te bepalen of er nog langer gemeten dient te worden. Alle monitoringsgegevens zijn digitaal beschikbaar en inzichtelijk op de wateratlas van Overijssel.

Met de bestaande en de nieuwe peilbuizen wordt voorafgaand aan de uitvoering de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) over een langere periode vastgelegd als referentie. Toetsing wordt gedaan aan deze referentiewaarde waarbij een verandering van meer dan 5cm als significant effect wordt beschouwd. Bij een verandering van meer dan 5 cm wordt dan getoetst of deze verandering een nadelig effect of schade tot gevolg heeft. Toetsing van effecten kan door de invloed van droge en natte jaren dan ook pas na meerdere jaren met zekerheid worden vastgesteld. Voor gebouwen zijn bouwkundige inspecties uitgevoerd en voor landbouw is de Waterwijzer gebruikt om de relatie tussen effecten en schade vast te stellen.

Voor andere monitordoeleinden zoals de effectiviteit van de maatregelen op hydrologie, bodem en vegetatiesamenstelling, zie de MER-deel B. Hier worden onder andere verscheidene monitoringstechnieken zoals het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) en de monitoring in het kader van Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) uitgelegd.

Tabel 8. Peilbuizen, ligging en doel (combinatie van Noordmanen en Kooi van Pen)

Gebied	Naam peilbuis	Doel *	Toelichting
Wetering West	WW1	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn
	WW2	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn
	WW3	1,2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn. Peilbuis staat ook bij woning dat aandachtspunt is, dus wordt gebruikt om een inschatting van overlast te maken en een 0-meting vast te leggen.
	WW4	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn. Peilbuis aan de andere kant van de Wetering om te toetsen of effecten doorwerken.
	WW5	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn
	WW6	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn
	WW7	1,2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn. Peilbuis staat ook bij woning dat aandachtspunt is, dus wordt gebruikt om een inschatting van overlast te maken en een 0-meting vast te leggen.
	WW8	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn. Peilbuis bij woning waar wel effect is maar naar verwachting geen overlast.
	WW9	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn. Peilbuis aan de andere kant van de Wetering om te toetsen of effecten doorwerken.
	WW10	2,3	Peilbuis in een raai om meer systeeminzicht te krijgen en om te bepalen of de berekende effecten realistisch zijn
Nederland	NL1	1,2,3	Peilbuis staat bij woning dat aandachtspunt is, dus wordt gebruikt om een inschatting van overlast te maken en een 0-meting vast te leggen. Peilbuis biedt ook inzicht in effecten aan de andere kant van de Roomsloot
	NL2	2,3	Peilbuis bij woning die net voldoet aan ontwatering van 80 cm. Peilbuis wordt gebruikt om te toetsen of het aanpassen van de bermsloot bij de Rietweg inderdaad ervoor zorgt dat hier geen effect optreedt. Peilbuis biedt ook inzicht in effecten aan de zuidwest kant van de Roomsloot.
	NL3	2,3	Peilbuis bij woning die voldoet aan ontwatering van 80 cm. Peilbuis wordt gebruikt om het daadwerkelijke effect te bepalen en biedt ook inzicht in effecten aan de maatregelen kant (noordkant) van de Roomsloot.
Baarlingerpolder ⁷	BP1	2,3	Bepaling van referentiesituatie en eventuele effecten na maatregelen
	BP2	2,3	Bepaling van referentiesituatie en eventuele effecten na maatregelen
	BP3	2,3	Bepaling van referentiesituatie en eventuele effecten na maatregelen
	BP4	2,3	Bepaling van referentiesituatie en eventuele effecten na maatregelen
	BP5	2,3	Bepaling van referentiesituatie en eventuele effecten na maatregelen
	BP6	2,3	Bepaling van referentiesituatie en eventuele effecten na maatregelen
	BP7	2,3	Bepaling van referentiesituatie en eventuele effecten na maatregelen

*Toelichting doel:

1. Inschatting kans op overlast*	*Verskil tussen 1 en 3 is een kleine nuance : bij 3 verwacht je ook een effect (op de grondwaterstand) en wil je weten of deze verandering overeenkomt met wat je hebt berekend. Als dit klopt, is het aannemelijk dat de rest van de berekening ook klopt. Ook kan het daarbij juist gaan om een meetlocatie waar géén effect wordt verwacht (volgens berekening), is dit ook wat we meten? Bij optie 1 gaat het echt om de beoordeling bij een functie: is hier sprake van overlast? Dit staat los van de verwachting of hier wel/geen effect op treedt. Ook als er geen effect wordt verwacht, wil je daar meten om dit uit te kunnen sluiten. Of je wilt meer duidelijkheid over de mogelijke oorzaak van de overlast.
2. Referentiesituatie bepalen	
3. Controle berekende effecten*	

⁷ Deze peilbuizen zijn zo gekozen dat ze staan op de locaties waar volgens de studie van Aequator de grootste verslechtering optreedt, en zodat er een goed ruimtelijk beeld ontstaat. Hierbij is aandacht geweest voor de verschillende bodemtypen.

8 Literatuur

- Aequator. (2021). *Bodemgesteldheid Oostzijde Baarlinger Polder en Landbouwkundige Effecten Inrichting Noordmanen*.
- AHN. (2020). *Maaiveldverloop in m +NAP*.
- Arcadis. (2018). *Monitoringsplan meetnet Wieden Weerribben*.
- Arcadis. (2020a). *Quickscan Natuur Inrichtingsplannen De Wieden En Weerribben*.
- Arcadis. (2020b). *Notitie conditionering: Effecten op ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie en archeologie*.
- Arcadis. (2020c). *Watersysteembeschrijving Weerribben*.
- Arcadis. (2021a). *Inrichtingsplan Noordmanen*.
- Arcadis. (2021b). *Aanvullend hydrologisch onderzoek Noordmanen*.
- Arcadis. (2021d). *Hydrologisch onderzoek Weerribben - Noordmanen - D10032066*.
- Arcadis. (2021e). *Monitoringsplan ontwerp Noordmanen en Kooi van Pen*.
- Arcadis. (2021f). *Waterbalans en indicatie dimensionering Noordmanen*. Memo.
- Arcadis. (2021g). *MER Weerribben - Deel A*.
- Arcadis. (2021h). *MER Weerribben - Deel B Deelgebied Noordmanen*.
- Arcadis. (2021i). *MER Weerribben - Deel B Deelgebied Kooi van Pen - bestaande natuur*.
- Arcadis. (2021j). *Provinciaal Inpassingsplan Noordmanen*.
- Kiwa Water Research. (juni 2007). *Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied de Weerribben*.
- Ministerie van LNV. (2021). *Natura 2000 gebieden - kaarten*. Opgehaald van <https://www.natura2000.nl/gebieden>
- Provincie Overijssel. (2016a). *Beschrijving ruimtelijke kwaliteit: Eerste deelgebieden ontwikkelopgave EHS / Natura 2000 Wieden Weerribben*.
- Provincie Overijssel. (2017). *Natura 2000-beheerplan definitief De Wieden en Weerribben*. Zwolle.
- WDOD. (2020, maart). *Peilbesluit Boezem van Noordwest Overijssel*.

Bijlage A - Inrichtingsplan

Disclaimer: het Inrichtingsplan betreft het VO-ontwerp waarbij enkele peilen en de inrichting niet overeenkomstig zijn met dit peilbesluit. Dit betreft de vakken ten behoeve van het porseleinhoen en de blauwgraslanden.

Bijlage B - Hydrologisch rapport

Toelichting op het Hydrologische rapport

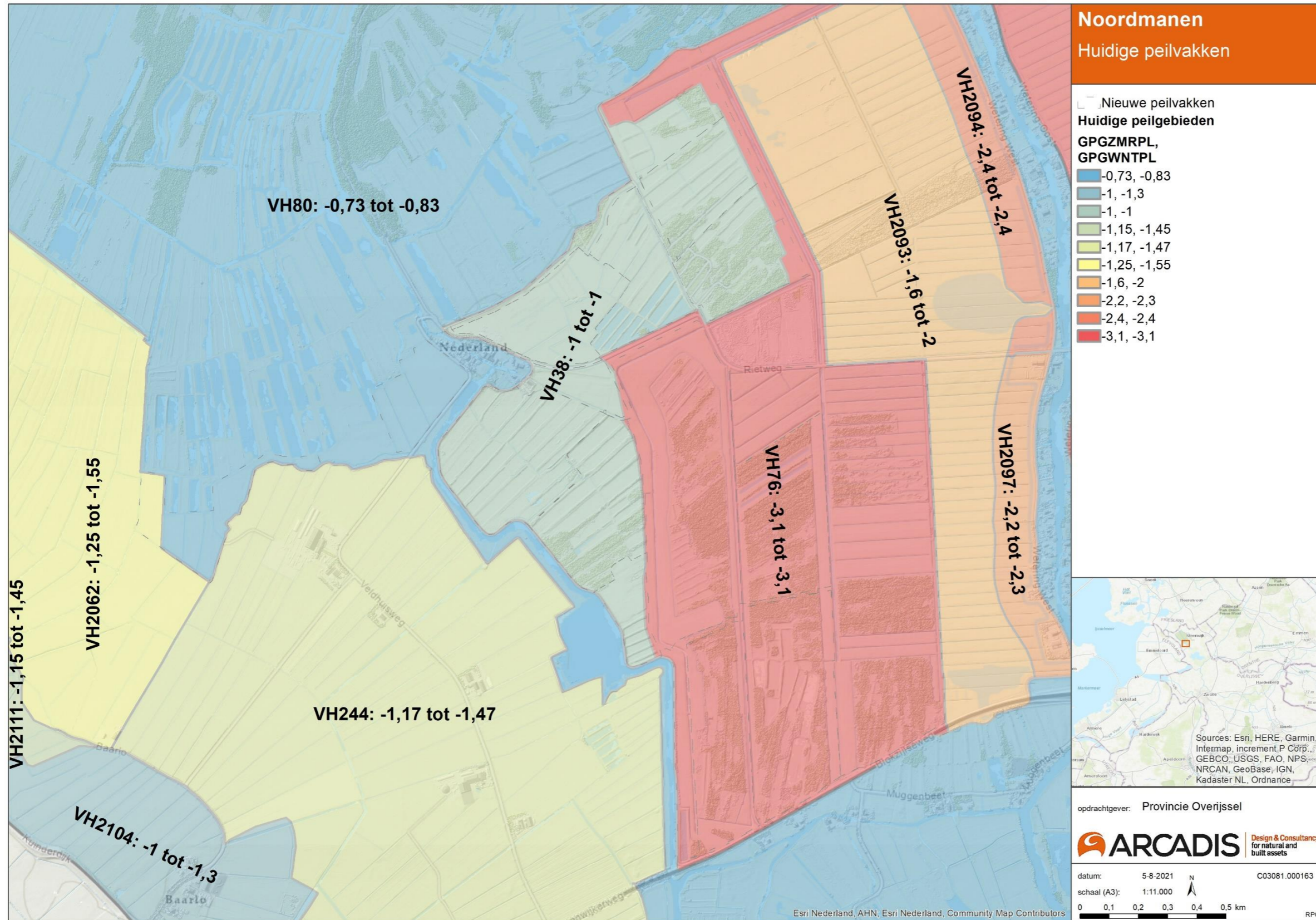
De modelstudie betreft een doorrekening van het VO. De (peil-)beheermarge van Porseleinhoen (P-gebieden) en blauwgrasland (B-gebieden) zijn sinds deze doorrekening gewijzigd.

Voor de porseleinhoen-gebieden betreft het alleen een verruiming van de beheermarge, de streefpeilen blijven gelijk.

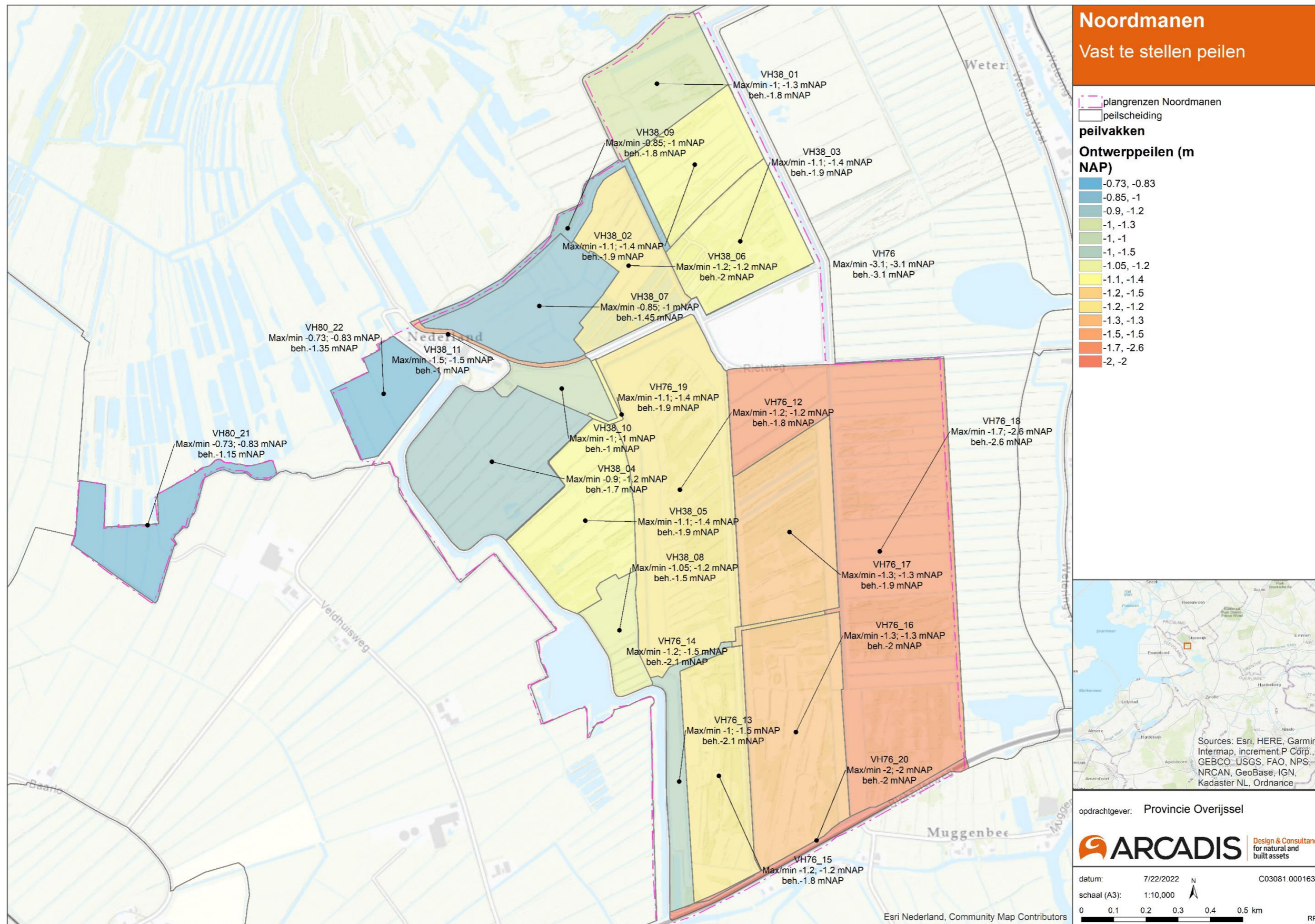
Het aanpassen van het minimale peil en beheerpeil in blauwgraslandgebieden van -2.2 m NAP naar -2.6 m NAP is niet van invloed op de uitgevoerde hydrologische studie en leidt niet tot grotere negatieve effecten. In de hydrologische studie is gerekend met de hoogste waterstand. De bovengrens (van de streefpeilen) is niet gewijzigd daarmee zijn de onderliggende effectenstudies nog steeds relevant. De berekende grondwatereffecten naar de omgeving (vernatting) zullen met de voorgestelde aanpassing van de beheermarge van de peilen voor de Porseleinhoen en blauwgrasland gebieden minder zijn dan nu berekend, omdat het peil in de praktijk minder hoog zal worden opgezet dan eerder berekend. Door het naar beneden bijstellen van het minimale peil in de blauwgraslanden van -2,2 m NAP naar -2,6 m NAP zal geen sprake zijn van effect op verdroging immers in de huidige situatie is het polderpeil in deze gebieden al jaren -3.1 m NAP.

Uit monitoring zal blijken of er inderdaad minder grote grondwatereffecten ten opzichte van de effecten naar de omgeving optreden.

Bijlage C - A3-kaarten huidige peilen en vast te stellen peilen

Figuur 22. Huidige peilen.

Colofon

TOELICHTING OP PEILBESLUIT NOORDMANEN

KLANT

Waterschap Drents Overijsselse Delta / Provincie Overijssel

AUTEUR

Grietje van Delft; Maaïke Groendijk; Arjan ter Harmsel

PROJECTNUMMER

C03081.000163.0100

ONZE REFERENTIE

D10032365:225

DATUM

22 juli 2022

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Arjan ter Harmsel
Adviseur watermanagement

Over Arcadis

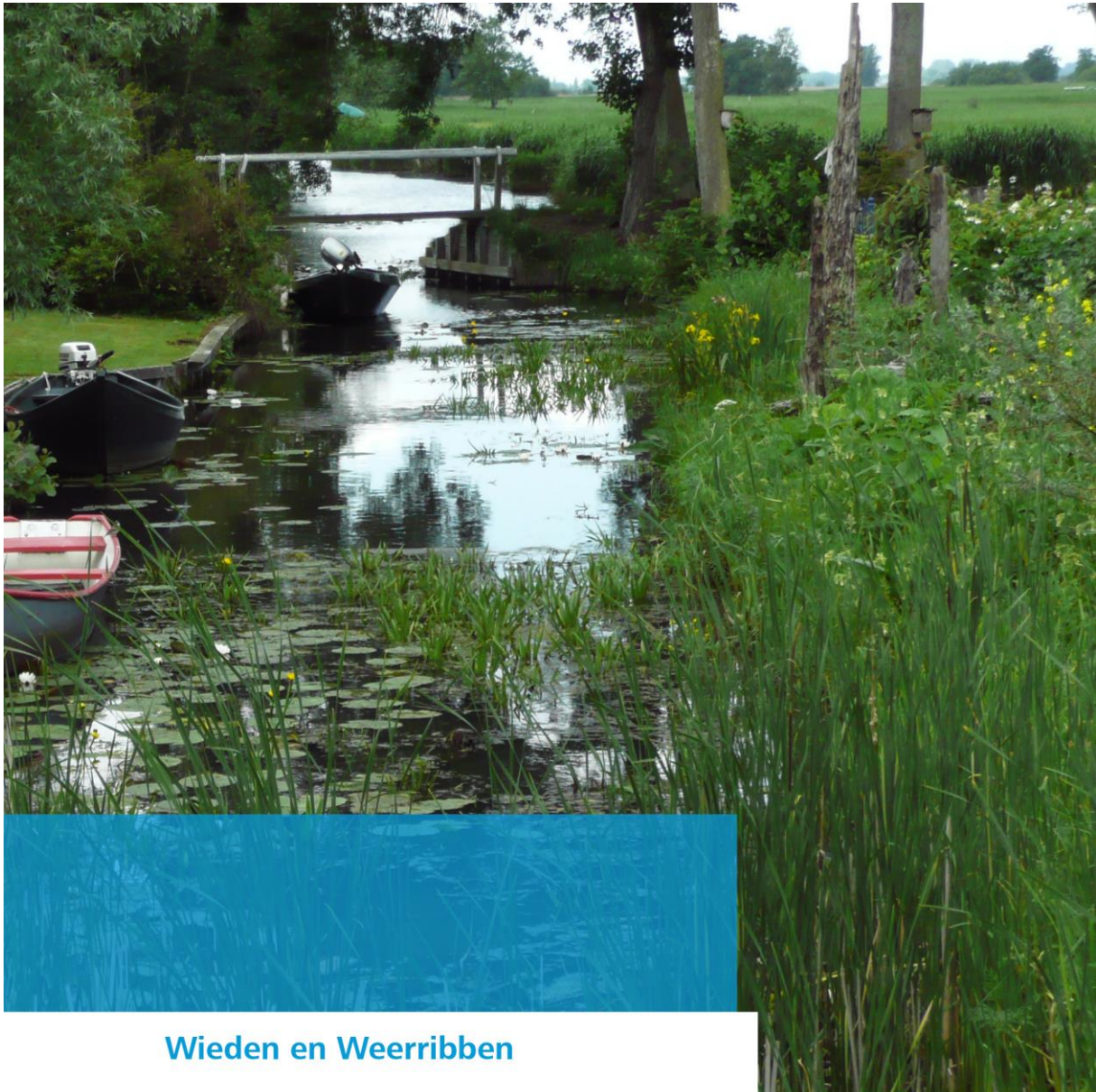
Arcadis is een toonaangevend wereldwijd ontwerp- en consultancybureau voor de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij maken het verschil voor onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Met 27.000 mensen in meer dan 70 landen genereerden we in 2020 een omzet van €3,3 miljard. Wij ondersteunen UN-Habitat met kennis en expertise om leefomstandigheden te verbeteren in gebieden getroffen door de gevolgen van de klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Wieden en Weerribben

Nota van Antwoord

Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Weerribben, deelgebied Noordmanen en Peilbesluit

Status: vastgesteld

IMRO-idn: NL.IMRO.9923.PIPNoordmanen-VA01

De reactienota heeft betrekking op de zienswijzen die zijn ingediend op het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor het gebied **Weerribben** dat opgesteld is door de provincie Overijssel. In deze reactienota zijn alleen de binnengekomen zienswijzen samengevat die betrekking hebben op de deelgebieden **Noordmanen** en **Kooi van Pen** en voorzien van een reactie. Zie verder [paragraaf 1.3.1](#).

Waar nodig en van toepassing heeft afstemming plaatsgevonden met de partners uit het gebiedsproces:

Samen economisch sterker, met de kracht van de natuur

Overijssel telt 24 natuurgebieden die zo bijzonder zijn, dat ze zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Het Natura 2000-programma stelt ons in staat om samen te werken aan het behoud en herstel van kwetsbare natuur. Dat is geen luxe, maar pure noodzaak. Provincie, andere overheden en natuur- en belangenorganisaties hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het leefgebied van zeldzame dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst. Met maatwerk maken we de natuur veerkrachtig en weerbaar tegen invloeden van buiten, zoals verdroging en de uitstoot van stikstof. Waar nodig wordt de bestemming en/of het gebruik gewijzigd en planologisch vastgelegd in een ruimtelijk plan.

De maatregelen kunnen effect hebben op de gronden in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden. Samen met de grondeigenaren zorgen we voor een passende oplossing voor hun toekomst..

Meer informatie over de besluiten Natura 2000?

Kijk ook op: www.overijssel.nl/natura2000procedures

Of neem contact op via natura2000pip@overijssel.nl onder vermelding van het betreffende Natura 2000-gebied.

Inhoudsopgave

1	Terinzagelegging ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP)	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Terinzagelegging	5
1.3	Wijzigingen in het plan	6
	Plan-MER	6
	Naar aanleiding van de zienswijzen	6
1.4	Leeswijzer	6
1.5	Vervolgprocedure	6
1.6	Algemene informatie	6
	Over planschade	6
2	Beantwoording zienswijzen	8
	Zienswijze 1:	8
	Zienswijze 2:	10
	Zienswijze 3:	14
	Zienswijze 4:	23
	Zienswijze 5:	33
	Zienswijze 6:	37
	Zienswijze 7:	40
	Zienswijze 8:	53
	Zienswijze 9:	54
	Zienswijze 10:	67
	Zienswijze 11:	68
	Zienswijze 12:	73
	Zienswijze 13:	82
	Zienswijze 14:	90
	Zienswijze 15:	101
	Zienswijze 16:	103
	Zienswijze 17:	105
3	ADVIEZEN	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4	Ambtshalve wijzigingen	107
	Wijzigingen Algemeen	107
	Wijzigingen Toelichting/Regels (T/R)	107
	Wijzigingen Verbeelding (V)	108
	Wijzigingen Peilbesluit (P)	108
5	Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen en vooroverleg	109
6	Colofon	110

1 Terinzagelegging ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP)

1.1 Inleiding

De Weerribben is op 25 november 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied. Het gebied bestaat uit uitgestrekt laagveenmoeras met meren en kanalen met daartussen natte graslanden, natte heiden, trilvenen, galigaanmoerassen, petgaten, rietland en moerasbos. De Weerribben is een restant van het veengebied dat zich ooit van Zwolle tot ver in Friesland uitstrekte.

In dit gebied ligt de opgave om het leefgebied voor verschillende broedvogels, zoals de Roerdomp, de Purperreiger en de Bruine Kiekendief, te vergroten om deze vogels te behouden. Verder moeten de Grote Vuurvlinder (een ondersoort die nergens anders ter wereld voorkomt) en enkele andere insecten behouden blijven en in aantal uitbreiden. Verbindingszones met voldoende sloten, moeras en specifieke planten voor rupsen en vlinders moeten zorgen dat populaties met elkaar worden verbonden.

De herstelmaatregelen Natura 2000-gebied Weerribben richten zich vooral op het afgraven van grond, het ontwikkelen van moerasgronden en Blauwgrasland, het schrappen van rietland en het ontbossen van dichtgegroeide petgaten. Verder is het de bedoeling om nieuwe petgaten te graven, waardoor de verschillende stadia van 'verlanding' van het laagveen in het landschap worden behouden. Hiervoor wordt het cyclisch beheer weer ingevoerd op grote schaal en voorkomen we dat de Weerribben veranderen in alleen maar moerasbos.

De natuurdoelen zijn vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan en de gebiedsanalyse die is gemaakt in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

Voor het versterken van de natuur is naast afgraven ook verhoging van het waterpeil noodzakelijk, omdat niet overal afgegraven kan worden. Beide methoden hebben als effect het water dichters aan het oppervlak te brengen, met als reden de doelstelling uit het N2000 Beheerplan (2017) te realiseren.

Door de kwetsbare natuur te herstellen en versterken ontstaat er op termijn ruimte voor economische ontwikkeling. De maatregelen voor de Weerribben zijn uitgewerkt in het inrichtingsplan.

Het plan is opgesteld door Provincie Overijssel in nauwe samenwerking met de gemeente Steenwijkerland, LTO Noord, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Waterschap Drents Overijsselse Delta.

Besluitvorming bevoegde gezagen

Op 21 december 2021 hebben Gedeputeerde Staten als bevoegd gezag het ontwerp PIP Noordmanen, de plan-MER Noordmanen en overige bijlagen vastgesteld.

Op 11 januari 2022 heeft het Dagelijks Bestuur van het waterschap als bevoegd gezag het ontwerp-peilbesluit Noordmanen vastgesteld.

1.2 Terinzagelegging

Het ontwerp-PIP voor Noordmanen met MER, inrichtingsplan, Reactienota en gecoördineerd het ontwerp-Peilbesluit heeft van 25 januari tot en met 7 maart 2022 ter inzage gelegen zowel via www.overijssel.nl/wiedenweerribben als www.ruimtelijkeplannen.nl. Tevens was een inijkexemplaar beschikbaar op de volgende locaties:

- Het gemeentehuis van Steenwijkerland, Vendelweg 1, 8331 XE STEENWIJK
- Het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2, 8012 EE ZWOLLE

Tijdens de terinzagelegging is er voor het gebied Noordmanen op 16 februari 2022 een inloopbijeenkomst georganiseerd.

Gedurende de termijn van terinzagelegging zijn 17 zienswijzen op het deelgebied Noordmanen ontvangen, waarvan 1 ook betrekking heeft op het plan-MER en 16 op het Peilbesluit. Er is tevens een adviesbrief van de gemeente Steenwijkerland ontvangen.

Naast de procedure van het Peilbesluit wordt later de procedure voor de watervergunning doorlopen. Deze watervergunning ligt niet gelijktijdig met de hoofdbesluiten (Peilbesluit/PIP/MER) ter inzage, ditzelfde geldt voor de ontgrondingsvergunning.

1.3 Wijzigingen in het plan

Plan-MER

Vanwege de hydrologische samenhang tussen Noordmanen en de Kooi van Pen is dat laatste gebied nu ook in het ontwerp-MER opgenomen. Het plan-MER wordt daarom nu een plan-project-MER, omdat voor de activiteiten in de Kooi van Pen geen bestemmingsplanherziening nodig is.

Naar aanleiding van de zienswijzen

De zienswijzen 7 en 15 hebben geleid tot aanpassing van het PIP. Beiden betroffen een zienswijze betreffende de bouwhoogte van 15 meter voor maatregelen. Aangezien er geen reden voor deze regel is gevonden is die geschrapt. Naar aanleiding van zienswijze 7 zijn ook het plaatsen van nestpalen en het uitvoeren van exploitatieboringen uit de regels geschrapt. Naar aanleiding van zienswijze 15 is het rapport over muggen en knutten opgenomen als bijlage.

Ambtshalve en overige wijzigingen

Er zijn twee wijzigingen doorgevoerd nabij Nederland die te maken hebben met agrarische activiteiten. In het Inrichtingsplan en op de maatregelenkaart stond niet opgenomen dat kuilvoerplaten moesten worden verwijderd. In het ontwerp was de bestemming Agrarisch opgenomen als onderdeel voor een grondruil, maar omdat bemesting niet toegestaan was moest het toch Natuur blijven. Wel is het beoogde, compenserende gebruik mogelijk gemaakt.

1.4 Leeswijzer

In [hoofdstuk 2](#) van deze Reactienota zijn de ontvangen zienswijzen samengevat en van een antwoord voorzien. Hier is ook aangegeven of deze reacties aanleiding hebben gegeven tot wijzigingen. De reacties zijn geanonimiseerd en hebben deels geleid tot aanpassing van het inrichtingsplan en/of het PIP.

De nummers die gebruikt worden in hoofdstuk 2 zijn als volgt opgebouwd. Het eerste cijfer betreft nummer van de betreffende indiener. Het tweede cijfer is een onderdeel uit de reactie/grond van de indiener. Het volgende voorbeeld verduidelijkt dit: 5.4 → is indiener 5 en reactie/grond 4.

In [hoofdstuk 3](#) zijn de ambtshalve aanpassingen opgenomen.

In [hoofdstuk 4](#) zijn de aanpassingen naar aanleiding van de zienswijzen samengevat.

1.5 Vervolprocedure

Met de verwerking van de zienswijzen in de Reactienota wordt het ontwerp-PIP omgezet naar een vast te stellen versie.

Het ontwerp wordt door Provinciale Staten van Overijssel (naar aanleiding van de reacties of ambtelijk al dan niet gewijzigd) vastgesteld en gedurende zes weken ter inzage gelegd. De Nota van Antwoord wordt dan als bijlage aan het vast te stellen PIP gekoppeld.

Tijdens de periode van terinzagelegging van de vastgestelde documenten (PIP en Peilbesluit) kan eenieder beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.6 Algemene informatie

Over planschade

Diverse indieners gaan in op economische schade en waardedaling. We proberen die zoveel mogelijk te voorkomen, maar we kunnen het niet uitsluiten. Onze taxateurs doen er alles aan / hebben er alles aan gedaan om tot een minnelijke schikking te komen. In alle gevallen staat de weg voor een planschadeverzoek nog steeds open. Die kan echter pas ingediend worden nadat het PIP onherroepelijk is geworden. Dat is nadat Provinciale Staten (PS) het plan hebben vastgesteld en er geen beroep is ingesteld bij de Raad van State (RvS), of nadat de RvS daar een uitspraak over heeft gedaan.

Het wettelijk vastgelegd normaal maatschappelijk risico bedraagt 2% van de waardedaling en/of economische schade, die blijft voor eigen rekening.

Of iemand voor planschade in aanmerking komt hangt van het volgende af:

Bepaald moet worden in hoeverre eventuele planschade binnen het normaal maatschappelijk risico valt en op grond van artikel 6.2 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), geheel of gedeeltelijk voor eigen rekening behoort te blijven. Bij het bepalen daarvan moet rekening worden gehouden met alle omstandigheden van het geval en wordt getoetst aan 3 criteria:

1. of de planologische ontwikkeling als een "normale maatschappelijke ontwikkeling" kan worden beschouwd;
2. of de ontwikkeling in de ruimtelijke structuur van de omgeving past;
3. of de ontwikkeling past binnen het door de overheid gevoerde planologische beleid.

Als blijkt dat aan één van de drie hiervoor genoemde criteria is voldaan dan is de ontwikkeling aan te merken als een "normale maatschappelijke ontwikkeling" die in de lijn der verwachtingen lag en blijft eventuele planschade voor eigen rekening.

Over natuurbelang versus bedrijfsbelang

In de uitspraak van de Raad van State inzake Punthuizen Stroothuisen/Landgoederen Oldenzaal speelde o.a. het volgende. Provinciale Staten heeft het natuurbelang laten prevaleren boven het bedrijfsbelang, zonder zicht te hebben op de gevolgen voor het bedrijf en mogelijke oplossingen indien het gehele pakket van gebruiksbeperkingen en maatregelen wordt uitgevoerd. Artikel 3.2 Awb bepaalt dat bij de voorbereiding van een besluit het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen vergaart. In de situatie waarin gebruiksbeperkingen en maatregelen gezien de aard en omvang zo'n impact hebben op de bedrijfsvoering en het voortbestaan van een bedrijf, zeker als er bijvoorbeeld geen alternatieven zijn om het voortbestaan van het bedrijf zeker te stellen, dan is er een zorgvuldiger voorbereiding nodig alvorens het besluit wordt genomen. De verwijzing naar de mogelijkheid van schadevergoeding, gekoppeld aan elke afzonderlijke gebruiksbeperking en maatregel doet in zoverre geen recht aan het bedrijfsbelang.

2 Beantwoording zienswijzen

Nr.	Zienswijze 1:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
1.1 PB	U vraagt zich af of de natuur er beter van wordt, en of dat wel onderzocht is.	Ja, dit is onderzocht en is een belangrijk onderdeel geweest van de totstandkoming van het Inrichtingsplan. In bijlage D van het Inrichtingsplan is dit proces en de relatie met de Milieu Effectrapportage inzichtelijk gemaakt. In dit proces zijn diverse ecologen van Staatsbosbeheer Arcadis, Altenburg & Wymenga en ons betrokken om tot een goed advies te komen hoe met het Inrichtingsplan de doelen uit het Natura 2000 Beheerplan de Wieden en de Weerribben (maart 2017) gehaald kunnen worden.	Nee
1.2 PB	U vraagt zich af of u hier wel kunt blijven wonen op de plek waar u geboren bent, de streek van uw ouders + de plek van uw grootouders.	Wij zien, zoals uit onze volgende reactie mag blijken, geen aanleiding dat u er niet zou kunnen blijven wonen.	Nee
1.3 PB	U stelt dat uw woning houten vloeren heeft en een kelder; u bent bang voor verrotting van vloeren!	De staat van de woning is beoordeeld door bouwkundige opnamen welke zijn opgeleverd op 15 maart 2022 en 16 juni 2022. Deze uitkomsten van deze onderzoeken zijn met u besproken en gedeeld. Gezien het feit dat de huidige en toekomstige hoogste grondwaterstand voor de woning onder niveau kruipruimte blijft is geen impact van de grondwaterstandverhoging te verwachten.	Nee
1.4 PB	Achter de garage is een put met een klokpomp. Bij hoosbuien staat het onder water en als de klokpomp het niet doet (wat al vaak gebeurt) kunt u 'zwemmen' bij de garage. In de garage staat water tot en met het tuinhuisje en tot de boerderij aan toe is het allemaal water. De klokpomp voert het water af naar het kanaal. U vraagt zich af of wie u dan helpt nu u er alleen voor staat. Achter uw huis over de weg	Wij begrijpen uw zorgen in uw situatie. De schuur met rieten dak en aangebouwde garages worden niet bewoond. Er is geen kelder of kruipruimte aanwezig, wel zijn rondom het pand twee waterputten aanwezig. In de huidige situatie loopt het regenwater nabij de woning en opstallen niet goed weg, het verzamelt zich op het erf. Voor de afvoer zet de bewoner een pomp in om dit af te voeren en is aangesloten op deze twee putten. De waterput aan voorzijde pand heeft een hoge putrand en het aanwezige water is voornamelijk hemelwater. Hierdoor heeft grondwaterstijging geen gevolgen en hoeven geen mitigerende maatregelen genomen te	Nee

Nr.	Zienswijze 1:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	is alles zo lek als een mandje. Het loopt van achteren naar voren. Vooraan is alles lager, dat weet u bij ondervinding.	worden. De waterput aan achterzijde heeft een lage putrand en het aanwezige water is voornamelijk hemelwater. In allebei de gevallen is de hemelwaterafvoer (o.a. van het dak) rechtsreeks aangesloten op de put. Na stijging van het grondwaterpeil zal de put mogelijk vaker nat zijn. Wanneer de put vol is, zal dit functionele gevolgen hebben voor de aanwezige bebouwing gegeven de lage putrand. Er is op dit moment al een pomp aanwezig in deze put om in geval van hevige regenval het overtollige water weg te pompen dat via een leiding langs het pand afwatert op de wetering. Bij een hogere grondwaterstand zal de waterstand in de put mogelijk vaker hoger zijn dan in de huidige situatie waardoor de aanwezige pomp vaker water zal moeten afvoeren. Compensatie voor deze functionele wijziging als gevolg van de verhoogde grondwaterstand zal worden aangeboden.	
1.5	De waarde van uw huis, boerderij en schuren gaat achteruit. U vraagt zich af of 'Wie wil zoiets kopen wanneer het waterpeil zo hoog is?'	Zie ook onze reactie bij 1.3. Er is onderzoek uitgevoerd om de gevolgen van de berekende grondwaterstandverhoging in relatie tot de bebouwing nader in beeld te brengen. De bouwkundige staat van de bebouwing is onderzocht in de rapportages genoemd in vraag 1.3. Het bouwkundig advies concludeert dat er geen negatieve impact wordt verwacht. Op basis van dit onderzoek wordt er geen waardevermindering verwacht. Of de daadwerkelijke grondwatereffecten overeenkomen met wat is berekend zal de provincie de komende jaren de grondwaterstanden nauwlettend monitoren. Er is op het erf nabij de waterput aan de voorzijde van de schuur een peilbuis geplaatst medio november 2021. Ook zijn er in de directe nabijheid van Wetering West 97 diverse peilbuizen geplaatst. De meetreeksen van alle peilbuizen worden tijdens én na realisatie van het project geëvalueerd om na te gaan of de berekende effecten overeen komen met de gemeten grondwaterstanden.	Nee
1.6	U vraagt zich af of u hier met angst en beven moet wonen. U vraagt er niet om dat het waterpeil naar boven gaat. Wat heeft het voor zin?	Zie onze reactie bij 1.1.	Nee
1.7	De druk van het water van het kanaal en het water achter de weg door de nieuwe inrichting komt tezamen. De druk is zo hoog	Zie onze reacties bij 1.3, 1.4 en 1.5.	Nee

Nr.	Zienswijze 1:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	dan kan het geen kant op. Het gevolg een veel te hoog grondwaterpeil.	De grondwaterstand wordt beperkt hoger. Het bouwkundig advies concludeert dat er geen impact is voor de functie.	
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP/peilbesluit	

Nr.	Zienswijze 2:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
2.1	<p>Binnenkort willen wij starten met het project Noordmanen (u schrijft Noordermaten). Inhoudend het open maken van pet gaten en het kappen van bomen. Nu is dat laatste waar u vraagtekens bij plaatst. De petgaten en het open maken van oude sloten zal zeker het leefklimaat van de vuurvlinder vergroten. U vraagt zich af: Maar hoe ver ga je. Natuur ontstaat door menselijk handelen dan wel het nalaten van menselijk handelen. Vroeger werd er in de wieden en weerribben op natte weilanden waar je geen vee op kon weiden van het gras hooi gemaakt en verkocht. Toen dit niet meer interessant was liet men ze braak liggen. Soms kwam er riet en soms boompjes voornamelijk elzen en berk. Het riet werd dan gemaaid en verkocht. Op sommige plaatsen verdween het riet snel en kwamen er ook boompjes. Als je er niets aan doet krijg je overal moeras bos. Op deze manier is het karakter van deze streek de weerribben ontstaan. Dat is mooi, daar genieten veel mensen van. Een aantal jaren geleden is men dan ook begonnen met zomermaaien van oude verdroogde riet percelen. Dit om de aanwas van moerasbos tegen te gaan. En meer diversiteit in de vegetatie te krijgen. Dit werkt goed,</p>	<p>In het projectgebied Noordmanen zullen geen petgaten worden gerealiseerd, maar zullen de kraggen worden hersteld en het waterpeil worden opgezet. In de Kooi van Pen zullen de oude petgaten wel hersteld worden. Het klopt dat deze oude petgaten grotendeels door verdere successie ontwikkeld zijn tot moerasbos. Voor Noordmanen en Kooi van Pen is zo goed mogelijk getracht de bestaande landschappelijke structuur in stand te houden en de bestaande petgaten en kraggestructuur te herstellen. Het uitgangspunt voor de opgave in het Inrichtingsplan qua maatregelen is gebaseerd op het halen van de opgave uit het Natura 2000 Beheerplan de Wieden en de Weerribben (maart 2017). Bij dit proces zijn diverse ecologen en hydrologen van Staatsbosbeheer, Arcadis, Altenburg & Wymenga en ons betrokken om tot een goed advies te komen hoe met het Inrichtingsplan de doelen uit het Beheerplan gehaald kunnen worden. Het is duidelijk dat na realisatie van de opgave voor Noordmanen en Kooi van Pen beheer en onderhoud zeer belangrijk is om toekomstige verbossing zoveel mogelijk te voorkomen. Tijdens het Inrichtingsplan is er al een beheer en onderhoud notitie uitgewerkt en deze zal voor en na de realisatie nog geactualiseerd worden om het gebied goed te beheren in de toekomst.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 2:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>boompjes die je in de zomer maait komen niet weer.</p>		
	<p>Oude bomen zijn belangrijk in de strijd tegen de stikstof uitstoot. De vele oude bomen die ontstaan zijn door menselijke nalatigheid omdat de gronden geen commerciële waarde hadden, hebben die nu hun nut in deze strijd tegen de stikstofuitstoot. Het terugplaatsen van kleine eiken boompjes of andere niet zaaierende boompjes vervangen deze waarde niet. Los van de vraag of ze zullen aanslaan in een zeer natte omgeving. Ze staan er nu ook niet. De ene overheid laat ons in de auto om de stikstofuitstoot te verminderen maximaal 100 kilometer per uur rijden. De andere overheid kapt veel bomen die juist veel stikstof op nemen. U ervaart dit als tegenstrijdig beleid. U verzoekt ons dan ook hier nog eens goed naar te kijken. Omdat u om genoemde reden bezwaar maakt tegen het kappen van de oude bomen in Noordmanen. De waterinlaat vanuit de Roomsloot kan met hele beperkte kap. Volgens de Wet natuurbescherming moet gekapt bos worden herplant.</p>	<p>Wij snappen dat u vindt dat er sprake is van tegenstrijdig beleid, voor zover het stikstof betreft. Het kappen van de bomen is echter noodzakelijk om de wettelijk vastgelegde instandhoudingsdoelstelling voor de natuur in dit gebied te halen. De maatregelen worden uitgevoerd om de biodiversiteit te verhogen van het gebied, dat is mede de reden dat we bomen verwijderen. Daarnaast zal na inrichting, de stikstof gevoelige natuur robuuster worden en meer kunnen verdragen.</p> <p>Wettelijk is er vanuit de Wet natuurbescherming geen verplichting tot herplant bij boskap in het kader van Natura 2000, aangezien het als herstelmaatregel in het Natura 2000 beheerplan staat opgenomen. Echter op landelijk niveau zijn de provincies wel overeengekomen dat er herplanting moet plaatsvinden, dit is vastgelegd in de Bossenstrategie. Rond de zomer 2022 zal de Overijsselse Bossenstrategie zijn uitgewerkt.</p>	Nee
	<p>Dat u dit vraagt om er nog eens goed naar te kijken, komt ook door het wateropvang project aan Wetering West en Oost. U had hier mooie weilanden met veel weidevogels achter uw huis. Ook in het kleine bosje tegenover Wetering West 49 huisden veel zangvogeltjes. Alles moest wijken voor dit project. De wateropvang staat halfvol met water en riet. Van de diversiteit is weinig meer over. Alleen de ganzen doen het goed.</p>	<p>Wij begrijpen uw zorgen aangaande het gebied dat u wateropvang noemt. De terreinbeheerders monitoren de situatie, maar het gebied valt buiten dit project. We verwachten dat met de voorgestelde inrichtingsmaatregelen wordt bijgedragen aan de gestelde doelen in het Natura 2000 Beheerplan de Wieden en de Weerribben (maart 2017).</p>	Nee

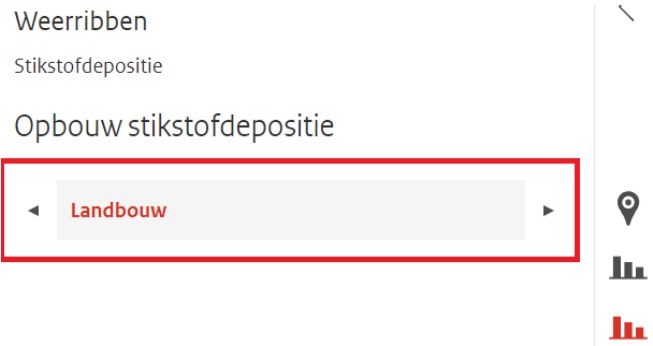
Nr.	Zienswijze 2:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>En dan nog het nut van het project. Door dat het half vol met water en riet staat blijft er weinig wateropvang over. De dijk om het project, aan de kant van Wetering West is voor de helft ingeklonken door dat men een oud baggerdepot er in heeft verwerkt. Dat is organisch materiaal wat onder uitstoot van stikstof verrot. De hoeveelheid water die men gedacht had op te vangen haalt men lange na niet. Dit alles nog los van het feit dat de Wetering in open verbinding staat met het Gietersemeer de Beulaker en de Belterwiede. Dacht men nu werkelijk dat men met deze drie kuipjes in Wetering West en Oost, tegen deze hoeveelheid water enige invloed heeft op de waterstand in de Wetering. Een volstrekt nutteloos project, wat hoog uit voor de Europese subsidie interessant was. En waar de voormalige gemeente IJsselham en Staatsbosbeheer geen moeite hadden om wat met de vergunning te knoeien om maar op tijd te kunnen beginnen.</p>	<p>Wij nemen uw mening over dit al uitgevoerde project voor kennisgeving aan.</p>	<p>Nee</p>
	<p>Nu heeft men aan aantal jaren geleden een natuurviaduct gemaakt bij de Wetering brug in de Blokzijlseweg. De dieren kunnen nu zo naar Muggebeet lopen. U weet niet met welke gedachte dit zo is bedacht. Muggebeet is tussen de Blokzijlseweg en het water wat loopt van het Gietersemeer naar Blokzijl een eiland. Omringd door de Wetering en de Boomsloot. De dieren die door het water gaan hebben geen viaduct nodig de dieren die vliegen ook niet. Voor de reeën en andere dieren is de terreinwinst erg klein. U kunt zich niet voorstellen dat het kleine stukje natuurgebied onder het viaduct de enige reden is voor dit kostbare project. Het zal de</p>	<p>Indien gewenst kunt u contact opnemen met de terreinbeheerders van Staatsbosbeheer over het functioneren van de natuurverbinding.</p> <p>Wij nemen uw mening over dit al uitgevoerde project voor kennisgeving aan.</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 2:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>koppeling zijn tussen de Weerribben en de Wieden, maar voor de natuur heeft het weinig waarde.</p> <p>De doelstelling om een groter leefklimaat te creëren voor de moerasvogels, wordt zeker niet gehaald als men niks doet aan de grote ganzen populatie in het aangrenzende water opslag gebied. De diversiteit van planten en dieren wordt dan eerder minder dan meer.</p> <p>Ook kijkt u raar aan tegen het feit dat men de natuur maatregelen niet samenvoegt met de stikstof uitstootmaatregelen. Het heeft alles met elkaar te maken.</p>	<p>Wij nemen uw constatering voor kennisgeving aan, maar dit probleem ligt buiten de scope van het project. Hier is het Faunabeheerplan van toepassing en daar wordt aan gewerkt.</p> <p>Een deel van de Noordmanen wordt geschikt gemaakt voor moerasvogels. Hiervoor wordt met name gezorgd voor overjarig riet, door het bestaande riet niet meer jaarlijks te maaien. Ganzen zitten bij voorkeur in open water. Overjarig riet is juist minder aantrekkelijk voor de ganzen dan jong riet met jonge scheuten.</p> <p>Het is inderdaad niet uit te sluiten dat als gevolg van verhoogde waterpeilen er meer ganzen komen. Daarvan zijn we ons bewust. Er zijn hiervoor faunabeheerplannen op gesteld en schaderegelingen ontwikkeld. In het Schade Registratiesysteem (SRS) kunnen faunaschades worden gemeld. Ook kunnen bij MijnFaunazaken van BIJ12 aanvragen voor tegemoetkoming faunaschade worden ingediend.</p> <p>De natuurherstelmaatregelen zijn bedoeld om de natuur robuuster te maken, waardoor deze beter bestand is tegen onder meer stikstofoverschot. Tegelijkertijd is dit niet voldoende en moeten bronmaatregelen worden genomen om stikstofuitstoot te verminderen. Dit laatste valt echter buiten de scope van het project en is onderdeel van onze Gebiedsgericht Aanpak (GGA).</p>	Nee
2.3	<p>U hoopt dat wij ons kunnen voorstellen dat er twijfels zijn bij het project Noordmanen.</p> <p>U maakt dus alleen bezwaar tegen de grootschalige bomenkap. Dit voor de stikstof verlagende werking van deze oude bomen. U hoopt dat wij daar nog eens heel kritisch naar kijkt, het kan maar een keer stuk en met de problemen van deze tijd van stikstof uitstoot is het beter om het na te laten</p>	<p>We begrijpen uw bezwaar tegen bomenkap. Op landelijk niveau zijn de provincies overeengekomen dat er herplant moet plaatsvinden, dit is vastgelegd in de Bossenstrategie. Rond de zomer zal de Overijsselse Bossenstrategie zijn uitgewerkt.</p>	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
3.1	<u>Inleiding.</u>		
1	Hierbij stuurt u uw reactie op het Provinciaal Inpassingsplan(hierna "het PIP") dat sinds 19.01.2022 ter inzage ligt. Meer dan een zienswijze betreft het voornamelijk een aantal vragen die u heeft n.a.v. het PIP. U hoopt dat wij die ook van een antwoord voorzien.		
2	U heeft direct belang bij alle wijzigingen ten aanzien van de verandering van bestemming en beheer van de Noordmanen. Verder bent u sowieso geïnteresseerd in onze plannen ten aanzien van dit gebied.	Deze informatie wordt voor kennisgeving aangenomen.	Nee
3.2	<u>Conclusies v.w.b. de impact van het PIP op mijn situatie als bewoner en eigenaar van bovengenoemd pand.</u>		
3	<p>Lezing van het PIP en de bijlagen doet u concluderen dat de volgende wijzigingen op til staan die een direct effect op uw huis en erf kunnen hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Verhoging van het grondwaterpeil; b. Verbod toegang tot het wandelpad/dijk langs de Roomsloot tussen het buurtschap Nederland en de N333; c. Het wandelpad wordt verlegd naar de verbinding tussen de N333 en de laatste bocht in de Rietweg voor het rechte stuk richting De Wetering. 	<ul style="list-style-type: none"> a. Door de plannen is de grondwaterstandverhoging 0,08 m. De staat van het huis en schuur zijn beoordeeld door een bouwkundige opname welke is opgeleverd op 15 maart 2022. Tijdens de bouwkundige opname is waargenomen dat er een laag water van circa 0,1 m in de kruipruimte staat. Onduidelijk is wat de oorzaak van het water in de kruipruimte is. Zekerheidshalve is een nader bebouwingsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is uitgevoerd om de gevolgen van een grondwaterstandverhoging in relatie tot de woning nader in beeld te brengen. Aanvullend bouwkundig onderzoek heeft aangetoond dat de huidige functie niet nadelig wordt beïnvloed. Het aanvullend onderzoek (30 mei 2022) concludeert dat er geen mitigerende maatregelen nodig zijn. In een 'keukentafelgesprek' met u op 10 juni 2022 zijn beide onderzoeksresultaten toegelicht. U heeft de onderzoeken ook ontvangen. b. Wij zien niet hoe het verbod direct effect heeft op uw woning. Hooguit betekent dit dat u niet meer direct van uw woning over de dijk kunt gaan wandelen, maar dat u iets verder moet lopen naar het nieuwe pad. c. Zie b 	Nee

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		d. <i>Het grondwaterpeil in en om het projectgebied wordt met peilbuizen gemonitord. De gegevens worden periodiek uitgelezen en zijn via de atlas van Overijssel voor iedereen in te zien.</i>	
4 PB	<p>Zover u weet heeft het PIP geen andere directe impact voor uw situatie. Mocht dat anders zijn dan verzoekt u ons daarover te informeren. Specifieke opmerkingen:</p> <p>a. Voor wat betreft het grondwaterpeil begrijpt u dat dat onder controle wordt gehouden;</p> <p>b. Verbod op het lopen langs de Roomsloot. Wat dit betreft bent u van mening dat voor u als bewoner en wellicht uw buurman een uitzondering gemaakt moet worden. Wellicht kan dat in overleg met Staatsbosbeheer als uitvoerende organisatie gebeuren;</p> <p>c. Er wordt gezegd dat afgegraven grond in hetzelfde gebied zal worden gedeponeerd. Mogelijk bent u geïnteresseerd in een klein deel van die grond om uw terrein op te hogen. Wie gaat daarover?</p>	<p>a. De grondwaterstanden in de omgeving van het projectgebied worden sinds enkele jaren zorgvuldig gemonitord met een meetnet aan peilbuizen o.a. ter plaatse van de locatie aan de Rietweg 2. De meetreeksen van alle peilbuizen worden tijdens én na realisatie van het project geëvalueerd om na te gaan of de berekende effecten overeen komen met de gemeten grondwaterstanden. De gegevens worden periodiek uitgelezen en zijn via de atlas van Overijssel voor iedereen in te zien. In het monitoringsplan is opgenomen dat na realisatie de metingen gecontroleerd worden met de rekenresultaten. Mocht er onverhoopt schade optreden dan hebben we daarvoor een schadeloket ingericht.</p> <p>b. Het beheerpad langs de Roomsloot blijft bestaan, maar is niet meer voor derden toegankelijk, ook niet voor direct aanliggende bewoners, daarvoor kunnen wij geen uitzonderingen maken. De bewegwijzerde/ gemarkeerde wandelroutes zoals de lange afstand wandeling (LAW) en de routes van het wandelnetwerk worden verlegd naar het nieuwe tracé.</p> <p>c. We zullen alle vrijgekomen grond weer gebruiken, we werken met een zogenaamde gesloten grondbalans. Er bestaat dus niet de mogelijkheid om grond te verkrijgen.</p>	Nee
3.3	<u>Algemene opmerkingen.</u>		
5	<p>Buiten de wijzigingen die een direct effect op mijn situatie zullen hebben, heeft u nog een aantal andere punten waarover u een zienswijze wil indienen. Dat betreft de volgende punten:</p> <p>a. kringlooplandbouw, stikstof en de toekomst;</p> <p>b. woningbouw toerisme en andere activiteiten;</p> <p>c. corridor tussen de Wieden en Weerribben;</p> <p>d. luchthaven Lelystad;</p> <p>e. rietteelt.</p>		
3.3a	<u>Kringlooplandbouw, stikstof en de toekomst</u>		
6	Op pagina 19 wordt gesproken over kringlooplandbouw.	Kringlooplandbouw is een vorm van landbouw die minder is gericht op productiemaximalisatie, maar waarbij de productie onderdeel is van	Nee

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>a. U vraagt of wij u kunnen uitleggen wat kringlooplandbouw precies inhoudt en of wij concrete voorbeelden hebben van dergelijke landbouw.</p>	<p>een groter geheel, een ecologisch systeem, waar zo min mogelijk inputs in gaan, waar reststromen het systeem niet verlaten en waar biodiversiteit wordt ingezet voor voedselproductie.</p> <p>Wilt u meer informatie hoe dat in Overijssel gaat dan kunt u contact opnemen met: VKON B.V. Daarleseweg 35a, 7683 RC Den Ham +31 (0)546-89 00 60; info@vkon.nl</p>	
7	<p>Voor zover u begrijpt is dat een landbouw en veeteelt daaronder begrepen waarbij de uitstoot van stoffen in de lucht, bodem of water niet schadelijk zijn voor de natuur en/of deze niet uit balans haalt.</p> <p>a. U vraagt of wij dat kunnen beamen of is er een andere definitie?</p>	<p>Zie hiervoor</p>	<p>Nee</p>
8	<p>Deze vraag hangt samen met een vraag over aanpak van de stikstofproblematiek. Op pagina 7 staat: "Stikstof is schadelijk voor de natuur." Dat lijkt u onjuist. Volgens u zou het moeten zijn: "te veel stikstof is schadelijk voor de natuur".</p> <p>a. U vraagt of wij dat kunnen toelichten?</p>	<p>Stikstof is onmisbaar voor de natuur, planten hebben het nodig. Maar te véél stikstof is schadelijk voor bepaalde natuurwaarden. Het gaat hierbij vooral om stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten (samen genoemd: habitats). Voor deze verschillende habitats zijn zogenaamde kritische depositiewaarden bepaald. Als de stikstof voor een habitat boven deze, voor dat habitat bepaalde, kritische depositiewaarde uitkomt dan zijn negatieve effecten van stikstof op dat habitat niet langer uit te sluiten.</p> <p>De kritische depositiewaarden zijn gebaseerd op diverse wetenschappelijke rapporten. De meest bekende zijn de volgende rapporten van Van Dobben et al.:</p> <p>https://edepot.wur.nl/45419 (uit 2008) https://edepot.wur.nl/245248 (uit 2012)</p>	<p>Nee</p>
9	<p>Op pagina 13 wordt duidelijk gezegd dat stikstof verlagende en natuurmaatregelen niet gezamenlijk behandeld worden en in het PIP daarom verder niet wordt ingegaan op die problematiek. Desalniettemin wordt in de pagina's daarna wel kort ingegaan op die stikstofproblematiek.</p> <p>a. U vraagt of wij in korte bewoordingen kunnen zeggen welke activiteiten nu die</p>	<p>a. In de AERIUS Monitor is de opbouw van de depositie (wie veroorzaakt hoeveel) te zien per gebied en voor verschillende jaren. In de Weerribben draagt hoofdzakelijk de landbouwsector bij aan de depositie. Verder ingezoomd op de depositiebijdrage van de landbouwsector laat in de AERIUS Monitor zien dat vanuit de landbouwsector met name de rundveestallen en bemesting de grootste bijdrage wordt geleverd in de depositie.</p>	<p>Nee</p>

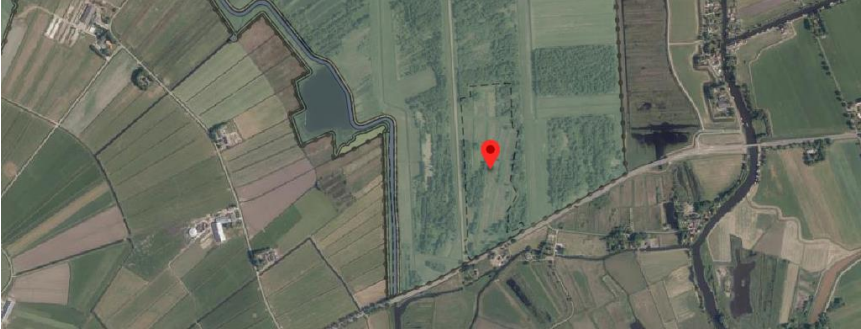
Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>stikstof in de Weerribben voornamelijk veroorzaken? Is dat de veehouderij?</p> <p>b. Kan de conclusie al getrokken worden dat melkveehouderij vanwege die uitstoot en ook bodemdaling niet veel toekomst heeft in deze buurt?</p>	<p>Wilt u meer informatie, raadpleeg hiervoor in de AERIUS Monitor de volgende grafiek: Natura 2000-gebieden AERIUS Monitor.</p> <p>NB. <i>Selecteer 'landbouw' (zie afbeelding hieronder) om te kunnen inzoomen op de landbouwsector.</i></p> <p>Weerribben Stikstofdepositie</p> <p>Opbouw stikstofdepositie</p> <p>b. Het is in het kader van het PIP en het Peilbesluit niet mogelijk om iets over de toekomst van de melkveehouderij in dit gebied wat te zeggen, laat staan conclusies te trekken. Dat hangt van andere factoren af dan alleen dit proces. Daarvoor is door ons het project Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) opgestart.</p>	
10	<p>Nederland loopt in de wereld nog steeds voorop als het gaat om innovatie in de landbouw. Universiteit Wageningen is niet voor niets de meest toonaangevende universiteit op dat gebied ter wereld en u overdrijft volgens u niet. Op de pagina's 55 en 57 wordt gesproken over omvorming van bedrijfsvoering. Aangezien schaderegeling in het zicht komt bij het verplicht stoppen of verplaatsen van een landbouwbedrijf, neemt u aan dat subsidies een mogelijkheid zouden kunnen zijn bij omvorming.</p>	<p>U doelt op de tekst in de paragraaf 4.2 Sociaal economische aspecten van de toelichting. Als er bedrijven zijn die vanwege de te nemen maatregelen niet meer verder kunnen met hun huidige bedrijfsvoering is er sprake van waardevermindering van het bedrijf. Dan wordt er vanuit het gebiedsproces/project met de belanghebbende bekeken of omvorming een optie is. De financiële middelen daarvoor komen dan vanuit het project als schadevergoeding.</p>	Nee
11	<p>Bij omvorming denkt u bijvoorbeeld aan "vertical farming", etc. Uw vermoeden is dat in de nabije toekomst aanvullende</p>	<p>Zie voorgaande reactie.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>maatregelen nodig zullen zijn om stikstofniveaus te verlagen en dus meer landbouwbedrijven zullen moeten omvormen of stoppen. Het heeft natuurlijk de voorkeur dat men omvormt en het Rijk of de Provincie zou daarbij een rol kunnen spelen. Dus niet alleen schade vergoeden bij stoppen maar ook perspectief voor een nieuwe activiteit. U stelt de volgende vragen:</p> <p>a. Bestaat de mogelijkheid dat vanuit het Rijk of Provincie eventueel met subsidie actief wordt geholpen aan die omvorming?</p> <p>b. Zo ja, zijn daar concrete voorbeelden van?</p>	<p>Nederland kent diverse (beleids)mogelijkheden tot omvorming, Het aangewezen loket daarvoor is in 1^e instantie de Kamer van Koophandel.</p>	
3.3b	<u>Woningbouw toerisme en andere activiteiten.</u>		
12	<p>Op pagina 19 staat het volgende: "De NOVI biedt een perspectief om grote en complexe opgaven zoals klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en woningbouw aan te pakken, om samen het land mooier en sterker te maken en daarbij voort te bouwen op het bestaande landschap en de (historische) steden."</p>	<p>U citeert hier teksten uit de toelichting waarover u bij punt 14 vragen stelt.</p>	Nee
13	<p>Op pagina 55 staat dan nog: "Door de uitvoering van de Natura 2000 maatregelen in dit gebied, is de natuur beter bestand tegen de uitstoot van stikstof. Naast het verlagen van de stikstofuitstoot door bronmaatregelen door het Rijk leidt dit op termijn tot meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld bedrijven en woningbouw."</p>		
14	<p>Rondom de Weerribben zijn de laatste jaren een aantal woningbouwprojecten gerealiseerd. U denkt aan Scheerwolde,</p>	<p>a. Wij kunnen uw vraag niet beantwoorden, omdat dergelijke ontwikkelingen in eerste instantie bij de gemeente bekend zullen zijn en door de gemeente als bevoegd gezag beoordeeld worden.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Ossenzijl en Blokzijl (waterresort Blocksyl). U bent niet op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen maar gezien het grote financiële belang van projectontwikkelaars, verwacht u niet dat die druk zal afnemen. Het is bekend dat er in Nederland een tekort aan woningen bestaat. Deze projecten betreffen echter vakantiewoningen dus het argument van woningnood lijkt hier niet op te gaan. Verder bent u van mening dat nog meer vakantiewoningparken een te grote druk op de natuur van De Wieden en Weerribben zal leggen. Uw vragen op dit punt zijn de volgende:</p> <p>a. Staan er nog andere plannen op tafel qua projectontwikkeling rondom de Weerribben?</p> <p>b. Indien ja, hoe kijkt de PO hier tegen aan vanuit het belang van de doelstellingen van het Natuurbeheerplan, het PIP etc.?</p>	<p>Er zijn diverse mogelijkheden om u automatisch op de hoogte te laten houden van nieuwe ontwikkelingen bij u in de omgeving. Te denken valt aan de websites www.officielebekendmakingen.nl en www.ruimtelijkeplannen.nl</p> <p>b. Als er plannen in ontwikkeling zijn zullen die in het kader van het vooroverleg aan ons voor gelegd worden en zullen wij die plannen op hun merites beoordelen. Zonder inhoudelijke kennis van ontwikkelingen kunnen wij geen standpunt innemen.</p> <p>De door u onder 15 en 16 genoemde teksten nemen wij voor kennisgeving aan.</p>	
15	<p>Voor de goede orde noemt u even de doelstellingen van het Natuurbeheerplan 2021 van de PO: ".....</p> <p>In hoofdlijnen wordt in dit gebied gestreefd naar de ontwikkeling van de volgende typen natuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Uitbreiding van de moerasgebieden door omvorming van een aantal polders tot moerasgebied; ○ Zodanig beheer van de bestaande moerasgebieden dat een goed evenwicht ontstaat tussen natuurbehoud en rietlandbeheer; ○ Versterking van de moerasverbinding tussen de Wieden en de Weerribben en de Wieden het weidevogel- en moerasgebied bij Giethoorn; 		

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Behoud en ontwikkeling van de weidevogelpopulaties, vooral gericht op de Grutto, Tureluur en Wulp in de landbouwgebieden en aanvullend meer kritische weidevogels zoals Watersnip, Slobeend en Zomertaling in de reservaten; ○ Behoud en herstel van de landschappelijke en natuurkwaliteit van het kleinschalige houtsingelgebied bij Paasloo en op het Hoge Land van Vollenhove; ○ Behoud en versterking van de populatie van de Knoflookpad en Rugstreepad in het Heetveld; ○ Versterking van de populatie van de Kievitsbloem langs het Zwarte meer en Zwarte Water. ....” <p>Veel lokale ondernemers actief zijn in recreatie en toerisme. Hoogwaardige accommodaties trekken een nieuwe groep toeristen aan. Er is een goede spreiding over het gebied. Daardoor is van massatoerisme in Steenwijkerland geen sprake. ....”</p>		
16	<p>Verder wordt kort gesproken over toerisme. Op pagina 30 wordt hierover het volgende gezegd: “.....”</p>		
17	<p>Voor zover u hebt begrepen is in Giethoorn wel degelijk sprake van massatoerisme waarvan slechts de hoteleigenaren, restaurants en bootverhuurders profijt hebben terwijl dat niet gezegd kan worden voor de rest van de bevolking. Die hebben er eerder last van. Bovendien lijkt u een economie op basis van toerisme niet echt wenselijk. De toegevoegde waarde voor de economie is beperkt en de aanslag op de</p>	<p>Toerisme is in relatie tot het PIP niet relevant. De overlast waar u op doelt heeft geen effect op de natuur.</p> <p>Voor zover er sprake zal zijn van nieuwe ontwikkelingen worden deze op basis van de Wet natuurbescherming beoordeeld. Het PIP en het Natuurbeheerplan zijn bij die beoordeling niet van belang.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>natuur en klimaat niet in lijn met de doelstellingen van vandaag de dag. U stelt de volgende vraag:</p> <p>a. Hoe staat de Provincie en hoe verhoudt zich dit met het PIP en het Natuurbeheerplan?</p>		
18	<p>In verband met bedrijfsactiviteiten wordt evenmin begrepen hoe het kan dat riettelersbedrijf J.P. de Dood gevestigd aan de Rietweg, Nederland zijn bedrijfsactiviteiten niet al te lang geleden heeft kunnen uitbreiden naar activiteiten die weinig met rietteelt te maken hebben en die bovendien van Staatbosbeheer een stuk grond in gebruik heeft gekregen waarvan de status Natura2000 is afgehaald. Dit is gebeurd in 2014 toen de status Natura 2000 ruimschoots bekend was. Als bijlagen gaan hierbij de kaarten van de Natuurbeheerplannen 2012 en 2014 waarop deze wijziging is te zien.</p> <p>a. Hoe valt deze wijziging van bestemming te rijmen met het Natura 2000-beleid?</p>	<p>Het genoemde bedrijf moet voldoen aan de bepalingen van de Beheersverordening van de gemeente Steenwijkerland. Het is aan de gemeente als bevoegd gezag om nieuwe activiteiten te toetsen aan die Beheersverordening en in eerste instantie ook aan de Wet natuurbescherming. De ligging van een bedrijf binnen de Natura 2000-begrenzing wil niet zeggen, dat het geen ontwikkelingsmogelijkheden meer heeft. De afweging is of de ontwikkeling schadelijk is voor de instandhoudingsdoelstellingen. Als dat niet het geval is, is een ontwikkeling inpasbaar.</p> <p>Het natuurbeheerplan is een uitwerking van de mogelijkheden voor natuurbeheer en gekoppeld aan Het Natuurnetwerk Nederland (de NNN). Als er geen reële mogelijkheden zijn wordt het Natuurbeheerplan aangepast, net zoals het aangepast wordt voor natuur die wel ontwikkeld kan worden. Het is een dynamisch document, Dit in tegenstelling tot de begrenzing van de Natura 2000-gebieden.</p>	Nee
3.3c	<u>Corridor tussen de Wieden en Weerribben.</u>		
19	<p>De versterking van de corridor tussen De Wieden en Weerribben speelt door het hele PIP. In verband met voorgaande kan daarom door u niet begrepen worden waarom waterresort Blocksyl wel in die corridor gerealiseerd kan worden terwijl een boer in die corridor onteigend moet worden?</p> <p>a. Hoe is dit te rijmen en, hierboven al gevraagd, zijn er nog toekomstige projectontwikkelingen te verwachten</p>	<p>Het waterresort is niet van invloed op de verbindingzone en/of de soorten waarvoor die gerealiseerd moet worden. Het grondgebruik door de agrarische bedrijven is dat wel. Voor het overige verwijzen wij u naar ons eerdere reactie. Nieuwe ontwikkelingen die het functioneren van de corridor kunnen belemmeren zullen niet toegelaten worden.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	rondom de Weerribben en speciaal in die corridor.		
3.3d	<u>Luchthaven Lelystad.</u>		
20	Op dit moment lijkt het stil rond de luchthaven Lelystad. Er was in der tijd veel ophef over de lage aanvliegeroute boven de Weerribben. U is onduidelijk of daar nog sprake van is. a. Speelt dat nog een rol bij het PIP?	Of er nog sprake is van de aanvliegeroute is niet relevant, want dit speelt geen rol bij dit PIP. De ontwikkeling van luchthaven Lelystad moet rekening houden met dit Natura 2000-gebied.	Nee
3.3e	<u>Rietteelt.</u>		
21	Op pagina 32 staat: "Op een enkele plek is rietteelt nog mogelijk. Dit is afzonderlijk "aangeduid" in het ontwerp PIP." U kunt niet ontdekken waar dat nog mogelijk is. a. Is dat aan te geven?	Het gebied staat op de verbeelding van het PIP op www.ruimtelijkeplannen.nl en is aangegeven met een streeplijn en ligt bij het locatiesymbool op onderstaand kaartje. In het gebied Noordmanen is nog steeds op bepaalde plekken rietteelt mogelijk, bijvoorbeeld in de zone voor de Grote vuurvliinder. Daarover worden afspraken gemaakt met pachters. 	Nee
3.4	<u>Conclusie.</u> U hoopt in bovenstaande alinea's enerzijds uw zienswijze aangegeven te hebben maar anderzijds ook duidelijk gemaakt te hebben dat veel informatie ontbreekt. Als natuurliefhebber kunt u het project alleen maar toejuichen.	Wij gaan ervan uit dat wij met onze bovenstaande reactie voldoende antwoord hebben kunnen geven op uw vragen, alhoewel wij beseffen dat daarmee niet alle punten naar uw tevredenheid zullen zijn behandeld. Dat gaat echter veel verder dan binnen het kader van dit PIP mogelijk is. U kunt zoals aangegeven in de 'keukentafel gesprekken' altijd contact opnemen met ons voor meer informatie.	Nee

Nr.	Zienswijze 3:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Dat neemt niet weg dat u op een aantal punten meer informatie en duidelijkheid zou willen ontvangen.</p> <p>U schrijft dat mochten wij verder informatie van u willen ontvangen, dan verneemt u dat gaarne.</p>		
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP/Peilbesluit	

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	I. Inleiding		
4.0	<p>Omdat de maatregelen in het kader van het Natura 2000-beheerplan d.d. 30 mei 2017 van de Provincie Overijssel en de PAS-gebiedsanalyse gevolgen kunnen hebben op de bestemming en het gebruik van gronden binnen het plangebied hebben Gedeputeerde Staten op 25 september 2018 een voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.26 van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: "Wro") vastgesteld. Vervolgens is op 21 december 2021 het ontwerp-PIP samen met het inrichtingsplan, het plan-/project MER en de Reactienota vastgesteld. In de reactienota zijn de inspraakreacties die zijn ingediend op het voorontwerp-PIP samengevat en van een reactie voorzien. In de Toelichting op het PIP wordt gesteld dat samen met de grondeigenaren voor een passende oplossing wordt gezorgd voor hun toekomst. Uw cliënt is het hier niet mee eens. Hieronder licht u dit nader toe.</p>	Wij nemen deze inleiding voor kennisgeving aan.	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	II. Feiten		
4.1	Uw cliënt exploiteert een melkveehouderij aan de Veldhuisweg en aan de Rietweg te Nederland. Teneinde zijn vee te kunnen weiden en voeren gebruikt uw cliënt percelen grasland in de omgeving.	Wij nemen dit voor kennisgeving aan.	Nee
4.2	Een deel van de gronden in gebruik bij uw cliënt valt binnen het plangebied Noordmanen. Binnen dit deelgebied beoogt GS het volgende te realiseren: Nieuw leefgebied voor grote vuurvliinder, blauwgrasland, uitbreiding leefgebieden van diverse vogelsoorten, functie van verbinding voor de otter en recreatie. De voorgenomen natuurmaatregelen passen niet in alle gevallen binnen de bestemming van de geldende Beheersverordening Buitengebied Steenwijkerland 2014. De gronden binnen de deelgebieden waarvoor maatregelen zijn voorzien en die niet reeds op basis van de geldende Beheersverordening zijn toegestaan, zijn gewijzigd in de bestemming 'Natuur'. Hierdoor zal het bedrijf van uw cliënt niet langer in zijn huidige vorm geëxploiteerd kunnen worden.	Wij nemen dit voor kennisgeving aan.	Nee
	III. Totaaloplossing		
4.3	Uw cliënt stelt vast -en onderstaand zal dit verder worden uitgewerkt- dat zijn bedrijfsvoering aan de Rietweg en aan de Veldhuisweg als een gevolg van onze plannen onmogelijk wordt gemaakt. In het bijzonder geldt dit voor de situatie aan de Rietweg. Tot dusverre heeft uw cliënt van ons geen enkel voorstel ontvangen om te bezien of de bedrijfsvoering van uw cliënt in stand kan worden gehouden, met wellicht in	De bedrijfslocatie aan de Rietweg is niet in het PIP opgenomen en er zijn geen wijzigingen in gebruik van de bedrijfslocatie voorzien. Uw cliënt heeft jaren geleden de omliggende gronden aan BBL verkocht, deze gronden zijn nu ons eigendom. Uw cliënt heeft deze gronden jaarlijks in pacht, maar is al jaren op de hoogte dat de gronden moeten worden omgevormd naar natuur en het huidige gebruik dan stopt. Dat geldt ook voor de kuilplaten op deze grond. Uw cliënt had dus ruimschoots de tijd om een alternatieve locatie voor de kuilvoeropslag te vinden.	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>achtneming van onze wensen. U stelt dat wij slechts tot vaststelling van het onderhavige plan kunnen overgaan indien voor de situatie van uw cliënt een totaaloplossing wordt gevonden. Het onderhavige dossier kan en mag volgens u geen onteigeningsdossier worden.</p>	<p>Het bedrijf wordt niet zodanig geraakt dat een totaaloplossing voor het bedrijf gevonden moet worden.</p>	
<p>4.4 PIP + PB</p>	<p>Aanvullend hierop stelt uw cliënt vast dat in het plan niet wordt ingegaan op de vernattingsschade. Zelf heeft uw cliënt vast moeten stellen dat uit diverse onderzoek is gebleken dat vernatting van percelen ook leidt tot schade bij "andere percelen". In het plan is geen invulling gegeven aan een zorgvuldige schadeparagraaf voor deze schade.</p>	<p>Het klopt dat in het PIP niet uitgebreid ingegaan wordt op vernattingsschade. In de paragrafen 1.4, 4.4.3.3, 6.3.3 en 6.3.4 wordt daarop beperkt ingegaan. In detail is meer te vinden in de bijlagen bij de toelichting. De schaderegeling is te vinden via deze link https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR603499/1</p> <p>Voor betrokken eigenaren is er gedetailleerde informatie in de niet-openbare eigenarendossiers.</p> <p>In de Milieueffect rapportage (MER) o.a. onderdeel A wordt beschreven hoe de effecten t.a.v. grondwater zijn onderzocht. Daarin wordt o.a. verwezen naar de onderliggende rapportages die daarvoor zijn uitgevoerd en zijn opgenomen in het MER:</p> <p>Bijlage 11 Bodemgesteldheid en landbouwkundige effecten vernatting Noordmanen. Dit betreft een onderzoek dat door Aequator groen & ruimte in 2021 is uitgevoerd om de effecten van grondwaterstandverandering op de landbouw in beeld te brengen.</p> <p>Bijlage 12 Hydrologisch onderzoek Noordmanen. In dit onderzoek zijn de berekende effecten van grondwater t.g.v. verhoging van de peilen doorgerekend op de omgeving en gebruiksfuncties.</p> <p>Bijlage 13 Aanvullend hydrologisch onderzoek Noordmanen. Dit betreft een onderzoek dat is uitgevoerd om de effecten op woningen en wegen nader te bepalen.</p> <p>De resultaten van het onderzoek uit bijlage 11, 12 en 13 zijn teruggekoppeld in een gesprek met uw cliënt op 15-3-2021 door onze medewerkers en die van Aequator. Daarin is de zorg van cliënt ook zeker besproken op evt. vernattingsschade. Wij nemen deze zorgen serieus en dit heeft onder andere geresulteerd in het verder aanvullen van het lokale peilbuizen netwerk in de omgeving van cliënt medio november 2021. Daarnaast is in de afgelopen maanden door Aequator een vervolg onderzoek uitgevoerd op landbouwschade en mitigerende</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		<p>maatregelen. De resultaten en het conceptrapport van dit onderzoek zijn in april 2022 gedeeld en besproken met uw cliënt en Aequator. Het definitieve rapport is inmiddels opgeleverd.</p> <p>In hoofdstuk 7 uit bijlage B van het MER wordt beschreven hoe omgegaan wordt met evt. effecten en mitigatie en verder in paragraaf 5.4 van het Peilbesluit.</p>	
	IV. Overige gronden		
4.5	<p>Participatie</p> <p>Uw cliënt is van mening dat de betrokken overheden en met name wij als Provincie Overijssel onvoldoende informatie verschaffen en verwerven met betrekking tot de gevolgen van het PIP en het gebiedsproces voor het bedrijf van uw cliënt. Dit terwijl uw cliënt een op de toekomst gericht bedrijf is dat op dit moment een rendabele bedrijfsvoering geniet op een gunstige locatie.</p> <p>Daarnaast vreest uw cliënt dat zijn belangen onvoldoende worden meegenomen bij de besluitvorming ter realisatie van de Natura 2000 gebieden.</p>	<p>In het kader het PIP zijn er meerdere gesprekken en contactmomenten met uw cliënt geweest. Er zijn gesprekken gevoerd over de toelichting op de plannen. De mogelijke hydrologische effecten hiervan op de omgeving, inclusief eventuele effecten op het bedrijf van uw cliënt (inclusief pachtpercelen). Tevens zijn er gesprekken gevoerd over mitigatie en/of compensatie bij eventuele effecten.</p> <p>Hieronder een aantal van dit soort gespreksmomenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 17 december 2018: overleg Provinciehuis grondposities en bedrijf Klaas de Lange in relatie tot de Ontwikkelopgave Wieden en Weerribben • 15 maart 2021: bespreken van effecten op landbouw • 19 juli 2021: keukentafelgesprek over hydrologische effecten/peilbuis en vervolg • 13 september 2021, buurtbijeenkomst met de agrariërs • 19 oktober 2021: telefonisch overleg over plaatsing peilbuis land Rietweg 3 en belang boomstammen • 6 januari 2022: bespreken mogelijke mitigerende maatregelen • 2 februari 2022: gezamenlijk overleg met agrariërs / afstemming plan van de boeren • 6 april 2022: bespreking mitigatie advies met Aequator • mei 2022: gesprek tussen provincie en cliënt over onder andere de stikstofpilot Baarlingerpolder, hydrologische effecten en pachtwijziging en de gevolgen hiervan c.q. mogelijkheden hierdoor voor de bedrijfsvoering • 15 juni 2022: gezamenlijk veldbezoek met andere agrariërs, Aequator en provincie om de hydrologische effecten te bespreken 	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		<ul style="list-style-type: none"> • 17 juni 2022: is de eindrapportage van Aequator gestuurd aan uw cliënt. • 17 juni 2022: gesprek over taxaties door rentmeester/taxateur samen met de adviseur van uw cliënt. <p>In de verschillende gesprekken worden de belangen van uw cliënt meegenomen.</p>	
4.6	<p>Onder paragraaf 1.5.1 van het PIP wordt gesteld dat tijdens de gebiedsprocedure voor realisatie van de benodigde externe maatregelen in de uitwerkingsgebieden de benodigde maatregelen verder zijn onderbouwd en geconcretiseerd en zijn afgestemd met de grondeigenaren en andere belanghebbenden in het gebied. Daarnaast wordt aangegeven dat de verkenningsfase van het gebiedsproces inmiddels voor nagenoeg alle gebieden is afgerond. In deze fase zouden de eisen, wensen, problemen, mogelijke oplossingen, betrokken partijen en draagvlak in beeld zijn gebracht.</p>	<p>Wij nemen deze inleidende tekst voor kennisgeving aan.</p>	Nee
4.7	<p>Uw cliënt is het hier volstrekt mee oneens. U stelt dat wij uw cliënt onvoldoende informatie verschaft over de gevolgen van het PIP voor zijn bedrijf, de mogelijkheden om het bedrijf voort te zetten of over eventuele mogelijkheden tot een bedrijfsverplaatsing.</p>	<p>Zie onze reactie bij 4.6</p> <p>Daarbij is in mei 2022 tijdens het bezoek van ons in overleg uw cliënt besloten om een taxatie op te stellen voor eventuele bedrijfsverplaatsing, naast de taxatie die wordt opgesteld voor de hydrologische effecten.</p>	Nee
4.8 PB	<p>Zo is volgens uw cliënt in eerste instantie voorgehouden dat geen sprake zou zijn van vernatting. Uit het PIP blijkt nu dat de externe maatregelen veelal zijn gericht op vernatting van de omliggende gronden van het Natura 2000-gebied. De beoogde vernatting heeft tot gevolg dat de bestemming van de gronden van uw cliënt gewijzigd moet worden. De huidige</p>	<p>Zie onze reactie bij 4.5.</p> <p>Bij het Ontwerp-PIP is als bijlage 6 het hydrologisch onderzoek opgenomen, waaruit is af te leiden in welke delen van het gebied vernattingseffecten worden berekend. In hoofdstuk 6 daarvan is een paragraaf m.b.t. landbouw opgenomen. In deze paragraaf staan een drietal aanbevelingen: monitoring, mitigatie en compensatie.</p> <p>Dit proces is ook verder omschreven in paragraaf 5.4 van het Peilbesluit.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>bedrijfsvoering op de betreffende gronden dient daardoor te worden beëindigd. Uw cliënt is hier naar uw mening onvoldoende van op de hoogte gebracht en in meegenomen.</p>	<p>Als vervolg op het hydrologisch onderzoek is in het najaar van 2021 een vervolg gegeven aan het bepalen van de landbouwkundige effecten, het bepalen van mitigerende maatregelen en het berekenen van te verwachten gewasschadederving als gevolg van de voorgenomen peilwijziging binnen het plangebied. Hierover is contact geweest met uw cliënt. Recent is gewerkt aan de afronding van het advies en is hierover het gesprek hierover gevoerd met uw cliënt.</p> <p>Tevens hield uw cliënt geruime tijd de gesprekken met rentmeester af, daardoor konden de stappen van de interventieladder niet besproken worden.</p>	
4.9	<p>Daarnaast is volgens u over de wensen van uw cliënt onvoldoende gesproken. Uw cliënt begrijpt dan ook niet waarom wij van mening zijn dat de verkenningsfase is afgerond, nu deze feitelijk nauwelijks begonnen.</p>	<p>Zie onze reactie bij 4.5 en 4.8.</p> <p>Uw cliënt hield eerder gesprekken met rentmeester af, daardoor konden de stappen van de interventieladder niet besproken worden. Dat wij handelden in strijd met de Nota Grondbeleid is dus niet juist.</p>	Nee
4.10	<p>Handelen in strijd met de Nota Grondbeleid</p> <p>In het PIP verwijzen wij in paragraaf 6.3.2 naar de interventieladder uit de Nota Grondbeleid 2015. Dit is de verwervingsstrategie voor de Ontwikkelopgave Natura 2000. Kort samengevat dienen de volgende 5 stappen te worden doorlopen:</p> <p>Stap 1: Particuliere realisatie, geen functieverandering; Behoud van huidige functie. Eigenaar behoudt de grond. Inzet (volledige) schadecompensatie voor de nadelige gevolgen wegens de maatregelen.</p> <p>Stap 2: Particuliere realisatie, functieverandering; Functieverandering met behoud van grond voor eigenaar. Inzet (volledige) schadecompensatie, inclusief afwaardering tot maximaal 15%, voor de nadelige gevolgen wegens de maatregelen.</p>	<p>Zie onze reactie bij 4.5 en 4.8 en 4.9.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Stap 3: Inzet van ruilgronden Inventarisatie van ruilmogelijkheden op basis van een QuickScan voor in eigendom krijgen van gronden waar stap 1 of stap 2 niet lukt. Op basis van deze QuickScan verkrijgt de Provincie door ruiling, ruilverkaveling of kavelruil eigendom. Ruilen op basis van marktwaarde. Inzet van provinciale gronden is mogelijk.</p> <p>Stap 4: Functieverandering en minnelijke verwerving van gronden op basis van volledige schadeloosstelling (ter voorkoming van onteigening). Handelen in strijd met de Nota Grondbeleid</p>		
4.11	<p>Doordat wij na zouden laten om afdoende met uw cliënt in gesprek te gaan over de grondverwerving handelen wij volgens u in strijd met de Nota Grondbeleid 2015. In de reactienota is opgenomen dat wij nog niet zijn toegekomen aan de het bepalen van welke stap van de interventieladder van toepassing zou zijn. Vermeld is dat uw cliënt hierin vooralsnog een keuze heeft. Niet is toegelicht hoe zich dit verhoudt tot het vergoedingsregime uit figuur 6 PIP. Het ziet er volgens u naar uit dat de te treffen maatregelen leidend zijn.</p>	<p>Zie onze reactie bij 4.5 en 4.8 en 4.9.</p>	<p>Nee</p>
4.12	<p>Uit het PIP blijkt onvoldoende welke mogelijkheden er daadwerkelijk zijn voor de compensatie en waar uw cliënt gebruik van kan maken. Uw cliënt doelt dan op de concrete invulling.</p>	<p>Het PIP gaat inhoudelijk niet over de compensatiemogelijkheden en/of het vergoedingsregime, dus die zijn daarin ook niet te vinden. Dat zijn aangelegenheden die daaraan parallel lopen in het kader van de onderhandelingen over de compensatie.</p>	<p>Nee</p>
4.13 PB	<p>Wateroverlast Uit het hydrologisch onderzoek blijkt dat met de vernatting grondwater stijging gepaard gaat. Overlast is niet uit te sluiten. In het PIP</p>	<p>Zie onze reactie bij 4.4, 4.5 en 4.8. De projecteffecten zijn getoetst op het optreden van overlast. Daar waar als gevolg van het project overlast kan ontstaan is aanvullend</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>wordt volstaan met de vermelding: "Op basis van het monitoringsplan worden de effecten op de landbouwpercelen geëvalueerd. Als hieruit blijkt dat overlast ten gevolge van de inrichting optreedt wordt gemitigeerd en/of gecompenseerd.". Niet is kenbaar gemaakt welke maatregelen of compensatie in dat geval doeltreffend zou kunnen zijn en toegepast kunnen worden. Blijvende schade is dus niet uitgesloten.</p>	<p>onderzoek gedaan en worden maatregelen uitgewerkt om overlast als gevolg van het project te mitigeren.</p> <p>Het grondwaterpeil in en om het projectgebied wordt met peilbuizen gemonitord. Ook op de locatie Veldhuisweg 9 is sinds 2018 een peilbuis aanwezig. De gegevens van alle peilbuizen in de projectomgeving worden periodiek uitgelezen en zijn via de atlas van Overijssel voor iedereen in te zien. In het monitoringsplan is opgenomen dat tijdens en na realisatie van het project de gemeten grondwaterstanden worden gecontroleerd met de berekende effecten. Met de periodiek uitgelezen gegevens wordt onder andere de betrouwbaarheid van het gebruikte grondwatermodel getoetst. Tot op heden blijkt dit betrouwbaar. Over deze grondwaterstanden wordt u twee keer per jaar geïnformeerd.</p> <p>Mocht er onverhoopt schade optreden dan hebben we daarvoor een schadeloket ingericht. Uit het aanvullend onderzoek dat is uitgevoerd door Aequator zal immers de schade afwikkeling compensatie voorstel door grondzaken plaatsvinden. Als er na realisatie onverhoopt toch meer effecten optreden dan berekend dan is in de stappen uit paragraaf 5.4 van het peilbesluit duidelijk omschreven welk proces dan gevolgd wordt.</p> <p>De provinciale schaderegeling is terug te vinden op de provinciale website: Schade door maatregelen Natura 2000 - Provincie Overijssel. Of eventuele compensatie doeltreffend is zal per geval beoordeeld worden. Het gaat om maatwerk.</p>	
4.14	<p>Aan de Rietweg heeft uw cliënt een voeropslag. Recent heeft uw cliënt van ons bericht gehad dat deze opslag dient te worden "verwijderd". Dit maakt de bedrijfsvoering onmogelijk. In het plan wordt niet gemotiveerd waarom dit noodzakelijk is. Ook wordt niet opgenomen op welke wijze uw cliënt zijn bedrijfsvoering moet voortzetten en hoe de schade zal worden vergoed. Uw cliënt is zeer teleurgesteld over de wijze waarop zijn bedrijfsvoering wordt meegenomen in onze overwegingen. Door hiertoe niet over te gaan handelen wij</p>	<p>De voeropslag is gelegen op ons eigendom dat is gelegen in het Natura 2000-gebied en dat uw cliënt jaarlijks in pacht krijgt (zie ook 4.4). De gronden zijn nodig voor het Porseleinhoen, dat is (op basis van het Beheerplan, vastgesteld 30 mei 2017) in het Inrichtingsplan aangegeven. Het is dus sinds 2017 jaarlijks de vraag geweest of die pacht verleend/verlengd kon worden in afwachting van het Inrichtingsplan. Uw cliënt nu heeft bericht gehad dat het gebruik van deze grond na 2022 stopt en heeft dus al die jaren de tijd gehad naar een alternatieve locatie te zoeken.</p> <p>De voeropslag moet door hem leeg worden opgeleverd, maar uw cliënt hoeft de verharding van de voeropslag niet zelf te verwijderen.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	volgens u in strijd met beginselen van een goede ruimtelijke ordening. Het plan kan in haar huidige vorm niet worden vastgesteld.	Er is hier geen sprake van een strijdigheid met de goede ruimtelijke ordening, want het beëindigen was voorzienbaar.	
4.15	Uit het hydrologisch onderzoek blijkt dat de vernatting mogelijk schade toebrengt aan de woning aan Rietweg. Uw cliënt vreest dat tevens schade kan worden veroorzaakt aan zijn opstallen aan de Rietweg. Ten onrechte is hier volgens u door ons geen onderzoek naar gedaan.	In het hydrologisch onderzoek is bepaald dat er ter plaatse van de woning van uw cliënt een grondwaterstandsverhoging van 5-10 cm bij de GHG (gemiddeld hoogste grondwaterstand) optreedt. De berekende grondwaterstand inclusief deze verhoging ligt meer dan 80 cm onder de hoogte van het erf. De benodigde ontwatering voldoet daarmee ook na het plan aan de gangbare ontwateringsnorm van 80 cm voor woningen. Daarmee zal er dus ook geen schade optreden aan de opstallen. Een eventueel aanwezige mestkelder is niet beschouwd en zal alsnog onderzocht worden of er sprake van een risico op schade is.	Nee
4.16	Percelen niet bereikbaar Een deel van de percelen van uw cliënt worden door ons niet ingericht. Deze percelen zou uw cliënt derhalve kunnen blijven gebruiken. Deze percelen worden als een gevolg van het feit dat de andere percelen wel ingericht worden echter onbereikbaar. Wij maken volgens u de bedrijfsvoering als een gevolg van onze besluitvorming onmogelijk.	De toegang tot deze percelen blijft mogelijk door om het ingerichte perceel te rijden. Hier voorziet de inrichting in. Percelen worden dusdanig ingericht, dat de doelstelling uit het Natura 2000-beheerplan (2017) behaald kunnen worden. Wanneer er percelen zijn buiten het projectgebied waarop een significant negatief effect optreedt, dan zal dit effect worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.	Nee
4.17	Wij hebben er volgens u daarbij ook voor gekozen de voorste percelen in te richten en de achterste percelen niet. Dit is niet erg voor de hand liggend en in strijd met beginselen van een goede ruimtelijke ordening. U stelt dat wij dit handelen ook niet onderbouwen en onze handelwijze is volgens u onzorgvuldig.	Zie onze reactie bij 4.15 De percelen worden dusdanig ingericht, dat de doelstelling uit het Natura 2000-beheerplan (2017) behaald kunnen worden en daarmee handelen wij niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening en ook niet onzorgvuldig. Wij wijzigen alleen die gronden die wij nodig hebben om de Natura 2000-doelen te halen.	Nee
4.18	Agrarisch Natuurbeheer Uw cliënt heeft een groot deel van zijn percelen meer dan 35 jaar als agrarisch natuurbeheer in gebruik gehad. Aan dit	Uitgangspunten voor de opgave in het Inrichtingsplan en noodzakelijke maatregelen zijn gebaseerd op het halen van de opgave uit het Natura 2000 Beheerplan de Wieden en de Weerribben (maart 2017). Bij dit proces zijn diverse ecologen en hydrologen van	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	gebruik komt thans plots een einde. De percelen worden - ten behoeve van onder meer de vuurvlinder - afgegraven. Hiertoe bestaat in de ogen van uw cliënt geen enkele aanleiding. Een zeer succesvolle vorm van natuurbeheer wordt hier volledig zonder motivering om zeep gebracht. Hiermee handelt u in strijd met de beginselen van een goede ruimtelijke ordening.	Staatsbosbeheer, Arcadis, Altenburg & Wymenga en ons betrokken om tot een goed advies te komen hoe met het Inrichtingsplan de doelen uit het Beheerplan gehaald kunnen worden. Dit betekent dat we in bepaalde gebieden grond afgraven, peil opzetten en bestaande vegetatie verwijderen. De afwegingen op halen van de natuurdoelen en andere relevante thema's zijn nader onderbouwd in het Inrichtingsplan en het Milieueffectrapport.	
4.19	Blauwgrasland In de toelichting staat op volgende vermeld: <i>"Het deel dat wordt ingericht voor blauwgrasland betreft een voormalig landbouwgebied. Hierdoor is de huidige fosfaatbeschikbaarheid momenteel te hoog voor de realisatie van blauwgrasland. Door afplaggen kan dit fosfaatniveau op een kortere termijn worden teruggebracht naar gewenst niveau voor de realisatie van blauwgraslanden."</i>	Wij nemen deze informatie voor kennisgeving aan.	Nee
4.20	Het ontbreekt hier van aan een deugdelijke motivering. Wij kunnen volgens u zonder deugdelijke cijfermatige onderbouwing niet volstaan met enkele stelling dat afplaggen ervoor zorgt dat de gewenste fosfaatbeschikbaarheid wordt behaald.	Wij baseren ons op het onderzoek dat het NMI (Nutriënten Management Instituut, Wageningen, rapport 1692, 2018; opgenomen in MER en Inrichtingsplan) heeft verricht naar de bodemkwaliteit in de delen die voor blauwgrasland worden ingericht. Daarbij is onderscheid gemaakt in de bodemlagen 0-20 cm onder maaiveld en 20-40 cm onder maaiveld. Uit dit onderzoek is gebleken dat de toplaag in de meeste gevallen ongeschikt is om snel blauwgrasland te kunnen realiseren vanwege een te hoge fosfaatbeschikbaarheid en een te lage zuurgraad (pH). De laag van 20-40 cm onder maaiveld is in de meeste, maar niet alle gevallen juist wél geschikt door een hogere pH en lagere fosfaatbeschikbaarheid. Afplaggen is dus een geschikte maatregel en de onderbouwing ervan is door onderzoek van het NMI verkregen. Er is recent gewerkt aan het verder detailleren van de maatregel door aanvullend bodemonderzoek te verrichten (B-ware RP-22.043) daarin	Nee

Nr.	Zienswijze 4:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		worden de resultaten van het NMI-onderzoek bevestigd. Dit hebben wij opgenomen in de bijlagen van het Inrichtingsplan en het MER.	
4.21	Gelet op voorgaande is uw cliënt van mening dat het PIP onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en ondeugdelijk is gemotiveerd.	Wij delen op basis van onze voorgaande reacties uw mening niet dat het PIP onzorgvuldig en ondeugdelijk is voorbereid.	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP/Peilbesluit	

Nr.	Zienswijze 5:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
5.0	I. Toelichting gronden		
5.1	Uw cliënt heeft een gangbaar melkvee bedrijf met op dit moment ongeveer 110 hectare in gebruik. Hij heeft 350 melkkoeien en 200 stuks jongvee. Zijn NB-wetvergunning biedt nog uitbreidingsmogelijkheden.	Wij nemen deze informatie voor kennisgeving aan.	Nee
5.2	Uw cliënt heeft geen percelen gelegen in het plangebied. Zijn bedrijfsgrenzen aan het plangebied, de percelen liggen immers aan de Veldhuisweg. Uw cliënt vreest de gevolgen van de plannen voor zijn bedrijfsvoering.	Zie onze reacties bij 4.3 en 4.4. We begrijpen uw zorg over de plannen en de eventuele gevolgen voor uw bedrijfsvoering. Hierover zijn we met uw cliënt in gesprek.	Nee
5.3	Het Provinciaal Inpassingsplan leidt tot grote vernatting van percelen gelegen binnen het plangebied. Uw cliënt vreest dat de in het plan voorgestelde maatregelen ook zullen leiden tot vernatting, en dus schade, aan zijn percelen. De vernatting zal zich niet beperken tot de percelen in het plangebied. U vraagt zicht af of uw cliënt zijn percelen wel agrarisch kan blijven gebruiken.	Voor het inpassingsplan is uitgebreid onderzocht op welke percelen buiten het natuurgebied effecten zullen optreden. Daar waar als gevolg van het project een negatief effect op het agrarisch gebruik wordt bepaald, wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd en worden mitigerende maatregelen genomen, dan wel compensatie gezocht. De resultaten van het onderzoek uit bijlage 11, 12 en 13 zijn teruggekoppeld in een gesprek met uw cliënt op 15-3-2021 door onze medewerkers en die van Aequator. Daarin is de zorg van cliënt ook zeker besproken op evt. vernattingschade. Wij nemen deze zorgen serieus en dit heeft onder andere geresulteerd in het verder aanvullen van het lokale peilbuizen netwerk in de omgeving van cliënt medio	Nee

Nr.	Zienswijze 5:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		<p>november 2021. Daarnaast is in de afgelopen maanden door Aequator een vervolgonderzoek uitgevoerd op landbouwschade en mitigerende maatregelen.</p> <p>De resultaten van dit onderzoek zijn gedeeld en besproken met uw cliënt en Aequator in april 2022. In het gesprek en het rapport is duidelijk gemaakt wat de impact van de verwachte effecten zijn op de percelen van uw cliënt. Het rapport is definitief opgeleverd en aan uw cliënt verstrekt op 17 juni 2022.</p> <p>Uit het rapport van Aequator (MITIGERENDE MAATREGELLEN VERNATTING LANDBOUW EN TOEKOMSTIGE BODEMDALING BAARLINGERPOLDER, 23 mei 2022) blijkt dat er beperkt effecten zijn op het landbouwkundig gebruik.</p> <p>In de zomer van 2022 worden door grondzaken gesprekken gevoerd over de compensatie dan wel mitigatie van de effecten.</p>	
5.4	<p>Uw cliënt heeft over deze kwestie diverse malen overleg gehad met de Provincie. In deze gesprekken is gevraagd naar de doorwerking die de vernatting op de percelen in het plangebied zal hebben op de percelen van uw cliënt. In eerste instantie is door ons aangegeven dat deze gevolgen er niet zijn. Na gesprekken is door ons aangegeven dat de vernatting wel gevolgen zal hebben voor de percelen van uw cliënt. Uw cliënt heeft vervolgens gevraagd of hierbij ook rekening is gehouden met maaiveldddaling. Wij hebben aangegeven dat hiermee geen rekening is gehouden. Uw cliënt vindt dit wel van groot belang omdat bij maaiveldddaling (die zich voordoet) de gevolgen van de vernatting nog groter zullen zijn.</p>	<p>Zie onze reactie bij 5.3.</p> <p>Bij het PIP is als bijlage 6 het hydrologisch onderzoek opgenomen, waaruit is af te leiden in welke delen van het gebied vernattingseffecten worden berekend. In hoofdstuk 6 daarvan is een paragraaf m.b.t. landbouw opgenomen. In deze paragraaf staan een drietal aanbevelingen: monitoring, mitigatie en compensatie. In het hydrologisch onderzoek is geen rekening gehouden met bodemdaling.</p> <p>Als vervolg op het hydrologisch onderzoek is Aequator in het najaar van 2021 verder gegaan met het bepalen van de landbouwkundige effecten, het bepalen van mitigerende maatregelen en het berekenen van te verwachten opbrengstderving als gevolg van de voorgenomen peilwijziging binnen het plangebied. Hierbij wordt rekening gehouden met de bodemdaling. Aequator heeft hierover contact gehad met uw cliënt, om toelichting te geven op de uitkomsten. Aequator heeft het aanvullende landbouwkundige onderzoek april 2022 met uw cliënt gedeeld.</p>	Nee
5.5	<p>Dit betekent dat vaststaat dat er sprake is van vernatting van de percelen van uw cliënt, maar dat onduidelijk is welke nadere gevolgen de maaiveldddaling met zich mee zal brengen. Om te komen tot een zorgvuldig</p>	<p>Zie ook onze reactie bij 5.4.</p> <p>Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met alle betrokken agrariërs. In gesprekken met de agrariërs zijn mogelijke mitigerende maatregelen besproken en uitgewerkt. Andere gespreksonderwerpen</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 5:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>vastgesteld plan zal echter ook hiermee rekening moeten worden gehouden. In het plan wordt dit als zodanig ook niet benoemd. Het plan is volgens u derhalve onzorgvuldig vastgesteld. Voor 1 maart 2022 zou nader onderzocht worden welke gevolgen de maaiveldddaling heeft. Wij zouden voor de genoemde datum dit onderzoeksresultaat bekend maken. De uitkomsten van dit onderzoek zijn echter nog niet bekend gemaakt. Uw cliënt meent dat u zonder deze gegevens het plan niet had kunnen vaststellen. U bent van mening dat wij hiermee onzorgvuldig handelen.</p>	<p>waren hoe het gebied bodemkundig en hydrologisch in elkaar steekt, bodemdaling, het proces maaiveldddaling en stikstof, afstemming.</p> <p>Het landbouwkundig effect, de bodemdaling en het mitigatieadvies is met uw cliënt besproken in april 2022. In de zomer van 2022 heeft Aequator in een gesprek toelichting gegeven op de autonome bodemdaling en de te verwachten effecten hiervan.</p> <p>Overige gesprekmomenten zijn o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15 maart 2021, bespreken van effecten op landbouw • 13 september 2021, buurtbijeenkomst met de agrariërs • 6 januari 2022 bespreken mogelijke mitigerende maatregelen • 2 februari 2022 gezamenlijk overleg met agrariërs/afstemming plan van de boeren • April 2022 algemeen gesprek met agrariërs landbouwkundig effect, bodemdaling en mitigatieadvies april 2022. • Zomer van 2022 rentmeestersbezoek/schadetaxatie voorgelegd 	
5.6	<p>Uw cliënt vreest (ook) dat de vernatting zal leiden tot toename van kwetsbare habitats. Deze toename zal ertoe leiden dat de bedrijfsvoering van uw cliënt in gevaar komt. Indien Haarman een nieuwe of een gewijzigde vergunning en of ontheffing zou willen aanvragen stuit dit op problemen. Ten behoeve van een nieuwe of een gewijzigde vergunning of ontheffing dient immers een aerijsberekening te worden gemaakt en gelet op de nieuwe kwetsbare habitats komt deze berekening onder druk te staan. De toekomstige bedrijfsvoering voor nieuwe ontwikkelingen kan voor uw cliënt onmogelijk worden gemaakt. Het thans vastgestelde plan leidt volgens u tot grote nadelen.</p>	<p>Er liggen in de omgeving van uw cliënt reeds kwetsbaardere natuurtypen, zoals veenmosrietland, dan het te realiseren blauwgrasland. Er is op dit moment geen reden om aan te nemen dat de nieuw in te richten natuur extra druk geeft op het wel of niet afgeven van een toekomstige vergunning.</p>	Nee
5.7	<p>Uw cliënt vindt het ook in strijd met de beginselen van een goede ruimtelijke ordening dat bij de vaststelling van dit PIP geen rekening wordt gehouden met</p>	<p>De stelling dat er geen rekening wordt gehouden met bestaande bedrijven is niet juist. Wij doen er alles aan om de bestaande bedrijven, waar mogelijk een toekomst te blijven bieden. Dat moge ook blijken uit het verschil tussen het voorontwerp-PIP en dit</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 5:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	bestaande bedrijven, zoals zijn bedrijf. Dat een planwijziging plaats vindt is mogelijk. Daarbij dient echter rekening te worden gehouden met de omgeving. In dit geval wordt volgens u met de omgeving, met de daar gevestigde bedrijven, geen rekening gehouden.	ontwerp-PIP, waarbij alle nieuwe natuur ten westen van de Roomsloot is geschrapt, zij het dat er wel nadelige effecten op die gronden blijven optreden.	
5.8	De vernatting en het maken van nieuwe open water zal ook leiden tot een toename van het aantal ganzen. Deze zullen in het voorjaar en in deze zomer schade aanbrengen aan de graspercelen van uw cliënt. In het plan is hiermee geen rekening gehouden. Er is ook geen schaderegeling opgenomen. Ook gelet hierop is het plan niet juist gemotiveerd.	Zie onze reactie bij 2.2.	Nee
	II. Conclusie I verzoek		
5.9	Uw cliënt verzoekt het Provinciaal Inpassingsplan in haar huidige vorm niet vast te stellen. Dit is volgens hem in strijd met beginselen van een goede ruimtelijke ordening. Uw cliënt vindt ook dat wij dit plan thans niet kunnen vaststellen. Voor de vaststelling van het plan is het noodzakelijk de resultaten van het nadere onderzoek mee te nemen. Hiertoe is ten onrechte niet overgegaan.	Zie onze reactie bij 5.3, 5.4 en 5.5. De onderzoeken zijn uitgevoerd en worden als ambtshalve wijziging in de bijlage van het PIP opgenomen. De resultaten zijn door ons besproken met uw cliënt. Wij kunnen het plan dan ook vaststellen.	Nee
	Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP

Nr.	Zienswijze 6:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
6.0	I. Toelichting gronden		
6.1	Uw cliënt heeft een gangbaar melkvee bedrijf, met de mooie naam Baarlinger Dairy. Hij heeft op 110 ha grond in gebruik, waarvan 90 ha eigendom is. Uw cliënt heeft 270 melkkoeien en 150 stuks jongvee.	Wij nemen deze inleidingen voor kennisgeving aan.	Nee
6.2	Uw cliënt heeft geen percelen gelegen in het plangebied. Zijn bedrijfsgronden grenzen aan het plangebied, een deel van zijn bedrijfspcelen is gelegen aan de Veldhuisweg. Uw cliënt vreest de gevolgen van de plannen voor zijn bedrijfsvoering.		
6.3	Het Provinciaal Inpassingsplan leidt tot grote vernatting van percelen gelegen binnen het plangebied. Uw cliënt vreest dat de in het plan voorgestelde maatregelen ook zullen leiden tot vernatting, en dus schade, aan zijn percelen. De vernatting zal zich niet beperken tot de percelen in het plangebied. U vraagt zich af of uw cliënt zijn percelen wel agrarisch kan blijven gebruiken?	Zie onze reactie bij 4.4. We begrijpen uw zorg over de plannen en de eventuele gevolgen voor uw bedrijfsvoering. Hierover zijn we met uw cliënt in gesprek.	Nee
6.4	Er is over deze kwestie overleg geweest met ons. In deze gesprekken is gevraagd naar de doorwerking die de vernatting op de percelen in het plangebied zal hebben op de percelen van uw cliënt. In eerste instantie is door ons aangegeven dat deze gevolgen er niet zijn. Inmiddels hebben wij aangegeven dat bij maaiveldaling ook benevens gelegen percelen gevolgen ondervinden als een gevolg van de vernatting. Voor de percelen in dit gebied, en dus ook de percelen van uw cliënt, geldt dat er sprake is van maaiveldaling. De vernatting zal dan ook gevolgen hebben voor de percelen van uw cliënt. Hiermee wordt ten onrechte in het	Bij het PIP is als bijlage 6 het hydrologisch onderzoek opgenomen, waaruit is af te leiden in welke delen van het gebied vernattingseffecten worden berekend. In hoofdstuk 6 daarvan is een paragraaf m.b.t. landbouw opgenomen. In deze paragraaf staan een drietal aanbevelingen: monitoring, mitigatie en compensatie. In het hydrologisch onderzoek is geen rekening gehouden met bodemdaling. Als vervolg op het hydrologisch onderzoek is in het najaar van 2021 een vervolg gegeven aan het bepalen van de landbouwkundige effecten, het bepalen van mitigerende maatregelen en het berekenen van te verwachten gewasschadederving als gevolg van de voorgenomen peilwijziging binnen het plangebied. Hierbij wordt rekening gehouden met de bodemdaling. Hierover is contact geweest met uw cliënt. In april 2022 is hierover het gesprek gevoerd met uw	Nee

Nr.	Zienswijze 6:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	plan geen rekening gehouden. In het plan wordt dit volgens u als zodanig ook niet benoemd.	cliënt. Het landbouwkundig effect, de bodemdaling en het mitigatieadvies is met uw cliënt besproken in april 2022. Uit het rapport van Aequator (Mitigerende maatregelen vernatting landbouw en toekomstige bodemdaling Baarlingerpolder, 23 mei 2022) blijkt dat er beperkt effecten zijn op het landbouwkundig gebruik. Het definitieve rapport is op 17 juni 2022 opgeleverd aan u. In de zomer van 2022 zijn door onze afdeling Grondzaken gesprekken met uw cliënt gevoerd over de compensatie dan wel mitigatie van de effecten.	
6.5	Voor 1 maart 2022 zou deze kwestie nader worden onderzocht. Wij zouden voor de genoemde datum een onderzoeksresultaat bekend maken. De uitkomsten van dit onderzoek zijn echter nog niet bekend gemaakt. Uw cliënt meent dat wij zonder deze gegevens het plan niet hadden kunnen vaststellen. Wij handelen volgens u hiermee onzorgvuldig.	Zie onze reactie bij 6.4. Opgemerkt wordt dat het PIP nog niet is vastgesteld. GS van Overijssel hebben besloten om het O-PIP in procedure te brengen. Zoals bij 6.4 opgemerkt is in de zomer van 2022 het advies en aanverwante zaken (schadeberekening) met uw cliënt besproken.	Nee
6.6	Van belang hierbij is dat de afwatering aan de Veldhuisweg op dit moment niet functioneert. Er is geen sprake van afvoer.	Het plan voorziet niet in een aanpassing van de lokale afwatering langs de Veldhuisweg. De gemeente beheert de bermlopen langs de Veldhuisweg. Wij hebben de gemeente daarover ingelicht.	Nee
6.7	Uw cliënt vreest (ook) dat de vernatting zal leiden tot toename van kwetsbare habitats. Deze toename zal ertoe leiden dat de bedrijfsvoering van uw cliënt in gevaar komt. Indien uw cliënt een nieuwe of een gewijzigde vergunning en of ontheffing zou willen aanvragen stuit dit op problemen. Ten behoeve van een nieuwe of een gewijzigde vergunning of ontheffing dient immers een aëriusberekening te worden gemaakt en gelet op de nieuwe kwetsbare habitats komt deze berekening onder druk te staan. De bedrijfsvoering wordt voor uw cliënt onmogelijk gemaakt. Het thans vastgestelde plan leidt tot grote nadelen.	Zie onze reactie bij 5.6.	Nee

Nr.	Zienswijze 6:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
6.8	Uw cliënt vindt het ook in strijd met de beginselen van een goede ruimtelijke ordening dat bij de vaststelling van dit PIP geen rekening wordt gehouden met bestaande bedrijven, zoals zijn bedrijf. Dat een planwijziging plaatsvindt is mogelijk. Daarbij dient echter rekening te worden gehouden met de omgeving. In dit geval wordt met de omgeving, met de daar gevestigde bedrijven, geen rekening gehouden. Er zou gezocht moeten worden naar een totaaloplossing.	Zie onze reactie bij 5.9.	Nee
6.9	De vernatting en het maken van nieuwe open water zal ook leiden tot een toename van het aantal ganzen. Deze zullen in het voorjaar schade aanbrengen aan de graspercelen van uw cliënt. In het plan is hiermee geen rekening gehouden. Er is ook geen schaderegeling opgenomen. Ook gelet hierop is het plan niet juist gemotiveerd.	Zie onze reactie bij 5.8.	Nee
II. Conclusie I verzoek			
6.10	Uw cliënt verzoekt het Provinciaal Inpassingsplan in haar huidige vorm niet vast te stellen. Dit is in strijd met beginselen van een goede ruimtelijke ordening. Uw cliënt vindt dat wij dit plan thans niet kunnen vaststellen. Voor de vaststelling van het plan is het noodzakelijk de resultaten van nadere onderzoek mee te nemen. Hiertoe is volgens u ten onrechte niet overgegaan.	Zie onze reactie bij 5.9. De onderzoeken zijn uitgevoerd en worden als ambtshalve wijziging in de bijlage van het PIP opgenomen. De resultaten zijn door ons besproken met uw cliënt. Wij kunnen het plan dan ook vaststellen.	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
7.1	<p>Allereerst wilt u ons danken voor de uitstekende informatiemiddag in het KGH in Kalenberg. Duidelijke uitleg met heldere tekeningen.</p> <p>Opmerkingen uit uw reactienota:</p>	<p>Wij danken u voor deze positieve beoordeling van onze informatiebijeenkomst.</p>	Nee
	<p>1.4: De oude beeklopen herstellen. Nu starten met de werkzaamheden rondom het Kooibomenpad. Later doorzetten in het gebied wat wij nu gaat aanpakken. U vindt het onvoorstelbaar dat het niet gebeurt.</p>	<p>Wij zien geen aanleiding onze reactie ten aanzien van de oude beeklopen aan te passen. Op dit moment nemen we het niet mee in de maatregelen. We kunnen niet uitsluiten dat er in de toekomst, middels een ander project, iets mee gebeurt.</p>	Nee
	<p>1.7: Als het doorgaat (wat u niet hoopt) heeft dat volgens u negatieve effecten voor het eindresultaat van onze werkzaamheden. Niet opknippen in onsamenhangende brokken, dus meenemen zegt u. Geldt volgens u overigens voor al onze opmerkingen ten aanzien van het vliegveld. Samenhang, samenhang en nogmaals samenhang.</p>	<p>Dat u pleit voor het uitwerken van plannen in samenhang onderschrijven wij, maar gezien het feit dat alles met elkaar samenhangt (niet alleen natuur en het vliegveld) zou dat betekenen dat er nooit wat gebeurt. Europese wetgeving is leidend en die bepaalt dat we nu wat aan de staat van de natuur moeten doen en laat ons geen ruimte om te wachten en alles in samenhang af te wegen.</p>	Nee
	<p>1.8: U stelt: Pak de leuning en ga actief starten met het uitkopen van boeren om een bufferzone te creëren en doe dat samen en in samenhang met het rijk. Het voortouw nemen zegt u.</p>	<p>Wij hebben het voortouw genomen door het opstarten van het programma Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) en het rijk heeft een uitkoopregeling gestart.</p>	Nee
	<p>1.9: Extensieve landbouw is maximaal 1 GVE per ha en dan als beheersmaatregel.</p>	<p>Dit nemen wij voor kennisgeving aan, wij volgen de regels in ons Natuurbeheerplan.</p>	Nee
	<p>1.10: U wilt pleiten voor een bufferzone rondom het natuur gebied. Als dat niet lukt, dan het waterpeil rondom verhogen en het land bewerken met lichtere machines. Niet omgekeerd, zoals wij schrijven.</p>	<p>Wij nemen uw pleidooi voor kennisgeving aan, maar gaan daar niet in mee. Aan het huidige plan gaan jaren van voorbereiding vooraf waarin veel varianten zijn onderzocht. Het huidige plan is het meest haalbare voor alle partijen.</p>	Nee
	<p>1.12: U stelt een integrale aanpak voor, niet gefaseerd. Dus niet alleen natuurherstel, maar ook een verbetering van de kwaliteit</p>	<p>Zie ook onder reactie hiervoor ten aanzien van de GGA. Het natuurherstel moet echter doorgaan en kan daar niet op wachten.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	van de omgeving met een vermindering van negatieve effecten op de natuur.		
	1.15: Wij gaan u gaat daar volgens u aan de samenhang voorbij. Het lijkt u van wezenlijk belang voor onze plannen.		
	1.16: Wat volgens u ontbreekt is een betrouwbare klachtenafhandeling bij onverhoedse problemen voor de aanwonenden.	Wij kunnen uw reactie niet plaatsen bij dit punt in de Inspraaknota. Binnen onze organisatie zijn er reguliere kanalen voor klachten en voor schade is er het Schadeloket en een provinciaal contactpersoon, ook voor onverhoeds optredende problemen.	Nee
	1.17: U stelt dat het verminderen van de emissie alleen onvoldoende is, echter wel een van de meest effectieve manieren.(maatregelen: red)	Wij hebben binnen de kaders van dit PIP geen invloed op het verminderen van de emissie, dat loopt via andere provinciale programma's zoals de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA).	Nee
	1.19: U wilt graag afstemming met de regels en stelt dat schade onherstelbaar is met twee of drie schepen met een grote machine. 2500 m2 is mogelijk het totaal van alle bewonerslocaties tezamen.	De archeologische regels zijn door de gemeente vastgesteld en die nemen wij over. Uitgangspunt daarbij is: Hoe kleiner de kans op archeologische waarden hoe groter de vrije oppervlakte. Bewonerslocaties zijn daarbij geheel niet van belang. De maat betreft de zonder onderzoek te verstoren oppervlakte. Bij bekende vindplaatsen is deze oppervlakte veel kleiner.	Nee
	1.28: U blijft bij uw opmerking staan, met lichte machines de uitvoering doen. Dit vooraf vastleggen in de tekst net zoals wij doen met rijplaten.	Dit nemen wij voor kennisgeving aan.	Nee
7.2	Opmerkingen RB2:		
	In tabel 1 schrijven wij dat er ruimte gemaakt gaat worden voor de grote vuurvliinder. U vraagt zich af, gezien de huidige klimaatwijzigingen of de vlinder naar het zuiden zal gaan. Dat is uws inziens een tegennatuurlijke vooronderstelling. Het omgekeerde lijkt u reëler. U stelt: Houdt ze in de Weerribben en doe daar alles aan om ze daar te houden en ga daarnaast mee met de	Veel soorten zullen door klimaatverandering mogelijk naar het noorden verschuiven. Er zijn echter geen aanwijzingen dat dit op deze ruimtelijke schaal voor de Grote vuurvliinder het geval zal zijn. In de Wieden is er al veel geschikt leefgebied ontwikkeld. Om de verbinding met de Wieden tot stand te brengen, wordt Noordmanen als geschikt leefgebied voor de Grote vuurvliinder ingericht. Dit gebeurt in nauw overleg met de Vlinderstichting. Deze inrichting is een opgave uit het Natura 2000-beheerplan. Of deze soort zich zal verspreiden is inderdaad de vraag. Als we niets inrichten zal de soort zich zeker niet verspreiden.	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>beweging naar het noorden. U vraagt zich af of het geen wensdenken is?</p>		
	<p>In tabel 2 geven wij volgens u eigenlijk precies weer wat het probleem is. Als knelpunten geven wij aan het verdwijnen van de habitat, het voedselrijke water en de langdurige inundaties. Dat is te volgen. Echter het hebben van onvoldoende migratiemogelijkheden naar de Wieden is in uw ogen wensdenken. Dat trachten wij op te lossen door het in zuidelijke richting herstellen van geschikt leefgebied. U stelt: Jammer van het geld. Stop de middelen in het herstellen en uitbreiden van de habitat op de plek waar het zin heeft en doe dat op de omschreven manier (langs de noordwest – zuidoost gerichte watergangen dient aan de zuidwestzijde de inrichting gericht te zijn op ontwikkeling van hoger opgaand meerjarig riet. Dit levert luwte op aan de noordoostzijde van de watergangen. Aan de zon beschenen noordoostzijde moeten ijle rietlanden (veenmosrietlanden) met moeraskruiden en bloemrijke natte strooiselruigten (o.a. waterzuring) tot ontwikkeling kunnen komen), maar dan in het huidige leefgebied. Dat zou onder andere kunnen door het herstellen van de Oude Beek (door de heer Bink een van de beste maatregelen genoemd). Het eerste begin zou nu al gemaakt kunnen worden. De huidige graverij in het gebied rond het fietspad (Kooibomenpad) gaat gedeeltelijk over het stroomgebied van de Oude Beek en zal hersteld moeten worden, dus lijkt het u uitstekend om te starten met het beekherstel.</p>	<p>Zie onze reactie bij 7.2. De kansrijke gebieden waar de Grote vuurvliinder nog voorkomt worden daarnaast ook zodanig beheerd dat ze geschikt leefgebied vormen en eventueel ingericht dat ze geschikt blijven. Daarbij houden we rekening met alle door u genoemde aspecten.</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Wij willen een populatie Zwarte Sterns faciliteren. U vraagt: Zijn dat niet een van de predatoren van de grote vuurvliinder? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot elkaar?</p>	<p>De populatie van Zwarte Sterns (doelsoort voor het Natura 2000 gebied) staat onder druk. De soort wordt gefaciliteerd door het uitleggen van nestvlotjes. Dit gebeurt in het open water in de Kooi van Pen. Het klopt dat vogels vlinders eten, maar dat zien wij als een natuurlijk proces.</p>	Nee
	<p>Blauwgraslanden. Wij leggen volgens u weer de vinger op de zere plek (de oorzaak van het verdwijnen van blauwgraslanden ligt in de intensivering van het agrarisch gebruik van de percelen. De nog resterende graslanden zijn in het verleden vrijwel allemaal geroerd, waardoor de bodem is verstoord. De belangrijkste knelpunten m.b.t. de (her-)ontwikkeling van blauwgraslanden in het gebied liggen in factoren als een matige buffering van de zuurgraad, hoge fosfaatgehalten in de bodem, stikstofdepositie, wegvallen van kwel en inundaties), maar de voorgestelde oplossingen ervan gaan niet werken. Alle agrarische druk in het gebied beperken is de eerste stap, echter de druk rondom het gebied is vele malen groter en destructiever. Het versneld uitkopen van de boeren rondom is de juiste maatregel en helaas kan dat niet (zoals in het rijksbeleid wordt voorgesteld) op vrijwillige basis. Maakt die gebieden geschikt als overgangszone naar de natura 2000 gebieden, door bijv. het toestaan van commerciële rietteelt of ecologisch verantwoorde agrarische activiteiten (mogelijk met enige kleinschalige recreatieve bijverdiensten) en dat alles onder stringente voorwaarden.</p>	<p>Bij de ontwikkeling van Blauwgraslanden wordt rekening gehouden met de opmerkingen in de zienswijze. Zo wordt de toplaag verwijderd waardoor de bodemverstoring door roering en veraarding minder groot is, wordt door afplaggen een bodemlaag met een hogere zuurgraad en lage fosfaatgehalten als uitgangspunt voor de ontwikkeling bereikt, wordt door uitgekiend hydrologische beheer gezorgd voor het herstellen van de inundaties en de effecten van kwel. Daarnaast is door de regering een generiek stikstofbeleid uitgezet dat de stikstofdepositie zal verminderen. Beide sporen, inrichten en generiek beleid voor de stikstofreductie rondom het Natura 2000 gebied zijn noodzakelijk.</p> <p>Voor wat betreft versneld uitkopen verwijzen wij u naar onze eerdere opmerkingen over de GGA en de rijksregeling.</p>	Nee
7.3 PIP	Uw overheersende opmerkingen/vragen:	De inrichting van Noordmanen is gericht op het ontwikkelen van leefgebied van de doelsoorten als Grote vuurvliinder en	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
+ PB	<ul style="list-style-type: none"> • Zijn de voorgestelde herstelmaatregelen niet het gevolg van achterstallig regulier onderhoud? Er is al een bestaande robuuste verbindingzone via de Noordmanen. • Meewegen van de effecten van klimaatverandering. • Zover u weet zijn de weilanden tussen de Roomsloot en de Veldhuisweg destijds door DLG gekocht voor een robuustere natuurlijke koppeling (naast de Noordmanen) tussen Weerribben en Wieden. • Verwijderen van de voedselrijke leeflaag is effectief en relatief goedkoop en is een logische voortzetting van 'wie A zegt moet B ook doen'. • Wordt het overheidsgeld effectief, sober en doelmatig ingezet voor het verbeteren van de natuurgebieden met de door u voorgestelde maatregelen)? • Moet het waterpeil in de omliggende gebieden niet omhoog gebracht worden, ter vermindering van uitstoot van methaan gassen en daarmee direct een verbetering oplevert in het Natura2000 gebied Weerribben en Wieden? • Wat zijn de effecten van de wisselingen in waterpeilen voor de bestaande woningen (houten paalfunderingen)? • Waar is de mogelijk optredende schade te verhalen en hoe zeker is dat (Groningen, toeslagenaffaire en Kanaal Almelo - De Haandrik)? 	<p>moerasbroedvogels. Dit doen we zo optimaal mogelijk, zowel wat betreft ecologie maar ook wat betreft kosten.</p> <p>De peilen binnen de begrenzing worden aangepast. Dit is toereikend voor het behalen van de doelen binnen de begrenzing. Na inrichting volgt overgangsbeheer en regulier natuurbeheer.</p> <p>Maatregelen die u noemt buiten het gebied, onder andere vermindering van uitstoot van methaan, vallen niet binnen dit project, maar krijgen wel degelijk aandacht binnen de Gebiedsgerichte aanpak.</p> <p>Wij zijn van mening dat het overheidsgeld effectief, sober en doelmatig ingezet wordt voor het verbeteren van de natuurgebieden met de door ons voorgestelde maatregelen. De effecten van de veranderende grondwaterstanden voor bestaande woningen zijn in kaart gebracht, middels bouwkundig onderzoek. De onderzoeken tonen aan dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn op bestaande woningen of paalfunderingen.</p> <p>Ons schadeloket staat gedurende 20 jaar na vaststelling van het PIP open voor het indienen van onverhoedse schade, mits binnen 5 jaar na constatering ingediend.</p>	
Regels:			
7.4	1.24: Extensieve beweiding. Maximaal 1 GVE per ha. Is ecologisch (en biologisch)	Erkend moet worden dat 1 GVE beter is, mede omdat de reguliere beweiding al landelijk is terug gebracht tot 1,95 GVE/ha. In veel gemeentelijke bestemmingsplannen, in onze PIP's en in de	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>verantwoord en geschikt voor het leveren van voldoende voedsel het gehele jaar rond.</p> <p>U vraagt zich af of artikel 3 in een Natura 2000 gebied thuis hoort. Wat u betreft het gehele artikel eruit en geen landbouw toestaan, alleen als beheersmaatregel (beweiding), maar dat is anders te regelen.</p>	<p>Natuurbeheerplannen wordt deze norm gehanteerd en alleen hier een aanpassing doorvoeren zou tot verwarring leiden.</p> <p>Zie voor onze reactie op artikel 3 die bij 7.5.</p>	
7.5	<p>Artikel 3:</p> <p>3.3.1. geen mestbassin toestaan, immers terughoudendheid in het agrarisch gebruik is gewenst. U verwijst naar onze eerdere beschrijving van de nut en noodzaak van de door ons gewenste ontwikkeling. Eruit halen.</p> <p>3.5.1.d Eruit. U stelt: We moeten immers af van de fossiele energie, geen mogelijkheid bieden voor het verlenen van een vergunning.</p> <p>3.5.4 U vindt dat het onmogelijk gemaakt moet worden om überhaupt 750 m2 te mogen verharderen.</p>	<p>Wij zijn inmiddels met u van mening dat de bestemming 'Agrarisch' hier niet op zijn plaats is. Het perceel krijgt weer de bestemming 'Natuur' maar behoud de mogelijkheid voor het beoogd gebruik.</p> <p>Het gaat hier om de verplaatsing van een bestaande mestzak van een aan te kopen locatie als compenserende maatregel voor een agrarisch bedrijf. Het is/wordt daarnaast een afwijkingsregel en moet naast de medewerking van de gemeente ook de eigenaar van de grond (is niet de eigenaar van het mestzak) er toestemming voor geven.</p> <p>Bij nader inzien is het niet wenselijk hier de bestemming Agrarisch op te nemen. Wel is het in het kader van compensatie mogelijk hier schapen te weiden en een te verplaatsen mestzak te realiseren. Daarvoor zijn aanduidingen op de verbeelding opgenomen.</p> <p>Het is inderdaad niet wenselijk om binnen een Natura 2000-gebied te gaan boren naar gas of olie. De regel is geschrapt.</p> <p>Het is niet uitgesloten dat voor het beheer van het natuurgebied verharding moet worden aangelegd. De norm in dit artikel vloeit voort uit het beleid van het waterschap.</p>	Artikel 3 is geschrapt
7.6	<p>Artikel 4:</p> <p>4.1.1b 3 toevoegen, geen aantrekkende werking hebben op het aanbod van verkeer en het verhogen van ontoelaatbare verkeersbewegingen</p>	<p>Als een functie meer verkeer aantrekt is het in eerste instantie aan het Bevoegd gezag (gemeente) om bij de afweging om mee te werken aan de functiewijziging te bepalen wat ten aanzien van de verkeerstoename kan en wat niet (overlast voor aanwonenden van de weg en de omwonenden en wegcapaciteit). Mogelijk dat daar dan een (nieuwe) Wnb-vergunning voor moeten worden aangevraagd, vergezeld van een Aeriusberekening als dat leidt tot meer stikstofuitstoot. Daarvoor zijn wij dan weer Bevoegd gezag.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
7.7	Artikel 5: 5.2.2f Verwarrend, beschoeiingen en erfafscheidingen? Opsplitsen in 2 delen.	Deze regel is inderdaad niet juist en is aangepast.	Ja, de regel is aangepast.
	5.2.2g U vraagt waar wij dit toestaan en hoeveel? Het lijkt u zinnig om die plek te reserveren.	Er worden er niet meer aangelegd dan voor het beheer noodzakelijk en een plek vastleggen beperkt de flexibiliteit.	Nee
	5.2.2k1 Bouwhoogte per maatregel? U vraagt wat wij daarmee bedoelen en waar het op slaat. En dat 15 m1 hoog?	Bij nader onderzoek is niet kunnen achterhalen waarom deze regel er in staat.	Ja, de regels is geschrapt.
	5.2.2k3 Een 15 m1 hoog bouwwerk doet volgens u altijd afbreuk aan de landschappelijke waarden.	Zie onze reactie hiervoor.	Ja, de regel is geschrapt.
	5.3.1b Hoogte observatiehutten verlagen. Maximaal 10 m1 lijkt u onzinnig hoog en tast m.i. het landschap aan.	De hoogte om te kunnen observeren is afhankelijk van de plaats. Een rietkraag kan erg hoog worden en als je daar overheen op bv water wilt kijken moet je de hoogte in. Het is een maximum en dat hoeft niet overal toegelaten te worden.	Nee
	5.3.1c Geen nestpalen toestaan. Ooievaars genoeg, die stropend door het landschap gaan en zorgen voor een onevenredige aantasting van de natuurlijke waarden. Natuurlijk gemaakte nesten lijkt u hier de weg.	Deze regel biedt ruimte voor bijvoorbeeld een ooievaarsnest op een paal. In de huidige inrichting is hier geen sprake van en het lijkt voor de toekomst ook uiterst onwaarschijnlijk en kan er daarom uit.	Ja, het lid is geschrapt.
	5.4.1c Hierin geven wij volgens u zelf aan dat agrarisch gebruik als strijdig wordt gezien. Dit ondersteunt uw pleidooi voor het weghalen van artikel 3.	Zie onze reactie bij 7.5.	Ja, zie ook ambtshalve wijzigingen.
	5.5.1.j Eruit, zie eerder.	Zie onze reactie bij 7.5.	Ja, de regel is geschrapt
7.8	Artikel 7: Opmerking: er zijn in het gebied een groot aantal locaties die in het verleden bewoond zijn. Graag deze bekende locaties op de	Als er voormalige bewoonde locaties zijn, dan geldt daar een zwaardere archeologische bestemming. Wij volgen het beleid van de gemeente die voor die bestemming het bevoegd gezag is.	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	verbeelding aangeven. Deze informatie is bekend bij Staatsbosbeheer.		
	7.2.1 Vroeger waren er kleine bewoningslocaties (2 of 3 woningen). In ieder geval kleiner dan de beschreven 2500 m2. Graag het oppervlak aanpassen.	De bewoninglocaties hebben niets met de oppervlakte te maken. Zoals eerder aangegeven gaat het om de trefkans op archeologische relicten en dat is meer dan alleen de oude woonplaatsen.	Nee
7.9	Artikel 8: 8.2.2 hoogte 10 m1, waarvoor? Graag verlagen.	Wij volgen hierin de geldende regels en zien geen aanleiding daarvan af te wijken.	Nee
7.10	Artikel 13: 13.2.a Dus de boer kan zijn vee op dezelfde wijze voortzetten. Aanpassen of eruit halen. Waarom hebben de onderhavige plannen dan nog zin als de oude 'vervuilende' activiteiten door kunnen gaan?	Nee, uw conclusie is niet juist. Sub e beperkt dat strijdige gebruik tot 2 jaar. Overigens wordt dat op basis van uitspraken van de Raad van State aangepast tot 2 jaar na onherroepelijk worden van het PIP.	Nee
Toelichting: (de hierna genoemde paginanummers zijn gebaseerd op een door indiener zelf geprinte versie vanaf www.ruimtelijkeplannen.nl en daardoor niet te herleiden tot het PIP zelf; red.)			
7.11	Blz. 2: Agrariërs kunnen op deze manier niet doorgaan. Zie eerder.	Zie onze eerdere reacties	Nee
7.12	Blz. 4: U onderschrijft nut en noodzaak van de verbindingzone naar de Rottige Meenthe	Dit nemen wij ter ondersteuning aan.	Nee
7.13	Blz. 5: Rietteelt valt onder de bestemming Agrarisch. Zou het in het nieuwe plan laten vallen onder Natuur en Agrarisch in z'n geheel laten vallen.	Rietteelt valt binnen beperkte zones binnen de bestemming Natuur. Voor wat betreft de bestemming Agrarisch verwijzen wij u naar onze reactie bij de regels bij 7.5.	Ja, de toelichting is aangepast.
7.14	Blz. 7: Inclusief het saneren en uitkopen van de boeren rondom het Natura 2000 gebied en ombouwen tot bufferzone.	Zie onze eerdere reacties	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Blz. 7: Herinrichten van beken, graag uitwerken en herstellen van bijv. de Olde Beke.</p> <p>Blz. 7: Prima vernatten en bovenal verhogen van het waterpeil in de gebieden rondom</p>		
7.15	<p>Blz. 8: Wat zijn de criteria of de functie landbouw gehandhaafd blijft?</p> <p>Blz. 8: U mist bij de opsomming de bewoners in het gebied.</p>	<p>De gronden moeten nog bruikbaar zijn voor het agrarisch bedrijf. Dit is ter beoordeling van de rentmeesters die de schade aan de bedrijven beoordelen en kan per perceel verschillen.</p> <p>Het 'Samen werkt beter'-akkoord is gesloten tussen organisaties met een bestuur en niet met individuele bewoners. Bewoners die geraakt worden door de maatregelen worden rechtstreeks betrokken via het Gebiedsproces.</p>	Nee
7.16	<p>Blz. 12: Wat is het effect op de natuurontwikkeling als er naar de termijn van 6 jaar na vaststelling van het beheersplan (mogelijk ook een aantal jaren voorbereiding) wordt toegewerkt?</p>	<p>Wij werken niet naar een termijn van 6 jaar toe, wij moeten de maatregelen binnen 6 jaar hebben uitgevoerd. Daarvoor moet o.a. dit PIP vastgesteld worden en de onherroepelijkheid afgewacht worden. De voorbereiding van dit PIP kost veel tijd en daardoor komt het eind van de termijn al in zicht.</p> <p>Wij verwachten geen grote negatieve effecten gedurende het verloop van deze 6 jaar.</p>	Nee
7.17	<p>Blz. 19: Op basis van welke criteria worden gronden aan de landbouw onttrokken? Op basis van welke criteria worden ze uit de NNN gehaald. U bent van mening dat er naar een bufferzone rondom het natuurgebied gewerkt moet worden om het kind niet met het badwater weg te gooien.</p>	<p>Als gronden vanwege de te nemen maatregelen niet meer geschikt zijn voor (beperkt) agrarisch gebruik wordt het natuur.</p> <p>Als gronden achteraf gezien niet meer nodig zijn voor het behalen van de doelstellingen worden ze uit de NNN gehaald.</p> <p>Via de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) wordt getracht een bufferzone te realiseren, maar dat is een separaat proces vanwege de complexiteit.</p>	Nee
7.18	<p>Blz. 20: Optimale watercondities voor functies zoals landbouw is strijdig met de functie natuur. Natuur mag/moet leidend zijn.</p>	<p>Uw stelling is juist, maar u verwijst naar de tekst over algemeen geldend Waterbeleid en in diezelfde zin is ook natuur benoemd. In en om de natuur is natuur leidend. Wel proberen wij ook de watercondities voor de agrarische sector zo optimaal mogelijk te houden.</p>	Nee
7.19	<p>Blz. 20: U mist bij de opsomming van het NP de leefbaarheid van de bewoners (Giethoorn in het achterhoofd). Graag dat toevoegen.</p>	<p>Nationale Parken richten zich niet op de leefbaarheid van bewoners, maar houden daar bij het beheer wel rekening mee.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
7.20	Blz. 22: SKNL inzetten voor het realiseren van de bufferzones rondom het natuurgebied.	Zie onze eerdere opmerkingen over de bufferzones. Met dit plan staat het Natuurbeheerplan niet ter discussie. Wij adviseren u bij de procedures voor de aanpassing daarvan te reageren.	Nee
7.21	Blz. 22: Collectieven agrarisch natuurbeheer uitsluitend voor het beheren van de natuurgebieden met een maximale GVE van 1.	Zie onze reactie bij 7.4.	Nee
7.22 PB	Blz. 23: U vraagt aandacht voor de verdroging van de veenweidegebieden door het verhogen van de waterpeilen.	Dit punt heeft onze volle aandacht en ook die van het Waterschap. Niet voor niets lag er ook een Peilbesluit ter inzage. Overigens lijkt uw vraagstelling tegenstrijdig, want verhogen van waterpeilen voorkomt juist verdroging	Nee
7.23	Blz. 23: Commerciële rietteelt in de bufferzones, in de natuurgebieden riet snijden als beheersmaatregel.	Commercieel rietsnijden wordt grotendeels in de natuur verboden, behalve daar waar het geen nadelige effecten heeft (de aangegeven zones op de verbeelding). Er zijn delen in de Noordmanen (vuurvliender zone), waar riet gesneden kan blijven worden. De rietsnijders worden waar mogelijk buiten het plangebied gecompenseerd met nieuwe percelen. Rietsnijden is inderdaad een beheersmaatregel, maar dat riet is dan niet geschikt voor commerciële doeleinden.	Nee
7.24	Blz. 46: Aankoop tussen Roomsloot en Veldhuisweg gebruiken voor natuurontwikkeling. Volgens u destijds eigendom van DLG, direct te gebruiken.	Uw voorstel was in het voorontwerp de insteek, maar bleek achteraf niet de optimale bijdrage te leveren voor natuurbehoud en -herstel.	Nee
7.25	Blz. 46: Schade rietteler. In de SNL vergoeding zijn alle werkzaamheden betaald. De opbrengst van het riet is aanvullend en heden ten dage afnemend. Mocht dat niet het geval zijn dan dient de subsidie verhoogd te worden, zij verrichten dan werkzaamheden in het kader van de natuur. Mogelijk een mix tussen commerciële rietteelt in de bufferzone gecombineerd met natuurwerkzaamheden zou een passende oplossing kunnen zijn.	Dit advies nemen wij voor kennisgeving aan. Deels is dit ook al in beeld.	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
7.26	Blz. 46: Recreatieve sector versus leefbaarheid. U twijfelt aan onze veronderstelling. De opbrengsten van de ene (recreatie ondernemer) kan leiden tot een vermindering van leefkwaliteit voor de ander (bewoner).	In individuele gevallen zou dat zo kunnen zijn, maar is niet relevant voor dit PIP. Het is aan het bevoegd gezag om bij recreatieve ontwikkelingen daarmee rekening te houden.	Nee
7.27	Blz. 51: archeologie anders vastleggen in de regels	Zie onze reactie bij 7.8	Nee
7.28	Blz. 52: Booronderzoek niet nodig. De bewoningskoppes zijn grotendeels bekend of dienen bekend te zijn (bij Staatsbosbeheer).	Uit archeologisch onderzoek blijkt waar waarden zijn en bij raakvlak dienen we daarvoor maatregelen te treffen. Dit kan in de vorm van proefsleuven of archeologische begeleiding zijn. Niet elke bekende plaats heeft ook daadwerkelijk archeologische relictten.	Nee
7.29	Blz. 53: Schadevergoeding goed regelen aan de voorkant en niet zoals gebeurt in Groningen, toeslagenaffaire en Kanaal Haandrik. De overheid is daarbij niet altijd een betrouwbare partner gebleken.	Schadevergoedingen worden zoveel mogelijk aan de voorkant geregeld, maar dat sluit niet uit dat er achteraf nog schadeposten overblijven. Water doet niet altijd wat in de modellen berekend wordt. Daarom staat ook nadrukkelijk bij punt 5 "Mocht er onverhoopt toch sprake zijn van schade, ..."	Nee
7.30	Blz. 53: Schade aan de fundering van de huizen zijn pas na jaren zichtbaar. U vraagt zich af: Bent u er dan nog? Zie bovenstaand.	Het schadeloket is open voor meerdere vormen van schade, waarbij de niet-planologisch voorzienbare schade tot en met 20 jaar vergoed kan worden, mits binnen 5 jaar na constatering en binnen de termijn van 20 jaar is geclaimd. De effecten van de waterpeilen voor bestaande woningen zijn in kaart gebracht, middels bouwkundig onderzoek. De onderzoeken tonen aan dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn op bestaande woningen of paalfunderingen.	Nee
7.31	Blz. 53: Monitoring. Is dat gebeurd bij de eerder uitgevoerde LIFE projecten? Als u kijkt naar de uitvoering van sommige werkzaamheden dan heeft u daar uw twijfels over.	U twijfelt aan de uitvoering van de monitoring. Als u van mening bent dat wij daarin tekort schieten dan kunt u ons daarop aanspreken. Wij moeten monitoren in het kader van de Beheerplannen en die belopen 3 fasen van 6 jaar. Zolang zullen wij dus ook moeten monitoren. Daarvoor is een Monitoringsplan opgenomen. Het grondwaterpeil in en om het projectgebied wordt met peilbuizen gemonitord. De gegevens worden periodiek uitgelezen en zijn via de <u>atlas van Overijssel</u> voor iedereen in te zien. In het monitoringsplan is	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		<p>opgenomen dat na realisatie de metingen gecontroleerd worden met de rekenresultaten.</p> <p>Met de periodiek uitgelezen gegevens wordt onder andere de betrouwbaarheid van het gebruikte grondwatermodel getoetst. Tot op heden blijkt dit betrouwbaar. Over deze grondwaterstanden kunt u zich twee keer per jaar laten informeren op de Atlas van Overijssel.</p> <p>Mocht er onverhoopt schade optreden dan hebben we daarvoor een schadeloket ingericht.</p>	
7.32	Blz. 55: Twijfel aan onze conclusie ten aanzien van asbest bij de bebouwing. Er is zoveel asbest gebruikt en weer verwijderd (niet op de reguliere manier anno 2022).	Er is de conclusie getrokken ten aanzien van asbest op basis van de normale gebruiksgegevens van gronden die bv. afgegraven moeten worden en niet van of rondom gebouwen, want die staan er nauwelijks in het plangebied). Het is niet uitgesloten dat er illegale handelingen mee hebben plaatsgevonden, maar die zijn niet bekend en het is niet mogelijk en nodig het gehele plangebied daarop te onderzoeken.	Nee
7.33	Blz. 60: Verlaging van het emissieplafond lijkt u in lijn met de voorgenomen plannen.	Aanpassing van de Wet ammoniak en veehouderij ligt niet binnen onze competenties, dus wij nemen dus suggestie voor kennisgeving aan.	Nee
7.34	Blz. 61: Mogelijkheid van de realisatie van vliegveld Lelystad (gaat hopelijk niet door) heeft zijn negatieve effect op de voorgenomen ontwikkeling.	De ontwikkeling van vliegveld Lelystad heeft rekening te houden met de N2000-gebieden en de daarin beschermde habitats en kan dus geen negatieve effecten hebben.	Nee
7.35	Blz. 68: U stelt dat wij een QuickScan hebben uitgevoerd, maar vraagt zich af of er ook is gekeken naar de eventuele schade in de aanwezige hoogveenontwikkeling? Hoe worden die gewaardeerd of is het natuurdoeltype hier (ten onrechte) leidend?	Er vindt geen hoogveenontwikkeling plaats in het projectgebied. Er zijn wel hoogveenbossen, maar dat is geen hoogveen. Van de hoogveenbossen is de oppervlakte juist toegenomen in de Weerribben.	Nee
7.36	Blz. 69: NNN is vastgesteld en er is over nagedacht bij het zetten van de begrenzingen. Nu gaan er landbouwkundige percelen uit, daar zit een onlogica in. Heroverwegen om de betreffende	In tegenstelling van uw bewering zit er geen onlogica in. De begrenzing van met name de ontwikkelingsgebieden in de NNN is gebaseerd op aannames die vanuit zekerheidsperspectief ruim bemeten zijn. Als bij de uitwerking van de maatregelen blijkt dat die gronden niet nodig zijn worden ze weer geschrapt. Dat kan zelfs gelden voor als natuur begrensde gronden.	Nee

Nr.	Zienswijze 7:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	landbouwpercelen in de NNN te laten zitten en de boeren schadeloos te stellen.		
7.37	Blz. 71: Beperkte verspreidingscapaciteit, maar zeker niet is zuidelijke richting. Het is tegen het huidige klimaatverhaal. Vlinders die u 20 jaar geleden in Spanje hebt gezien leggen nu eitjes in uw tuin. Niet uit luxe, dus u verwacht daar geen positief effect van voor een zuidwaarts trekkende Grote vuurvlinder. De gewenste terugkeer van de vlinder naar de Wieden behoort uw inziens tot wensdromen.	Op macroniveau klopt uw bewering, maar we zien lokaal in Noordwest Overijssel, op microniveau, dat dit geen rol speelt. De Grote vuurvlindervuurvlinder verplaatst zich binnen geschikt leefgebied in alle windrichtingen.	Nee
7.38	Blz. 81: zie eerder	Onduidelijk is waar u hier naartoe verwijst. Er staan meerdere onderwerpen op die pagina	Nee
7.39	Blz. 83: Agrarisch met waarden eruit. Alle landbouwkundige activiteiten (het snijden van riet en het houden van vee; GVE) ten dienste van het natuurbeheer.	U leest de tekst niet juist, wij doen juist wat u voorstelt. De geldende bestemming 'Agrarisch met waarden' wordt vervangen door natuur, zoals in de volgende alinea staat.	Nee
7.40	Blz. 89: Grondverwerving en financiering via de aangekondigde rijksplannen voor het uitkopen van boeren rondom de kwetsbare natuurgebieden.	Wij nemen uw opmerking voor kennisgeving aan. Dit PIP richt zich op het plangebied en de gronden die daarvoor aangekocht moeten worden, zowel binnen het plangebied voor natuurontwikkeling als buiten het plangebied voor compensatiegrond.	Nee
7.41	Blz. 90: In de uit te besteden werken en het uitvoeren van de benodigde beheersmaatregelen heldere uitleg geven van de wensen aan de uitvoerende partijen en deze klip en klaar vastleggen in de benodigde contracten en deze ook toetsen.	Wij nemen uw opmerking voor kennisgeving aan.	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt tot aanpassing van het PIP en wel ten aanzien van de genoemde regels in artikel 3 en 5. De zienwijze leidt niet tot aanpassing van het Peilbesluit.	

Nr.	Zienswijze 8:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
8.1	<p>Hierbij ontvangen wij uw zienswijze m.b.t. het PIP INRICHTINGSPLAN WEERRIBBEN – DEELGEBIED NOORDMANEN Definitieve versie. Op pagina 42 van bijlage 1 staat onderstaand kaartje (zie p2).</p> <p>U woont aan de N333/Blokszijseweg, recht tegenover het graspad. Het is prettig wonen hier en ook fijn om recreatief gebruik te kunnen (blijven) maken van de natuur hier, alles in goede balans met de natuurbeschermingsdoelen die er zijn.</p> <p>U wandelt veel hier in de buurt (denk aan een dagelijkse wandeling: een rondje van 5 tot 10 km). U vindt het daarom echt héél erg jammer dat het pad langs de Roomsloot en een deel van het graspad tegenover Muggenbeet 12 dicht gaat. Daardoor is het niet meer mogelijk om een rondje volledig over onverharde paden en langs water te lopen. De wandelroute die er voor terugkomt is onderdeel van een LAW route: maar daarmee is het niet meer mogelijk om een rondje te lopen over alleen onverharde paden. Dan kan je alleen maar heen en weer lopen. Ook is het niet langs water.</p>	<p>De Roomsloot is de belangrijkste verbindingzone voor de otters in de Weerribben en de Wieden. Voorafgaande aan de introductie van de otter is besloten dat er een veilige, robuuste en verstoringvrije verbindingen tussen Weerribben en Wieden moesten worden aangelegd. Hiervoor zijn verschillende maatregelen genomen bij de Roomsloot en later bij de grote fauna passage onder de N333. Eén van de maatregelen die toen nog niet uitgevoerd kon worden was de verstoring langs de Roomsloot te verminderen. Met de herinrichting van de Noordmanen wordt deze maatregel alsnog uitgevoerd. Door bewegwijzerde wandelroutes te verleggen door de Noordmanen, waarbij het mogelijk is om onderweg twee vogelhutten te bezoeken wordt beleefbaarheid vergroot. Daarnaast wordt het illegaal parkeren bij de Roomsloot / N333 opgelost. Hierdoor neemt de verkeersveiligheid toe omdat parkeren niet meer mogelijk is en de wandelroutes de N333 niet meer kruisen.</p>	Nee
8.2	<p>Uw eerste suggestie is om het pad langs de Roomsloot in een bepaalde periode van het jaar wél open te stellen (denk aan buiten het broedseizoen; vergelijkbaar met het Laarzenpad bij Kalenberg bijvoorbeeld). En het dan niet toegankelijk te laten zijn voor mensen met honden (de grootste verstoorders van de natuur daar). Of een deel van het pad langs de Roomsloot openstellen (het eerste deel gezien vanaf de N333) en dan tussendoor naar rechts steken</p>	<p>Zie onze reactie bij 8.1</p> <p>Door het aanleggen van bewegwijzerde wandelroute wordt de Noordmanen jaarrond beleefbaar voor wandelaar (honden mogen aangelijnd mee) Voorheen kon niet in gebied gewandeld worden behalve de route langs de Roomsloot, deze komt nu te vervallen.</p> <p>Er zijn drie redenen waarom het huidige wandelpad langs de Roomsloot in de nieuwe situatie niet meer als wandelpad wordt gebruikt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het gebruik leidt tot verstoring voor de moerasvogels (doelsoort). 2. Dit betreft een verkeersveiligheidsaspect. Er wordt nu dikwijls geparkeerd langs de N333 nabij de Roomsloot, vanwaar mensen 	Nee

Nr.	Zienswijze 8:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	richting het graspad gelegen tegenover Muggenbeet 12.	<p>het gebied in willen. Dit is onwenselijk en kan leiden tot onveilige verkeerssituaties. Het betreft hier ook geen parkeervoorziening, maar een plek voor de beheerders.</p> <p>3. Openstelling zoals u dat voorstelt is niet handhaafbaar.</p> <p>De gegeven suggesties nemen we daarom ter kennisgeving aan. extrait de racine de Coleus Forskohlii</p>	
8.3	Een andere suggestie is om het graspad tegenover Muggenbeet 12 geheel open te laten, ook alleen voor wandelaars (zonder honden). Dat biedt, met het de nieuwe wandelroute, alweer iets meer variatie in de wandelmogelijkheden. U zou dit graspad eventueel wel kunnen bijhouden (u heeft een trekker met een graslandbloter erachter).	Zie onze reactie bij 8.1 en 8.2	Nee
8.4	Resumé: de nieuwe wandelmogelijkheid is een behoorlijke achteruitgang in vergelijking met de huidige situatie. De grootste wens is dus om als buurtbewoner nog steeds een 'rondje' te kunnen lopen door dit gebied over onverhard pad en langs water van zo ongeveer 5-10 km.	<p>Zie onze reactie bij 8.1 en 8.2</p> <p>De mogelijkheid voor een rondje blijft bestaan en wordt zelfs vergroot en sluit passend aan op de bestaande bewegwijzerde routes.</p>	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
9.0	<p>Inleiding</p> <p>Volgens 1.3 wettelijke context in de PIP gaat de biodiversiteit in Europa gaat al jaren snel achteruit. Duurzame bescherming van flora en fauna is nodig. Hiervoor is Europese wetgeving en beleid zie 2.2 Europese wetgeving en beleid en 2.2.1 Vogel- en</p>	Wij nemen deze inleiding voor kennisgeving aan.	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Habitatrichtlijn en Natura 2000. "Om de biodiversiteit in Europa te behouden en te vergroten is op Europees niveau de Vogel- en Habitatrichtlijn opgesteld. De Vogelrichtlijn heeft tot doel alle wilde vogels en hun belangrijkste habitats in de hele EU te beschermen. De richtlijn verplicht de lidstaten bovendien tot de bescherming van gebieden die uitermate belangrijk zijn voor alle trekvogelsoorten en meer dan 190 bijzonder bedreigde soorten. Hierbij moet speciale aandacht worden besteed aan waterrijke gebieden van internationaal belang (Wetlands). De Habitatrichtlijn is vergelijkbaar met de Vogelrichtlijn maar heeft betrekking op een veel groter aantal zeldzame, bedreigde of inheemse soorten, inclusief meer dan duizend dieren- en plantensoorten" De Habitatrichtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit in de Europese Unie door de natuurlijke habitats en wilde dier- en plantensoorten die van Europees belang zijn in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen In de PIP is er erg de best gedaan om de Grote Vuurvlinder kansen te bieden. Dat wordt gewaardeerd. Maar door de klimaatverandering en de opwarming van de aarde en het vaker voorkomen van een tweede generatie van de Grote Vuurvlinder bestaat de kans dat deze vlinder misschien wel helemaal gaat verdwijnen uit Nederland, want een tweede generatie heeft geen tijd genoeg om zich voort te planten voordat de herfst invalt. Daarom is het beter om in te zetten op het beschermen van drie soorten dan op een soort vlinder.</p>		

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
9.1	<p><u>Zilveren Maan en Aardbeivlinder m.b.t. Blauwgrasland</u></p> <p>In Bijlage 7 Toetsing Natuur / QuickScan natuur onder 2.2.1 Natura 2000 instandhoudingsdoelen is een tabel openomen per aangewezen waarde (de instandhoudingsdoelen) aangegeven voor elk Natura 2000-gebied het aangewezen is en of deze aanwezig of waargenomen is of mogelijk voorkomt in een van de vijf deelgebieden waaronder De Noordmanen. Indien sprake is van mogelijk voorkomen, betekent dit dat een soort niet binnen het deelgebied waargenomen is, maar het deelgebied wel potentieel geschikt is als groeiplaats of leefgebied en de soort wel in de nabijheid is aangetroffen. Na bovengenoemde tabel worden deze effecten verder toegelicht. In deze tabel worden o.a. de zilveren maan en de aardbeivlinder genoemd. De zilveren maan wordt zelfs nog vlak in de buurt bij Muggenbeet waargenomen. Echter in de PIP Noordmanen wordt bij de inrichting geen rekening gehouden met deze twee soorten. Dus kan het gebied nooit potentieel geschikt zijn als er geen rekening wordt gehouden met de waardplanten voor deze soorten.</p>	<p>In het projectgebied Noordmanen is slechts 1 waarneming van de Zilveren maan uit 2015 bekend, verder zijn er nog wat waarnemingen tegen het Kooibomenpad aan bekend.</p> <p>Ook tijdens de faunakartering van 2015-2017 is de soort maar op 1 plaats in het projectgebied waargenomen.</p> <p>Door de aanleg van veenmosrietlanden en blauwgraslanden ontstaat er in de Noordmanen een geschikt leefgebied voor de Zilveren Maan met o.a. moerasviooltje en echte koekoeksbloem en gezien zijn mobiliteit zal hij de nieuwe leefgebied ook wel weten te vinden.</p> <p>De Aardbeivlinder is tot in 1994 nog waargenomen in het Woldlakebos, maar nu verdwenen. In principe zouden de drogere delen van het blauwgrasland geschikt kunnen worden voor deze soort, maar gezien zijn zeer beperkte mobiliteit is het de vraag of hij er ooit zal komen, tenzij hij een handje wordt geholpen.</p> <p>Het uitzetten van de Aardbeivlinder is een toekomstige optie, maar dan moet het biotoop wel geschikt zijn. Dat duurt nog jaren. En het moet nog blijken of er drogere delen met Tormentil ontstaan.</p> <p>Inbrengen van maaisel uit bestaande blauwgraslanden is dan ook van belang.</p> <p>Kortdurende inundatie kunnen de rupsen van zowel Aardbeivlinder als Zilveren maan overleven, het is een normaal verschijnsel in hun leefgebieden, blauwgraslanden en veenmosrietlanden. Zou er geen inundatie zijn, dan verzuren de blauwgraslanden, verdwijnen de waard- en nectarplanten en verdwijnen ook de vlinders.</p>	Nee
	<p>In Bijlage 1 Arcadis Inrichtingsplan Weerribben Deelgebied NOORDMANEN wordt aangegeven hoe het blauwgrasland eruit zou moeten zien.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Standplaatscondities: – Gem. voorjaarsgrondwaterstand: 5 cm + maaiveld tot 25 cm – maaiveld. – Gem. laagste grondwaterstand: 10 cm tot 40 cm – maaiveld. – Inundatie met 	De beschreven weergave van de vereisten van het habitatype, nemen we voor kennisgeving aan.	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>oppervlaktewater: incidenteel tot nooit. – Zuurgraad: zwak tot matig zuur (pH tussen 6,5 en 5). – Voedselrijkdom bodem: matig voedselarm tot licht voedselrijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buffering van de zuurgraad is een belangrijke voorwaarde. • Zeer gevoelig voor stikstofdepositie, daarom zoveel mogelijk sturen op beperking van het fosfaatgehalte. <p>“Blauwgraslanden zijn grazige vegetaties op basenhoudende, matig voedselarme tot licht voedselrijke bodems waarin het grondwater in de winter net onder en soms net boven het maaiveld staat en in de zomer slechts weinig uitzakt. Kenmerkende plantensoorten van Blauwgraslanden zijn Blauwe zegge en Blauwe knoop. In de iets beter ontwikkelde blauwgraslanden komt ook Spaanse ruiter voor. Soorten als Vlozegge, Parnassia en Blonde zegge beperken zich tot de goed ontwikkelde blauwgraslanden. In het verleden kwamen ook Tweehuizige zegge, Geelhartje en Sierlijke vetmuur voor binnen de Blauwgraslanden in de Weerribben en Wieden maar deze soorten zijn hier inmiddels verdwenen (Prov. Overijssel 2017)”</p>		
	<p>Bij de inrichting van de blauwgraslanden worden de waardplanten die belangrijk zijn voor de Zilveren Maan en de Aardbeivlinder niet genoemd. Voor de Zilveren Maan is de waardplant het moerasviooltje. Voor de Aardbeivlinder is de waardplant de Tormentil. Het blauwgrasland moet dus ook bestaan uit moerasviooltjes en Tormentil.</p>	<p>De genoemde soorten zijn geen soorten die genoemd staan in het N2000 beheerplan (2017) voor dit gebied, derhalve zit dit niet in deze opgave.</p> <p>Dit nemen we voor kennisgeving aan.</p>	Nee
	<p>De Aardbeivlinder komt nog wel voor in de Wieden, maar helaas niet meer in de</p>	<p>Zie onze vorige reacties wat betreft beide soorten.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Weerribben. De Zilveren Maan komt zowel in de Weerribben als in de Wieden voor. Landelijk gezien komt de Zilveren Maan vooral nog voor in de Kop van Overijssel. Een belangrijkste populatie van de aardbeivlinder bevindt zich in De Wieden.</p> <p>Kortom het Nationaal Park Weerribben-Wieden is een belangrijk gebied voor zowel de Zilveren Maan als de aardbeivlinder bij de inrichting zou zeker in de verbindingszones met deze soorten rekening gehouden worden ook gezien de wettelijke context. De vlinders van de eerste generatie Zilveren Maan halen veelal de nectar uit de echte koekoeksbloem. Het is dus belangrijk dat bij de inrichting van de Noordmanen er percelen aanwezig zijn met echte koekoeksbloem De Zilveren Maan overwintert als rups in het strooisel De Aardbeivlinder overwintert als pop in een cocon in het strooisel.</p> <p>In het plan is sprake van inundatie van het blauwgrasland. Deze mag niet tot gevolg hebben dat rupsen van de zilveren maan en de poppen hiervan last van ondervinden.</p>		
	<p>Een aantal jaar geleden heeft men blauwgrasland ingericht bij de Luttenbergerven speciaal voor Aardbeivlinder en Zilveren maan. Beide populaties waren in het gebied maar op bepaalde plaatsen te vinden, maar hebben zich over het hele Luttenbergerven verspreid. Zie: https://edepot.wur.nl/340331 Het Luttenbergerven Een waardevol blauwgrasland De bijzondere waterhuishouding en gradiënten zorgen voor een bijzondere vegetatie. Er wordt wel gezegd dat het Luttenbergerven een van de</p>	Dit nemen we voor kennisgeving aan.	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>grootste overgebleven blauwgraslanden van Nederland is. In de laagste delen staan soorten als Tormentil en Moerasviooltje. Verder groeien er kenmerkende soorten als Spaanse ruiter, Blauwe knoop, Parnassia en ook Gevlekte orchis en Welriekende nachtorchis. Deze laatste wordt bestoven door langtongige pijlstaartvlinders zoals het Groot Avondrood. Wil men de Welriekende nachtorchis behouden, dan moeten deze vlinders zich voort kunnen planten in ruigten met o.a. Wilgenroosje, Harig wilgeroosje .</p>		
	<p>In de PIP bij bijlage C Factsheets Doelsoorten staat: "Blauwgraslanden zijn zeer gevoelig voor stikstofdepositie, zeker op die bodems waar een overmaat fosfaat beschikbaar is. Smolders et al. (2011) stellen, gezien de te hoge stikstofdepositie, dan ook voor om zo veel mogelijk te sturen op beperking van het fosfaatgehalte. Daarom dient de hoeveelheid voor de planten opneembaar fosfaat beperkt te zijn en dat laatste is mede afhankelijk van de verhouding tussen de totale fosfaatbuffer en het aan ijzer en aluminium gebonden fosfaat (de zogeheten fosfaatverzadigingsindex). Voor percelen in het deelgebied Muggenbeet zijn deze parameters bepaald (Van Delft, 2012)"</p>	<p>Dit nemen we voor kennisgeving aan.</p>	<p>Nee</p>
<p>9.2</p>	<p>Hondenpoep Hondenpoep en hondenplas wordt in zodanige hoeveelheid achtergelaten in natuurgebieden dat het planten en dieren beschadigt. Dat blijkt uit een nieuw onderzoek van The Guardian in België. Uit de studie blijkt dat de hoeveelheid vrijkomende stikstof en fosfaat zo erg overschreden wordt dat het zelfs voor boeren illegaal zou zijn.</p>	<p>Dit is geen concrete vraag. Dit nemen we voor kennisgeving aan. Het gebied wordt na inrichting minder toegankelijk dan voorheen. Er komt een recreatieroute, maar deze zal hoofdzakelijk over kades gaan en honden moeten aangelijnd zijn.</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Hondendrollen en urine kunnen zeer veel stikstof en fosfor natuurgebieden binnenbrengen. Zodanig veel zelfs dat dat negatieve effecten zal hebben op natuur en de biodiversiteit. Honden laten 11,5 kg stikstof en 4,8 kg fosfor per jaar per hectare achter.</p> <p>In een natuurgebied zouden dus helemaal geen honden toegelaten mogen worden, zeker niet voor de gebieden die gevoelig zijn voor stikstofdepositie zoals het Nationaal Park Weerribben-Wieden, dus ook niet voor de Noordmanen. Tevens zijn honden een ernstige versturende factor voor kleine roofdieren, jonge vogels enz. De hondenbaasjes vinden het leuk om hun lieve hondje lekker vrij te laten rondartelen, maar de kleine beestjes in het groen die verstoord worden, zien zij niet.</p>	<p>Net als in andere delen van het Nationaal Park mogen honden aangeliend mee op de wandelpaden. In de zonering van het gebied is hier rekening mee gehouden.</p>	<p>Nee</p>
9.3	<p>Honden Overlast Pachters</p> <p>Veel Rietsnijders zie je het hele jaar rond met loslopende honden in het natuurgebied, ook als het broedseizoen al begonnen is. Dit is voor alle dieren verstorend en bedreigend en de hondenpoep en -pis hoort daar al helemaal niet thuis. Bij het afsluiten bij de beheerscontracten kan de pachter erop gewezen worden dat honden niet langer getolereerd worden en dat de pachter het risico loopt dat het contract anders ontbonden zal worden.</p>	<p>Zie onze reactie bij 9.2.</p> <p>In de huidige pachtovereenkomst staat dat pachters de hond aangeliend mee mogen meenemen. Voor pachters gelden dezelfde regels als voor bezoekers dat hun hond aangeliend moet zijn. Hier wordt door de toezichthouders vooral tijdens het broedseizoen extra op toegezien.</p>	<p>Nee</p>
9.4	<p>Kleine roofdieren</p> <p>In de Weerribben komen voor: Wezel, Hermelijn en Bunzing. Deze staan op de rode lijst. Wat zij nodig hebben is dekking en voedsel. Dekking kan geleverd worden door</p>	<p>De huidige maar ook de toekomstige inrichting biedt voldoende ruimte voor deze soorten.</p> <p>Dit nemen we voor kennisgeving aan.</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>stapels takken en rommelige randen met brandnetels, bramen en maaiselhoop. Liever geen bos maar als er per se bos moet blijven staan, dan een geleidelijke overgang van via bessen- en noten-dragende struiken en ruigte. Vuilboom kan vrij droog staan en is belangrijk want levert in het hele zomerseizoen zowel bloemen als bessen en is waardplant voor het Citroentje. Verder kleinschalig en extensief beheer. Zij zijn niet gebaat bij voedselarme omstandigheden. Plaggen, verarmen en schrapen zijn onnuttig. In arme grond zijn minder prooidieren aanwezig voor kleine roofdieren. Laat slotbagger, riet, maaisel; hooi, takken en hout achter op enkele plaatsen op rillen, broeihopen (ook noodzakelijk voor ringslangen) of richels. Dit trekt muizen aan wat voedsel betekent voor veel andere dieren. Ook Mollen zijn een geliefde prooi van kleine roofdieren. Wezels kunnen in de mollengangen. Dergelijk beheer en inrichting zijn ook voordelig voor Steenuil, Patrijs, Egel, Ringslang, Faunapassages bij drukke wegen voorzien van hekwerken met mazen waar kleine roofdieren ook niet doorheen kunnen.</p>		
9.5	<p>Recreatie</p> <p>Het plan voorziet in een nieuw wandelpad dwars door het gebied heen met als onderliggende reden het bereiken van een vogelkijkhut en wand. Het bestaande wandelpad langs de Roomsloot zou dan verdwijnen. Het zou ons inzien beter zijn geen nieuwe wandelpaden aan te leggen maar juist bestaande te handhaven. Hier is de natuur al gewend aan wandelaars en in de roomsloot varen immers al boten die ook</p>	Zie onze reactie bij 8.1 en 8.2	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	verstoring veroorzaken. Dit om rust en stilte in de belangrijke verbindingzone te creëren.		
9.6	<p>Roomsloot/Grote Karekiet</p> <p>De voorgestelde maatregelen voor de Grote Karekiet zijn wel erg mager en wellicht kansloos. Het geldt voor deze maatregel kan beter worden ingezet! De voorgestelde 1 tot 5 ha langs de Roomsloot is op dit moment geen waterriethabitat (en wordt het ook niet zonder extra maatregelen), bovendien ontbreekt voldoende rust en breedte van de rietzoom. Simpelweg een aantal jaren niet maaien van het riet zal voor deze soort dan ook niet het gewenste riet opleveren. Deze soort kan beter van uit de van oudsher bestaande broedlocatie geholpen worden gewoon door rietpachters uit te ruilen/kopen. Wil men de plannen zoals die er liggen voor de Roomsloot t.a.v. de Grote Karekiet dan moeten verbrandingsmotoren van boten van recreanten verboden worden. Die extra stikstof leveren (terwijl de opdracht is om het stikstofgehalte in de natuur te verminderen). Ook hebben deze bootjes geen katalysator. Daardoor stoten ze 5 tot 10 keer zoveel stikstof uit als een middenklasse auto. Dus 1 recreatiebootje is vergelijkbaar met 5 à 10 middenklasse auto's. Bovendien woelen motorbootjes in de (ondiepe) sloten de bodem om, waardoor fosfaat vrijkomt en vegetatie wordt losgewoeld.</p>	<p>In het beheerplan staat vastgelegd dat we indien mogelijk inzetten op ontwikkelen van voldoende dik, overjarig waterriet voor grote karekiet (1- 5 ha). In het kader van dit PIP kunnen wij op varen met verbrandingsmotoren geen actie ondernemen, omdat de bestemming Water geen onderdeel is van het plan. Het is aan de waterbeheerder/-eigenaar om daar maatregelen, als schrapen, genomen moeten worden. Het is waarschijnlijk dat enkel veranderend maai-beheer voor deze soort niet toereikend is. Bij de inrichting van deze oeverzone wordt nog kritisch bekeken waar schrapen nodig is om stevig waterriet te ontwikkelen. We betrekken ervaringen uit andere projecten en het advies van de ecoloog van Staatsbosbeheer en de specialist van SOVON. Het overige (stikstofuitstoot) nemen we voor kennisgeving aan.</p> <p>Wij zullen uw suggestie doorgeven.</p>	Nee
	Er worden geen metingen gedaan aan de aantallen kleine recreatiebootjes in het gebied waardoor de stikstofdepositie en verstoring in het park niet in beeld komen. Alleen elektrische recreatievaartuigen moeten worden toegestaan. De Roomsloot wordt	Wij nemen uw mening voor kennisgeving aan, omdat het gebruik van het water een bevoegdheid is van het Waterschap en/of de eigenaar van het water. Er kan inderdaad verstoring optreden door varende boten langs de rietvelden van de Roomsloot. Daarom zetten we bij de ontwikkeling in op het ontwikkelen van een goed broedhabitat met stevig doorstromingsriet. Een zo breed mogelijke rietkraag zal die	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	ingericht voor de Grote Karekiet, dan is geluidsoverlast en grote golven van snel varende boten uit den boze. Het moet verboden worden om in de Roomsloot te hengelen, aangezien bootjes die stilliggen bij het riet de rietvogels en met name de Grote Karekiet verstoren.	verstoring beperken. In andere gebieden met een geschikt broedhabitat, waar ook boten langs varen, zien we dat dit succesvol kan.	
9.7	<p>Waterriet</p> <p>Stevig, overjarig waterriet, dat heeft de Grote karekiet nodig. Op 15 oktober 2021 was door Part-Ner een Bijeenkomst afnemende rietopbrengst georganiseerd. Daar was de onderzoeker bij de Radbouduniversiteit Nijmegen aanwezig. Hij heeft veel onderzoek gedaan naar de kwaliteit van waterriet. Het riet is met name niet zo stevig omdat er weinig voedingstoffen aanwezig zijn voor het riet in het water en de bodem.</p> <p>Iemand van Natuur Monumenten vertelde dat in de Wieden ganzen grazen in het waterriet. Natuur Monumenten gaat het waterriet beschermen door middel van afrastering. Wellicht dient dit ook in de Roomsloot toegepast te worden. Voor heel veel vogels zijn speciale kunstmatige nestgelegenheden gemaakt. Denk aan alle soorten nestkasten, nesten en vlotjes. Is het niet mogelijk om voor de Grote Karekiet stevige nep rietstengels te plaatsen als broedgelegenheid?</p>	Zie onze reactie bij 9.6.	Nee
9.8	<p>Verarming</p> <p>Plaggen heeft geen nut voor de Grote vuurvlinder. Waterzuring (de waardplant) is gebaat bij redelijk voedselrijke grond. Weelderige planten zijn beter zichtbaar en</p>	Er wordt geplagd in verzuurde delen van veenmosrietland en trilvenen. Dit is al geen leefgebied meer voor Grote Vuurvlinder door het ontbreken van waterzuring en nectarplanten. Door het plagsel te verwerken op de ribben ontstaan er wel voedselrijke ruigten met o.a. Kale jonker en Koninginnekruid, hier van zou de GVV wel kunnen	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>vindbaar voor de vlinders en ze leveren goede rupsen. Nectar wordt ook geleverd door planten die best wat voedsel kunnen gebruiken: Kattenstaart (die ook als waardplant wordt gebruikt door het boomblauwtje en die welig tiert op slootbagger), Valeriaan, Koninginnekruid, Melkeppe. Een flinke bos bloeiende Moerasrolklaver is een uitstekende plek voor een mannetje Grote vuurvlinder om als territorium te kiezen en is tevens waardplant voor de St. Jansvlinder.</p>	<p>profiteren. Ook kunne brandplekken op deze ribben zich ontwikkelen tot nectarbronnen met o.a. watermunt, moerasrolklaver, diverse distelsoorten en kattenstaart.</p>	
9.9	<p>Verarming Plaggen heeft geen nut voor de Grote vuurvlinder. Waterzuring (de waardplant) is gebaat bij redelijk voedselrijke grond. Weelderige planten zijn beter zichtbaar en vindbaar voor de vlinders en ze leveren goede rupsen. Nectar wordt ook geleverd door planten die best wat voedsel kunnen gebruiken: Kattenstaart (die ook als waardplant wordt gebruikt door het boomblauwtje en die welig tiert op slootbagger), Valeriaan, Koninginnekruid, Melkeppe. Een flinke bos bloeiende Moerasrolklaver is een uitstekende plek voor een mannetje Grote vuurvlinder om als territorium te kiezen en is tevens waardplant voor de St. Jansvlinder.</p>	<p>Zie voorgaande antwoord. In nauw overleg met de Vlinderstichting komen we tot een inrichting. Plaggen is bedoeld om het beheerbaar te maken, bosopslag tegen te gaan en rietontwikkeling te stimuleren. Verder worden waardplanten als waterzuring ingebracht.</p>	Nee
9.10	<p>Jacht In Noordmanen en omgeving bevindt zich een gezonde populatie reewild. Deze wordt bejaagd met als doel de populatie gezond te houden en om verkeersaanvaringen te voorkomen. Als na de inrichting van dit plan</p>	<p>Schadebestrijding op reewild ligt buiten scope project. Het wildbeheer ligt bij de Wild beheerseenheid (WBE). Daarvoor hebben wij het Faunabeheerplan. Er wordt gewerkt met een Ecologisch Werk Protocol, waarin beschreven staat hoe er gefaseerd gewerkt dient te worden, zodat de dieren die geen of minder leefgebied krijgen, naar een ander gebied</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>er een groot gedeelte van de habitat voor deze soort verdwijnt door de veranderende grondwaterstanden, zal deze populatie inkrimpen en zich grotendeels terugtrekken op de overblijvende percelen waar deze peilen gering veranderen. Omdat de soort in de directe omgeving geen mogelijkheid heeft te migreren zou met het oog op verkeersveiligheid deze, en tevens voor alle andere fauna, extra rust moeten worden gegarandeerd. Dus de jacht op deze soort vanaf dat moment verbieden.</p>	<p>kunnen trekken. Het werk wordt uitgevoerd onder ecologische begeleiding en afstemming met de ecologen van Staatsbosbeheer.</p>	
9.11	<p>Baggerdepot Rietweg U betreurt het zeer dat het baggerdepot aan de Rietweg om onduidelijke reden niet is meegenomen in deze inpassing. Er wordt verondersteld dat dit kleine depot in de toekomst weer gebruikt zou moeten worden, maar hiervoor is geen enkele aanwijzing en er zijn zeker geen plannen vanuit de zuid- en westzijde van de Weerribben dat dit de komende decennia gaat gebeuren. Als het depot wel in gebruik blijft met al zijn activiteiten, zal het mogelijk bagger ontvangen vanuit elders, dit brengt uiteraard veel onrust in het gebied. Denk aan extra vrachtauto's, kranen, shovels e.d. met veel extra stikstofuitstoot en verontreiniging tot gevolg. Toekomstige baggerdepots moeten opnieuw beoordeeld onder nieuwe inzichten en voorwaarden en buiten de N2000 ingericht worden. U vraagt ons dit onderdeel nogmaals te beoordelen vanuit de door u genoemde visie.</p>	<p>Voor het gebruik van het depot is een tijdelijke vergunning (bepaalde tijd) verleend. De vergunning zal worden verlengd. Het streven is om gedurende de uitvoering van het project het depot in stand te houden. De bedoeling is dat na afronding van het project het depot opgeruimd en de vergunning beëindigd wordt.</p>	Nee
9.12	<p>Aansluiting met de omgeving U mist een overgangszone met het de graslandpolders aan de west zijde, het plan</p>	<p>Er is gekozen voor de huidige inrichting, omdat deze sober en doelmatig is. We hebben een overgangszone aan de westzijde verkend. Onder andere vanwege de landbouwkundige percelen aan de</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 9:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>zou een extra dimensie kunnen krijgen als hier waterpeilverhogingen worden toegepast voor weidevogels, is dit überhaupt onderzocht en voorgesteld? Aan de oostzijde van het plan is er ook geen fysieke verbinding met het zuidelijk deel van de waterberging van Wetering Oost. Hier een wateruitlaat maken geeft zeker met het oog op de toekomst extra mogelijkheden water af te voeren en zelfs tijdelijk te bergen. Ook het beheren van dit deel van de berging wordt dan eenvoudiger.</p>	<p>westkant is gekozen om hier geen waterpeilverhoging te doen. Wel dienen hier enkele percelen als buffer voor eventuele vernattingseffecten.</p> <p>Om dezelfde reden van soberheid en doelmatigheid is niet gekozen voor een wateruitlaat aan de oostzijde. Noordmanen is niet bedoeld als waterberging en daarom wordt er geen verbinding met de waterberging gemaakt. De kunstwerken die we in het kader van Noordmanen aanleggen, voorzien in voldoende afvoermogelijkheden vanuit het gebied.</p>	
9.13	<p>Tot Slot</p> <p>U dankt ons voor dit inrichtingsplan. U stelt dat uw punten zijn bedoeld om het plan nog mooier te maken. Het Nationaal Park Weerribben-Wieden wordt van alle kanten bedreigd. Nota Bene de Stichting Weerribben-Wieden zegt: "Het is een wingebied. We zitten op goud en dat goud moet gedolven worden." Het is toch Nationaal Park Weerribben-Wieden en toch niet Recreatie Park Weerribben-Wieden. Recreatieparken zijn er genoeg, maar van dit unieke stukje natuur is nog maar weinig over. Laten we er zuinig op zijn.</p>	<p>Wij waarderen uw inzet en delen uw mening dat het een prachtig gebied is.</p>	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 10:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
10.1	<p>In deze zienswijze wilt u nogmaals aangeven dat u met land en bedrijfsgebouwen gelegen bent in "Noordmanen". In afbeelding 1 is uw bedrijfsterrein in paars aangegeven.</p> <p>Afbeelding 2, geeft de berekende grondwatereffecten door Arcadis aan. U schrijft dat wij kunnen zien dat ons terrein donker groen gekleurd is wat op deze afbeelding staat voor 10 tot 25 cm. U schrijft ook dat wij kunnen zien dat uw pand grijs gekleurd is, wat volgens die berekening zou aangeven: geen aandachtspunt. U stelt dat dit niet overeenkomt met de werkelijkheid, en ook dat wij in Afbeelding 3 kunnen zien dat er wel degelijks aandachtspunten zijn in en om uw pand.</p> <p>Afbeelding 4 vak M2.1 en vervolgens M2.2 worden ingericht voor moerasvogels, dit is het vak waar uw bedrijf aan grenst / in valt.</p> <p>Afbeelding 5 hierin is uw bedrijventerrein meegenomen in het groene peilvak, terwijl het volgens u in werkelijkheid in het grijs/paars gestreepte deel ligt. Ook staat er op uw terrein een peilbuis: B16D1501, in het PIP leest u dat deze peilbuis "op grijs is gezet" niet is meegenomen, omdat het geen woning is. Uit de gegevens die u hebt kunnen vinden van uw peilbuis, maakt u op dat er zeker reden tot zorg bestaat.</p> <p>U vraagt u dan ook af welke maatregelen genomen zullen worden en of dat voldoende kan zijn om uw bedrijf op die locatie te laten voortbestaan? U wilt schadeloos gesteld worden, gecompenseerd aan de voorkant en geenszins een verwijzing naar het schadeloket.</p>	<p>De genoemde peilbuis blijft beschikbaar. In het monitoring rapport is deze peilbuis niet meegenomen omdat het nabij gelegen gebouw geen woonfunctie betreft. In de bouwkundige opnames zijn de bedrijfspanden wel meegenomen.</p> <p>Door de plannen is de grondwaterstandverhoging 0,14 m. De staat van de schuur en aangebouwde schuren zijn beoordeeld door een bouwkundige opname welke is uitgevoerd op 11 januari 2022. Ter zekerheidshalve is een nader bebouwingsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is uitgevoerd om de gevolgen van een grondwaterstandverhoging in relatie tot de schuur en aangebouwde schuren nader in beeld te brengen. De conclusie uit het vervolgonderzoek (13 mei 2022) laat zien dat er mitigatie nodig is. Deze resultaten zijn met u besproken op 30 mei 2022. Een vervolggesprek over de hydrologische effecten en de voorziene mitigatie, heeft in de zomer van 2022 plaatsgevonden.</p> <p>Wat de pachtpercelen betreft is er met Staasbosbeheer mondeling akkoord. Deze wordt geformaliseerd.</p> <p>Er wordt met u gesproken over zowel pachtoplossingen als de effecten van de peilverhoging op uw pachtperceel en bedrijfspanden. Wat betreft de effecten van de peilverhoging en voorgestelde oplossing.</p> <p>Wat betreft de nieuwe pachtsituatie, daarover zijn mondelinge afspraken gemaakt. Daarbij zijn zowel de toezeggingen en afspraken met betrekking tot onderzoeken, mitigeren van effecten en pachtoplossingen zijn na juli 2021 door Jacko Nijland van Staasbosbeheer als projectleider van het project Noordmanen-Kooi van Pen schriftelijk, per email, aan u bevestigd. Definitieve vastlegging van de pachtafspraken middels pachtcontract(en) heeft plaatsgevonden in de zomer van 2022.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 10:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
10.2	Het PIP dat er nu ter inzage ligt is van juli 2021 dus al redelijk verouderd en achterhaald. In het laatste halfjaar zijn u dingen toegezegd die u dus niet in het PIP terug hebt kunnen vinden. Toch is het volgens u noodzakelijk dat deze toezeggingen en afspraken op papier komen te staan en geborgd worden. Immers uw bedrijfsgebouwen, maar ook het terrein er om heen, zijn zeer zeker een aandachtspunt, met betrekking tot gevolgen door verhoging van het grondwaterpeil.	Zie onze reactie bij 10.1. In het eerste deel van 2022 zijn er diverse gesprekken met u gevoerd door Staatsbosbeheer en de Provincie.	Nee
10.3	Ook heeft u de vraag hoe de wandelroute langs de Roomsloot en het deel wat bedoeld is voor de Grote karekiet, dus aan beide zijden van de Roomsloot, afgesloten gaat worden. Dit is nu een drukke wandelroute en honden uitlaatplaats, een simpel bordje zal daar niet voldoende zijn om dit verstoring gevoelige gebied af te sluiten.	Zie onze reactie bij 8.1 en 8.2 Om de verstoring tegen te gaan wordt de huidige wandelroute langs de roomsloot verlegd naar de Noordmanen. En de illegale parkeerplek bij de brug over de Roomsloot verwijderd. Het deel langs de Roomsloot zal afgesloten worden door middel van het plaatsen van hekwerken en bebording. Daarnaast wordt er gecommuniceerd over de doelsoorten en de verstoringgevoeligheid hiervan.	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 11:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
11.1	Hierbij wilt u uw bezorgdheid mededelen over de plannen die gemaakt worden, door de Provincie Overijssel en Staatsbosbeheer Weerribben Wieden, in het gebied: Noordmanen en het gebied rond de Kooi van Pen. Als eerste, vindt u het zorgelijk, hoe er met de pachters in het gebied, word omgegaan. Er wordt geprobeerd, over de rug van de	In zijn algemeenheid worden met alle pachters gesprekken gevoerd, zowel diegenen die op reguliere basis als op geliberaliseerde basis. Er is een aangepaste bieding bij Schelhaas neergelegd en de gesprekken lopen nog. De reden hiervoor is dat het huidige beheer van het gebied als gevolg van de natuurherstelmaatregelen niet in alle gevallen meer mogelijk is. In de gesprekken is verkend wat de wensen van de pachter zijn en wat de provincie en Staatsbosbeheer hierin kunnen bieden. Bijvoorbeeld volledig afkoop van pacht, compensatie in grond, een combinatie van afkoop en compensatie.	Nee

Nr.	Zienswijze 11:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>mensen, die werken in het gebied en daar hun brood proberen te verdienen, "nieuwe" Natuur te realiseren. U zelf, pacht in zowel de Noordmanen (bij klein Nederland) als bij de kooi van Pen, rietland, bos en water. U doet dit natuurbeheer, met veel plezier al van kinds af aan (uw zonen zijn al 58 jaar en 32 jaar in het riet werkzaam). Nu is het de bedoeling, dat bos gekapt wordt en er petgaten terug voor komen. Dit houdt in, dat er minder rietoppervlakten overblijven, zodat ruilen onmogelijk wordt. Staatsbosbeheer wil daarom verwilderde rietkraggen, ontbossen en dat aanbieden als maaibaar rietland. Deze manier van denken, geeft volgens u al aan, dat SBB zelf niet op de hoogte is, van hoe een rietkragge werkt: Boom met wortels weg, een gat met veel water ervoor terug. Wat zoveel betekend als 'de komende jaren niet meer maaibaar'.</p> <p>Dan wordt gesproken over afkopen.</p> <p>Uw oudste zoon is de pachter, dus met de afkoop heeft SBB en de provincie niets met de jongste te maken. Op zich prima en ook niet nodig, dat wordt later wel geregeld. Maar ineens, wordt er volgens u bijgehaald dat de jongste zoon in de uren dat hij in de winter niet meer naar het riet gaat, ergens bij een werkgever in loondienst kan gaan werken (à € 25,00 per uur), wat vervolgens wordt afgetrokken van het uit te keren bedrag. U stelt daarom dat wij en SBB ineens wel met uw jongste zoon te maken hebben.</p> <p>Volgens u is het ook onmogelijk om de horecaonderneming die u runt te combineren met elders een aantal maanden in loondienst te gaan werken. Wat er volgens u dus op</p>	<p>Het is inderdaad zo dat niet aan alle wensen van pachters kan worden voldaan, hetgeen een gevolg is van de voorgenomen inrichting van het gebied. Rietteelt is in mindere mate mogelijk, maar daar staat tegenover dat bijvoorbeeld graslandbeheer wel weer tot de mogelijkheden behoort. Iedere pachter maakt daarin zijn of haar afweging. In de gesprekken daarover wordt inderdaad aangegeven dat het beëindigen van pacht middels een procedure tot de mogelijkheden behoort indien niet met de pachter tot overeenstemming wordt gekomen. Voor de duidelijkheid wordt hierbij opgemerkt dat het niet om onteigening gaat, maar om pachtbeëindiging aangezien de pachter niet de eigenaar is.</p> <p>Het is correct dat u als pachter in april 2021 een aanbieding voor afkoop van de pacht heeft ontvangen. Op het moment van dit schrijven zijn de onderhandelingen hierover nog aan de gang. Hier gaan we in deze reactienota niet verder op in.</p> <p>Ontbossing waarin in de zienswijze wordt gesproken, heeft o.a. tot doel open water te creëren dat op lange termijn weer langzaam kan verlanden, het herstel van veenmosrietland en trilveen te bevorderen en om leefgebied voor de Grote vuurvliedertje te creëren. Bij het verwijderen van bos en bosopslag wordt zorgvuldig te werk gegaan, waarbij het gestelde hiernaast is meegenomen, waarbij we er naar streven de kragge zoveel mogelijk te sparen. In de meeste gevallen zullen de bomen dan ook niet met kluit verwijderd worden maar met behulp van een bosfrees wordt de kluit tot net onder het maaiveld versnipperd. Dit om de structuur te behouden en gaten in de kragge te voorkomen. Na het verwijderen van het bos worden deze percelen in maaibeheer genomen.</p>	

Nr.	Zienswijze 11:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>neer komt, dat er net als nu in de omgeving gebeurt en wat er in de voorbije jaren ook al is gebeurd, met heel veel geld nieuwe natuur moet worden gemaakt, maar degene die de afgelopen jaren de huidige kostbare natuur hebben onderhouden en gevormd en er hun brood proberen te verdienen, worden nu met een kluitje in het riet worden gestuurd en blijven met lege handen staan.</p> <p>U vindt het zorgelijk dat bij deze aanbieding, al even vermeld wordt, dat wanneer u niet akkoord gaat, het land onteigend gaat worden! U stelt dat u in april '21 een aanbieding heeft gehad en daarna alleen een aanbieding om dat aanbod verder uit te leggen en hoe dit tot stand zou zijn gekomen.</p>		
11.2	<p>Als tweede punt van bezorgdheid, wilt u aangeven, dat er totaal voorbijgegaan wordt aan de waarde van de huidige natuur met een enorme diversiteit aan vogels, dieren en planten. Zo zijn er meerdere vogels, dieren en planten die gaan verdwijnen, als de plannen worden uitgevoerd. Zo zullen bijv. reeën, die een aantal jaren geleden, met de inrichting van de wateropvang (Wetering West en Wetering Oost) ook al zijn verstoord en verjaagd uit hun natuurlijke habitat, opnieuw worden verdreven, omdat er steeds minder droge grond voor hen beschikbaar is. Zangvogels zullen verdwijnen uit de huidige bosschages. Zo zijn er volgens u momenteel een groot aantal vogels van de rode lijst in uw gebied De Weerribben, die door deze ingrijpende verandering van de leefgebieden zullen verdwijnen. Zie onderstaande lijst met geel gearceerd de meest kwetsbare, welke na het kappen en rooien van bomen en of het</p>	<p>We hebben een opgave vanuit het Natura 2000-beheerplan voor de doelsoorten Grote vuurvlieder, moerasbroedvogels en Blauwgrasland. In de Noordmanen zal leefgebied blijven, maar ook leefgebied verdwijnen, ten gunste van de doelstellingen uit de N2000 opgave. Dat er een soortverschuiving plaatsvindt bij de door u genoemde soorten in het leefgebied is evident.</p> <p>Wel is het zo dat sommige soorten een behoorlijk areaal aan leefgebied kwijtraken, maar er toch nog wel bos blijft staan. Bijv. tegen Wetering West, tegen de Blokzijlerweg en langs de Veldhuisweg. De overjarige rietvelden zullen ook deels worden gebruikt als rustgebied, als de rietteelt verdwijnt uit het gebied is er veel meer rust het gehele jaar rond.</p> <p>Voor de door u genoemde soorten zal voldoende leefgebied overblijven in de rest van de Weerribben.</p> <p>De door u genoemde soorten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bokje, een kleine snip, die heeft alleen maar baat bij de inrichtingswerkzaamheden. Het is een doortrekker in voor- en najaar die dan voedsel zoekt in natte graslanden en gemaaide rietvelden. We gaan 27 ha nat schraalgrasland aanleggen en nog 	Nee

Nr.	Zienswijze 11:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>laten staan van verschillende percelen riet (overjarig riet) zeker zullen vertrekken. De meeste van de huidige vogels zijn afhankelijk van de huidige veelzijdigheid van het gebied. Dus: Bos, open veld, water maar zeker gemaaid rietland. De vogels die zeker zullen vertrekken zijn met een rode vogel aangegeven. Onderstaande vogels, zijn door ons maar ook door andere vogelkenners gezien.</p>	<p>een aantal hectares bloemrijke graslanden met moerasstroken. Allemaal potentieel leefgebied voor het bokje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wespendif; is geen broedvogel in het projectgebied en ook niet meer in de Weerribben. • Boomvalk; Sinds de komst van de havik als broedvogel verdwenen uit de Weerribben. • Draaihals; Er zal inderdaad broedbiotoop verdwijnen, maar er blijft voldoende biotoop over elders in de Weerribben, er is zo'n 1000 ha broekbos. • Grote Lijster; geen broedvogel in het gebied en waarschijnlijk ook niet meer in de Weerribben. • Grote karekiet; De kans op toename is groter gezien de maatregelen die we gaan uitvoeren (meer overjarig riet). • Rode Kelkzwam; Er blijft genoeg biotoop over elders in de Weerribben. 	
	<p>Op het gebied van bijzondere planten, kwam u deze winter ook bijv. de Krulhaar of de Rode kelkzwam (verschil alleen met microscoop te zien) tegen. Beiden staan vanwege het zeldzame voorkomen op de Rode lijst van bedreigde paddenstoelen in Nederland.</p> <p>Als u bovenstaande, wat de vogels, dieren en planten betreft die zullen gaan verdwijnen, bij elkaar optelt en dat tegenover de winst zet, die het gaat opleveren in het aantal nieuwe soorten dat terug moet komen, lijkt het u dat er niet over nagedacht is.</p> <p>De Zwarte stern moet komen, terwijl deze al aanwezig is, ook is een deel van het voedsel, van deze stern: De Vuurvlinder! De Vuurvlinder is er, "ondanks" het beheer van nu, gekomen en al aanwezig.</p> <p>Er zijn een aantal jaren geleden gebieden speciaal voor de Vuurvlinder door SBB aangelegd. Deze gebieden zijn echter niet onderhouden door SBB en nu compleet</p>	<p>De eerste opmerkingen worden voor kennis aangenomen.</p> <p>Er worden voldoende middelen beschikbaar gesteld voor overgangsbeheer en het daaropvolgende regulier beheer dit is al uitgewerkt in een concept beheer en onderhoudsnotitie die gedurende de voortgang van het project zal worden geactualiseerd.</p> <p>Wat betreft het beheer van de vlinderstroken heeft u gelijk, maar dit wordt binnenkort, deels in het project weer opgepakt. De bosopslag in de beide Weteringen heeft de aandacht van Staatsbosbeheer, met gerichte maai- en rooiactie in combinatie met waterpeil aanpassingen wordt geprobeerd de verbossing tegen te gaan, de aanwezigheid van de veel grauwe ganzen maakt het echter niet eenvoudig.</p> <p>De inzet van grote machines, maakt het beheer goedkoper, we zien dit ook bij verschillende rietsnijders.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 11:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>verwaarloosd. Hiermee bedoelt u, in de noordoosthoek bij de kruising van de AF Stroinkweg en de Woldlakeweg en bij de Roomslootbrug. In gebieden, die niet beheerd worden, zullen de beschermde soorten niet kunnen leven en zullen bomen, met name waterwilg het goed doen. Hetzelfde probleem met onderhoud is volgens u nu ook gaande in de waterbergingen van zowel Wetering West als ook Wetering Oost. Er is volgens u bij de aanleg, door SBB en ons toegezegd dat er geen bosschage zou groeien. Maar in de zomer, kun je vanaf de ene zijde, de andere niet meer zien, door bomen en struiken. Het is dan ook een grote zorg van u, dat ook in de toekomst, geen geld voor onderhoud zal zijn en dat dit belangrijke onderhoud niet meer zal gebeuren, of door grote bedrijven (aannemers) die, in opdracht van SBB, met steeds grotere machines de bodem en de omgeving zullen gaan verstoren.</p>		
11.3	<p>Daarnaast heeft u nog een andere opmerking: U vindt het vreemd dat over de gehele wereld ieder praat over de overbepaling van bos en dat SBB zoveel mogelijk zuurstof producerende bomen wil omkappen en daarna het gebied, gewoon weer laat verwilderen.</p>	Zie onze reactie bij 11.2.	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
12.1	<p><u>Aanleg stikstofgevoelige natuur in Noordmanen</u></p> <p>In het inrichtingsplan Noordmanen worden verschillende ambitieuze doelen gesteld. Wat zeer belangrijk geacht wordt is o.a. de aanleg van blauwgrasland. Aangezien Noordmanen onderdeel is van het N2000-gebied de Weerribben, geldt vanaf de aanleg van deze blauwgraslanden een instandhoudingsplicht. Met andere woorden, de toestand van deze nieuw aan te leggen blauwgraslanden mag niet verslechteren in de toekomst. Dan is de aanleg van hectares aan blauwgrasland wel heel merkwaardig, omdat de kritische depositiewaarde van deze habitat zeer laag is terwijl de huidige werkelijke depositie op de Weerribben veel en veel hoger is. Blauwgrasland is namelijk een zeer stikstofgevoelig natuurstype. Mocht toch blijken dat in de toekomst de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald gaan worden voor blauwgrasland, dan moeten er wellicht aanvullende maatregelen getroffen worden. Vermindering van de stikstofdepositie uit de omgeving zal dan een maatregel kunnen zijn. U stelt dat uw pachter direct de consequenties ervan zal ondervinden. Maar ook de aanwezigheid van deze nieuwe stikstofgevoelige blauwgraslanden zal de vergunningverlening alleen maar moeilijker maken, het kan zelfs betekenen dat bestaande NB-vergunningen kunnen worden vernietigd door een rechtbank als de instandhoudingsdoelen niet gehaald gaan worden. Helaas zijn in andere provincies al voorbeelden bekend dat NB-vergunningen van melkveehouders in de</p>	<p>De Natura-2000 speciale beschermingszone "Weerribben" is aangewezen met onder andere als doelstelling H6410 Blauwgraslanden. Omdat het vrijwel onmogelijk is de kwaliteit van het habitattype in zijn huidige voorkomen te behouden, en er bovendien goede kansen zijn voor uitbreiding van het habitattype is de ontwikkeling ervan opgenomen in het Natura2000 beheerplan. Uit de rapportage over de kwaliteit van de habitattypen in Nederland in 2019 blijkt dat de Staat van Instandhouding zeer ongunstig is, onder andere door een zeer ongunstige oppervlakte. Blauwgrasland komt in Nederland alleen in natuurreservaten voor. Er is dus alle aanleiding het habitattype uit te breiden als de kansen daartoe zich voordoen.</p> <p>De Kritische Depositiewaarde (KDW) van blauwgrasland is 1071 mol N/ha/jr. De actuele stikstofdepositie op de plekken waar blauwgrasland wordt ingericht is ruim hoger dan de KDW. Dat is in vrijwel heel Nederland het geval. Daarom heeft het kabinet besloten tot een generiek stikstofbeleid waardoor de stikstofdepositie in het algemeen fors zal dalen. De ontwikkeling van blauwgrasland duurt meerdere jaren, mogelijk meer dan tien jaar voordat de vegetatie kwalificeert voor het habitattype. Dit wil zeggen dat Blauwgrasland voor die tijd geen extra negatieve effecten heeft.</p> <p>Het is niet op voorhand te zeggen welke consequenties er voor de toekomstige vergunningverlening zijn van het eventueel op termijn kwalificeren als H6410 Blauwgrasland.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>directe omgeving van N2000-gebieden worden vernietigd omdat instandhoudingsdoelen van een habitatype niet behaald worden.</p> <p>Kortom, om de vergunningverlening niet nog moeilijker te maken en om bestaande NB-vergunningen niet onnodig in gevaar te brengen omdat instandhoudingsdoelen van dit stikstofgevoelige natuurtype mogelijk niet gehaald zullen worden in de toekomst, bent u tegen de aanleg van deze blauwgraslanden in Noordmanen.</p>		
12.2	<p><u>Inrichting van het deelgebied voor de vuurvliinder</u></p> <p>In Noordmanen wordt een groot leefgebied ingericht voor de vuurvliinder. Het waterpeil wordt hiervoor hoog opgezet met alle gevolgen van dien voor de omgeving. Daarnaast worden er heel veel bomen gekapt om een opener gebied te verkrijgen waarin de vuurvliinder zich goed kan handhaven. In 2020 werd met een bossenstrategie plannen gemaakt om in 2030 10% meer bos te hebben. Waarom worden er dan in Noordmanen zoveel gezonde bomen gekapt? Alleen omdat een klein groepje mensen de huidige natuur als verkeerde natuur bestempeld? Hartstikke zonde en onbegrijpelijk. U bent dus tegen het kappen van gezonde bomen in Noordmanen om er een leefgebied van de vuurvliinder van te maken. Doordat het een nat open gebied wordt, wordt dit straks een paradijs voor ganzen. Zonder de bomen wordt dit gebied zeer goed toegankelijk gebied voor de ganzen. Door de toename van leefgebied zullen de aantallen in dit</p>	<p>Uw standpunt wordt voor kennisgeving aangenomen.</p> <p>Om de doelstelling uit het beheerplan (2017) te behalen dient het oude kraggenlandschap in de Noordmanen te worden hersteld. Hierbij is het verwijderen van bomen een maatregel die noodzakelijk is.</p> <p>Een deel van de Noordmanen wordt geschikt gemaakt voor moerasvogels. Hiervoor wordt met name gezorgd voor overjarig riet, door het bestaande riet niet meer jaarlijks te maaien.</p> <p>We nemen maatregelen voor instandhouding van de doelsoorten en habitattypen, zoals is vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan.</p> <p>Zie verder ook onze reactie bij 2.2 voor wat betreft de ganzen.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>gebied alleen maar toenemen. De schade door foeragerende ganzen op de omliggende graslanden is nu al zeer groot. Dit zal alleen maar toenemen. Ook daarom maakt u bezwaar tegen het plan om een deel van Noordmanen in te richten voor de vuurvlinder.</p>		
<p>12.3 PB</p>	<p><u>Peilverhogingen</u> Het inrichtingsplan Noordmanen omvat verschillende peilverhogingen om bepaalde natuurdoelstellingen mogelijk te maken in het gebied. Het gebied dat ingericht wordt voor de vuurvlinder heeft bijvoorbeeld een gepland waterpeil dat ca. 2m hoger is dan het huidige. De peilverhogingen hebben grote gevolgen voor het bedrijf van mijn pachter. Zowel voor de bedrijfsvoering als financieel. Daarnaast worden mijn gronden aanzienlijk natter. Dat het grote gevolgen heeft voor mijn gronden is niet een vermoeden of een verwachting van een bezorgde agrariër, maar is middels een hydrologisch onderzoek vast komen te staan. In het rapport van Aequator, nl Bodemgesteldheid Oostzijde Baarlinger Polder en Landbouwkundige effecten Inrichting Noordmanen, komt naar voren dat het verhogen van de waterpeilen in Noordmanen landbouwkundig grote gevolgen gaat hebben voor de gronden. Als gevolg van die hogere waterpeilen in Noordmanen zal in het lager gelegen polder de grondwaterstand gaan stijgen. Zie bijlage 2. In bijlage 3 is een pagina opgenomen uit het eerder genoemde hydrologisch rapport. Duidelijk is af te lezen wat de gevolgen</p>	<p>Zie onze reactie bij 12.7. Met het grondwatermodel is het effect van de maatregelen op het grondwater bepaald. De effecten hiervan op de bodemdaling en de gebruiksfunctie van de percelen is door Aequator onderzocht. Uit dit onderzoek blijkt dat de vernatting leidt tot minder bodemdaling, maar dat het gecombineerd effect een verslechtering voor de huidige functie betekent. Op basis van dit gecombineerde effect wordt het mitigatie/compensatie advies verder uitgewerkt. De gebruikte rekenmethoden houden rekening met onzekerheden. Tijdens de gefaseerde peilopzet in Noordmanen wordt het gebied met peilbuizen gemonitord waarmee de werkelijke effecten worden geregistreerd.</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>zullen zijn van de hogere grondwaterstanden als Noordmanen daadwerkelijk zou worden ingericht. De draagkracht zal dramatisch afnemen en de natschade neemt fors toe. Dit is ook uitgebreid terug te lezen in het eerder genoemde hydrologisch rapport, blz. 16 t/m 27. Echter, het grondwatermodel dat hiervoor gebruikt is houdt geen rekening met de autonome inklink van de polder ten opzichte van Noordmanen. Het verschil in maaiveldhoogte tussen Noordmanen en de Baarlingerpolder wordt door inklink steeds groter, waardoor de druk op het grondwater steeds groter wordt en het grondwater steeds hoger komt te staan richting het maaiveld. De gevolgen op langere termijn zullen nog ernstiger zijn dan in het rapport is geconcludeerd. Op moment van schrijven is het grondwatermodel waarop het rapport is gebaseerd nog steeds niet in staat om inklink in de polder mee te nemen in de berekening. Daarnaast wordt een rekenmodel gebruikt om toekomstige grondwaterstanden te kunnen voorspellen. Hoe goed men ook de hydrologie van het gebied in kaart probeert te brengen, de kans is ook groot aanwezig dat het model niet in staat is om de grondwaterstanden goed te voorspellen. De gevolgen op de gronden kunnen dan nog groter zijn dan het grondwatermodel nu zal aangeven.</p>		
12.4	<p>Uw gronden zijn voor veenweidebegrippen goed ontwaterd. Het grondwater staat gemiddeld vrij laag. De gronden hebben dus nu een vrij grote buffer bij neerslag, met andere woorden de gronden kunnen nu nog vrij veel neerslag opnemen voordat er</p>	<p>Wij zijn er ons van bewust dat de maatregelen in Noordmanen effect heeft op uw percelen. In het mitigatieadvies wordt rekening gehouden met de specifieke gevoeligheden van het gebied zoals de draagkracht en de inpandige ligging van de percelen. Op basis van dit advies is met uw broer gesproken over het mitigeren en compenseren van de</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>daadwerkelijk wateroverlast ontstaat. Mochten de hoge waterpeilen in Noordmanen werkelijkheid worden, dan is dat verleden tijd. Doordat het grondwaterpeil aanzienlijk hoger komt te staan kan de grond veel minder neerslag opnemen dan nu. De buffer tussen maaiveld en grondwater wordt aanzienlijk kleiner.</p> <p>Aangezien de meeste percelen inpandig liggen en er geen afwatering in de zomer kan plaatsvinden richting de sloot, zal de beperkte buffer om neerslag op te nemen een groot probleem gaan worden. Gevolg is dat bij neerslag makkelijker plassen zich zullen gaan ontwikkelen. Dit staande water zal zorgen dat de bovenlaag zal verslempen en de cruciale doorlaatbaarheid van de bodem zal sterk verminderen. De gronden zullen als gevolg van bovenstaande proces aanzienlijk natter worden met alle gevolgen van dien. De berijdbaarheid en draagkracht neemt af en doordat de gronden natter zullen worden, wordt de grond ook kouder. In het voorjaar komt de grasgroei later op gang maar door de aanhoudende nattigheid zal het opbrengend vermogen van de grond ernstig beperkt worden. Gevolg is dat de opbrengsten aanzienlijk zullen dalen en het geogoste gewas zal van mindere kwaliteit zijn. Goede grassen verdwijnen bij aanhoudende wateroverlast. Ook is het nog zeer de vraag of de pachter in de toekomst nog weidegang kan toepassen. Door de verminderde draagkracht op de percelen als gevolg van de verwachte vernatting, zal dat in ieder geval een stuk lastiger worden als</p>	<p>effecten en heeft u een bieding voor afkoop c.q. compenseren van de schade/negatieve effecten ontvangen.</p>	

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	nu. De bedrijfsvoering zal daarop aangepast moeten worden. Zie hiervoor ook Bijlage 3.		
12.5 PB	<p>Als gevolg van de vernatting worden het meteen gronden met een beperking. Je kunt zeggen dat de inklink met 25 tot 30 jaar wordt versneld. De vernatting zal alles bepalend worden. Onzeker is of de percelen op middellange termijn überhaupt nog landbouwkundig bruikbaar zijn als gevolg van de hoge grondwaterstanden. De gevolgen van de geplande peilverhogingen in Noordmanen zijn landbouwkundig op allerlei vlakken dus groot. Door de vernatting wordt het opbrengend vermogen van de gronden ernstig beperkt. De beperking van het opbrengend vermogen van de gronden heeft natuurlijk ook gevolgen voor de waarde. De vermogensschade is enorm. Tegelijkertijd is er een relatie tussen opbrengend vermogen en de reële pachtprijs. Deze reële pachtprijs zal fors dalen. Dus de financiële jaarlijkse opbrengsten lopen ook sterk terug. Of de hogere grondwaterstanden op de gronden ook gevolgen heeft voor de gebouwen en met name de mestkelders is onbekend en is ook niet onderzocht. Zijn de percelen landbouwkundig niet meer te gebruiken op middellange termijn als gevolg van de vernatting, dan loopt de financiële schade aanzienlijk verder op.</p>	<p>Zie ook onze reactie bij 12.4.</p> <p>Schade veroorzaakt door het PIP of de uitvoering daarvan zal worden vergoed volgens de daarvoor geldende (wettelijke) systematiek. Daar waar projecteffecten leiden tot opbrengstderving wordt mitigatie voorgesteld waardoor de gebruiksfunctie van de percelen gehandhaafd blijft. Indien er toch sprake blijkt te zijn van opbrengstderving dan staat het schadeloket daarvoor open.</p> <p>De effecten van de verandering van de grondwaterstand liggen zijn beschouwd op risico's voor schade.</p> <p>Het risico voor woningen en mestkelders ontstaat alleen bij natte situaties tijdens hoge grondwaterstanden (de zgn. GHG, Gemiddelde Hoger Grondwaterstanden) en niet bij een verhoging van de lage grondwaterstanden (de zgn. GLG, Gemiddelde Lage Grondwaterstanden). De woning en bedrijfsgebouwen aan de Veldhuisweg 2 liggen circa 240 meter van het invloedgebied van de gemiddeld hoogste grondwaterstand vandaan. Hierdoor zijn er geen risico's voor de woning en opstallen te verwachten. De grondwaterstanden in de omgeving van het projectgebied worden sinds enkele jaren zorgvuldig gemonitord met een meetnet aan peilbuizen o.a. ter plaatse van de locatie aan de Veldhuisweg 2. De meetreeksen van alle peilbuizen worden tijdens én na realisatie van het project geëvalueerd om na te gaan of de berekende effecten overeen komen met de gemeten grondwaterstanden.</p> <p>Houten paalfunderingen zijn alleen gevoelig voor te lage waterstanden en lopen dus geen risico.</p>	Nee
12.6	<p>Wat daadwerkelijk de gevolgen zou beperken op uw gronden, is volgens u het beperken van de peilverhogingen in Noordmanen. Dit kan door het maaiveld in Noordmanen enigszins af te graven. Zodoende hoeft het waterpeil daar minder</p>	<p>We hebben verschillende varianten en opties onderzocht zoals o.a. uit het Inrichtingsplan en het Milieueffect rapport valt af te leiden. Het niet verhogen van de peilen is geen realistische optie, omdat dan het gebied zeer grootschalig afgegraven moet worden waarbij ook op andere thema's negatieve impact zal ontstaan en de doelstellingen uit het Beheerplan niet gehaald worden.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>hoog opgezet te worden. Dat is de enige oplossing die gegarandeerd helpt om de grote gevolgen op de gronden te voorkomen.</p>		
12.7 PB	<p>U bent tegen het inrichtingsplan Noordmanen, omdat de voorgestelde peilverhogingen in Noordmanen voor een fors hogere grondwaterstand zal zorgen op de gronden. De vernatting als gevolg van de hogere grondwaterstanden zal het opbrengend vermogen van de gronden aanzienlijk beperken. Zoals hierboven uitvoerig beschreven, neemt de draagkracht fors af en de natschade neemt fors toe. Forse waardedaling en lagere pachttopbrengsten zijn het gevolg. De totale vermogensschade is gigantisch. Tevens zal de bedrijfsvoering van de pachter moeten worden aangepast omdat weidegang waarschijnlijk niet of nauwelijks meer mogelijk zal zijn. Schade aan gebouwen en met name aan mestkelders is niet op voorhand uit te sluiten.</p> <p>De grondwaterstanden die verwacht worden in de Baarlingerpolder zijn bovendien gebaseerd op een theoretisch grondwatermodel. De werkelijke grondwaterstanden kunnen dus nog hoger zijn op de gronden. Daarnaast is het grondwatermodel niet in staat om autonome inklink van de polder mee te nemen in de berekening. Dus de gevolgen op de grondwaterstanden zijn nog groter dan nu wordt aangegeven in Bijlage 2 en Bijlage 3.</p> <p>Om bovenstaande redenen bent u fel tegen het opzetten van waterpeilen in de</p>	<p>Zie onze reactie bij 12.4 en 12.5.</p> <p>In het PIP is als bijlage 6 het hydrologisch onderzoek opgenomen, waaruit is af te leiden in welke delen van het gebied vernattingseffecten worden berekend. In hoofdstuk 6 daarvan is een paragraaf m.b.t. landbouw opgenomen. In deze paragraaf staan een drietal aanbevelingen: monitoring, mitigatie en compensatie. In het hydrologisch onderzoek is geen rekening gehouden met bodemdaling omdat dit een autonoom proces is.</p> <p>Als vervolg op het hydrologisch onderzoek is in het najaar van 2021 een vervolg gegeven aan het bepalen van de landbouwkundige effecten, het bepalen van mitigerende maatregelen en het berekenen van te verwachten gewasschadederving als gevolg van de voorgenomen peilwijziging binnen het plangebied. Dit onderzoek is uitgevoerd door Aequator. In het mitigatieadvies van Aequator is rekening gehouden met de autonome bodemdaling de resultaten van dit onderzoek zijn met uw broer Klaas van Veen besproken en het definitieve rapport is op 17 juni 2022 aan u verstrekt.</p> <p>In de zomer van 2022 zijn door Grondzaken gesprekken gevoerd over de compensatie dan wel mitigatie van de effecten.</p> <p>In de bijlage van het hydrologisch onderzoek Weerribben projectgebied Noordmanen provincie (Arcadis 22 juni 2021) is uitvoerig beschreven hoe het grondwatermodel is ontwikkeld. Diverse experts van de provincie, ingenieursbureau Arcadis en de leden van de werkgroep (o.a. waterschap WDOD, LTO, gemeente Steenwijkerland, Staatsbosbeheer) zijn hierbij betrokken om tot een realistisch model te komen. Daarbij zijn op onderdelen ook conservatieve uitgangspunten gehanteerd om te voorkomen dat de effecten niet onderschat worden.</p> <p>Wij nemen zorgen over grondwatereffecten serieus en hebben daarom al in 2018 een peilbuizen netwerk gerealiseerd in de projectomgeving. Dit peilbuizen netwerk is uitgebreid in november 2021. Ook op uw percelen zijn aanvullende peilbuizen geplaatst. Het grondwaterpeil in</p>	Nee

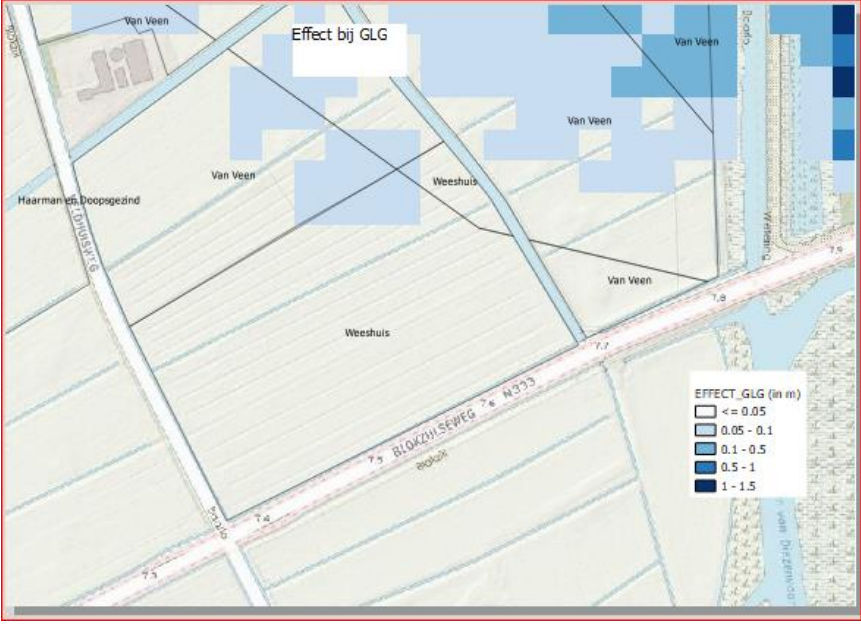
Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>Noordmanen. In het inrichtingsplan Noordmanen zijn de verschillende peilvakken beschreven met hoge geplande waterpeilen. Omdat eerst het Peilbesluit moet worden vastgesteld voordat de hoge geplande waterpeilen daadwerkelijk gerealiseerd mogen worden in Noordmanen, bent u tegen het vaststellen van het Peilbesluit en via deze weg wilt u bezwaar maken tegen dit Peilbesluit.</p>	<p>en om het projectgebied wordt met peilbuizen gemonitord. De gegevens worden periodiek uitgelezen en zijn via de Atlas van Overijssel voor iedereen in te zien. In het monitoringsplan is opgenomen dat tijdens en na realisatie van het project de metingen gecontroleerd worden met de modelberekeningen.</p> <p>Met de periodiek uitgelezen gegevens wordt onder andere de betrouwbaarheid van het gebruikte grondwatermodel getoetst. Tot op heden blijkt dit betrouwbaar. Over deze grondwaterstanden wordt u twee keer per jaar u geïnformeerd.</p> <p>Mocht er onverhoopt schade optreden dan hebben we daarvoor een schadeloket ingericht.</p> <p>In het mitigatieadvies van Aequator is rekening gehouden met de autonome bodemdaling.</p>	
12.8 PB	<p>In het gebied is nog niet heel lang geleden de ruilverkaveling afgerond. Dit deelgebied heette "Rond de Weerribben". In 2013 is de akte van toedeling ondertekend. In de ruilverkaveling werden de percelen die thans in eigendom zijn van SBB en de provincie, vrijgemaakt voor de ontwikkeling van natuur. De pachter heeft tijdens de ruilverkavelingsprocedure toezeggingen gekregen van het waterschap dat bij natuurontwikkeling in de omgeving, er geen negatieve effecten op naastgelegen percelen mocht ontstaan. Uw pachter en u zijn daarom hoogst verbaasd dat dit inrichtingsplan ter inzage kan liggen en dat er forse vernatting gaat plaatsvinden op mijn en zijn gronden. Dit gaat tegen alle regels en toezeggingen van het waterschap in. In de documenten van de pachter, verkregen van het waterschap staat het volgende: Aanpassing van huidige waterhuishouding(peilen, watergangen en kunstwerken) is alleen toegestaan met vergunning van het waterschap. Deze</p>	<p>Het klopt dat het waterschap controleert of er negatieve effecten dan wel schade optreedt naar aanleiding van peilwijzigingen.</p> <p>Op ons verzoek heeft het waterschap het ontwerp-peilbesluit voor Noordmanen ter inzage gelegd, terwijl de mitigerende dan wel compenserende maatregelen nog niet bekend zijn.</p> <p>Wij hebben het waterschap verzekerd dat er een oplossing komt voor de nadelige effecten binnen en buiten het plangebied.</p> <p>Het waterschap heeft aangegeven dat het peilbesluit vastgesteld kan worden als er voor het waterschap duidelijk onderbouwd en navolgbaar wordt vastgesteld op welke wijze gemitigeerd of gecompenseerd kan worden en op basis hiervan een voorstel besproken is met de betreffende partij.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>vergunning wordt verleend middels een Projectplan. De initiatiefnemer moet het effect van de maatregelen op de omgeving aantonen. Uitgangspunt is dat er geen negatieve effecten mogen optreden op aangrenzende functies als landbouw en bebouwing. Als het plan leidt tot negatieve effecten moeten er mitigerende maatregelen in het plan worden opgenomen om deze effecten te niet te doen. "Deze werkwijze zorgt ervoor dat de belangen geborgd worden en er geen negatieve effecten op zullen treden op aangrenzende percelen", aldus de medewerker van het waterschap. De afgegeven documenten van waterschap "Reest en Wieden" zijn ook opgenomen in Bijlage 4.</p>		
12.9 PB	<p>Nu zijn we een aantal jaren verder en nu staat de inrichting van Noordmanen op stapel. In het rapport van Aequator, nl Bodemgesteldheid Oostzijde Baarlinger Polder en Landbouwkundige effecten Inrichting Noordmanen, komt haarfijn naar voren dat het verhogen van de waterpeilen in Noordmanen landbouwkundig grote gevolgen gaat hebben voor de gronden. De gronden zullen fors vernat worden door hogere grondwaterstanden, tegelijkertijd staat ook in hetzelfde rapport dat mitigerende maatregelen niet of nauwelijks mogelijk zijn. Gezien de verstrekte documenten van het waterschap aan de pachter, kon u er naar uw mening op vertrouwen dat uw belangen als grondeigenaar in het gebied geborgd zouden worden en dat negatieve effecten op de gronden door een extern plan nimmer zou plaatsvinden. Ook om die reden bent u</p>	<p>Zie onze reactie bij 12.7.</p> <p>Hierbij wordt rekening gehouden met de bodemdaling. Hierover is contact geweest met uw pachter, de heer Van Veen. In maart 2022 is gewerkt aan de afronding van het advies, waarbij geadviseerd is met name te compenseren in plaats van te mitigeren, omdat dat een betere oplossing lijkt. In de zomer van 2022 is hierover het gesprek gevoerd uw pachter. Zie ook onze reactie bij 12.8.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 12:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	tegen dit Peilbesluit en maakt u via deze weg bezwaar hiertegen.		
12.10 PIP + PB	<p>Conclusie</p> <p>In bovenstaande hoofdstukken hebt u uitgebreid uiteengezet waarom u tegen het PIP en het Peilbesluit bent en waarom u bezwaar maakt tegen het PIP en het Peilbesluit. U vertrouwt erop dat de genoemde argumenten voldoende zullen zijn om het PIP en het Peilbesluit zodanig aan te passen dat er geen negatieve gevolgen (lees: vernatting) zullen optreden. U stelt ons nu al aansprakelijk voor alle schade die u ondervindt en nog gaat ondervinden wanneer de het inrichtingsplan Noordmanen daadwerkelijk tot uitvoering gebracht gaat worden.</p>	<p>We nemen uw opmerking ter kennisneming aan.</p> <p>Wij en het waterschap zijn wettelijk al aansprakelijk voor schade die zou kunnen ontstaan door de maatregelen. Daarvoor kunt u zich wenden tot het schadeloket voor zover het al niet door ons is vergoed en/of gecompenseerd.</p>	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP/Peilbesluit	

Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
13.1 PIP + PB	<p>Uw cliënte is het niet eens met het PIP en het Peilbesluit en dient daarom onderhavig zienswijzengeschrift in tegen zowel het PIP als het Peilbesluit. U zult hierna de situatie van uw cliënte toelichten, haar zienswijzen uiteen zetten en zult vervolgens afsluiten met een conclusie. Het uittreksel van de Kamer van koophandel en een machtiging waaruit volgt dat u de belangen van uw cliënte mag behartigen zijn aangehecht als productie 2.</p>	Deze informatie wordt voor kennisgeving aangenomen.	Nee

Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
13.2	<p>Situatie</p> <p>Uw cliënte is een stichting met verschillende onroerende zaken in eigendom, waaronder gronden in de nabijheid van Natura 2000-gebied de Weerribben, deelgebied Noordmanen. Uw cliënte is eigenaar van het perceel kadastraal bekend IJsselham, sectie W, nummer 178. Een kaart van het perceel is bijgevoegd als productie 3. Uw cliënte heeft deze gronden uit gebruik gegeven aan een agrarisch ondernemer nabij het deelgebied Noordmanen. Uw cliënte en haar pachter zullen volgens u onevenredig veel nadeel ondervinden wanneer het PIP en het Peilbesluit uitgevoerd worden c.q. in werking zullen treden.</p>	<p>Op de percelen van de stichting wordt op een heel klein stukje een effect van 5-10 cm berekend. Deze zijn toegelicht door Aequator en ons in een 'keukentafelgesprek' op 11 juli 2022.</p> 	Nee

Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
			
Zienswijzen			
13.3 PB	<p>Effect grondwaterstand</p> <p>De pachter van cliënte heeft gesproken met een vertegenwoordiger van ons. Deze heeft ook aangegeven dat de mogelijkheden om de schade te beperken op de gronden van uw cliënte beperkt zijn. Wanneer het PIP en Peilbesluit uitgevoerd worden zullen direct na voltooiing grote landbouwkundige gevolgen zichtbaar worden. De bodemgeschiktheid gaat achteruit, er zullen sterk vernatte percelen ontstaan, er zal zeer veel wateroverlast ervaren worden en de buffer tussen het grondwaterpeil en het maaiveld wordt kleiner. Hierdoor zal meer kapot gereden worden in het land. Wat</p>	<p>Er zijn meerdere contactmomenten met u geweest voordat het PIP en het Peilbesluit ter inzage zijn gelegd. Er is contact geweest met drie vertegenwoordigers van uw organisatie. Zowel telefonisch als tijdens een van onze bijeenkomsten.</p> <p>Ook <i>bent</i> u meegenomen in de resultaten van het mitigatieadvies van Aequator. Op maandag 11 juli 2022 is hierover een keukentafelgesprek met uw cliënt. Er is geen sprake van 10-25 cm vernatting maar van <10cm, zie de kaart op blz. 2 van het rapport "BODEMGESTELDHEID OOSTZIJDE BAARLINGER POLDER EN LANDBOUWKUNDIGE EFFECTEN INRICHTING NOORDMANEN, Aequator, d.d. 26-4-2021 " van Aequator. Onderstaand een uitvergroting van dit kaartje</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>weer ten nadele komt van de bodemdichtheid. Waardoor weer minder water opgenomen wordt in de grond. Een en ander volgt ook uit het rapport van AEQUATOR: Bodemgesteldheid Oostzijde Baarlinger Polder en landbouwkundige gevolgen Noordmanen. Dit rapport is aan deze zienswijze gehecht als productie 4. Op pagina 2 van het rapport is te zien dat het gebied waarin ook de eigendom van cliënte is gelegen. Het grondwaterpeil zal stijgen met 5 tot 25 centimeter. Bij het opstellen van het hiervoor genoemde rapport is niet eens rekening gehouden met normale inklink en andere omstandigheden. Dat betekent dat de landbouwkundige gevolgen nog veel groter zijn. Dan is vermeld in het als productie 4 bijgevoegde rapport. Voor het landbouwkundig gebruik verwijst u naar pagina 16 tot en met 19 van het rapport. De landbouwkundige gevolgen zullen gelijk staan aan 25 tot 30 jaar 'normale' inklink. Dat is heel fors! Met de plannen is sprake van veel effecten op de grondwaterstand. Het is absoluut niet te begrijpen waarom niemand van het waterschap of de provincie contact heeft gezocht met cliënte vóórdat het PIP en het Peilbesluit ter inzage kwamen.</p>	 <p>In de vaststelling van de landbouwkundige gevolgen is rekening gehouden met bodemdaling. In de rapportage "MITIGERENDE MAATREGELEN VERNATTING LANDBOUW EN TOEKOMSTIGE BODEMDALING BAARLINGERPOLDER, Aequator, d.d. 24-mei 2022" is in H3 , figuur 5 (blz. 13) geïllustreerd dat bij 5cm vernatting er minder sprake is van bodemdaling (dit is voor de GLG) dus bij de lage grondwaterstanden.</p> <p>De bodem zal door de vernatting niet met 19,13 cm dalen maar met 16,03 cm. Omdat de grondwaterstand 5cm stijgt treedt er rekening houdend met de bodemdaling dus 2cm extra vernatting op.</p> <p>Omdat het perceel bij hoge grondwaterstanden nu al erg nat is heeft deze kleine relatieve verandering wel een groot effect op de natschade (26%) zoals weergegeven in tabel 2 en in figuur 11.</p> <p>Het betreft echter maar een klein deel van het perceel waarop effecten berekend worden.</p>	

Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		Het waterschap heeft aangegeven dat het peilbesluit vastgesteld kan worden als er voor het waterschap duidelijk onderbouwd en navolgbaar wordt vastgesteld op welke wijze gemitigeerd of gecompenseerd kan worden en op basis hiervan een voorstel besproken is met de betreffend partij.	
13.4	<p>Stikstof</p> <p>In het PIP wordt gekozen voor de aanleg van stikstofgevoelige natuur. Dit kan zeer nadelig zijn voor de ontwikkelmogelijkheden van agrarische bedrijven rondom Noordmanen, in het bijzonder voor de ontwikkelmogelijkheden van het agrarisch bedrijf van de pachter van cliënte. Uit het PIP volgt niet dat deze mogelijke gevolgen worden meegenomen in de besluitvorming en dat de vergunde situatie van de pachter van cliënte gewaarborgd is.</p>	Het is niet uitgesloten dat de nieuw te ontwikkelen natuur nadelige effecten kan hebben voor de ontwikkelmogelijkheden van het bedrijf van uw cliënte. Deze mogelijk effecten worden door onze deskundigen beoordeeld en meegewogen bij de toe te passen maatregelen. Bij nadelige gevolgen wordt er gekeken naar compenserende maatregelen zoals grondruil of financiële vergoedingen. Gevolgen worden wel degelijk meegewogen in de besluitvorming, maar zijn in het voortraject al beoordeeld. Per belanghebbende is dit opgenomen in het (niet-openbare) eigenarendossier dat ook in het bezit is van uw cliënte.	Nee
13.5 PIP + PB	<p>Ingrijpend, buitenproportioneel</p> <p>Het PIP en het Peilbesluit omvatten ingrijpende plannen om Noordmanen in te richten, waarbij geen rekening wordt gehouden met andere belangen van eigenaren en gebruikers binnen Noordmanen. De gevolgen van het PIP en het Peilbesluit zijn buitenproportioneel. Het waterschap en de provincie hebben deze gevolgen niet beoordeeld en niet op juiste wijze behandeld. Er heeft zelfs geen rentmeester contact gezocht met cliënte.</p>	<p>Zie onze reactie bij 12.8 en 13.3.</p> <p>De gevolgen zijn in het genoemde rapport wel beoordeeld en afhandeling loopt via de pachter. Op het betreffende perceel lijkt vooralsnog geen schade te ontstaan. Mocht dit door voortschrijdend inzicht anders worden dan zal de rentmeester contact zoeken met uw cliënte in kader van pilot Baarlingerpolder. In het uiterste geval kan uw cliënte zich melden bij het schadeloket.</p> <p>Uw cliënt is op verschillende momenten bijgepraat, onder andere telefonisch in februari en twee keer in maart 2022. Hierin is afgesproken dat uw cliënt op de hoogte wordt gehouden van de eventuele effecten en de mitigatie. Maar ook over de effecten van de autonome bodemdaling, waarin uw cliënt geïnteresseerd was. Er zal een afspraak worden gepland rond de zomer 2022, waarin e.e.a. nader wordt toegelicht.</p>	Nee
13.6 PIP + PB	<p>Strijd met diverse sabb's</p> <p>Het PIP en het ontwerp-Peilbesluit zijn opgesteld in strijd met verschillende algemene beginselen van behoorlijk</p>	Wij delen uw mening niet dat het PIP en het ontwerp-Peilbesluit in strijd met verschillende algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn opgesteld en in het bijzonder met het zorgvuldigheidsbeginsel. Wij zijn bekend met de ontwikkeling van een verbeterd grondwatermodel, maar het wachten daarop betekent dat wij niet aan onze wettelijke	Nee

Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>bestuur. In het bijzonder in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel. De provincie en het waterschap zijn op de hoogte van belangrijke onderzoeken naar het verbeterde grondwatermodel welke op dit moment plaats vinden. Maar wachten de uitkomst daarvan niet af. Bekend is dat het resultaat van dit onderzoek met betrekking tot vernatting en (negatieve) gevolgen voor de agrarische gronden van zeer groot belang zijn en dat het resultaat op korte termijn wordt verwacht.</p> <p>Ook onderzoeken de provincie en het waterschap niet of eventuele andere plannen mogelijk zijn om eenzelfde effect te realiseren. Maar dan met minder schade voor grondeigenaren en grondgebruikers binnen Noordmanen. Er is geen onderzoek gedaan naar de invloed van het PIP en het Peilbesluit en de daarmee onlosmakelijke veranderingen op woningen, gebouwen en mestkelders.</p> <p>Daarnaast is gehandeld in strijd met het rechtszekerheid- en vertrouwensbeginsel: tijdens de procedure van de ruilverkaveling rond de Weerribben, deze is in 2017 afgerond, is door het waterschap aan een pachter van cliënte te kennen gegeven dat belangen van grondgebruikers in het gebied geborgd zouden worden en dat daardoor geen negatieve effecten op zouden treden op aangrenzende percelen (productie 5: brief waterschap). Het komt voor cliënte en haar pachter dan ook als grote verrassing dat een PIP en Peilbesluit voor Noordmanen ter inzage liggen waardoor juist direct zeer grote schade ontstaat voor alle percelen bij Noordmanen. Van zowel het Peilbesluit als</p>	<p>verplichting kunnen voldoen om tijdig de noodzakelijke maatregelen te nemen. U gaat er per definitie al vanuit dat de berekeningen een nog negatiever resultaat zullen opleveren.</p> <p>Uw stelling dat wij geen andere opties hebben onderzocht is niet juist. Er zijn diverse varianten onderzocht. Kijk alleen maar naar het verschil tussen het voorontwerp- en het ontwerp-PIP. Het klopt dat niet uitgebreid ingegaan wordt op vernattingsschade. In de paragrafen 1.4, 4.4.3.3, 6.3.3 en 6.3.4 wordt daarop beperkt ingegaan. In detail is meer te vinden in de bijlagen bij de toelichting. De schaderegeling is te vinden via deze link https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR603499/1</p> <p>Voor betrokken eigenaren is er gedetailleerde informatie in de niet-openbare eigenarendossiers.</p> <p>In de Milieueffect rapportage (MER) o.a. onderdeel A wordt beschreven hoe de effecten t.a.v. grondwater zijn onderzocht. Daarin wordt o.a. verwezen naar de onderliggende rapportages die daarvoor zijn uitgevoerd en zijn opgenomen in het MER:</p> <p>Bijlage 11 Bodemgesteldheid en landbouwkundige effecten vernatting Noordmanen. Dit betreft een onderzoek dat door Aequator groen & ruimte in 2021 is uitgevoerd om de effecten van grondwaterstandverandering op de landbouw in beeld te brengen.</p> <p>Bijlage 12 Hydrologisch onderzoek Noordmanen. In dit onderzoek zijn de berekende effecten van grondwater t.g.v. verhoging van de peilen doorgerekend op de omgeving en gebruiksfuncties.</p> <p>Bijlage 13 Aanvullend hydrologisch onderzoek Noordmanen. Dit betreft een onderzoek dat is uitgevoerd om de effecten op woningen en wegen nader te bepalen.</p> <p>De provincie neemt de zorgen serieus en dit heeft onder andere geresulteerd in het verder aanvullen van het lokale peilbuizen netwerk in de omgeving medio november 2021. Daarnaast is in de afgelopen maanden door Aequator een vervolg onderzoek uitgevoerd op landbouwschade en mitigerende maatregelen. U bent meegenomen in de resultaten van het mitigatieadvies van Aequator. Het definitieve rapport is inmiddels opgeleverd.</p> <p>Het waterschap heeft aangegeven dat het peilbesluit vastgesteld kan worden als er voor het waterschap duidelijk onderbouwd en</p>	

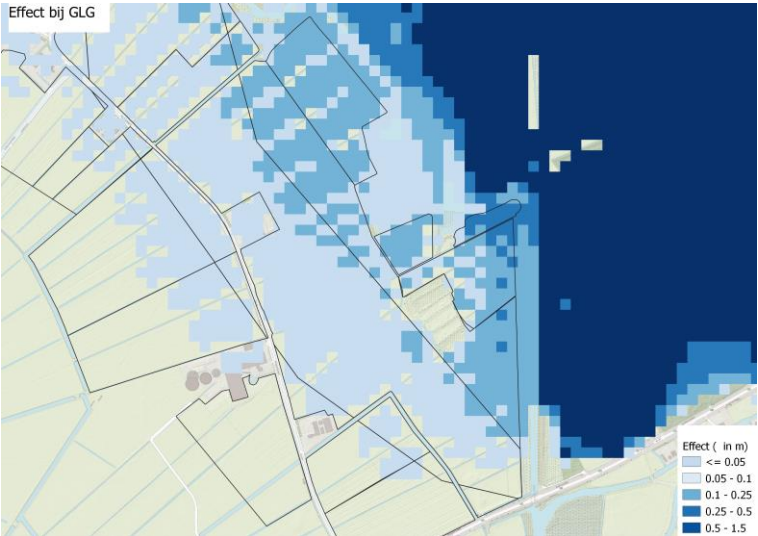
Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>het PIP is niet onderzocht welke gevolgen optreden voor de omliggende (landbouwkundige) percelen, hetgeen wel is toegezegd. In zeer duidelijke bewoordingen zijn toezeggingen gedaan en cliënte en haar pachter mochten daar gerechtvaardigd op vertrouwen.</p>	<p>navolgbaar wordt vastgesteld op welke wijze gemitigeerd of gecompenseerd kan worden en op basis hiervan een voorstel besproken is met de betreffend partij.</p> <p>Ook uw stelling over andere onderzoeken is niet juist, die zijn wel uitgevoerd.</p>	
	<p>Verder is sprake van strijd met de materiële zorgvuldigheid: het PIP en Peilbesluit zorgen, zoals ze nu ter inzage liggen, voor een zeer grote schadepost aan de zijde van cliënte en haar pachter. Met het PIP en het Peilbesluit wordt voorrang gegeven aan het algemeen belang zonder dat eventuele andere mogelijkheden inhoudelijk beoordeeld zijn.</p> <p>Bijvoorbeeld de mogelijkheid om elders maaiveld af te graven wordt zonder inhoudelijke beoordeling afgewezen, omdat het te duur zou zijn. Hierbij wordt echter geen rekening gehouden met een schadeloosstelling voor cliënte en haar pachter, omdat zij zeer grote schade ondervinden door de plannen.</p>	<p>Naar aanleiding van de uitkomsten van het rapport van Aequator en de mogelijke effecten zijn in juli 2022 gesprekken gevoerd.</p> <p>Er zijn meerdere varianten onderzocht. Deze zijn met de Samen Werkt Beter (SWB) partners besproken en afgewogen. Ook worden biedingen en oplossingen met de SWB partners besproken en getoetst.</p>	Nee
	<p>Tot slot is sprake van handelen in strijd met het evenredigheidsbeginsel: Uw cliënte ondervindt volgens haar aantoonbaar direct zeer veel schade bij de uitvoering van de plannen. Echter wordt uw cliënte geen vergoeding aangeboden voor de door haar ondervonden schade. Uw cliënte is zelfs niet eens uitgenodigd voor een gesprek om de situatie te bespreken.</p>	<p>Zie ook onze reactie bij 13.5.</p> <p>Er is geen sprake van strijd met het evenredigheidsbeginsel, omdat er geen sprake is van schade.</p> <p>In juli 2022 heeft een gesprek met uw cliënt plaatsgevonden.</p>	Nee
13.7	<p>Onzekere toekomst</p> <p>Uw cliënte kan niet vertrouwen op eerder gedane uitspraken van het waterschap met</p>	<p>Zie onze reactie bij 13.5.</p>	Nee

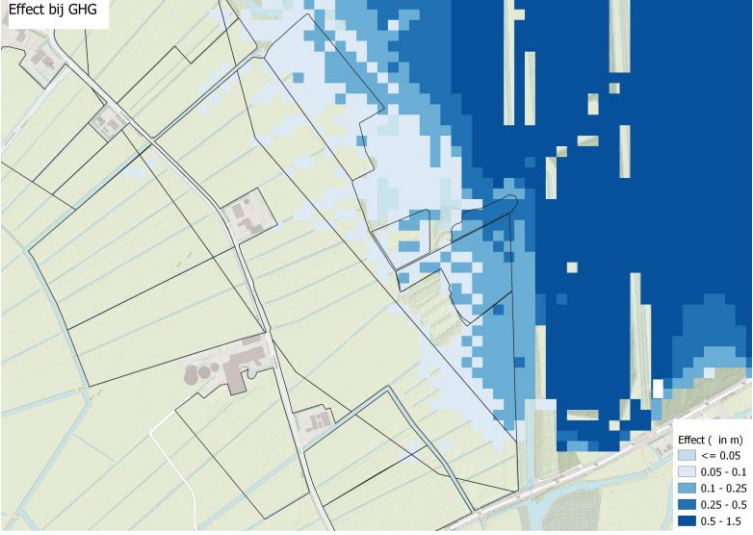
Nr.	Zienswijze 13:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>betrekking tot nadelige gevolgen voor haar percelen. De voor landbouwkundig gebruik zeer negatieve effecten worden niet serieus genomen terwijl deze gelijk staat aan 30 jaar normale inklink. Deze 30 jaar inklink wordt ineens bereikt. Hoe zal de situatie over 5 jaar zijn? En over 10 jaar? Uw cliënte en haar pachter hebben te maken met grote waardevermindering van de gronden. De kans is groot dat de grond niet meer bruikbaar is over 10 jaar, maar toch is er nog geen enkel voorstel tot schadeloosstelling gedaan aan cliënte.</p>		
13.8	<p>Aansprakelijkstelling Namens cliënte stel u ons nu al aansprakelijk voor de schade die cliënte en/of haar pachter ondervinden en de schade die cliënte en/of haar pachter gaan ondervinden wanneer de plannen tot uitvoering gebracht gaan worden.</p>	<p>Zie ook onze reactie bij 13.5. Wij zijn wettelijk al aansprakelijk voor schade die door onze maatregelen zouden kunnen optreden, omdat wij de initiatiefnemer zijn voor het plan. Daarvoor hebben wij het schadeloket ingericht en financiële middelen gereserveerd.</p>	Nee
PIP + PB	<p>Conclusie U verzoekt ons om deze zienswijze gegrond te verklaren en het PIP en het Peilbesluit aan te passen ná het verrichten van gedegen onderzoek naar alle belangen bij Noordmanen. Ook de landbouwkundige, en ná het in gesprek gaan met en een voorstel tot schadeloosstelling doen aan cliënte en haar pachter.</p>	<p>Wij achten deze zienswijze ongegrond, gelet op de reactie op de onderdelen 13.1 t/m 13.8 en omdat er, zoals het nu vastgesteld is, geen sprake van schade en dus ook niet van schadeloosstelling.</p>	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP/Peilbesluit	

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
14.0	<p>Bij deze wilt u een zienswijze geven op het ontwerp inpassingsplan Noordmanen (hierna : PIP) en het ontwerp-Peilbesluit Noordmanen(hierna : Peilbesluit). Omdat wij het niet eens zijn met het PIP en het Peilbesluit, wordt deze zienswijze ingediend. Waarom wij tegen het PIP en het Peilbesluit zijn, zal in deze wijze uitgebreid uiteen worden gezet.</p> <p>U heeft deze zienswijze opgesteld als eigenaar en mede namens de andere eigenaar ingediend.</p> <p>Uw melkveebedrijf is gevestigd te Baarlo. De landerijen liggen tussen de Veldhuisweg en de Roomsloot. Het gaat om de 13 percelen deels in eigendom en deels in pacht.</p> <p>In deze zienswijze wilt u een aantal punten behandelen.</p> <p>Hoofdstuk 1 gaat het over de aanleg van stikstofgevoelige natuur in Noordmanen.</p> <p>Hoofdstuk 2 gaat over de inrichting van het deelgebied voor de vuurvlinder in Noordmanen</p> <p>Hoofdstuk 3 gaat over de peilverhogingen in Noordmanen</p>		Nee
14.1	<p><u>Aanleg stikstofgevoelige natuur in Noordmanen</u></p> <p>In het inrichtingsplan Noordmanen worden verschillende ambitieuze doelen gesteld. Wat zeer belangrijk geacht wordt is o.a. de aanleg van blauwgrasland. Aangezien Noordmanen onderdeel is van het N2000-gebied de Weerribben, geldt vanaf de aanleg van deze blauwgraslanden een instandhoudingsplicht. Met andere woorden, de toestand van deze</p>	<p>De Natura -2000 speciale beschermingszone "Weerribben" is aangewezen met onder andere als doelstelling H6410 Blauwgraslanden. Omdat het vrijwel onmogelijk is de kwaliteit van het habitatype in zijn huidige voorkomen te behouden, en er bovendien goede kansen zijn voor uitbreiding van het habitatype is de ontwikkeling ervan opgenomen in het Natura2000 beheerplan. Uit de rapportage over de kwaliteit van de habitatypen in Nederland in 2019 blijkt dat de Staat van Instandhouding zeer ongunstig is, onder andere door een zeer ongunstige oppervlakte. Blauwgrasland komt in</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>nieuw aan te leggen blauwgraslanden mag niet verslechteren in de toekomst. Dan is de aanleg van hectares aan blauwgrasland wel heel merkwaardig, omdat de kritische depositiewaarde van deze habitat zeer laag is terwijl de huidige werkelijke depositie op de Weerribben veel en veel hoger is. Blauwgrasland is namelijk een zeer stikstofgevoelig natuurtype. Mocht toch blijken dat in de toekomst de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald gaan worden voor blauwgrasland, dan moeten er wellicht aanvullende maatregelen getroffen worden. Vermindering van de stikstofdepositie uit de omgeving zal dan een maatregel kunnen zijn. Aangezien ik een melkveebedrijf dichtbij Noordmanen heb, zal ik daarmee direct de consequenties ervan ondervinden. Maar ook de aanwezigheid van deze nieuwe stikstofgevoelige blauwgraslanden zal de vergunningverlening alleen maar moeilijker maken, het kan zelfs betekenen dat bestaande NB-vergunningen kunnen worden vernietigd door een rechtbank als de instandhoudingsdoelen niet gehaald gaan worden. Helaas zijn in andere provincies al voorbeelden bekend dat NB-vergunningen van melkveehouders in de directe omgeving van N2000-gebieden worden vernietigd omdat instandhoudingsdoelen van een habitatype niet behaald worden. Kortom, om de vergunningverlening niet nog moeilijker te maken en om bestaande Nb-vergunningen niet onnodig in gevaar te brengen omdat instandhoudingsdoelen van dit stikstofgevoelige natuurtype mogelijk niet gehaald zullen worden in de toekomst, bent u</p>	<p>Nederland alleen in natuurreservaten voor. Er is dus alle aanleiding het habitatype uit te breiden als de kansen daartoe zich voordoen. De Kritische Depositiewaarde (KDW) van blauwgrasland is 1071 mol N/ha/jr. De actuele stikstofdepositie op de plekken waar blauwgrasland wordt ingericht is ruim hoger dan de KDW. Dat is in vrijwel heel Nederland het geval. Daarom heeft het kabinet besloten tot een generiek stikstofbeleid waardoor de stikstofdepositie in het algemeen fors zal dalen. De ontwikkeling van blauwgrasland duurt meerdere jaren, mogelijk meer dan tien jaar voordat de vegetatie kwalificeert voor het habitatype. Het is dus niet op voorhand te zeggen welke consequenties voor de toekomstige vergunningverlening er zijn van het eventueel op termijn kwalificeren als H6410 Blauwgrasland.</p>	

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	tegen de aanleg van deze blauwgraslanden in Noordmanen.		
14.2 PIP	<p><u>Inrichting van het deelgebied voor de vuurvliinder</u></p> <p>In Noordmanen wordt een groot leefgebied ingericht voor de vuurvliinder. Het waterpeil wordt hiervoor hoog opgezet met alle gevolgen van dien voor de omgeving. Daarnaast worden er heel veel bomen gekapt om een opener gebied te verkrijgen waarin de vuurvliinder zich goed kan handhaven. In 2020 werd met een bossenstrategie plannen gemaakt om in 2030 10% meer bos te hebben. Waarom worden er dan in Noordmanen zoveel gezonde bomen gekapt? Alleen omdat een klein groepje mensen de huidige natuur als verkeerde natuur bestempeld? Hartstikke zonde en onbegrijpelijk. Wij zijn dus tegen het kappen van gezonde bomen in Noordmanen om er een leefgebied van de vuurvliinder van te maken. Doordat het een nat open gebied wordt, wordt dit straks een paradijs voor ganzen. Zonder de bomen wordt dit gebied zeer goed toegankelijk gebied voor de ganzen. Door de toename van leefgebied zullen de aantallen in dit gebied alleen maar toenemen. De schade door foeragerende ganzen op de omliggende graslanden is nu al zeer groot. Dit zal alleen maar toenemen. Ook daarom maakt u bezwaar tegen het plan om een deel van Noordmanen in te richten voor de vuurvliinder.</p>	<p>Zie onze reactie bij 2.1, 11.2 en 12.2. Veel soorten zullen door klimaatverandering inderdaad naar het noorden verschuiven. Er zijn echter geen aanwijzingen dat dit op deze ruimtelijke schaal voor de Grote vuurvliinder het geval zal zijn. In de Wieden is er al veel geschikt leefgebied ontwikkeld. Om de verbinding met de Wieden tot stand te brengen, wordt Noordmanen als geschikt leefgebied voor de Grote vuurvliinder ingericht. Dit gebeurt in nauw overleg met de Vlinderstichting. Deze inrichting is een opgave uit het Natura 2000-beheerplan. Of deze soort zich zal verspreiden is inderdaad de vraag. Als we niets inrichten zal de soort zich zeker niet verspreiden.</p> <p>De kansrijke gebieden waar de Grote vuurvliinder nog voorkomt worden daarnaast ook zodanig beheerd dat ze geschikt leefgebied vormen en eventueel ingericht dat ze geschikt blijven. Daarbij houden we rekening met alle door u genoemde aspecten.</p>	Nee
14.3 PB	<p>Peilverhogingen</p> <p>Het inrichtingsplan Noordmanen omvat verschillende peilverhogingen om bepaalde natuurdoelstellingen mogelijk te maken in het</p>	<p>Zie ook onze reactie bij 12.3, 12.7 en 12.8.</p> <p>Uit onderstaande kaartjes blijkt dat op grote delen van de percelen bij een gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) een effect is van 5 tot</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>gebied. Het gebied dat ingericht wordt voor de vuurvinder heeft bijvoorbeeld een gepland waterpeil dat ca. 2m hoger is dan het huidige. De peilverhogingen hebben grote gevolgen voor ons bedrijf. Zowel voor de bedrijfsvoering als financieel. Dat het grote gevolgen heeft voor ons bedrijf is niet een vermoeden of een verwachting van een bezorgde agrariër, maar is middels een hydrologisch onderzoek vast komen te staan. In het rapport van Aquator, nl Bodemgesteldheid Oostzijde Baarlinger Polder en Landbouwkundige effecten Inrichting Noordmanen, komt naar voren dat het verhogen van de waterpeilen in Noordmanen landbouwkundig grote gevolgen gaat hebben voor de gronden. Als gevolg van die hogere waterpeilen in Noordmanen zal in de lager gelegen polder de grondwaterstand gaan stijgen. Op grote delen van onze landbouwgrond zal de grondwaterstand met 10 tot 25 cm gaan stijgen. Het overige met 5 tot 10 cm. Zie bijlage 2.</p> <p>In bijlage 3 is een pagina opgenomen uit het eerder genoemde hydrologisch rapport. Duidelijk is af te lezen wat de gevolgen zullen zijn van de hogere grondwaterstanden als Noordmanen daadwerkelijk zou worden ingericht. De draagkracht zal dramatisch afnemen en de natschade neemt fors toe. Dit is ook uitgebreid terug te lezen in het eerder genoemde hydrologisch rapport, blz. 16 t/m 27. Echter, het grondwatermodel dat hiervoor gebruikt is houdt geen rekening met de autonome inklink van de polder ten opzichte van Noordmanen. Het verschil in maaiveldhoogte tussen Noordmanen en de Baarlingerpolder wordt door inklink steeds</p>	<p>10 cm en op een beperkt deel aan de oostzijde een effect op de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG).</p> <p>Effect bij GLG</p> <p>Effect (in m)</p> <ul style="list-style-type: none"> <= 0.05 0.05 - 0.1 0.1 - 0.25 0.25 - 0.5 0.5 - 1.5 	

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>groter, waardoor de druk op het grondwater steeds groter wordt en het grondwater steeds hoger komt te staan richting het maaiveld. De gevolgen op langere termijn zullen nog ernstiger zijn dan in het rapport is geconcludeerd. Op moment van schrijven is het grondwatermodel waarop het rapport is gebaseerd nog steeds niet in staat om inklink in de polder mee te nemen in de berekening. Daarnaast wordt een rekenmodel gebruikt om toekomstige grondwaterstanden te kunnen voorspellen. Hoe goed men ook de hydrologie van het gebied in kaart probeert te brengen, de kans is ook groot aanwezig dat het model niet in staat is om de grondwaterstanden goed te voorspellen. De gevolgen op de gronden kunnen dan nog groter zijn dan het grondwatermodel nu zal aangeven.</p>	<p>Effect bij GHG</p> <p>De in de zienswijze beschreven effecten op de grondwaterstand zijn correct. Op basis van deze verwachte effecten vindt overleg met ons plaats om de schade te compenseren of te mitigeren.</p> <p>In het rapport van Aequator is naast effect van de hogere peilen ook rekening gehouden met de autonome klink van het gebied.</p> <p>Mochten de effecten groter blijken dan op voorhand uit de berekeningen naar voren komt dan kan dit tot 20 jaar, maar dient binnen 5 jaar na constatering gemeld worden bij het schadeloket.</p>	
	<p>Uw gronden zijn voor veenweidebegrippen goed ontwaterd. Het grondwater staat gemiddeld vrij laag. De gronden hebben dus nu een vrij grote buffer bij neerslag, met andere woorden de gronden kunnen nu nog vrij veel neerslag opnemen voordat er daadwerkelijk wateroverlast ontstaat. Mochten de hoge waterpeilen in Noordmanen</p>	<p>Zie onze reactie bij 12.3 en 12.4.</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>werkelijkheid worden, dan is dat verleden tijd. Doordat het grondwaterpeil aanzienlijk hoger komt te staan kan de grond veel minder neerslag opnemen dan nu. De buffer tussen maaiveld en grondwater wordt aanzienlijk kleiner. Aangezien de meeste percelen inpandig liggen en er geen afwatering in de zomer kan plaatsvinden richting de sloot, zal de beperkte buffer om neerslag op te nemen een groot probleem gaan worden. Gevolg is dat bij neerslag makkelijker plassen zich zullen gaan ontwikkelen. Dit staande water zal zorgen dat de bovenlaag zal verslempen en de cruciale doorlaatbaarheid van de bodem zal sterk verminderen. De gronden zullen als gevolg van bovenstaande proces aanzienlijk natter worden met alle gevolgen van dien. De bereikbaarheid en draagkracht neemt af en doordat de gronden natter zullen worden, wordt de grond ook kouder. In het voorjaar komt de grasgroei later op gang maar door de aanhoudende nattigheid zal het opbrengend vermogen van de grond ernstig beperkt worden. Gevolg is dat de opbrengsten aanzienlijk zullen dalen en het geogste gewas zal van mindere kwaliteit zijn. Goede grassen verdwijnen bij aanhoudende wateroverlast. Ook is het nog zeer de vraag of wij in de toekomst nog weidegang kunnen toepassen. Door de verminderde draagkracht op de percelen als gevolg van de verwachte vernatting, zal dat in ieder geval een stuk lastiger worden als nu. De bedrijfsvoering zal daarop aangepast moeten worden. Zie hiervoor ook Bijlage 3.</p>		
	<p>Uw vader en u hebben jarenlang alles gedaan om de gronden in goede staat te houden en</p>	<p>In tegenstelling tot wat in de zienswijze omschreven is, zijn er gesprekken met u over de effecten van de peilverhoging en de</p>	

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>te krijgen. Daaraan heeft u veel tijd en moeite besteed. Daarnaast heeft u volgens u flink geïnvesteerd in eigen machines om bijvoorbeeld het gras te oogsten. Bijvoorbeeld in een lichte rondebalepers om zodoende de doorlaatbaarheid van de gronden goed te houden en te verbeteren. O.a. dankzij die inspanningen zou u in de huidige situatie geen last hebben van de veenweideproblematiek tijdens uw werkzame leven. Door de verwachte grondwaterstijging op de gronden als gevolg van de geplande hoge waterpeilen in Noordmanen, is dat meteen verleden tijd. Het worden meteen gronden met een beperking. Je kunt zeggen dat de inklink met 25 tot 30 jaar wordt versneld. De vernatting zal alles bepalend worden. Onzeker is of de percelen op middellange termijn überhaupt nog landbouwkundig bruikbaar zijn als gevolg van de hoge grondwaterstanden. De gevolgen van de geplande peilverhogingen in Noordmanen zijn landbouwkundig op allerlei vlakken dus groot.</p>	<p>(financiële) gevolgen. Als vervolg op het hydrologisch onderzoek is in het najaar van 2021 verder gegaan met het bepalen van de landbouwkundige effecten, het bepalen van mitigerende maatregelen en het berekenen van te verwachten opbrengstderving als gevolg van de voorgenomen peilwijziging binnen het plangebied. Hierbij wordt rekening gehouden met de bodemdaling.</p> <p>Aequator heeft hierover contact gehad met u om toelichting te geven op de uitkomsten. Aequator heeft het aanvullende landbouwkundige onderzoek op 17-6-2022 met u gedeeld. Op basis van het onderzoek is een schadetaxatie opgesteld. Deze is door onze rentmeester van de provincie aan u voorgelegd. De gang naar het schadeloket blijft mogelijk, als blijkt dat na het verhogen van de peilen de effecten groter zijn dan voorzien.</p>	
	<p>Ondanks een hydrologisch rapport van Aquator, waarin de gevolgen goed beschreven worden in de eerste jaren na inrichting van Noordmanen, zouden wij niet bereid zijn om te praten over compensatie van de waardedaling van de percelen. Ook over de jaarlijkse opbrengstschade kan volgens u niet worden overlegd. Wij zouden dan telkens verwijzen naar het natschadeloket. Het is dan volgens u maar afwachten of de daadwerkelijke schade vergoed zal worden. Om op deze wijze om te gaan met ondernemers die grote schade gaan ondervinden van een inrichtingsplan</p>	<p>Zie onze reactie bij 12.5 en 12.7.</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>vindt u ronduit schandalig. De belangen van omwonenden zijn blijkbaar ondergeschikt aan deze geplande wensnatuur. Door de vernatting wordt het opbrengend vermogen van de gronden ernstig beperkt. De beperking van het opbrengend vermogen van de gronden heeft natuurlijk ook gevolgen voor de waarde. Of de hogere grondwaterstanden op de gronden ook gevolgen heeft voor de gebouwen en met name de mestkelders is onbekend en is ook niet onderzocht. De waardedaling van de percelen als gevolg van de vernatting is minimaal een half miljoen euro. De jaarlijkse opbrengstschade, bestaande uit lagere en kwalitatief mindere gewasopbrengst, als gevolg van de vernatting, loopt naar verwachting in de tienduizenden euro's. De vermogensschade is dus enorm. Zijn de percelen landbouwkundig niet meer te gebruiken op middellange termijn als gevolg van de vernatting, dan loopt de financiële schade aanzienlijk verder op. Dat betekent volgens u ook het einde voor uw melkveehouderij aan de Veldhuisweg. Op dit moment bent u nog met ons in overleg om oplossingen te verzinnen om de gevolgen van de hogere grondwaterstanden op uw gronden enigszins te beperken. Het gaat om de gronden vlak houden, misschien extra begreppeling, wellicht peilgestuurde drainage. Of deze maatregelen echt merkbaar effect gaan hebben is maar zeer de vraag. Wat daadwerkelijk de gevolgen zou beperken op onze gronden, is het beperken van de peilverhogingen in Noordmanen. Dit kan door het maaiveld in Noordmanen enigszins af te graven. Zodoende hoeft het</p>		

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>waterpeil daar minder hoog opgezet te worden. Dat is de enige oplossing die gegarandeerd helpt om de grote gevolgen op de gronden te voorkomen. Zonder dat echt serieus onderzocht te hebben, is dat volgens u als te duur bestempeld. Blijkbaar zijn wij volgens u niet bereid om de negatieve effecten in de omgeving door het inrichtingsplan te beperken.</p> <p>U beschouwt dat derhalve als pure onwil.</p> <p>U bent tegen het inrichtingsplan Noordmanen, omdat de voorgestelde peilverhogingen in Noordmanen voor een fors hogere grondwaterstand zal zorgen op de gronden horende bij het bedrijf. De vernatting als gevolg van de hogere grondwaterstanden zal het opbrengend vermogen van de gronden aanzienlijk beperken. Zoals hierboven uitvoerig beschreven, neemt de draagkracht fors af en de natschade neemt fors toe. Forse waardedaling en lagere opbrengsten zijn het gevolg. De totale vermogensschade is gigantisch. Tevens zal de bedrijfsvoering moeten worden aangepast omdat weidegang waarschijnlijk niet of nauwelijks meer mogelijk zal zijn. Schade aan gebouwen en met name aan mestkelders is niet op voorhand uit te sluiten. De grondwaterstanden die verwacht worden in de Baarlingerpolder zijn bovendien gebaseerd op een theoretisch grondwatermodel. De werkelijke grondwaterstanden kunnen dus nog hoger worden op de gronden van ons bedrijf. Daarnaast is het grondwatermodel niet in staat om autonome inklink van de polder mee te nemen in de berekening. Dus de gevolgen op de grondwaterstanden zijn</p>		

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	nog groter dan nu wordt aangegeven in Bijlage 2 en Bijlage 3.		
	<p>Om bovenstaande redenen bent u fel tegen het opzetten van waterpeilen in de Noordmanen. In het inrichtingsplan Noordmanen zijn de verschillende peilvakken beschreven met hoge geplande waterpeilen. Omdat eerst het Peilbesluit moet worden vastgesteld voordat de hoge geplande waterpeilen daadwerkelijk gerealiseerd mogen worden in Noordmanen, bent u tegen het vaststellen van het Peilbesluit en via deze weg wilt u bezwaar maken tegen dit Peilbesluit. In het gebied is nog niet heel lang geleden de ruilverkaveling afgerond. Dit deelgebied heette "Rond de Weerribben". In 2013 is de akte van toedeling ondertekend. In de ruilverkaveling werden de percelen die thans in eigendom zijn van SBB en de ons voor de ontwikkeling van natuur. Omdat u vreesde voor hogere waterpeilen op die percelen, ging u in eerste instantie niet akkoord met die toedeling. Hogere waterpeilen op die percelen zou ook leiden tot hogere grondwaterstanden op onze naastgelegen gronden. Pas toen de ruilverkavelingscommissie met een uitgebreide toelichting kwam van de werkwijze van het toenmalige waterschap "Reest en Wieden"(nu waterschap Drents Overijsselse Delta), kon u akkoord gaan. In de documenten verkregen van het waterschap staat het volgende: Aanpassing van huidige waterhuishouding (peilen, watergangen en kunstwerken) is alleen toegestaan met vergunning van het waterschap. Deze vergunning wordt verleend middels een Projectplan. De initiatiefnemer</p>	<p>Het klopt dat het waterschap controleert of er negatieve effecten dan wel schade optreedt naar aanleiding van peilwijzigingen.</p> <p>Op ons verzoek heeft het waterschap het ontwerp-peilbesluit voor Noordmanen ter inzage gelegd, terwijl de mitigerende dan wel compenserende maatregelen nog niet bekend zijn.</p> <p>Wij hebben het waterschap verzekerd dat er een oplossing komt voor de nadelige effecten binnen en buiten het plangebied. Het waterschap heeft aangegeven dat het peilbesluit vastgesteld kan worden als er voor het waterschap duidelijk onderbouwd en navolgbaar wordt vastgesteld op welke wijze gemitigeerd of gecompenseerd kan worden en op basis hiervan een voorstel is gedaan aan en besproken met de betreffend partij.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>moet het effect van de maatregelen op de omgeving aantonen. Uitgangspunt is dat er geen negatieve effecten mogen optreden op aangrenzende functies als landbouw en bebouwing. Als het plan leidt tot negatieve effecten moeten er mitigerende maatregelen in het plan worden opgenomen om deze effecten te niet te doen. "Deze werkwijze zorgt ervoor dat de belangen geborgd worden en er geen negatieve effecten op zullen treden op aangrenzende percelen", aldus projectleider van het waterschap. De afgegeven documenten van waterschap "Reest en Wieden" zijn ook opgenomen in Bijlage 4. Nu zijn we een aantal jaren verder en nu staat de inrichting van Noordmanen op stapel. In het rapport van Aquator, nl Bodemgesteldheid Oostzijde Baarlinger Polder en Landbouwkundige effecten Inrichting Noordmanen, komt haarfijn naar voren dat het verhogen van de waterpeilen in Noordmanen landbouwkundig grote gevolgen gaat hebben voor de gronden. De gronden zullen fors vernat worden door hogere grondwaterstanden, tegelijkertijd staat ook in hetzelfde rapport dat mitigerende maatregelen niet of nauwelijks mogelijk zijn. Gezien de verstrekte documenten van het waterschap omtrent de te volgen werkwijze, kon u uw inziens erop vertrouwen dat uw belangen als grondgebruiker in het gebied geborgd zouden worden en dat negatieve effecten op de gronden door een extern plan nimmer zou plaatsvinden. Ook om die reden bent u tegen dit Peilbesluit en maken via deze weg bezwaar hiertegen.</p>		

Nr.	Zienswijze 14:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
14.4 PIP+ PB	<p>Conclusie</p> <p>In bovenstaande hoofdstukken hebt u uitgebreid uiteengezet waarom u tegen het PIP en het Peilbesluit bent en waarom u bezwaar maakt tegen het PIP en het Peilbesluit. U vertrouwt erop dat de genoemde argumenten voldoende zullen zijn om het PIP en het Peilbesluit zodanig aan te passen dat er geen negatieve gevolgen (lees: vernatting) zullen optreden. U stelt ons nu al aansprakelijk voor alle schade die u ondervindt en nog gaat ondervinden wanneer de het inrichtingsplan Noordmanen daadwerkelijk tot uitvoering gebracht gaat worden.</p>	<p>Wij zien geen aanleiding tot aanpassing van het PIP en/of het Peilbesluit.</p> <p>Wij zijn wettelijk al aansprakelijk voor de schade die door onze maatregelen zouden kunnen optreden, omdat wij de initiatiefnemer zijn voor dit plan. U kunt zich in voorkomend geval melden bij het schadeloket dat wij voor dergelijke situaties hebben ingericht en financiële middelen gereserveerd.</p>	
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP/Peilbesluit	

Nr.	Zienswijze 15:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
15.1	<p>REGELS Provinciaal Inpassingsplan Noordmanen</p> <p><i>Artikel 5 Natuur</i></p> <p><i>5.2 Bouwregels</i></p> <p><i>5.2.2 Bouwwerken geen gebouw zijnde Op de voor 'Natuur' aangewezen gronden mogen uitsluitend worden gebouwd bouwwerken, geen gebouw zijnde:</i></p> <p><i>k. die deel uitmaken van bouwwerken die worden uitgevoerd in het kader van de realisatie van het inrichtingsplan voor "Noordmanen", zoals opgenomen in het inrichtingsplan in bijlage 2 van deze regels, onder de voorwaarden dat:</i></p>	<p>Zie onze reactie bij 7.4.</p> <p>Bij nader onderzoek hebben wij niet kunnen achterhalen waarom deze regel er in staat en dus kan hij eruit.</p>	Ja, de regel met betrekking tot de bouwhoogte van 15 meter is geschrapt.

Nr.	Zienswijze 15:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p><i>1. de bouwhoogte per maatregel maximaal 15,00 meter mag bedragen;</i></p> <p>Opmerking: 15 meter is nogal een hoogte voor een bouwwerk geen gebouw zijnde. En wat wordt bedoeld met 'per maatregel' ? Kunnen we meerdere bouwwerken (en wat voor bouwwerken zijn dat dan?) verwachten?</p> <p>Zowel deze hoogte als meerdere bouwwerken lijkt me ongewenst en ongepast in een natuurgebied. Het gaat om bouwwerken 'in het kader van de realisatie'; zijn dit dan tijdelijke bouwwerken?</p>		
15.3	<p>MER deel A Blz. 16. Hydrologische effecten</p> <p><i>'1. Voor woningen in Nederland en Wetering-west zal de provincie de huidige situatie vastleggen met behulp van een bouwkundige opname.'</i></p> <p><i>'2. Het grondwatermeetnet zal worden uitgebreid met een aantal meetlocaties bij Nederland, Wetering-west en Baarlingerpolder.'</i></p> <p>Opmerking: onze woning (Veldhuisweg 14 Nederland) is niet aangemerkt als aandachtspunt in het hydrologisch onderzoek, het huis van de directe burens wel. U vraagt wat gebeurt er als u toch wateroverlast door het plan Noordmanen gaat ervaren? Bij wie kunt u dan terecht en waar heeft u dan wel/niet recht op?</p>	<p>In de Milieueffect rapportage (MER) o.a. onderdeel A wordt beschreven hoe de effecten t.a.v. grondwater zijn onderzocht. Daarin wordt o.a. verwezen naar de onderliggende rapportages die daarvoor zijn uitgevoerd en zijn opgenomen in het MER:</p> <p>Bijlage 12 Hydrologisch onderzoek Noordmanen. In dit onderzoek zijn de berekende effecten van grondwater t.g.v. verhoging van de peilen doorgerekend op de omgeving en gebruiksfuncties.</p> <p>Bijlage 13 Aanvullend hydrologisch onderzoek Noordmanen. Dit betreft een onderzoek dat is uitgevoerd om de effecten op woningen en wegen nader te bepalen.</p> <p>De grondwaterstandverhoging ter plekke van uw woning is berekend op circa 0,05 m tot 0,10 m voor de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) en minder dan 5 cm bij de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG). In de hydrologische rapportage en aanvullend onderzoek is getoetst of het grondwater onder de woning nog minimaal 80 cm onder het maaiveld ligt ten opzichte van de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG). Dat is in uw situatie het geval. De huidige grondwaterstand onder uw woning geeft geen aanleiding voor een bouwkundige opname van de woning. De grondwaterstanden blijven ruimschoots beneden de kruipruimte.</p> <p>De provincie neemt zorgen over grondwatereffecten serieus en heeft daarom al in 2018 een peilbuizen netwerk gerealiseerd in de projectomgeving. Dit peilbuizen netwerk is uitgebreid in november</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 15:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
		<p>2021. Ook in Nederland zijn aanvullende peilbuizen geplaatst. Het grondwaterpeil in en om het projectgebied wordt met peilbuizen gemonitord. De gegevens worden periodiek uitgelezen en zijn via de <u>atlas van Overijssel</u> voor iedereen in te zien. In het monitoringsplan is opgenomen dat tijdens en realisatie van het project de metingen gecontroleerd worden met de modelberekeningen.</p> <p>Met de periodiek uitgelezen gegevens wordt onder andere de betrouwbaarheid van het gebruikte grondwatermodel getoetst. Tot op heden blijkt dit betrouwbaar. Over deze grondwaterstanden wordt u twee keer per jaar u geïnformeerd. Mocht er onverhoopt schade optreden dan hebben we daarvoor een schadeloket ingericht.</p>	
	<p>Blz. 55 5.2.2. Opmerking: Bij de risico's is nu geen aandacht voor mogelijke toename overlast van muggen in Nederland door de vernatting aan beide zijden van het gehucht. Ervaring in Wetering leert dat dat wel degelijk een risico is. Graag een toelichting hoe dat in het plan Noordmanen voorkomen gaat worden.</p>	<p>Er is een uitgebreid onderzoek gedaan naar knutten en muggen in verband met de vernattingseffecten. Het is juist dat dit rapport niet bij de stukken zit. Dit rapport zullen wij opnemen in het PIP. Voor knutten en muggen moeten er langdurig natte plekken aanwezig zijn waarin de larven zich kunnen ontwikkelen. Het is mogelijk dat bij langdurige regen delen van de percelen langere tijd plassen vertonen. Deze situatie is nu ook al aanwezig.</p>	<p>Ja, het rapport over muggen en knutten is als bijlage opgenomen.</p>
	<p>Conclusie</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van het PIP en wel tot het schrappen van de bouwregel tot 15 meter hoog en toevoegen van het onderzoek naar knutten en muggen als bijlage.</p>	

Nr.	Zienswijze 16:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
16.1	<p>Uw zienswijze op bovengenoemd plan is, dat onze MER onvolledig is. De MER dient te gaan twee van onze plannen t.w. Noordmanen EN de Kooi van Pen. De laatste is manco.</p>	<p>Het MER is volledig, dit concludeert de Commissie MER, die aangeeft dat de Milieueffecten natuurherstelplan Noordmanen en Kooi van Pen goed in beeld zijn.</p>	<p>Nee</p>
16.2	<p>U schrijft dat wij stellen dat onze planologische ontwikkeling is een normale maatschappelijke ontwikkeling en is passend in de ruimtelijke structuur van de omgeving</p>	<p>Wij vinden het spijtig te lezen dat u zo weinig vertrouwen hebt in het beleid van de overheid. Het terugkeren naar waarden die er vroeger waren is een algemene tendens omdat we in het verleden doorgeschoten zijn in het faciliteren van het economisch belang met</p>	<p>Nee</p>

Nr.	Zienswijze 16:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	<p>en passend binnen het door de overheid gevoerde planologische beleid, maar u deelt onze mening over Nieuwe Natuur niet, gegrond op de ontwikkelingen in polder Wetering Oost.</p> <p>U stelt: "Maar laat maar, het is toch onbegonnen werk. Wederom gaat voor heel veel geld de natuur weer zoals het vroeger was. Vervolgens wordt er niet bij gehouden/gehandhaafd en begint de overheid gewoon over een aantal jaren weer opnieuw met het plan het ontwikkelen van Nieuwe Natuur."</p>	<p>alle gevolgen van dien voor de natuur. In het kader van de Europese wetgeving zijn wij verplicht de nog bestaande en te ontwikkelen natuur in stand te houden en te ontwikkelen dat kan alleen met een goed beheer.</p>	
16.3	<p>Waar u geen "laat maar" tegen zegt is dat er door onze plannen mogelijk schade ontstaat aan uw onroerend goed, zowel de openbare (zie het betreft) als de manco de Kooi van Pen, voor beide plannen is er 1 MER.</p> <p>U bent bekend met de 3 punten van art. 6.2 van de Wro. U heeft ook 3 punten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wie zegt u, dat wij te werk gaat conform de planologische ontwikkeling. 2. Nieuwe Natuur (DE TITEL) is geen nieuwe natuur maar waterberging (polder WO) 3. de overheid houdt niets bij (versloert de boel) en handhaaft niet (polder WO) <p>Kortom de overheid is naar uw mening niet te vertrouwen Derhalve stelt u ons aansprakelijk voor eventuele schade aan uw eigendom, u stelt ons daarvoor verantwoordelijk.</p>	<p>Zie hiervoor ten aanzien van beheer en onderhoud. Het waterschap en wij zijn wettelijk aansprakelijk voor de schade die u ondervindt van dit plan. Op basis van de diverse studies uit het MER zijn er geen negatieve effecten berekend op uw locatie. Indien u van mening bent dat er schade optreedt in het vervolg kunt u dit melden bij het schadeloket dat wij voor dergelijke situaties hebben ingericht.</p>	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 17:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
17.1	<p>U bent in uw familie de 6^e generatie die land beheerd in en om Nederland, nog bijna dagelijks bent u te vinden in Nederland waar u uw zoon, de 7^e generatie, en schoondochter helpt in het bedrijf. Ook geniet u ervan om uw kleinzoon te zien (op)groeien, tussen het riet waar uw leven al zo veel generaties uit bestaat, wat zou het mooi zijn dat hij straks als 8^e generatie het bedrijf en uw levenswijze kan voortzetten. De reden dat u ons schrijft is dat u zich zorgen maakt over het voortbestaan van het bedrijf op de huidige locatie, het werk: riet snijden en natuurbeheer, lijkt wel geregeld, misschien komt de nadruk nog meer te liggen op natuurbeheer, maar dat is niet erg, dat deed u al voor het een "item" werd.</p> <p>Dat het werk voldoende inkomen zal genereren gaat u wel van uit. U neemt aan dat er tegenover de wegvallende opbrengsten van riethandel een beheervergoeding zal zijn.</p>	<p>Zie ook onze reactie bij 10.1.</p> <p>In het kader van de natuurherstelmaatregelen in de Kooi van Pen en Noordmanen wordt al lange tijd met uw zoon, als pachter, gesproken. De inrichting van de gebieden heeft geleid tot wijzigingen in de pachtsituaties. Hierover zijn wij met uw zoon in gesprek. Op het moment van schrijven worden de pachtcontracten door onze afdeling Grondzaken de toekomstige situatie opgesteld.</p> <p>De beheervergoedingen worden daarbij verrekend op basis van de bij u bekende SNL-systematiek.</p>	Nee
	<p>Wat u wel verontrust is de locatie waar de gebouwen staan, op die locatie ligt het riet droog opgeslagen en vindt de verwerking (schonen en handels klaar maken) plaats. U neemt aan dat wij wel begrijpen dat het belangrijk is om riet droog te houden. Nu de grondwaterstanden zullen worden verhoogd, komen er denkt u problemen, daarvoor moet je goed weten hoe de grond is opgebouwd, zoals hoe de zandplaten op elkaar aansluiten of juist niet, waardoor er opwaartse stroming ontstaat als de druk verhoogd gaat worden. Van uw zoon hoort u dat er in de PIP niets beschreven staat over de gebouwen omdat het geen woning is, dat vindt u raar want zij zijn daar de gehele dag, iedere dag</p>	<p>Zie onze reactie bij 10.1.</p> <p>Bij het O-PIP is als bijlage 6 het hydrologisch onderzoek opgenomen, waaruit is af te leiden in welke delen van het gebied vernattingseffecten worden berekend. In hoofdstuk 6 daarvan is een paragraaf m.b.t. woningen opgenomen. In deze paragraaf staan een drietal aanbevelingen: vaststellen kans op overlast, monitoring en mitigatie. Het is correct dat u opmerkt dat in het hydrologisch onderzoek Rietweg 8 niet wordt aangemerkt als locatie voor bouwkundig onderzoek. Hierover is met uw zoon gesproken. Het heeft er toe geleid dat alsnog de toezegging is gedaan dat de panden op Rietweg 8 bouwkundig zullen worden opgenomen en dat op basis van de risicoanalyse op overlast mogelijk aanbevelingen worden gedaan voor mitigatie en/of compensatie. Het bouwkundig onderzoek is reeds uitgevoerd en op moment van dit schrijven (maart 2022) wordt gewerkt aan de afronding van het advies. In april 2022 is hierover een gesprek gevoerd met uw zoon en tot afspraken hieromtrent te komen.</p>	Nee

Nr.	Zienswijze 17:	Reactie	Aanpassing PIP / Peilbesluit nodig
	aanwezig, het is dan misschien geen wonen omdat er niet wordt geslapen, maar als er in een woning gezondheidsproblemen komen door vocht, dan is dat ook in de gebouwen van het bedrijf zo en wat te denken van de gevolgen voor het riet? Als daar vocht in komt is het niet meer bruikbaar en is het werk allemaal voor niets geweest.		
17.2	U gaat er van uit dat er een vorm van compensatie en schadeloosstelling komt, voor het bedrijf. U begreep van uw zoon dat het wel belangrijk is dat de afspraken op papier komen te staan, voor borging.	Zie onze reactie hiervoor. Er is bouwkundig onderzoek uitgevoerd en een mitigatieadvies uitgebracht. In juli 2022 is hierover gesproken met uw zoon tevens zijn afspraken gemaakt over de wijze van mitigatie/compensatie.	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

3 Ambtshalve wijzigingen

Wijzigingen Algemeen		
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
A1.	Op het Inrichtingsplan en maatregelenkaart staan de kuilvoerplaten aan de Rietweg nog buiten de plangrens	De locatie van de kuilvoerplaten wordt in de diverse stukken opgenomen.
A2.	De eigenaar (projectpartner) stemt niet in met de bestemming Agrarisch	De bestemming wordt weer Natuur, maar er wordt een mogelijkheid geschapen om een mestbassin te realiseren en om schapen te laten weiden; uitsluitend ter compensatie van de gebruiksmogelijkheden die aan de overzijde van de weg vervallen.
A3.		

Wijzigingen <u>Toelichting/Regels</u> (T/R)		
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
T-R1	Zie A2	
T-R2		
T2		
R1		

Wijzigingen Verbeelding (V)		
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
V1	Zie A2	

Wijzigingen Peilbesluit (P)		
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
P1	Ons verzoek i.v.m. doelstellingen en beheer	Zie bijlage

4 Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen en vooroverleg

Nr.	Aanleiding	Aanpassing
W1	Zienswijzen 7 en 15 t.a.v. de bouwregel tot 15 meter hoog in artikel 6	Regel is geschrapt
W2	Zienswijze 7	Bouwmogelijkheid nestpalen is geschrapt.
W3	Zienswijze 7 Exploitatieboringen	Regel is geschrapt
W4	Zienswijze 15 Muggen en knutten	Onderzoek is als bijlage in de toelichting opgenomen.

5 Colofon

Deze reactienota is opgesteld door de provincie Overijssel.

In afstemming met de gebiedspartners (waar nodig):

- Gemeente Steenwijkerland
- LTO Noord
- Staatsbosbeheer
- Waterschap Drents Overijsselse Delta

Uitgave: provincie Overijssel

Datum: December 2022

Inlichtingen bij

Contactpersoon: Cees Ortelee

Telefoon: 06 211 23 592

E-mail: natura2000pip@overijssel.nl

Onder vermelding van: Noordmanen-Kooi van Pen

Kijk ook op: www.overijssel.nl/natura2000procedures

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

www.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl